

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2016/2067

2016 m. lapkričio 22 d.

kuriuo dėl 9-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimantis tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2002 m. liepos 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 dėl tarptautinių apskaitos standartų taikymo ⁽¹⁾, ypač į jo 3 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1126/2008 ⁽²⁾ priimti tam tikri tarptautiniai standartai ir aiškinimai, galioję 2008 m. spalio 15 d.;
- (2) 2014 m. liepos 24 d. Tarptautinių apskaitos standartų valdyba (TASV) paskelbė 9-ąjį tarptautinį finansinės atskaitomybės standartą (TFAS) „Finansinės priemonės“. Šiuo standartu siekiama tobulinti informacijos apie finansines priemones pateikimą finansinėse ataskaitose sprendžiant problemas, iškilusias šioje srityje per finansų krizę. Visų pirma 9-uju TFAS reaguojama į G 20 raginimą pereiti prie labiau į ateitį orientuotų tikėtinų finansinio turto nuostolių pripažinimo modelio;
- (3) priėmus 9-ąjį TFAS reikia iš dalies pakeisti 1-ąjį, 2-ąjį, 8-ąjį, 10-ąjį, 12-ąjį, 20-ąjį, 21-ąjį, 23-ąjį, 28-ąjį, 32-ąjį, 33-ąjį, 36-ąjį, 37-ąjį ir 39-ąjį tarptautinius apskaitos standartus (TAS), 1-ąjį, 2-ąjį, 3-ąjį, 4-ąjį, 5-ąjį, 7-ąjį ir 13-ąjį TFAS, Tarptautinio finansinės atskaitomybės aiškinimo komiteto (TFAAK) 2-ąjį, 5-ąjį, 10-ąjį, 12-ąjį, 16-ąjį ir 19-ąjį aiškinimus ir Nuolatinio aiškinimo komiteto (NAK) 27-ąjį aiškinimą, kad būtų užtikrintas tarptautinių apskaitos standartų nuoseklumas. Siekiant užtikrinti atitiktį Sąjungos teisei, susijusi 39-ojo TAS pataisa dėl tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos šiame reglamente nepadarėta. Be to, 9-uju TFAS panaikinamas TFAAK 9-asis aiškinimas;
- (4) po konsultacijų su Europos finansinės atskaitomybės patariamąja grupe ir atsižvelgus į šių konsultacijų metu iškilusius klausimus, visų pirma susijusius su 9-ojo TFAS taikymo poveikiu draudimo sektoriui, daroma išvada, kad 9-asis TFAS atitinka Reglamento (EB) Nr. 1606/2002 3 straipsnio 2 dalyje nustatytus priėmimo kriterijus;
- (5) Komisija tarptautinius apskaitos standartus turi priimti laiku, kad tai neturėtų neigiamo poveikio investuotojų požiūriui ir pasitikėjimui. Vis dėlto, priimant 9-ąjį TFAS pripažįstamas poreikis leisti pasirinkti atidėti jo taikymą

⁽¹⁾ OL L 243, 2002 9 11, p. 1.

⁽²⁾ 2008 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimantis tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 320, 2008 11 29, p. 1).

draudimo sektoriui. TASV ėmėsi iniciatyvos spręsti šį klausimą ir tikimasi, kad ji pateiks pasiūlymą, kad užtikrintų bendrą tarptautiniu mastu pripažintą sprendimą. Tačiau tuo atveju, jei iki 2016 m. liepos 31 d. TASV priimtose nuostatos nebūtų laikomos patenkinamomis, Komisija ketina suteikti draudimo sektoriui galimybę pasirinkti tam tikrą laikotarpį 9-ojo TFAS netaikyti;

- (6) todėl Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;
- (7) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Apskaitos reguliavimo komiteto nuomonę.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

1. Reglamento (EB) Nr. 1126/2008 priedas iš dalies keičiamas taip:
  - a) 9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (TFAS) „Finansinės priemonės“ įterpiamas, kaip nurodyta šio reglamento priede;
  - b) toliau nurodyti tarptautiniai apskaitos standartai iš dalies keičiami pagal 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“, kaip nurodyta šio reglamento priede:
    - i) 1-asis TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“;
    - ii) 2-asis TAS „Atsargos“;
    - iii) 8-asis TAS „Apskaitos politika, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidos“;
    - iv) 10-asis TAS „Įvykiai po ataskaitinio laikotarpio“;
    - v) 12-asis TAS „Pelno mokesčiai“;
    - vi) 20-asis TAS „Valstybės dotacijų apskaita ir informacijos apie valstybės paramą atskleidimas“;
    - vii) 21-asis TAS „Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka“;
    - viii) 23-asis TAS „Skolinimosi išlaidos“;
    - ix) 28-asis TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“;
    - x) 32-asis TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“;
    - xi) 33-iasis TAS „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“;
    - xii) 36-asis TAS „Turto vertės sumažėjimas“;
    - xiii) 37-asis TAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji išpareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“;
    - xiv) 39-asis TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“;
    - xv) 1-asis TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“;
    - xvi) 2-asis TFAS „Mokėjimas akcijomis“;
    - xvii) 3-iasis TFAS „Verslo jungimai“;
    - xviii) 4-asis TFAS „Draudimo sutartys“;
    - xix) 5-asis TFAS „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla“;
    - xx) 7-asis TFAS „Finansinės priemonės. Atskleidimas“;
    - xxi) 13-asis TFAS „Tikrosios vertės nustatymas“;
    - xxii) Tarptautinio finansinės atskaitomybės aiškinimo komiteto (TFAAK) 2-asis aiškinimas „Dalininkų turimos kooperatinių ūkio subjektų akcijos ir panašios priemonės“;

- xxiii) TFAAK 5-asis aiškinimas „Teisė į fondo, sudaryto veiklos nutraukimui, atnaujinimui ir aplinkos sutvarkymui, dalį“;
  - xxiv) TFAAK 10-asis aiškinimas „Tarpinė finansinė atskaitomybė ir vertės sumažėjimas“;
  - xxv) TFAAK 12-asis aiškinimas „Paslaugų koncesijų susitarimai“;
  - xxvi) TFAAK 16-asis aiškinimas „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektą apsidraudimo sandoriai“;
  - xxvii) TFAAK 19-asis aiškinimas „Finansinių išpareigojimų panaikinimas nuosavybės priemonėmis“;
  - xxviii) Nuolatinio aiškinimo komiteto (NAK) 27-asis aiškinimas „Sandorių, susijusių su nuoma, esmės įvertinimas“.
- c) TFAAK 9-asis aiškinimas „Įterptųjų išvestinių finansinių priemonių kartotinis įvertinimas“ panaikinamas pagal 9-ąją TFAS, kaip nurodyta šio reglamento priede.

2. Visos įmonės nustoja taikyti toliau nurodytas nuostatas, susijusias su nuorodomis į 9-ąją TFAS, nuo pirmų savo finansinių metų, prasidedančių 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau, pradžios:

- a) Komisijos reglamento (ES) Nr. 1254/2012 ⁽¹⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- b) Komisijos reglamento (ES) Nr. 1255/2012 ⁽²⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- c) Komisijos reglamento (ES) Nr. 183/2013 ⁽³⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- d) Komisijos reglamento (ES) Nr. 313/2013 ⁽⁴⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- e) Komisijos reglamento (ES) Nr. 1174/2013 ⁽⁵⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- f) Komisijos reglamento (ES) Nr. 1361/2014 ⁽⁶⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- g) Komisijos reglamento (ES) 2015/28 ⁽⁷⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
- h) Komisijos reglamento (ES) 2015/2173 ⁽⁸⁾ 1 straipsnio 2 dalis;

⁽¹⁾ 2012 m. gruodžio 11 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1254/2012, kuriuo dėl 10-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto, 11-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto, 12-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto, 27-ojo tarptautinio apskaitos standarto (2011) ir 28-ojo tarptautinio apskaitos standarto (2011) iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 360, 2012 12 29, p. 1).

⁽²⁾ 2012 m. gruodžio 11 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1255/2012, kuriuo dėl 12-ojo tarptautinio apskaitos standarto, 1-ojo ir 13-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų ir Tarptautinio finansinės atskaitomybės aiškinimo komiteto 20-ojo aiškinimo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 360, 2012 12 29, p. 78).

⁽³⁾ 2013 m. kovo 4 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 183/2013, kuriuo dėl 1-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 61, 2013 3 5, p. 6).

⁽⁴⁾ 2013 m. balandžio 4 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 313/2013, kuriuo dėl dokumento „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos, jungtinė veikla ir informacijos apie dalis kituose ūkio subjektuose atskleidimas. Pereinamojo laikotarpio gairės (10-ojo, 11-ojo ir 12-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų pataisos)“ iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 95, 2013 4 5, p. 9).

⁽⁵⁾ 2013 m. lapkričio 20 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1174/2013, kuriuo dėl 10-ojo ir 12-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų ir 27-ojo tarptautinio apskaitos standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 312, 2013 11 21, p. 1).

⁽⁶⁾ 2014 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1361/2014, kuriuo dėl 3-ojo ir 13-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų ir 40-ojo tarptautinio apskaitos standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 365, 2014 12 19, p. 120).

⁽⁷⁾ 2014 m. gruodžio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/28, kuriuo dėl 2-ojo, 3-ojo ir 8-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų ir 16-ojo, 24-ojo ir 38-ojo tarptautinių apskaitos standartų iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 5, 2015 1 9, p. 1).

⁽⁸⁾ 2015 m. lapkričio 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/2173, kuriuo dėl 11-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 307, 2015 11 25, p. 11).

- i) Komisijos reglamento (ES) 2015/2441 ⁽¹⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
  - j) Komisijos reglamento (ES) 2016/1703 ⁽²⁾ 1 straipsnio 2 dalis;
  - k) Komisijos reglamento (ES) 2016/1905 ⁽³⁾ 1 straipsnio 2 dalis.
3. Jei įmonė pasirenka taikyti 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“ savo finansiniams metams, prasidedantiems iki 2018 m. sausio 1 d., tiems finansiniams metams ji taiko 2 dalies nuostatas.

2 straipsnis

Visos įmonės 1 straipsnyje nurodytas pataisas taiko ne vėliau kaip nuo pirmų savo finansinių metų, prasidedančių 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau, pradžios.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2016 m. lapkričio 22 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
Jean-Claude JUNCKER

⁽¹⁾ 2015 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/2441, kuriuo dėl 27-ojo tarptautinio apskaitos standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 336, 2015 12 23, p. 49).

⁽²⁾ 2016 m. rugsėjo 22 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1703, kuriuo dėl 10-ojo ir 12-ojo tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų ir 28-ojo tarptautinio apskaitos standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 257, 2016 9 23, p. 1).

⁽³⁾ 2016 m. rugsėjo 22 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1905, kuriuo dėl 15-ojo tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1126/2008, priimančias tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 (OL L 295, 2016 10 29, p. 19).

PRIEDAS

9-asis TFAS „Finansinės priemonės“

9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas

„Finansinės priemonės“

1 SKYRIUS. Tikslas

- 1.1. Šio standarto tikslas – nustatyti su *finansiniu turtu* ir *finansiniais įsipareigojimais* susijusios finansinės atskaitomybės principus, kurie bus svarbi ir naudinga informacija finansinių ataskaitų vartotojams vertinant ūkio subjekto būsimų pinigų srautų sumas, laiką ir neapibrėžtumą.

2 SKYRIUS. Taikymo sritis

- 2.1. Šį standartą turi taikyti visi ūkio subjektai visų rūšių finansinėms priemonėms, išskyrus:

- a) tas dalis patronuojamosiose įmonėse, asocijuotosiose įmonėse ir bendrosiose įmonėse, kurių apskaita tvarkoma pagal 10-ąjį TFAS „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos“, 27-ąjį TAS „Atskiros finansinės ataskaitos“ arba 28-ąjį TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“. Vis dėlto kai kuriais atvejais pagal 10-ąjį TFAS, 27-ąjį TAS arba 28-ąjį TAS reikalaujama arba leidžiama, kad ūkio subjektas savo dalies patronuojamojoje, asocijuotojoje arba bendrojoje įmonėje apskaitą tvarkytų pagal kai kuriuos arba visus šio standarto reikalavimus. Ūkio subjektai taip pat turi taikyti šį standartą patronuojamosios įmonės, asocijuotosios įmonės arba bendrosios įmonės dalies išvestinėms finansinėms priemonėms, nebent išvestinė finansinė priemonė atitinka 32-ajame TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ pateiktą ūkio subjekto nuosavybės priemonės apibrėžtį;
- b) teises ir prievoles pagal nuomos sutartis, kurioms taikomas 17-asis TAS „Nuoma“. Tačiau:
  - i) nuomotojo pripažįstamoms už nuomą gautinoms sumoms taikomi šio standarto pripažinimo nutraukimo ir vertės sumažėjimo reikalavimai;
  - ii) nuomininko pripažįstamoms už finansinę nuomą mokėtinoms sumoms taikomi šio standarto pripažinimo nutraukimo reikalavimai; ir
  - iii) į nuomos sutartis įterptoms išvestinėms finansinėms priemonėms taikomi šio standarto įterptųjų išvestinių finansinių priemonių reikalavimai;
- c) darbdavių teises ir prievoles pagal išmokų darbuotojams planus, kurioms taikomas 19-asis TAS „Išmokos darbuotojams“;
- d) ūkio subjekto išleistas finansines priemones, kurios atitinka 32-ajame TAS pateiktą nuosavybės priemonės apibrėžtį (įskaitant pasirinkimo sandorius ir variantus) arba kurias pagal 32-ojo TAS 16A ir 16B arba 16C ir 16D straipsnius reikalaujama priskirti prie nuosavybės priemonių. Vis dėlto tokių nuosavybės priemonių turėtojas šį standartą turi taikyti toms priemonėms, nebent jos atitinka a punkte nurodytą išimtį;
- e) teises ir prievoles, atsirandančias iš: i) draudimo sutarties, kaip apibrėžta 4-ajame TFAS „Draudimo sutartys“, išskyrus emitento teises ir prievoles, atsirandančias iš draudimo sutarties, atitinkančios finansinės garantijos sutarties apibrėžtį; arba ii) sutarties, patenkančios į 4-ojo TFAS taikymo sritį, nes ji apima savarankišką dalyvavimo elementą. Vis dėlto šis standartas taikomas išvestinei finansinei priemonei, įterptai į sutartį, patenkančią į 4-ojo TFAS taikymo sritį, jei pati išvestinė finansinė priemonė nėra sutartis, patenkanti į 4-ojo TFAS taikymo sritį. Be to, jei finansinių garantijų sutarčių emitentas anksčiau buvo aiškiai nurodęs, kad laiko tokias sutartis draudimo sutartimis, ir taikė joms apskaitą, taikomą draudimo sutartims, jis tokioms finansinių garantijų sutartims gali pasirinkti taikyti šį standartą arba 4-ąjį TFAS (žr. B2.5–B2.6 straipsnius). Šį sprendimą emitentas gali priimti dėl kiekvienos konkrečios sutarties atskirai, bet kiekvienai sutarčiai pasirinktas taikyti sprendimas yra neatšaukiamas;

- f) bet kokius įsigyjančiojo ūkio subjekto ir parduodančiojo akcininko išankstinius sandorius dėl įsigyjamojo ūkio subjekto pirkimo arba pardavimo, pagal kuriuos sujungiamas verslas pagal 3-ąją TFAS „Verslo jungimai“ būsimą įsigijimo datą. Išankstinio sandorio terminas neturėtų viršyti pagrįsto laikotarpio, kurio paprastai reikia būtiniams pritarimams gauti ir sandoriui įvykdyti;
- g) kreditavimo įsipareigojimus, išskyrus aprašytuosius 2.3 straipsnyje. Vis dėlto į šio standarto taikymo sritį nepatenkantiems kreditavimo įsipareigojimams jų emitentas turi taikyti šiame standarte nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus. Be to, visiems kreditavimo įsipareigojimams taikomi šio standarto pripažinimo nutraukimo reikalavimai;
- h) finansines priemones, sutartis ir prievoles pagal mokėjimo akcijomis sandorius, kurioms taikomas 2-asis TFAS „Mokėjimas akcijomis“, išskyrus į šio standarto 2.4–2.7 straipsnių taikymo sritį patenkančias sutartis, kurioms taikomas šis standartas;
- i) teises į mokėjimus, kuriais ūkio subjektui būtų galima kompensuoti sąnaudas, būtinas, kad jis įvykdytų įsipareigojimą, kurį jis pripažįsta atidėjiniu pagal 37-ąją TAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“ arba kurį jis ankstesniu laikotarpiu pripažino atidėjiniu pagal 37-ąją TAS;
- j) teises ir prievoles, patenkančias į 15-ojo TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“ taikymo sritį, kurios yra finansinės priemonės, išskyrus finansines priemones, kurių apskaita, kaip nurodyta 15-ajame TFAS, tvarkoma pagal šį standartą.

2.2. Šio standarto vertės sumažėjimo reikalavimai turi būti taikomi toms teisėms, kurių apskaita, kaip nurodyta 15-ajame TFAS, pripažįstant vertės sumažėjimo pelną ar nuostolius, tvarkoma pagal šį standartą.

2.3. Į šio standarto taikymo sritį patenka šie kreditavimo įsipareigojimai:

- a) kreditavimo įsipareigojimai, kuriuos ūkio subjektas priskiria prie finansinių įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (žr. 4.2.2 straipsnį). Ūkio subjektas, kuris turtą, susijusį su savo kreditavimo įsipareigojimų sutartimis, paprastai parduoda greitai po sutarties sudarymo, taiko šį standartą visiems prie tos pačios grupės priskiriamiems savo kreditavimo įsipareigojimams;
- b) kreditavimo įsipareigojimai, kurių grynąją vertę galima padengti pinigais arba pristatant ar išleidžiant kitą finansinę priemonę. Šie kreditavimo įsipareigojimai yra išvestinės finansinės priemonės. Kreditavimo įsipareigojimas nelaikomas įvykdytu grynąja verte vien dėl to, kad paskola išmokama dalimis (pvz., už užstatą gauta paskola statybai, kuri išmokama dalimis per statybos laiką);
- c) prievolės suteikti paskolą, kuriai taikoma mažesnė nei rinkos palūkanų norma (žr. 4.2.1 straipsnio d punktą).

2.4. Šis standartas turi būti taikomas nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutartims, už kurias galima atsiskaityti grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsieičiant finansinėmis priemonėmis, lyg sutartys būtų finansinės priemonės, išskyrus sutartis, sudarytas ir laikomas siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius. Vis dėlto šis standartas turi būti taikomas sutartims, kurias ūkio subjektas pagal 2.5 straipsnį priskiria prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

2.5. Nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutartis, už kurią galima atsiskaityti grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsieičiant finansinėmis priemonėmis, lyg sutartis būtų finansinė priemonė, gali būti neatšaukiamai priskirta prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, net jei ji sudaryta siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius. Toks priskyrimas galimas tik sutarties pradžioje, bet tik jei dėl to išnyktų arba reikšmingai sumažėtų pripažinimo neatitikimas (kartais jis vadinamas apskaitos neatitikimu), kuris atsirastų nepripažinus tos sutarties, nes ji nepatenka į šio standarto taikymo sritį (žr. 2.4 straipsnį).

- 2.6. Už nefinansinio turto pirkimo arba pardavimo sutartis galima atsiskaityti įvairiais būdais grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsiškieičiant finansinėmis priemonėmis. Pavyzdžiui:
- kai pagal sutarties sąlygas kiekvienai šaliai leidžiama atsiskaityti grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsiškieičiant finansinėmis priemonėmis;
  - kai galimybė atsiskaityti grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsiškieičiant finansinėmis priemonėmis sutarties sąlygose aiškiai nenurodyta, bet ūkio subjektas turi atsiskaitymo už panašias sutartis grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsiškieičiant finansinėmis priemonėmis (su sandorio šalimi, sudarant tarpusavio užskaitos sutartis arba parduodant sutartį prieš ją įvykdant arba prieš baigiantis jos galiojimo trukmei) patirties;
  - kai ūkio subjektas turi su panašiomis sutartimis susijusios pristatytos pagrindinės finansinės priemonės priėmimo ir pardavimo per trumpą laikotarpį nuo jos pristatymo siekiant sukurti pilną dėl trumpalaikių kainos arba prekybos tarpininko pelno svyravimų patirties; ir
  - kai nefinansinis straipsnis, kuris yra sutarties objektas, gali būti lengvai iškeičiamas į pinigus.

Sutartis, kuriai taikomas b arba c punktas, nėra sudaroma siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius ir todėl patenka į šio standarto taikymo sritį. Kitos sutartys, kurioms taikomas 2.4 straipsnis, vertinamos siekiant nustatyti, ar jos sudarytos ir toliau laikomos siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius ir ar todėl jos patenka į šio standarto taikymo sritį.

- 2.7. Pasirašytas pasirinkimo pirkti arba pasirinkimo parduoti nefinansinį turtą sandoris, už kurį gali būti atsiskaitoma grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsiškieičiant finansinėmis priemonėmis pagal 2.6 straipsnio a arba d punktą, patenka į šio standarto taikymo sritį. Tokia sutartis negali būti sudaroma siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius.

3 SKYRIUS. Pripažinimas ir pripažinimo nutraukimas

3.1. PIRMINIS PRIPAŽINIMAS

- 3.1.1. Ūkio subjektas turi pripažinti finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą finansinės būklės ataskaitoje tik kai ūkio subjektas tampa finansinės priemonės sutarties nuostatų šalimi (žr. B3.1.1 ir B3.1.2 straipsnius). Pirmą kartą pripažįstamą finansinį turtą ūkio subjektas grupuoja pagal 4.1.1–4.1.5 straipsnius, o vertina pagal 5.1.1–5.1.3 straipsnius. Pirmą kartą pripažįstamą finansinį įsipareigojimą ūkio subjektas grupuoja pagal 4.2.1 ir 4.2.2 straipsnius, o vertina pagal 5.1.1 straipsnį.

Įprastas finansinio turto pirkimas arba pardavimas

- 3.1.2. **Įprastas finansinio turto pirkimas arba pardavimas pripažįstamas arba jo pripažinimas nutraukiamas, jei taikoma, taikant apskaitą pagal prekybos datą arba apskaitą pagal atsiskaitymo datą (žr. B3.1.3–B3.1.6 straipsnius).**

3.2. FINANSINIO TURTO PRIPAŽINIMO NUTRAUKIMAS

- 3.2.1. Konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose 3.2.2–3.2.9, B3.1.1, B3.1.2 ir B3.2.1–B3.2.17 straipsniai taikomi konsoliduotu lygmeniu. Taigi ūkio subjektas pirmiausia konsoliduoja visas patronuojamąsias įmones pagal 10-ąjį TFAS, paskui taiko tuos straipsnius susidariusiai grupei.

3.2.2. Prieš nustatydamas, ar (ir kokių mastu) tinkama nutraukti pripažinimą pagal 3.2.3–3.2.9 straipsnius, ūkio subjektas nustato, kam – finansinio turto daliai (arba panašaus finansinio turto grupės daliai) ar visam finansiniam turtui (arba panašaus finansinio turto grupei) – turėtų būti taikomi šie straipsniai.

- a) 3.2.3–3.2.9 straipsniai finansinio turto daliai (arba panašaus finansinio turto grupės daliai) taikomi tik jei dalis, kurios pripažinimą svarstoma galimybė nutraukti, atitinka vieną iš šių trijų sąlygų:
- i) dalį sudaro tik konkrečiai nurodyti finansinio turto (arba panašaus finansinio turto grupės) pinigų srautai. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas atskiria palūkanų normą nuo pagrindinės skolos ir todėl sandorio šalis įgyja teisę ne į pagrindinės sumos, bet į palūkanų pinigų srautus, 3.2.3–3.2.9 straipsniai taikomi palūkanų pinigų srautams;
  - ii) dalį sudaro tik visiškai proporcinga (*pro rata*) finansinio turto (arba panašaus finansinio turto grupės) pinigų srautų dalis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas sudaro sutartį, pagal kurią sandorio šalis įgyja teisę į 90 % visų skolos priemonės pinigų srautų dalį, 3.2.3–3.2.9 straipsniai taikomi 90 % tų pinigų srautų. Jei sandorio šalių daugiau nei viena, nebūtina, kad kiekviena iš jų turėtų proporcingą pinigų srautų dalį, bet turtą perduodantis ūkio subjektas turi turėti visiškai proporcingą dalį;
  - iii) dalį sudaro tik visiškai proporcinga (*pro rata*) konkrečiai nustatytų finansinio turto (arba panašaus finansinio turto grupės) pinigų srautų dalis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas sudaro sutartį, pagal kurią sandorio šalis įgyja teises į 90 % finansinio turto palūkanų pinigų srautų dalį, 3.2.3–3.2.9 straipsniai taikomi 90 % tų palūkanų pinigų srautų. Jei sandorio šalių daugiau nei viena, nebūtina, kad kiekviena iš jų turėtų proporcingą konkrečiai nustatytų pinigų srautų dalį, bet turtą perduodantis ūkio subjektas turi turėti visiškai proporcingą dalį;
- b) visais kitais atvejais 3.2.3–3.2.9 straipsniai taikomi visam finansiniam turtui (arba viso panašaus finansinio turto grupei). Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas perduoda: i) teises į pirmuosius arba paskutiniuosius 90 % surinktų finansinio turto (arba finansinio turto grupės) pinigų; arba ii) teises į 90 % gautinų sumų grupės pinigų srautų, bet suteikia garantiją siekdamas kompensuoti pirkėjui visus iki 8 % pagrindinės gautinos sumos kredito nuostolius, 3.2.3–3.2.9 straipsniai taikomi visam finansiniam turtui (arba panašaus finansinio turto grupei).

3.2.3–3.2.12 straipsniuose vartojamas terminas „finansinis turtas“ reiškia bet kurią finansinio turto dalį (arba panašaus finansinio turto grupės dalį), nurodytą šio straipsnio a punkte, arba visą finansinį turtą (arba panašaus finansinio turto grupę).

3.2.3. Ūkio subjektas nutraukia finansinio turto pripažinimą tik tada, kai:

- a) baigiasi sutartyje numatytų teisių į finansinio turto pinigų srautus galiojimo laikas arba
- b) jis perduoda finansinį turtą, kaip nustatyta 3.2.4 ir 3.2.5 straipsniuose, ir šio perduoto turto pripažinimas pagal 3.2.6 straipsnį gali būti nutraukiamas.

(Dėl įprasto finansinio turto pardavimo žr. 3.1.2 straipsnį.)

3.2.4. Ūkio subjektas perduoda finansinį turtą tik jei jis:

- a) perduoda sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto pinigų srautų arba
- b) išlaiko sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto pinigų srautų, bet prisiima sutartyje numatytą prievolę mokėti pinigų srautus vienam arba daugiau gavėjų pagal susitarimą, atitinkantį 3.2.5 straipsnyje nustatytas sąlygas.

3.2.5. Jei ūkio subjektas išlaiko sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto (pradinio turto) pinigų srautų, bet prisiima sutartyje numatytą prievolę mokėti tuos pinigų srautus vienam arba daugiau ūkio subjektų (galutiniams gavėjams), ši sandorį jis laiko finansinio turto perdavimu, tik jei įvykdomos visos šios trys sąlygos:

- a) ūkio subjektas neturi prievolės mokėti sumų galutiniams gavėjams, nebent jis surenka lygiavertes pradinio turto sumas. Trumpalaikiai ūkio subjekto avansai su teise visiškai atgauti paskolintą sumą ir sukauptas rinkos palūkanų normų dydžio palūkanas šios sąlygos nepažeidžia;
- b) pagal perdavimo sutarties sąlygas ūkio subjektui draudžiama perduoti arba įkeisti pradinį turtą, nebent jis įkeičiamas kaip užtikrinimo galutiniams gavėjams priemonė siekiant įvykdyti prievolę mokėti jiems pinigų srautus;
- c) ūkio subjektui tenka prievolė iš esmės nevėluojant pervesti visus pinigų srautus, kuriuos surenka galutinių gavėjų vardu. Be to, ūkio subjektas neturi teisės investuoti šių pinigų srautų iš naujo, nebent investuojama į pinigus arba pinigų ekvivalentus (kaip apibrėžta 7-ajame TAS „Pinigų srautų ataskaitos“) trumpuoju atsiskaitymo laikotarpiu nuo surinkimo datos iki reikalaujamo pervedimo galutiniams gavėjams datos, o gautos šių investicijų palūkanos perduodamos galutiniams gavėjams.

3.2.6. Jei ūkio subjektas perduoda finansinį turtą (žr. 3.2.4 straipsnį), jis turi įvertinti, kiek išlaiko su finansinio turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos. Šiuo atveju:

- a) jei ūkio subjektas perduoda iš esmės visą su perduoto finansinio turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, jis turi nutraukti finansinio turto pripažinimą, o visas perduodant sukurtas arba išlaikytas teises ir prievoles atskirai pripažįsta turtu arba įsipareigojimais;
- b) jei ūkio subjektas išlaiko iš esmės visą su finansinio turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, jis ši finansinį turtą turi pripažinti toliau;
- c) jei ūkio subjektas neperduoda ir neišlaiko iš esmės visos su finansinio turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos, jis turi nustatyti, ar išlaikė finansinio turto kontrolę. Šiuo atveju:
  - i) jei ūkio subjektas neišlaikė kontrolės, jis turi nutraukti finansinio turto pripažinimą, o visas perduodant sukurtas arba išlaikytas teises ir prievoles turi pripažinti atskirai turtu arba įsipareigojimais;
  - ii) jei ūkio subjektas išlaikė kontrolę, jis turi toliau pripažinti finansinį turtą tiek, kiek toliau kontroliuoja finansinį turtą (žr. 3.2.16 straipsnį).

3.2.7. Rizikos ir naudos perdavimas (žr. 3.2.6 straipsnį) įvertinamas lyginant ūkio subjekto pozicijas prieš perdavimą ir po jo, atsižvelgiant į perduodamo turto grynųjų pinigų srautų sumų ir pinigų srautų susidarymo laiko kintamumą. Ūkio subjektas išlaikė iš esmės visą su finansinio turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, jei jo būsimų finansinio turto grynųjų pinigų srautų dabartinės vertės kintamumo pozicija perdavus turtą reikšmingai nepakinta (pvz., todėl, kad ūkio subjektas pardavė finansinį turtą, kuriam taikomas susitarimas, pagal kurį jis atperkamas fiksuota kaina arba pardavimo kaina, prie kurios pridedama skolintojo grąža). Ūkio subjektas perdavė iš esmės visą su finansinio turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, jei jo tokio kintamumo pozicija nebėra reikšminga, palyginti su bendru būsimų grynųjų pinigų

srautų, susijusių su finansiniu turtu, dabartinės vertės kintamumu (pvz., todėl, kad ūkio subjektas pardavė finansinį turtą, kuriam taikoma tik galimybė atpirkimo metu jį atpirkti *tikrąja verte*, arba pardavė visiškai proporcingą sutartyje numatyto 3.2.5 straipsnyje nustatytas sąlygas atitinkančio didesnio finansinio turto, pvz., bendros paskolos, pinigų srautų dalį).

- 3.2.8. Dažnai būna akivaizdu, ar ūkio subjektas pardavė arba išlaikė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą, todėl skaičiavimų atlikti nereikia. Kitais atvejais reikia apskaičiuoti ir palyginti ūkio subjekto būsimų grynujų pinigų srautų dabartinės vertės kintamumo poziciją prieš turto perdavimą ir po jo. Skaičiavimas ir lyginimas atliekami kaip diskonto normą taikant atitinkamą dabartinę rinkos palūkanų normą. Apsvarstomas visas pagrįstai įmanomas grynujų pinigų srautų kintamumas, daugiau dėmesio skiriant labiau tikėtiniems rezultatams.
- 3.2.9. Tai, ar ūkio subjektas išlaikė perduoto turto kontrolę (žr. 3.2.6 straipsnio c punktą), lemia gavėjo gebėjimas parduoti šį turtą. Jei gavėjas praktiškai geba parduoti visą turtą nesusijusiai trečiajai šaliai ir atlikti tai vienašališkai, netaikydamas perdavimui papildomų apribojimų, ūkio subjektas kontrolės neišlaikė. Visais kitais atvejais ūkio subjektas kontrolę išlaikė.

Perdavimas, atitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijus

- 3.2.10. Jei ūkio subjektas perduoda finansinį turtą, kai viso perduoto turto pripažinimą galima nutraukti, ir išlaiko teisę prižiūrėti šį finansinį turtą už mokesčių, jis dėl šių paslaugų sandorio pripažįsta prižiūrimą turtą arba prižiūrimą išsipareigojimą. Jei nėra tikėtina, kad gautinu mokesčiu ūkio subjektui bus tinkamai atlyginama už priežiūrą, priežiūros išsipareigojimas už priežiūros prievolę turi būti pripažįstamas *tikrąja verte*. Jei tikėtina, kad gautinas mokestis viršys tinkamą atlygį už priežiūrą, dėl priežiūros teisės prižiūrimas turtas turi būti pripažįstamas suma, nustatyta remiantis didesnio finansinio turto balansinės vertės paskirstymu pagal 3.2.13 straipsnį.
- 3.2.11. Jei dėl perdavimo nutraukiamas viso finansinio turto pripažinimas, bet ūkio subjektas įgyja naują finansinį turtą arba prisiima naują finansinį išsipareigojimą ar priežiūros išsipareigojimą, ūkio subjektas turi pripažinti naują finansinį turtą, finansinį išsipareigojimą arba priežiūros išsipareigojimą *tikrąja verte*.
- 3.2.12. Nutraukiant viso finansinio turto pripažinimą skirtumas tarp:
- balansinės vertės (įvertintos pripažinimo nutraukimo datą) ir
  - gauto atlygio (įskaitant visą naują įgytą turtą, atėmus visus naujus prisiimtus išsipareigojimus)
- turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
- 3.2.13. Jei perduotas turtas yra didesnio finansinio turto dalis (pvz., kai ūkio subjektas perduoda palūkanų pinigų srautus, kurie yra skolos priemonės dalis, žr. 3.2.2 straipsnio a punktą) ir galima nutraukti visos perduotos dalies pripažinimą, ankstesnė didesnio finansinio turto balansinė vertė turi būti paskirstoma toliau pripažįstamai daliai ir daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, remiantis tų dalių santykinėmis tikrosiomis vertėmis perdavimo datą. Šiuo tikslu išlaikytas prižiūrimas turtas turi būti laikomas toliau pripažįstama dalimi. Skirtumas tarp:
- daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, paskirtos balansinės vertės (įvertintos pripažinimo nutraukimo datą) ir
  - už dalį, kurios pripažinimas nutrauktas, gauto atlygio (įskaitant bet kokią naują įgytą turtą, atėmus bet kokią naują prisiimtą išsipareigojimą)
- turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

- 3.2.14. Jei ankstesnę balansinę didesnio finansinio turto vertę ūkio subjektas paskirsto toliau pripažįstamai daliai ir daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, būtina įvertinti toliau pripažįstamos dalies tikrąją vertę. Jei ūkio subjektas anksčiau yra pardavęs dalių, panašių į toliau pripažįstamą dalį, arba dėl tokių dalių sudaryta kitų rinkos sandorių, tikroji vertė geriausiai matyti iš faktinių sandorių naujausių kainų. Jei kainų arba neseniai sudarytų rinkos sandorių, kuriais remiantis būtų galima nustatyti toliau pripažįstamos dalies tikrąją vertę, nėra, geriausias tikrosios vertės įvertis yra viso didesnio finansinio turto tikrosios vertės ir iš gavėjo už dalį, kurios pripažinimas nutrauktas, gauto atlygio skirtumas.

Perdavimas, neatitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijų

- 3.2.15. Jei dėl perdavimo pripažinimas nenutraukiamas, nes ūkio subjektas išlaikė iš esmės visą su perduoto finansinio turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, ūkio subjektas turi toliau pripažinti visą perduotą turtą, o gaunamą atlygį turi pripažinti finansiniu įsipareigojimu. Vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais ūkio subjektas turi pripažinti visas perduoto turto pajamas ir visas finansinio įsipareigojimo sąnaudas.

Tolesnė perduoto turto kontrolė

- 3.2.16. Jei ūkio subjektas neperduoda ir neišlaiko iš esmės visos su perduoto turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos, bet išlaiko perduoto turto kontrolę, jis toliau pripažįsta perduotą turtą tiek, kiek toliau jį kontroliuoja. Ūkio subjekto perduoto turto tolesnės kontrolės mastas atitinka jam kylančią perduoto turto vertės pasikeitimo riziką. Pavyzdžiui:
- kai su ūkio subjektu susijęs perduotas turtas tampa garantija, toliau kontroliuojama dalis vertinama mažesniąja iš šių sumų: i) turto suma; ii) maksimalia gauto atlygio suma, kurią iš ūkio subjekto gali būti pareikalauta grąžinti (garantijos suma);
  - kai su ūkio subjektu susijęs perduotas toliau kontroliuojamas turtas tampa pasirašyto arba įsigyto pasirinkimo sandorio (arba abiejų pasirinkimo sandorių kartu) objektu, toliau kontroliuojama dalis vertinama suma, už kurią ūkio subjektas gali atpirkti tą turtą. Vis dėlto tikrąją vertę vertinamo turto pasirašyto pasirinkimo perduoti sandorio atveju ūkio subjekto tolesnė kontrolė ribojama mažesniąja iš šių sumų: perduoto turto tikrąją vertę arba pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina (žr. B3.2.13 straipsnį);
  - kai su ūkio subjektu susijęs perduotas toliau kontroliuojamas turtas tampa atsiskaitymo pinigais pasirinkimo sandorio objektu arba panašaus atidėjinio objektu, toliau kontroliuojama dalis vertinama taip, kaip ir nepiniginio atsiskaitymo pasirinkimo sandorių atveju, kaip nurodyta šio straipsnio b punkte.
- 3.2.17. Jei ūkio subjektas toliau pripažįsta turtą tiek, kiek išlaiko tolesnę jo kontrolę, ūkio subjektas taip pat pripažįsta susijusį įsipareigojimą. Nepaisant kitų šiame standarte numatytų vertinimo reikalavimų, perduotas turtas ir susijęs įsipareigojimas vertinami remiantis pagrindu, atitinkančiu ūkio subjekto išlaikytas teises ir prievoles. Susijęs įsipareigojimas vertinamas taip, kad perduoto turto ir susijusio įsipareigojimo grynoji balansinė vertė būtų:
- ūkio subjekto išlaikytų teisių ir prievolių amortizuota savikaina, jei perduotas turtas vertinamas amortizuota savikaina, arba
  - lygi ūkio subjekto išlaikytų teisių ir prievolių tikrajai vertei, vertinamai atskiru pagrindu, jei perduotas turtas vertinamas tikrąją vertę.

- 3.2.18. Ūkio subjektas turi toliau pripažinti visas dėl perduoto turto atsirandančias pajamas tiek, kiek išlaiko tolesnę turto kontrolę, ir turi pripažinti visas susijusio išsipareigojimo sąnaudas.
- 3.2.19. Vėlesnio vertinimo tikslu pripažinti perduoto turto ir susijusio išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimai apskaitomi nuosekliai vienas kito atžvilgiu pagal 5.7.1 straipsnį ir tarpusavyje neužskaitomi.
- 3.2.20. Jei ūkio subjektas toliau kontroliuoja tik finansinio turto dalį (pvz., jei ūkio subjektas išlaiko pasirinkimo teisę atpirkti dalį perduoto turto arba išlaiko likusią dalį, dėl kurios neišlaikoma iš esmės visa su nuosavybe susijusi rizika ir nauda, bet ūkio subjektas išlaiko kontrolę), finansinio turto ankstesnę balansinę vertę ūkio subjektas paskirsto daliai, kurią jis toliau pripažįsta vykdydamas tolesnę kontrolę, ir daliai, kurios nebeprapažįsta, remdamasis šių dalių santykinėmis tikrosiomis vertėmis perdavimo datą. Šiuo tikslu taikomi 3.2.14 straipsnio reikalavimai. Skirtumas tarp:
- nebeprapažįstamai daliai paskirtos balansinės vertės (įvertintos pripažinimo nutraukimo datą) ir
  - už nebeprapažįstamą dalį gauto atlygio
- turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
- 3.2.21. Jei perduotas turtas vertinamas amortizuota savikaina, šiame standarte nurodyta pasirinkimo teisė priskirti finansinį išsipareigojimą prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, susijusiam išsipareigojimui netaikoma.

Visi perdavimai

- 3.2.22. Jei perduotas turtas toliau pripažįstamas, turtas ir susijęs išsipareigojimas neturi būti tarpusavyje užskaitomi. Ūkio subjektas panašiai neturi užskaityti tarpusavyje dėl perduoto turto atsirandančių pajamų ir susijusio išsipareigojimo sąnaudų (žr. 32-ojo TAS 42 straipsnį).
- 3.2.23. Jei perdavėjas pateikia gavėjui nepiniginį užstatą (pvz., skolos arba nuosavybės priemonių), perdavėjo ir gavėjo tvarkoma šio užstato apskaita priklauso nuo to, ar gavėjas turi teisę parduoti arba dar kartą įkeisti užstatą ir ar perdavėjas įvykdė išsipareigojimus. Perdavėjas ir gavėjas užstato apskaitą turi tvarkyti laikydamiesi šių nurodymų:
- jei gavėjas pagal sutartį arba įprastai turi teisę parduoti arba pakartotinai įkeisti užstatą, perdavėjas turi pergrupuoti šį turtą savo finansinės būklės ataskaitoje (pvz., kaip paskolintą turtą, įkeistas nuosavybės priemones arba pagal atpirkimo sandorį gautiną sumą) atskirai nuo kito turto;
  - jei gavėjas parduoda jam įkeistą turtą, jis turi pripažinti pardavimo pajamas ir išsipareigojimą, vertinamą tikrąja verte, dėl savo prievolės grąžinti užstatą;
  - jei perdavėjas neįvykdo išsipareigojimų pagal sutarties sąlygas ir nebeturi teisės atgauti užstatą, jis turi nutraukti užstato pripažinimą, o gavėjas turi pripažinti užstatą savo turtu, iš pradžių įvertintu tikrąja verte, arba, jei jis užstatą jau pardavė, nutraukti savo prievolės grąžinti užstatą pripažinimą;
  - išskyrus c punkte nurodytą atvejį, perdavėjas turi toliau apskaityti užstatą kaip savo turtą, o gavėjas užstato neturi pripažinti turtu.

3.3. FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ PRIPAŽINIMO NUTRAUKIMAS

- 3.3.1. Ūkio subjektas turi pašalinti finansinį išsipareigojimą (ar finansinio išsipareigojimo dalį) iš savo finansinės būklės ataskaitos tik kai šis išsipareigojimas panaikinamas, t. y. kai sutartyje numatyta prievolė įvykdoma, atšaukiama arba kai baigiasi jos galiojimo laikas.

- 3.3.2. Esamo skolininko ir skoliniojo apsikėitimas skolos priemonėmis, kurių sąlygos iš esmės skiriasi, turi būti apskaitomas kaip pradinio finansinio įsipareigojimo panaikinimas ir naujo finansinio įsipareigojimo pripažinimas. Panašiai ir esminis esamo finansinio įsipareigojimo arba jo dalies sąlygų pakeitimas (neatsižvelgiant į tai, ar jis sietinas su skolininko finansiniais sunkumais) turi būti apskaitomas kaip pradinio finansinio įsipareigojimo panaikinimas ir naujo finansinio įsipareigojimo pripažinimas.
- 3.3.3. Panaikinto arba kitai šaliai perduoto finansinio įsipareigojimo (arba finansinio įsipareigojimo dalies) balansinės vertės ir sumokėto atlygio, įskaitant visą perduotą nepiniginį turtą arba prisiimtus įsipareigojimus, skirtumas turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
- 3.3.4. Jei ūkio subjektas atperka finansinio įsipareigojimo dalį, ankstesnę finansinio įsipareigojimo balansinę vertę jis turi paskirstyti toliau pripažįstamai daliai ir daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, remdamasis tų dalių santykinėmis tikrosiomis vertėmis atpirkimo datą. Skirtumas tarp: a) daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, paskirtos balansinės vertės ir b) už dalį, kurios pripažinimas nutrauktas, sumokėto atlygio, įskaitant visą perduotą nepiniginį turtą arba prisiimtus įsipareigojimus, turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

4 SKYRIUS. Grupavimas

4.1. FINANSINIO TURTO GRUPAVIMAS

4.1.1. Išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 4.1.5 straipsnis, ūkio subjektas turi priskirti finansinį turtą prie vėliau įvertinto amortizuota savikaina, tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, remdamasis abiem šiais dalykais:

- a) finansiniam turtui valdyti skirtu ūkio subjekto verslo modeliu;
- b) sutartyje numatytų finansinio turto pinigų srautų charakteristikomis.

4.1.2. Finansinis turtas turi būti vertinamas amortizuota savikaina, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

- a) finansinis turtas laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus;
- b) dėl finansinio turto sutarties sąlygų nustatytomis datomis gali atsirasti pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.

Šių sąlygų taikymo nuorodos pateiktos B4.1.1–B4.1.26 straipsniuose.

4.1.2A Finansinis turtas turi būti vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

- a) finansinis turtas laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą;
- b) dėl finansinio turto sutarties sąlygų nustatytomis datomis gali atsirasti pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.

Šių sąlygų taikymo nuorodos pateiktos B4.1.1–B4.1.26 straipsniuose.

4.1.3. Taikant 4.1.2 straipsnio b punktą ir 4.1.2A straipsnio b punktą:

- a) pagrindinė suma yra finansinio turto tikroji vertė pirminio pripažinimo metu. Daugiau pagrindinės sumos reikšmės nuorodų pateikta B4.1.7B straipsnyje;

- b) palūkanas sudaro atlygis už pinigų laiko vertę, su pagrindine nepadengta suma susijusią kredito riziką tam tikru laikotarpiu ir už kitą pagrindinę skolinimo riziką ir sąnaudas, taip pat pelno marža. Daugiau palūkanų reikšmės, įskaitant pinigų laiko vertės reikšmę, nuorodų pateikta B4.1.7A ir B4.1.9A–B4.1.9E straipsniuose.

- 4.1.4. Finansinis turtas turi būti vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, nebent jis vertinamas pagal 4.1.2 straipsnį amortizuota savikaina arba pagal 4.1.2A straipsnį tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis. Vis dėlto pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas gali neatšaukiamai pasirinkti tam tikrų investicijų į *nuosavybės priemones*, kurios kitu atveju būtų vertinamos tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, vėlesnius tikrosios vertės pasikeitimus pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (žr. 5.7.5–5.7.6 straipsnius).

Galimybė priskirti finansinį turtą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- 4.1.5. Nepaisydamas 4.1.1–4.1.4 straipsnių, pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas gali neatšaukiamai priskirti finansinį turtą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei dėl to išnyktų arba reikšmingai sumažėtų vertinimo arba pripažinimo neatitikimas (kartais vadinamas apskaitos neatitikimu), kuris kitaip atsirastų, jei turtas arba įsipareigojimai būtų vertinami arba jų pelnas ir nuostoliai būtų pripažįstami remiantis skirtingu pagrindu (žr. B4.1.29–B4.1.32 straipsnius).

4.2. FINANSINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ GRUPAVIMAS

- 4.2.1. Prie vėliau vertinamų amortizuota savikaina ūkio subjektas turi priskirti visus finansinius įsipareigojimus, išskyrus:

- a) *finansinius įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais*. Tokie įsipareigojimai, įskaitant *išvestines finansines priemones*, kurios yra įsipareigojimai, vėliau turi būti vertinami tikrąja verte;
- b) finansinius įsipareigojimus, atsirandančius, jei finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų arba jei taikomas tolesnės kontrolės metodas. Tokių finansinių įsipareigojimų vertinimui taikomi 3.2.15 ir 3.2.17 straipsniai;
- c) *finansinių garantijų sutartis*. Po pirminio pripažinimo tokios sutarties emitentas (išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 4.2.1 straipsnio a arba b punktas) vėliau ją turi vertinti didesniąja iš šių sumų:
- i) atidėjinio nuostoliams suma, nustatyta pagal 5.5 skirsnį;
  - ii) iš pradžių pripažinta suma (žr. 5.1.1 straipsnį), iš kurios prireikus atimama sukaupta pajamų suma, pripažinta pagal 15-ojo TFAS principus;
- d) įsipareigojimus suteikti paskolą, kuriai taikoma mažesnė nei rinkos palūkanų norma. Tokio įsipareigojimo emitentas (išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 4.2.1 straipsnio a punktas) vėliau jį turi vertinti didesniąja iš šių sumų:
- i) atidėjinio nuostoliams suma, nustatyta pagal 5.5 skirsnį;
  - ii) iš pradžių pripažinta suma (žr. 5.1.1 straipsnį), iš kurios prireikus atimama sukaupta pajamų suma, pripažinta pagal 15-ojo TFAS principus;
- e) neapibrėžtąjį atlygį, kurį įsigyjantysis ūkio subjektas pripažino verslo jungimo, kuriam taikomas 3-iasis TFAS, metu. Šis neapibrėžtasis atlygis vėliau turi būti vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

Galimybė priskirti finansinį įsipareigojimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- 4.2.2. Pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas gali neatšaukiamai priskirti finansinį įsipareigojimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei leidžiama pagal 4.3.5 straipsnį arba jei jį taip priskyrus būtų pateikiama svarbesnė informacija, nes:
- dėl to išnyktų arba reikšmingai sumažėtų vertinimo arba pripažinimo neatitikimas (kartais vadinamas apskaitos neatitikimu), kuris kitaip atsirastų, jei turtas arba įsipareigojimai būtų vertinami arba jų pelnas ir nuostoliai būtų pripažįstami remiantis skirtingu pagrindu (žr. B4.1.29–B4.1.32 straipsnius), arba
  - finansinių įsipareigojimų arba finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų grupė valdoma ir jos rezultatai vertinami remiantis tikrąja verte pagal dokumentais patvirtintą rizikos valdymo arba investavimo strategiją, o informacija apie grupę remiantis šiuo pagrindu teikiama viduje ūkio subjekto pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams (kaip apibrėžta 24-ajame TAS „Susijusių šalių atskleidimas“), pvz., ūkio subjekto direktorių valdybai ir vadovui (žr. B4.1.33–B4.1.36 straipsnius).

4.3. ĮTERPTOSIOS IŠVESTINĖS FINANSINĖS PRIEMONĖS

- 4.3.1. Įterptoji išvestinė finansinė priemonė yra mišriosios sutarties sudedamoji dalis. Mišriąją sutartį taip pat sudaro neišvestinė pagrindinė priemonė, todėl kai kurie mišriosios priemonės pinigų srautai kinta panašiai kaip atskiros išvestinės finansinės priemonės pinigų srautai. Dėl įterptosios išvestinės finansinės priemonės kai kurie arba visi pinigų srautai, kurių būtų reikalaujama pagal sutartį, turi būti keičiami pagal nustatytą palūkanų normą, finansinės priemonės kainą, biržos prekės kainą, užsienio valiutos kursą, kainų arba tarifų indeksą, kredito reitingą, kredito indeksą arba kitą kintamąjį, jei nefinansinis kintamasis yra nebūdingas sutarties šaliai. Išvestinė finansinė priemonė, kuri yra priskirta prie *finansinės priemonės*, bet kurią pagal sutartį galima laisvai perleisti atskirai nuo šios priemonės arba kurios sandorio šalis yra kita, yra ne įterptoji išvestinė finansinė priemonė, bet atskira finansinė priemonė.

Mišriosios sutartys, į kurias įtrauktas pagrindinis finansinis turtas

- 4.3.2. Jei į mišriąją sutartį įtraukta pagrindinė priemonė, kuri yra į šio standarto taikymo sritį patenkantis turtas, ūkio subjektas visai mišriajai sutarčiai turi taikyti 4.1.1–4.1.5 straipsniuose nustatytus reikalavimus.

Kitos mišriosios sutartys

- 4.3.3. Jei į mišriąją sutartį įtraukta pagrindinė priemonė, kuri nėra į šio standarto taikymo sritį patenkantis turtas, įterptoji išvestinė finansinė priemonė turi būti atskiriama nuo pagrindinės priemonės ir apskaitoma kaip išvestinė finansinė priemonė pagal šį standartą, bet tik jei:
- įterptosios išvestinės finansinės priemonės ekonominiai požymiai ir rizikos rūšys nėra glaudžiai susiję su pagrindinės priemonės ekonominiais požymiais ir rizikos rūšimis (žr. B4.3.5 ir B4.3.8 straipsnius);
  - atskira priemonė, kuriai taikomos tokios pat sąlygos, kaip ir įterptajai išvestinei finansinei priemonei, atitiktų išvestinės finansinės priemonės apibrėžtį; ir
  - mišrioji sutartis nėra vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimai pripažįstami pelnu arba nuostoliais (t. y. išvestinė finansinė priemonė, įterpta į finansinį įsipareigojimą, vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, nėra atskiriama).
- 4.3.4. Jei įterptoji išvestinė finansinė priemonė atskiriama, pagrindinės sutarties apskaita turi būti tvarkoma pagal atitinkamus standartus. Šiame standarte nenurodoma, ar įterptoji išvestinė finansinė priemonė finansinės būklės ataskaitoje turi būti pateikiama atskirai.
- 4.3.5. Nepaisydamas 4.3.3 ir 4.3.4 straipsnių, jei sutartį sudaro viena arba daugiau įterptųjų išvestinių finansinių priemonių, o pagrindinė priemonė nėra į šio standarto taikymo sritį patenkantis turtas, ūkio subjektas gali priskirti visą mišriąją sutartį prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, nebent:
- įterptoji (-osios) išvestinė (-ės) finansinė (-ės) priemonė (-ės) iš esmės nekeičia pinigų srautų, kurių kitu atveju būtų reikalaujama pagal sutartį, arba

- b) pirmą kartą vertinant panašią mišriąją priemonę atlikus nesudėtingą analizę paaiškėja arba jos neatlikus yra aišku, kad įterptosios išvestinės finansinės priemonės atskyrimas yra draudžiamas, pvz., jei į paskolą įterptas išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoris, pagal kurį turėtojas gali iš anksto sumokėti paskolą, sumokėdamas apytiksliai jos amortizuotą savikainą atitinkančią sumą.

4.3.6. Jei pagal šį standartą reikalaujama, kad ūkio subjektas atskirtų įterptąją išvestinę finansinę priemonę nuo jos pagrindinės priemonės, bet jis negali atskirai įvertinti įterptosios išvestinės finansinės priemonės nei įsigijimo metu, nei vėlesnio finansinio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, visą mišriąją sutartį jis turi priskirti prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

4.3.7. Jei ūkio subjektas negali patikimai įvertinti įterptosios išvestinės finansinės priemonės tikrosios vertės remdamasis jos sąlygomis, įterptosios išvestinės finansinės priemonės tikrąją vertę sudaro mišriosios sutarties tikrosios vertės ir pagrindinės priemonės tikrosios vertės skirtumas. Jei ūkio subjektas negali įvertinti įterptosios išvestinės finansinės priemonės tikrosios vertės šiuo metodu, taikomas 4.3.6 straipsnis ir mišrioji sutartis priskiriama prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

4.4. PERGRUPAVIMAS

4.4.1. Ūkio subjektas visą susijusį finansinį turtą pagal 4.1.1–4.1.4 straipsnius turi pergrupuoti tik keisdamas finansiniam turtui valdyti skirtą savo verslo modelį. Daugiau finansinio turto pergrupavimo nuorodų pateikta 5.6.1–5.6.7, B4.4.1–B4.4.3 ir B5.6.1–B5.6.2 straipsniuose.

4.4.2. Finansinių įsipareigojimų ūkio subjektas nepergrupoja.

4.4.3. Taikant 4.4.1–4.4.2 straipsnius, toliau nurodyti aplinkybių pokyčiai nėra pergrupavimas:

- a) straipsnis, kuris anksčiau buvo priskirta ir veiksminga pinigų srautų apsidraudimo sandorio arba grynųjų investicijų apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonė, tokiu nebelaikomas;
- b) straipsnis tampa priskirta ir veiksminga pinigų srautų apsidraudimo sandorio arba grynųjų investicijų apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonė; ir
- c) pasikeičia vertinimas pagal 6.7 skirsnį.

5 SKYRIUS. Vertinimas

5.1. PIRMINIS VERTINIMAS

5.1.1. Pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą, išskyrus į 5.1.3 straipsnio taikymo sritį patenkančias gautinas prekybos sumas, turi vertinti tikrąja verte, o tuo atveju, kai finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas vertinamas ne tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, turi pridėti arba atimti sandorio sąnaudas, tiesiogiai priskirtinas prie finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo įsigijimo arba išleidimo.

5.1.1A Vis dėlto, jei pirminio pripažinimo metu finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikroji vertė skiriasi nuo sandorio kainos, ūkio subjektas turi taikyti B5.1.2A straipsnį.

5.1.2. Jei turtui, kuris vėliau vertinamas amortizuota savikaina, ūkio subjektas taiko apskaitą pagal atsiskaitymo datą, prekybos datą šis turtas iš pradžių pripažįstamas tikrąja verte (žr. B3.1.3–B3.1.6 straipsnius).

5.1.3. Nepaisydamas 5.1.1 straipsnyje nustatyto reikalavimo, gautinas prekybos sumas, į kurias neįtrauktas reikšmingas finansavimo komponentas (nustatytas pagal 15-ąjį TFAS), pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas turi vertinti jų sandorio kainą (kaip apibrėžta 15-ajame TFAS).

5.2. VĖLESNIS FINANSINIO TURTO VERTINIMAS

5.2.1. Po pirminio pripažinimo ūkio subjektas finansinį turtą turi vertinti pagal 4.1.1–4.1.5 straipsnius:

- a) amortizuota savikaina;
- b) tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, arba
- c) tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

5.2.2. 5.5 skirsnyje nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus ūkio subjektas turi taikyti finansiniam turtui, pagal 4.1.2 straipsnį vertinamam amortizuota savikaina, ir finansiniam turtui, pagal 4.1.2A straipsnį vertinamam tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis.

5.2.3. Finansiniam turtui, kuris laikomas apdraustuoju objektu, ūkio subjektas turi taikyti apsidraudimo apskaitos reikalavimus, nustatytus 6.5.8–6.5.14 straipsniuose (ir, jei taikoma, 39-ojo TAS 89–94 straipsniuose nustatytus tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos reikalavimus portfelio apdraudimui nuo palūkanų normos rizikos) ⁽¹⁾.

5.3. VĖLESNIS FINANSINIŲ ĮSIPAREIGIJIMŲ VERTINIMAS

5.3.1. Po pirminio pripažinimo ūkio subjektas finansinį įsipareigojimą turi vertinti pagal 4.2.1–4.2.2 straipsnius.

5.3.2. Finansiniam įsipareigojimui, kuris laikomas apdraustuoju objektu, ūkio subjektas turi taikyti apsidraudimo apskaitos reikalavimus, nustatytus 6.5.8–6.5.14 straipsniuose (ir, jei taikoma, 39-ojo TAS 89–94 straipsniuose nustatytus tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos reikalavimus portfelio apdraudimui nuo palūkanų normos rizikos).

5.4. VERTINIMAS AMORTIZUOTA SAVIKAINA

Finansinis turtas***Faktinių palūkanų metodas***

5.4.1. Palūkanų pajamos turi būti apskaičiuojamos taikant *faktinių palūkanų metodą* (žr. A priedą ir B5.4.1–B5.4.7 straipsnius). Jos turi būti apskaičiuojamos *finansinio turto bendrajai balansinei vertei taikant faktinių palūkanų normą, nebent:*

- a) *nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas. Dėl to finansinio turto ūkio subjektas per pirminį pripažinimą nustatytai amortizuotai finansinio turto savikainai turi taikyti dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą;*
- b) *finansinis turtas nėra nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės, bet vėliau tapo dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansiniu turtu. Dėl to finansinio turto ūkio subjektas vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais nustatytai amortizuotai finansinio turto savikainai turi taikyti faktinių palūkanų normą.*

5.4.2. Ūkio subjektas, kuris palūkanų pajamas ataskaitiniu laikotarpiu apskaičiuoja pagal 5.4.1 straipsnio b punktą amortizuotai finansinio turto savikainai taikydamas faktinių palūkanų metodą, palūkanų pajamas vėlesniais ataskaitiniais laikotarpiais turi apskaičiuoti finansinio turto bendrajai balansinei vertei taikydamas faktinių palūkanų normą, jei finansinės priemonės kredito rizika pagerėja taip, kad finansinis turtas nebėra dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės, ir šį pagerėjimą galima objektyviai susieti su įvykiu, nutikusių po to, kai buvo pradėtas taikyti 5.4.1 straipsnio b punkte nustatytas reikalavimas (pvz., pagerėjus skolininko kreditingumui).

⁽¹⁾ Pagal 7.2.21 straipsnį ūkio subjektas gali pasirinkti kaip savo apskaitos politiką vietoj šio standarto 6 skyriuje nustatytų reikalavimų toliau taikyti 39-ajame TAS nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus. Ūkio subjektui pasirinkus šią galimybę, šiame standarte pateiktos nuorodos į konkrečius 6 skyriuje nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus nėra aktualios. Vietoj jų ūkio subjektas taiko atitinkamus 39-ajame TAS nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus.

Sutartyje numatytų pinigų srautų pakeitimas

- 5.4.3. Jei sutartyje numatyti finansinio turto pinigų srautai persvarstomi arba kitaip pakeičiami ir dėl persvarstymo arba pakeitimo to finansinio turto pripažinimas pagal šį standartą nenutraukiamas, ūkio subjektas turi perskaičiuoti finansinio turto bendrąją balansinę vertę, o *pakeitimo pelną ar nuostolius* pripažinti pelnu arba nuostoliais. Finansinio turto bendroji balansinė vertė turi būti perskaičiuojama kaip persvarstytų arba pakeistų sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie diskontuoti taikant finansinio turto pradinę faktinių palūkanų normą (arba, jei finansinis turtas nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės, – dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą) arba, jei taikoma, patikslintą faktinių palūkanų normą, apskaičiuotą pagal 6.5.10 straipsnį, dabartinė vertė. Atsižvelgiant į visas patirtas sąnaudas arba sumokėtus atlygius, yra koreguojama pakeisto finansinio turto balansinė vertė; šios sąnaudos arba atlygiai amortizuojami per likusį pakeisto finansinio turto galiojimo laikotarpį.

Nurašymas

- 5.4.4. **Ūkio subjektas turi tiesiogiai sumažinti finansinio turto bendrąją balansinę vertę, jei negali pagrįstai tikėtis atgauti visą finansinį turtą arba jo dalį. Nurašymas yra pripažinimo nutraukimo įvykis (žr. B3.2.16 straipsnio r punktą).**

5.5. VERTĖS SUMAŽĖJIMAS

Tikėtinų kredito nuostolių pripažinimas**Bendrasis metodas**

- 5.5.1. **Ūkio subjektas turi pripažinti finansinio turto, vertinamo pagal 4.1.2 arba 4.1.2A straipsnį, už nuomą gautinų sumų, sutartyje numatyto turto arba kreditavimo įsipareigojimo ir finansinės garantijos sutarties, kuriems taikomi vertės sumažėjimo reikalavimai pagal 2.1 straipsnio g punktą, 4.2.1 straipsnio c punktą arba 4.2.1 straipsnio d punktą, tikėtinų kredito nuostolių atidėjinį nuostoliams.**
- 5.5.2. Pripažindamas ir vertindamas finansinio turto, pagal 4.1.2A straipsnį vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, atidėjinį nuostoliams, ūkio subjektas turi taikyti vertės sumažėjimo reikalavimus. Vis dėlto atidėjinys nuostoliams turi būti pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis ir dėl jo finansinės būklės ataskaitoje nurodyta finansinio turto balansinė vertė nemažėja.
- 5.5.3. **Jei finansinės priemonės kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, taikydamas 5.5.13–5.5.16 straipsnius, ūkio subjektas tos finansinės priemonės atidėjinį nuostoliams kiekvieną finansinių ataskaitų datą turi įvertinti suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams.**
- 5.5.4. Vertės sumažėjimo reikalavimų tikslas – pripažinti visų finansinių priemonių, kurių individualiai arba bendrai įvertinta kredito rizika, atsižvelgiant į visą pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, įskaitant į ateitį orientuotą informaciją, nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius.
- 5.5.5. **Jei finansinių ataskaitų datą finansinės priemonės kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai nepadidėjo, taikydamas 5.5.13–5.5.16 straipsnius, ūkio subjektas tos finansinės priemonės atidėjinį nuostoliams turi įvertinti suma, lygia tikėtiniems 12 mėnesių kredito nuostoliams.**
- 5.5.6. Kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atveju pirminio pripažinimo data taikant vertės sumažėjimo reikalavimus turi būti laikoma data, kurią ūkio subjektas tampa neatšaukiamo įsipareigojimo šalimi.
- 5.5.7. Jei ūkio subjektas įvertino finansinės priemonės atidėjinį nuostoliams suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu, bet dabartinę finansinių ataskaitų datą nustato, kad 5.5.3 straipsnis neįvykdomas, jis atidėjinį nuostoliams įvertina suma, lygia tikėtiniems 12 mėnesių kredito nuostoliams dabartinę finansinių ataskaitų datą.

- 5.5.8. Ūkio subjektas pelnu arba nuostoliais dėl vertės sumažėjimo turi pripažinti tikėtinų kredito nuostolių (arba nuvertėjimo panaikinimo) sumą, kurios reikia, kad atidėjinys nuostoliams finansinių ataskaitų datą būtų pakoreguotas suma, kurią reikia pripažinti pagal šį standartą.

Reikšmingo kredito rizikos padidėjimo nustatymas

- 5.5.9. Kiekvieną finansinių ataskaitų datą ūkio subjektas turi įvertinti, ar nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo finansinės priemonės kredito rizika. Vertindamas ūkio subjektas turi atsižvelgti ne į tikėtinų kredito nuostolių sumos pasikeitimą, bet į tikėtinu finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu kylančios išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimą. Siekdamas atlikti tą vertinimą, ūkio subjektas turi palyginti finansinės priemonės išpareigojimų neįvykdymo riziką finansinių ataskaitų datą su finansinės priemonės išpareigojimų neįvykdymo rizika pirminio pripažinimo datą ir atsižvelgia į pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir iš kurios matyti reikšmingas kredito rizikos padidėjimas nuo pirminio pripažinimo.
- 5.5.10. Jei finansinių ataskaitų datą nustatoma, kad finansinės priemonės kredito rizika maža (žr. B5.5.22–B5.5.24 straipsnius), ūkio subjektas gali daryti prielaidą, kad finansinės priemonės kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai nepadidėjo.
- 5.5.11. Jei ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis galima gauti pagrįstos ir patvirtinamos į ateitį orientuotos informacijos, nustatydamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas negali remtis tik informacija apie pradelstus mokėjimus. Vis dėlto, jei labiau į ateitį orientuotos nei pradelstų mokėjimų informacijos (vertinant individualiai arba bendrai) ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis negalima gauti, siekdamas nustatyti, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas gali remtis informacija apie pradelstus mokėjimus. Nepaisant to, kaip ūkio subjektas vertina reikšmingą kredito rizikos padidėjimą, jei sutartyje numatytų mokėjimų terminas pasibaigęs daugiau kaip prieš 30 dienų, galima daryti atmetamą prielaidą, kad finansinio turto kredito rizika nuo pirminio pripažinimo padidėjo reikšmingai. Ūkio subjektas šią prielaidą gali atmesti, jei turi pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuria įrodoma, kad kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai nepadidėjo, nors sutartyje numatytų mokėjimų terminas pasibaigė daugiau kaip prieš 30 dienų. Jei ūkio subjektas nustato, kad kredito rizika reikšmingai padidėjo nepraėjus 30 dienų nuo sutartyje numatytų mokėjimų termino, ši atmetama prielaida netaikoma.

Pakeistas finansinis turtas

- 5.5.12. Jei sutartyje numatyti finansinio turto pinigų srautai buvo persvarstyti arba pakeisti ir finansinio turto pripažinimas nebuvo nutrauktas, ūkio subjektas pagal 5.5.3 straipsnį turi įvertinti, ar reikšmingai padidėjo finansinės priemonės kredito rizika, lygindamas:
- finansinių ataskaitų datą kylančią išpareigojimų neįvykdymo riziką (grindžiamą pakeistomis sutarties sąlygomis); ir
  - pirminio pripažinimo metu kylančią išpareigojimų neįvykdymo riziką (grindžiamą pirminėmis nepakeistomis sutarties sąlygomis).

Nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas

- 5.5.13. **Nepaisydamas 5.5.3 ir 5.5.5 straipsnių, nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinio turto atidėjinis nuostoliams ūkio subjektas finansinių ataskaitų datą turi pripažinti tik sukauptus tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pasikeitimus nuo pirminio pripažinimo.**
- 5.5.14. Kiekvieną finansinių ataskaitų datą tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pasikeitimo sumą kaip vertės sumažėjimo pelną ar nuostolius ūkio subjektas turi pripažinti pelnu arba nuostoliais. Palankius tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pasikeitimus ūkio subjektas turi pripažinti vertės sumažėjimo pelnu net jei tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai yra mažesni už tikėtinų kredito nuostolių sumą, kuri į apskaičiuotus pinigų srautus buvo įtraukta pirminio pripažinimo metu.

Gautinoms prekybos sumoms, sutartyse numatytam turtui ir už nuomą gautinoms sumoms taikytinas supaprastintas metodas

- 5.5.15. Nepaisydamas 5.5.3 ir 5.5.5 straipsnių, atidėjinį nuostoliams ūkio subjektas visada turi vertinti suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams, vertindamas:
- a) gautinas prekybos sumas arba sutartyje numatytą turtą, kurie atsiranda iš sandorių, patenkančių į 15-ojo TFAS taikymo sritį, ir į kuriuos:
    - i) neįtrauktas reikšmingas finansavimo komponentas (arba jei ūkio subjektas taiko praktinę priemonę vienų metų arba trumpesnio galiojimo laikotarpio sutartims) pagal 15-ąjį TFAS arba
    - ii) įtrauktas reikšmingas finansavimo komponentas pagal 15-ąjį TFAS, jei ūkio subjektas kaip apskaitos politiką pasirenka vertinti atidėjinį nuostoliams suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams. Ši apskaitos politika turi būti taikoma visoms tokioms gautinoms prekybos sumoms arba sutartyje numatytam turtui, bet gautinoms prekybos sumoms ir sutartyje numatytam turtui gali būti taikoma atskirai;
  - b) už nuomą gautinas sumas, atsirandančias iš sandorių, patenkančių į 17-ojo TAS taikymo sritį, jei ūkio subjektas kaip apskaitos politiką pasirenka vertinti atidėjinį nuostoliams suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams. Ši apskaitos politika turi būti taikoma visoms už nuomą gautinoms sumoms, bet už finansinę ir veiklos nuomą gautinoms sumoms gali būti taikoma atskirai.
- 5.5.16. Gautinoms prekybos sumoms, už nuomą gautinoms sumoms ir sutartyje numatytam turtui taikytiną apskaitos politiką ūkio subjektas gali pasirinkti nepriklausomai vieną nuo kitos.

Tikėtinų kredito nuostolių vertinimas

- 5.5.17. Ūkio subjektas turi vertinti finansinės priemonės tikėtinus kredito nuostolius atsižvelgdamas į:
- a) nešališką ir atsižvelgiant į tikimybę apskaičiuotą sumą, nustatytą įvertinus įvairius galimus rezultatus;
  - b) pinigų laiko vertę; ir
  - c) pagrįstą ir patvirtinamą ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis galimą gauti informaciją finansinių ataskaitų datą apie praeities įvykius, dabartines sąlygas ir būsimų ekonominių sąlygų prognozes.
- 5.5.18. Vertinant tikėtinus kredito nuostolius ūkio subjektui nebūtina nustatyti kiekvieną galimą scenarijų. Vis dėlto jis turi apvarstyti riziką arba tikimybę, kad kredito nuostolių atsiras, atsižvelgdamas į galimybę, kad kredito nuostolių atsiras, ir į galimybę, kad kredito nuostolių neatsiras, net jei kredito nuostolių atsiradimo galimybė yra labai maža.
- 5.5.19. Ilgiausias laikotarpis, į kurį reikia atsižvelgti vertinant tikėtinus kredito nuostolius, yra ilgiausias sutarties galiojimo laikotarpis (įskaitant pratęsimo galimybes), per kurį ūkio subjektui kyla kredito rizika, – jis neturi būti ilgesnis net jei ilgesnis laikotarpis atitinka verslo praktiką.
- 5.5.20. Vis dėlto kai kurias finansines priemones sudaro paskola ir nepanaudoto išsipareigojimo komponentas, ir sutartyje numatyta ūkio subjekto galimybė reikalauti grąžinimo ir atšaukti nepanaudotą išsipareigojimą ūkio subjekto kredito nuostolių rizikos pozicijos neriboja iki sutartyje numatyto pranešimo laikotarpio. Tik tokių finansinių priemonių tikėtinus kredito nuostolius ūkio subjektas turi įvertinti per laikotarpį, kuriuo jam kyla kredito rizika, ir tikėtini kredito nuostoliai nebūtų sumažinti kredito rizikos valdymo veiksmais, net jei šis laikotarpis yra ilgesnis už ilgiausią sutarties galiojimo laikotarpį.

5.6. FINANSINIO TURTO PERGRUPAVIMAS

- 5.6.1. Pergrupuodamas finansinį turtą pagal 4.4.1 straipsnį, ūkio subjektas taiko pergrupavimą perspektyviai nuo *pergrupavimo datos*. Ūkio subjektas netaiso anksčiau pripažinto pelno, nuostolių (įskaitant vertės sumažėjimo pelną ar nuostolius) arba palūkanų duomenų. Pergrupavimo reikalavimai nustatyti 5.6.2–5.6.7 straipsniuose.

- 5.6.2. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo amortizuota savikaina grupės į vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupę, finansinio turto tikroji vertė vertinama pergrupavimo datą. Visas pelnas arba nuostoliai, susidarantys dėl finansinio turto ankstesnės amortizuotos savikainos ir tikrosios vertės skirtumo, pripažįstami pelnu arba nuostoliais.
- 5.6.3. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės į vertinimo amortizuota savikaina grupę, finansinio turto tikroji vertė vertinama pergrupavimo datą tampa jo naująja bendrąja balansine verte. (Faktinių palūkanų normos ir atidėjinio nuostoliams nustatymo pergrupavimo datą nuorodos pateiktos B5.6.2 straipsnyje.)
- 5.6.4. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo amortizuota savikaina grupės į vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę, finansinio turto tikroji vertė vertinama pergrupavimo datą. Visas pelnas arba nuostoliai, susidarantys dėl finansinio turto ankstesnės amortizuotos savikainos ir tikrosios vertės skirtumo, pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis. Faktinė palūkanų norma ir tikėtinų kredito nuostolių įvertinimas pergrupuojant nekoreguojami. (Žr. B5.6.1 straipsnį.)
- 5.6.5. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės į vertinimo amortizuota savikaina grupę, finansinis turtas pergrupuojamas jo tikrąją vertę pergrupavimo datą. Vis dėlto anksčiau kitomis bendrosiomis pajamomis pripažintas sukauptas pelnas arba nuostoliai pašalinami iš nuosavybės ir pakoreguojami atsižvelgiant į finansinio turto tikrąją vertę pergrupavimo datą. Todėl finansinis turtas pergrupavimo datą vertinamas taip, lyg jis visada būtų buvęs vertintas amortizuota savikaina. Šis koregavimas turi įtakos kitoms bendrosioms pajamoms, bet neturi įtakos pelnui arba nuostoliams, todėl nėra pergrupuota suma (žr. 1-ąjį TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“). Faktinė palūkanų norma ir tikėtinų kredito nuostolių įvertinimas pergrupuojant nekoreguojami. (Žr. B5.6.1 straipsnį.)
- 5.6.6. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės į vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę, finansinis turtas toliau vertinamas tikrąją vertę. (Faktinių palūkanų normos ir atidėjinio nuostoliams nustatymo pergrupavimo datą nuorodos pateiktos B5.6.2 straipsnyje.)
- 5.6.7. Jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės į vertinimo tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupę, finansinis turtas toliau vertinamas tikrąją vertę. Sukauptas pelnas arba nuostoliai, anksčiau pripažinti kitomis bendrosiomis pajamomis, pergrupavimo datą kaip pergrupuota suma perkeliama iš nuosavybės į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS).

5.7. PELNAS IR NUOSTOLIAI

- 5.7.1. Finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo pelnas arba nuostoliai, įvertinti tikrąją vertę, turi būti pripažįstami pelnu arba nuostoliais, nebent jie yra:
- apsidraudimo sandorių dalis (žr. 6.5.8–6.5.14 straipsnius ir, jei taikoma, portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos tikslais – 39-ojo TAS 89–94 straipsnius);
  - investicija į nuosavybės priemonę ir ūkio subjektas pasirinko pateikti šios investicijos pelną ir nuostolius kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pagal 5.7.5 straipsnį;
  - finansinis išsipareigojimas, priskirtas prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, ir pagal 5.7.7 straipsnį reikalaujama, kad išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį ūkio subjektas nurodytų kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, arba
  - finansinis turtas, pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, ir pagal 5.7.10 straipsnį reikalaujama, kad kai kuriuos tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pripažintų kitomis bendrosiomis pajamomis.

- 5.7.1A *Dividendai* pelnu ar nuostoliais pripažįstami tik jei:
- nustatyta ūkio subjekto teisė gauti dividendų mokėjimą;
  - tikėtina, kad ūkio subjektas gaus su dividendais susijusios ekonominės naudos; ir
  - dividendų suma gali būti patikimai įvertinta.
- 5.7.2. **Finansinio turto, kuris vertinamas amortizuota savikaina ir nėra apsidraudimo sandorių dalis (žr. 6.5.8–6.5.14 straipsnius ir, jei taikoma, portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos tikslais – 39-ojo TAS 89–94 straipsnius), pelnas ar nuostoliai turi būti pripažįstami pelnu arba nuostoliais, kai nutraukiamas finansinio turto pripažinimas, kai finansinis turtas pergrupuojamas pagal 5.6.2 straipsnį, kai jis yra amortizuojamas arba siekiant pripažinti vertės sumažėjimo pelną ar nuostolius. Perkeldamas finansinį turtą iš vertinimo amortizuota savikaina grupės, ūkio subjektas turi taikyti 5.6.2 ir 5.6.4 straipsnius. Finansinio įsipareigojimo, kuris vertinamas amortizuota savikaina ir nėra apsidraudimo sandorių dalis (žr. 6.5.8–6.5.14 straipsnius ir, jei taikoma, portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos tikslais – 39-ojo TAS 89–94 straipsnius), pelnas arba nuostoliai turi būti pripažįstami pelnu arba nuostoliais, kai nutraukiamas finansinio įsipareigojimo pripažinimas ir kai finansinis įsipareigojimas yra amortizuojamas. (Užsienio valiutos keitimo pelno arba nuostolių nuorodos pateiktos B5.7.2 straipsnyje.)**
- 5.7.3. **Finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų, kurie yra apsidraudimo sandorių apdraustieji objektai, pelnas arba nuostoliai turi būti pripažįstami pagal 6.5.8–6.5.14 straipsnius ir, jei taikoma, portfelio apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos tikslais – pagal 39-ojo TAS 89–94 straipsnius.**
- 5.7.4. **Jei ūkio subjektas pripažįsta finansinį turtą taikydamas apskaitą pagal atsiskaitymo datą (žr. 3.1.2, B3.1.3 ir B3.1.6 straipsnius), nuo prekybos datos iki atsiskaitymo datos gautino turto tikrosios vertės pasikeitimas nepripažįstamas, jei turtas vertinamas amortizuota savikaina. Vis dėlto, jei turtas vertinamas tikrąja verte, tikrosios vertės pasikeitimas pagal 5.7.1 straipsnį turi būti pripažįstamas atitinkamai pelnu arba nuostoliais arba kitomis bendrosiomis pajamomis. Vertės sumažėjimo reikalavimų taikymo tikslais prekybos data laikoma pirminio pripažinimo data.**

Investicijos į nuosavybės priemones

- 5.7.5. **Pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas gali neatšaukiamai pasirinkti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pateikti į šio standarto taikymo sritį patenkančios investicijos į nuosavybės priemonę, kuri nėra nei laikoma prekybai, nei neapibrėžtasis atlygis, kurį įsigyjantysis ūkio subjektas pripažino verslo jungimo, kuriam taikomas 3-iasis TFAS, metu, vėlesnius tikrosios vertės pasikeitimus. (Užsienio valiutos keitimo pelno arba nuostolių nuorodos pateiktos B5.7.3 straipsnyje.)**
- 5.7.6. 5.7.5 straipsnyje nurodytą galimybę pasirinkęs ūkio subjektas pagal 5.7.1A straipsnį pelnu arba nuostoliais turi pripažinti tos investicijos dividendus.

Įsipareigojimai, priskirti prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- 5.7.7. **Finansinio įsipareigojimo, priskirto prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelną arba nuostolius ūkio subjektas turi pateikti pagal 4.2.2 arba 4.3.5 straipsnį, laikydamasis šių nurodymų:**
- finansinio įsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo, sietino su to įsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimais, suma turi būti pateikta kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (žr. B5.7.13–B5.7.20 straipsnius);
  - likusi įsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo suma turi būti pateikta pelno (nuostolių) ataskaitoje,

nebent vertinant a punkte aprašytų įsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų arba padidėtų apskaitos neatitikimas (šiuo atveju būtų taikomas 5.7.8 straipsnis). Kaip nustatyti, ar atsirastų arba padidėtų apskaitos neatitikimas, nurodyta B5.7.5–B5.7.7 ir B5.7.10–B5.7.12 straipsniuose.

- 5.7.8. **Jei taikant 5.7.7 straipsnyje nustatytus reikalavimus pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų arba padidėtų apskaitos neatitikimas, visą to išpareigojimo pelną arba nuostolius (įskaitant to išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį) ūkio subjektas turi pateikti pelno (nuostolių) ataskaitoje.**
- 5.7.9. Nepaisydamas 5.7.7 ir 5.7.8 straipsniuose nustatytų reikalavimų, pelno (nuostolių) ataskaitoje ūkio subjektas turi pateikti visą kreditavimo išpareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių, priskirtų prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelną ir nuostolius.
- Tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, vertinamas turtas**
- 5.7.10. **Finansinio turto, pagal 4.1.2A straipsnį vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pelnas arba nuostoliai turi būti pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis, išskyrus vertės sumažėjimo pelną arba nuostolius (žr. 5.5 skirsnį) ir užsienio valiutų keitimo pelną arba nuostolius (žr. B5.7.2–B5.7.2A straipsnius), kol nutraukiamas finansinio turto pripažinimas arba finansinis turtas pergrupuojamas. Jei nutraukiamas finansinio turto pripažinimas, sukauptas pelnas arba nuostoliai, anksčiau pripažinti kitomis bendrosiomis pajamomis, kaip pergrupuota suma perkeliama iš nuosavybės į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS). Jei finansinis turtas perkeliama iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės, sukauptą pelną arba nuostolius, kurie anksčiau buvo pripažinti kitomis bendrosiomis pajamomis, ūkio subjektas turi apskaičiuoti pagal 5.6.5 ir 5.6.7 straipsnius. Taikant faktinių palūkanų metodą apskaičiuotos palūkanos pripažįstamos pelnu arba nuostoliais.**
- 5.7.11. **Kaip aprašyta 5.7.10 straipsnyje, jei finansinis turtas pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pelnu arba nuostoliais pripažintos sumos yra tos pačios, kaip sumos, kurios būtų buvusios pripažintos pelnu arba nuostoliais, jei finansinis turtas būtų buvęs vertintas amortizuota savikaina.**

6 SKYRIUS. Apsidraudimo apskaita

6.1. APSIDRAUDIMO APSKAITOS TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

- 6.1.1. Apsidraudimo apskaitos tikslas – parodyti finansinėse ataskaitose ūkio subjekto rizikos valdymo veiklos, kurią vykdančios finansinės priemonės, siekiant valdyti pozicijas, atsirandančias dėl konkrečios rizikos, kuri galėtų turėti įtakos pelnui arba nuostoliams (arba kitoms bendrosioms pajamoms, jei investuojama į nuosavybės priemones, kurių tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje), poveikį. Šiuo metodu siekiama išsiaiškinti apsidraudimo priemonių, kurioms taikoma apsidraudimo apskaita, aplinkybes, kad būtų galima suprasti šių priemonių paskirtį ir poveikį.
- 6.1.2. Ūkio subjektas gali pasirinkti apibrėžti apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto apsidraudimo sandorius pagal 6.2.1–6.3.7 ir B6.2.1–B6.3.25 straipsnius. Tinkamumo kriterijus atitinkančių apsidraudimo sandorių apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto pelną arba nuostolius ūkio subjektas turi apskaičiuoti pagal 6.5.1–6.5.14 ir B6.5.1–B6.5.28 straipsnius. Jei apdraustasis objektas yra objektų grupė, ūkio subjektas turi įvykdyti papildomus 6.6.1–6.6.6 ir B6.6.1–B6.6.16 straipsniuose nustatytus reikalavimus.
- 6.1.3. Finansinio turto arba finansinių išpareigojimų portfelio palūkanų normos pozicijos tikrosios vertės apsidraudimui (ir tik tokiam apsidraudimui) ūkio subjektas vietoj šio standarto reikalavimų gali taikyti 39-ajame TAS nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus. Tuo atveju ūkio subjektas taip pat privalo taikyti konkrečius tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos reikalavimus portfelio apdraudimui nuo palūkanų normos rizikos ir apdraustuojų objektu laikyti dalį, kuri yra valiutos suma (žr. 39-ojo TAS 81A, 89A ir 114TN–132TN straipsnius).

6.2. APSIDRAUDIMO PRIEMONĖS

Tinkamumo kriterijus atitinkančios priemonės

- 6.2.1. **Išvestinė finansinė priemonė, išskyrus kai kuriuos pasirašytus pasirinkimo sandorius (žr. B6.2.4 straipsnį), vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, gali būti laikoma apsidraudimo priemone.**

- 6.2.2. **Neišvestinis finansinis turtas arba neišvestinis finansinis įsipareigojimas, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, gali būti laikomas apsidraudimo priemone, nebent jis yra finansinis įsipareigojimas, priskiriamas prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, kurio tikrosios vertės pasikeitimo suma, sietina su to įsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimais, pagal 5.7.7 straipsnį pateikiama kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandorio neišvestinio finansinio turto arba neišvestinio finansinio įsipareigojimo užsienio valiutos rizikos komponentas gali būti laikomas apsidraudimo priemone, jei tai nėra investicija į nuosavybės priemonę, kurios tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.**
- 6.2.3. **Apsidraudimo apskaitos tikslais apsidraudimo priemonėmis gali būti laikomos tik sutartys su šalimi, kuri yra išorės šalis ataskaitas teikiančio ūkio subjekto atžvilgiu (t. y. išorės šalis grupės arba atskiro ūkio subjekto, kurio finansinės ataskaitos teikiamos, atžvilgiu).**

Apsidraudimo priemonių priskyrimas

- 6.2.4. Apsidraudimo priemone turi būti laikoma visa tinkamumo kriterijus atitinkanti priemonė. Leidžiamos tik šios išimtys:
- galima atskirti pasirinkimo sandorio vidinę vertę ir laiko vertę ir apsidraudimo priemone laikyti ne pasirinkimo sandorio laiko vertės, bet tik jo vidinės vertės pasikeitimą (žr. 6.5.15 ir B6.5.29–B6.5.33 straipsnius);
  - galima atskirti išankstinio sandorio išankstinį elementą ir momentinį elementą ir apsidraudimo priemone laikyti ne išankstinio sandorio išankstinio elemento vertės, bet tik momentinio elemento vertės pasikeitimą; panašiai ir užsienio valiutos bazės skirtumas gali būti atskiriamas ir neįtraukiamas priskiriant finansinę priemonę prie apsidraudimo priemonių (žr. 6.5.16 ir B6.5.34–B6.5.39 straipsnius); ir
  - apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone gali būti laikoma proporcinė visos apsidraudimo priemonės dalis, pvz., 50 % nominaliosios sumos. Vis dėlto apsidraudimo priemone negali būti laikoma tikrosios vertės pasikeitimo dalis, kuri susidaro tik dėl laikotarpio, kuriuo apsidraudimo priemonė lieka nepanaudota, dalies.
- 6.2.5. Ūkio subjektas gali kartu vertinti ir bendrai laikyti apsidraudimo priemone bet kokį toliau nurodytų elementų derinį (įskaitant aplinkybes, kuriomis dėl vienu apsidraudimo priemonių kylanti rizika ir dėl kitų apsidraudimo priemonių kylanti rizika užskaitoma tarpusavyje):
- išvestines finansines priemones arba proporcinę jų dalį; ir
  - neišvestines finansines priemones arba proporcinę jų dalį.
- 6.2.6. Vis dėlto išvestinė finansinė priemonė, kurią sudaro pasirašytas pasirinkimo sandoris ir nusipirkta pasirinkimo sandoris (pvz., palūkanų normos riba), negali būti laikoma apsidraudimo priemone, jei priskyrimo datą ji iš tikrųjų yra grynasis pasirašytas pasirinkimo sandoris (nebent jis atitinka kriterijus pagal B6.2.4 straipsnį). Panašiai ir dvi arba daugiau priemonių (arba proporcinės jų dalys) gali būti kartu laikomos apsidraudimo priemone tik jei priskyrimo datą jos kartu iš tikrųjų nėra grynasis pasirašytas pasirinkimo sandoris (nebent jis atitinka kriterijus pagal B6.2.4 straipsnį).

6.3. APDRAUSTIEJI OBJEKTAI

Tinkamumo kriterijus atitinkantys objektai

- 6.3.1. **Apdraustasis objektas gali būti pripažintas turtas arba įsipareigojimas, nepripažintas tvirtas pasižadėjimas, prognozuojamas sandoris arba grynoji investicija į užsienyje veikiančią ūkio subjektą. Apdraustasis objektas gali būti:**
- pavienis objektas arba
  - objektų grupė (jai taikomi 6.6.1–6.6.6 ir B6.6.1–B6.6.16 straipsniai).

Apdraustasis objektas taip pat gali būti tokio objekto arba objektų grupės komponentas (žr. 6.3.7 ir B6.3.7–B6.3.25 straipsnius).

- 6.3.2. Apdraustąjį objektą turi būti galima patikimai įvertinti.**
- 6.3.3. Jei apdraustasis objektas yra prognozuojamas sandoris (arba jo komponentas), tas sandoris turi būti labai tikėtinas.**
- 6.3.4. Bendroji pozicija, sudaryta iš pozicijos, kurią būtų galima laikyti apdraustuoju objektu pagal 6.3.1 straipsnį, ir išvestinės finansinės priemonės, gali būti laikoma apdraustuoju objektu (žr. B6.3.3–B6.3.4 straipsnius). Tai taikoma ir prognozuojamam bendrosios pozicijos sandoriui (t. y. neįpareigojamiems, bet numatomiems būsimiems sandoriams, dėl kurių galėtų susidaryti pozicija, ir išvestinei priemonei), jei ta bendroji pozicija labai tikėtina ir ją, kai ji atsiranda ir nebėra prognozuojama, galima laikyti apdraustuoju objektu.**
- 6.3.5. Apsidraudimo apskaitos tikslais apdraustaisiais objektais galima laikyti tik turta, įsipareigojimus, tvirtus pasizadėjimus arba labai tikėtinus prognozuojamus sandorius su šalimi, kuri yra išorės šalis ataskaitas teikiančio ūkio subjekto atžvilgiu. Apsidraudimo apskaita gali būti taikoma tos pačios grupės ūkio subjektų sandoriams tik tų ūkio subjektų individualiose arba atskirose finansinėse ataskaitose, bet ne grupės konsoliduotose finansinėse ataskaitose, išskyrus investicinio subjekto, kaip apibrėžta 10-ajame TFAS, konsoliduotąsias finansines ataskaitas, jei tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, vertinami investicinio subjekto ir jo patronuojamųjų įmonių sandoriai nėra eliminuojami rengiant konsoliduotąsias finansines ataskaitas.**
- 6.3.6. Vis dėlto kaip 6.3.5 straipsnio išimtis grupės vidaus piniginių straipsnio (pvz., dviejų patronuojamųjų įmonių mokėtinos ir (arba) gautinos sumos) užsienio valiutos rizika konsoliduotose finansinėse ataskaitose gali būti laikoma apdraustuoju objektu, jei dėl jos susidaro užsienio valiutos kurso pasikeitimo pelno arba nuostolių pozicija, kuri nėra visiškai eliminuojama konsolidavimo metu pagal 21-ąją TAS „Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka“. 21-ajame TAS nurodyta, kad grupės vidaus piniginių straipsnių užsienio valiutos kurso pasikeitimo pelnas ir nuostoliai konsolidavimo metu nėra visiškai eliminuojami, jei grupės vidaus piniginių straipsnio sandorį sudaro du grupės ūkio subjektai, kurių funkcinės valiutos skiriasi. Be to, labai tikėtino prognozuojamo grupės vidaus sandorio užsienio valiutos rizika konsoliduotose finansinėse ataskaitose gali būti laikoma apdraustuoju objektu, jei sandoris išreikštas ne šį sandorį sudarančio ūkio subjekto funkcinė valiuta ir užsienio valiutos rizika turės įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams.

Apdraustųjų objektų priskyrimas

- 6.3.7. Ūkio subjektas apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu gali laikyti visą objektą arba jo komponentą. Visą objektą sudaro visi objekto pinigų srautų arba tikrosios vertės pasikeitimai. Komponentą sudaro mažiau nei visas objekto tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimas. Šiuo atveju ūkio subjektas apdraustaisiais objektais gali laikyti tik šių rūšių komponentus (įskaitant jų derinius):
- a) tik objekto pinigų srautų arba tikrosios vertės pasikeitimus, sietinus su konkrečia rizika arba įvairių rūšių rizika (rizikos komponentu), jei, remiantis vertinimu atsižvelgiant į konkrečią rinkos struktūrą, rizikos komponentą galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti (žr. B6.3.8–B6.3.15 straipsnius). Rizikos komponentus sudaro tik priskirti apdraustuoju objekto pinigų srautų arba tikrosios vertės pasikeitimai, didesni arba mažesni už nustatytą kainą arba kitą kintamąjį (vienpusė rizika);
  - b) vieną arba kelis pasirinktus sutartyje numatytus pinigų srautus;
  - c) nominaliosios sumos komponentus, t. y. nurodytą objekto sumos dalį (žr. B6.3.16–B6.3.20 straipsnius).

6.4. APSIDRAUDIMO APSKAITOS TAIKYMO TINKAMUMO KRITERIJAI

- 6.4.1. Apsidraudimo sandoriui galima taikyti apsidraudimo apskaitą tik jei įvykdomi visi šie kriterijai:**
- a) apsidraudimo sandorį sudaro tik tinkamos apsidraudimo priemonės ir tinkami apdraustieji objektai;

- b) apsidraudimo sandorio pradžioje oficialiai apibrėžiamas ir dokumentais patvirtinamas apsidraudimo sandoris, taip pat ūkio subjekto rizikos valdymo tikslas ir apsidraudimo sandorio strategija. Tuose dokumentuose turi būti nurodyta apsidraudimo priemonė, apdraustasis objektas, rizikos, nuo kurios draudžiamasi, pobūdis ir tai, kaip ūkio subjektas vertins, ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus (įskaitant jo apsidraudimo neveiksmingumo priežasčių analizę ir tai, kaip jis nustato apsidraudimo santykį);
- c) apsidraudimo sandoris atitinka visus šiuos apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus:
  - i) apdraustąjį objektą ir apsidraudimo priemonę sieja ekonominis ryšys (žr. B6.4.4–B6.4.6 straipsnius);
  - ii) kredito rizikos poveikis neturi lemiamos įtakos dėl šio ekonominio ryšio atsirandantiems vertės pasikeitimams (žr. B6.4.7–B6.4.8 straipsnius); ir
  - iii) apsidraudimo sandorio apsidraudimo santykis lygus apdraustojo objekto kiekio, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų apdraudžia, ir apsidraudimo priemonės kiekio, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko šiam apdraustojo objekto kiekiui apdrausti, santykiui. Vis dėlto toks priskyrimas neturi rodyti apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės korekcinį koeficientų disbalanso, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas (neatsižvelgiant į tai, ar jis pripažintas), dėl kurio galėtų būtų gaunamas su apsidraudimo apskaitos tikslu nederantis apskaitos rezultatas (žr. B6.4.9–B6.4.11 straipsnius).

6.5. TINKAMUMO KRITERIJUS ATITINKANČIŲ APSIDRAUDIMO SANDORIŲ APSKAITA

6.5.1. Ūkio subjektas taiko apsidraudimo apskaitą apsidraudimo sandoriams, atitinkantiems 6.4.1 straipsnyje nustatytus tinkamumo kriterijus (prie jų priskiriamas ūkio subjekto sprendimas apibrėžti apsidraudimo sandorį).

6.5.2. Išskiriamos trys apsidraudimo sandorių rūšys:

- a) tikrosios vertės apsidraudimo sandoris – apsidraudimas nuo pripažinto turto arba įsipareigojimo, nepripažinto tvirto pasižadėjimo arba kurios nors iš šių objektų dalies tikrosios vertės pasikeitimų, kuriuos galima susieti su konkrečia rizika ir kurie galėtų turėti įtakos pelnui arba nuostoliams;
- b) pinigų srautų apsidraudimo sandoris – apsidraudimas nuo pinigų srautų kintamumo, kurį galima susieti su konkrečia rizika, susijusia su visu pripažintu turtu arba įsipareigojimu arba jo dalimi (pvz., visais arba kai kuriais būsimais kintamosios palūkanų normos skolos priemonės palūkanų mokėjimais) arba su labai tikėtinu prognozuojamu sandoriu, ir kuris galėtų turėti įtakos pelnui arba nuostoliams;
- c) grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimo sandoris, kaip apibrėžta 21-ajame TAS.

6.5.3. Jei apdraustasis objektas yra nuosavybės priemonė, kurios tikrosios vertės pasikeitimams ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko nurodyti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, 6.5.2 straipsnio a punkte nurodyta apdraustoji pozicija turi būti pozicija, galinti turėti įtakos kitoms bendrosioms pajamoms. Tik tuo atveju pripažintas apsidraudimo neveiksmingumas nurodomas kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.

6.5.4. Tvirto pasižadėjimo apdraudimas nuo užsienio valiutos rizikos gali būti apskaitomas kaip tikrosios vertės apsidraudimas arba pinigų srautų apsidraudimas.

6.5.5. Jei apsidraudimo sandoris nebeatitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimo, susijusio su apsidraudimo santykiu (žr. 6.4.1 straipsnio c punkto iii papunktį), bet to apibrėžto apsidraudimo sandorio rizikos valdymo tikslas lieka tas pats, ūkio subjektas turi pakoreguoti apsidraudimo sandorio apsidraudimo santykį taip, kad jis vėl atitiktų tinkamumo kriterijus (šiuo standarte šis koregavimas vadinamas perbalansavimu, žr. B6.5.7–B6.5.21 straipsnius).

6.5.6. Ūkio subjektas turi perspektyviai nutraukti apsidraudimo apskaitą tik jei apsidraudimo sandoris (arba apsidraudimo sandorio dalis) nebeatitinka tinkamumo kriterijų (atsižvelgus, jei taikoma, į bet kokį apsidraudimo sandorio perbalansavimą). Tai taikoma ir tais atvejais, kai baigiasi apsidraudimo priemonės galiojimo laikas, ji yra parduodama, panaikinama arba įvykdoma. Šiuo atveju apsidraudimo priemonės pakeitimas arba pavertimas kita apsidraudimo priemone nėra jos

galiojimo laiko pasibaigimas arba panaikinimas, jei toks pakeitimas arba pavertimas yra ūkio subjekto dokumentais patvirtinto rizikos valdymo tikslo dalis ir su juo dera. Be to, šiuo atveju nelaikoma, kad baigėsi apsidraudimo priemonės galiojimo laikas arba kad ji yra panaikinta, jei:

- a) dėl teisės aktų ar taisyklių arba priėmus teisės aktus ar taisykles apsidraudimo priemonės sandorio šalys susitaria, kad viena arba daugiau tarpuskaitos šalių pakeičia pradinę sandorio šalį ir tampa naująja abiejų šalių sandorio šalimi. Šiuo atveju tarpuskaitą vykdanči sandorio šalis yra pagrindinė sandorio šalis (ji kartais vadinama tarpuskaitos organizacija arba tarpuskaitos agentūra), ūkio subjektas arba ūkio subjektai, pvz., tarpuskaitos organizacijos tarpuskaitos narys arba tarpuskaitos organizacijos tarpuskaitos nario klientas, veikiantys kaip sandorio šalis, kad pagrindinė sandorio šalis galėtų vykdyti tarpuskaitą. Vis dėlto, jei apsidraudimo priemonės sandorio šalys savo pradines sandorio šalis pakeičia skirtingomis sandorio šalimis, šio punkto reikalavimas įvykdomas tik jei kiekviena iš šių šalių vykdo tarpuskaitą su ta pačia pagrindine sandorio šalimi;
- b) kiti apsidraudimo priemonės pasikeitimai, jei jie atliekami, ribojami pasikeitimais, kurie yra būtini tokiam sandorio šalies pakeitimui atlikti. Tokie pakeitimai ribojami pasikeitimais, derančiais su sąlygomis, kurių būtų tikimasi, jei apsidraudimo priemonės tarpuskaita iš pradžių būtų buvusi vykdyta su tarpuskaitos sandorio šalimi. Prie šių pakeitimų priskiriami užstato reikalavimų, teisių atlikti gautinų ir mokėtinų sumų likučių užskaitą ir taikomų mokesčių pakeitimai.

Apsidraudimo apskaitos nutraukimas gali turėti įtakos visam apsidraudimo sandoriui arba tik jo daliai (pastaruoju atveju kitoms apsidraudimo sandorio dalims apsidraudimo apskaita taikoma toliau).

6.5.7. Ūkio subjektas turi taikyti:

- a) 6.5.10 straipsnį, jei nutraukia tikrosios vertės apsidraudimo, kurio apdraustasis objektas (arba jo komponentas) yra finansinė priemonė, vertinama amortizuota savikaina, apsidraudimo apskaitą; ir
- b) 6.5.12 straipsnį, jei nutraukia pinigų srautų apsidraudimo sandorių apsidraudimo apskaitą.

Tikrosios vertės apsidraudimo sandoriai

6.5.8. Tol, kol tikrosios vertės apsidraudimas atitinka 6.4.1 straipsnyje išdėstytus tinkamumo kriterijus, jis turi būti apskaitomas laikantis šių nurodymų:

- a) apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostoliai turi būti pripažįstami pelnu arba nuostoliais (arba, jei apsidraudimo priemone apdraudžiama nuosavybės priemonė, kurios tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko nurodyti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, – kitomis bendrosiomis pajamomis);
- b) apdraustojo objekto apsidraudimo pelnu arba nuostoliais turi būti koreguojama apdraustojo objekto balansinė vertė (jei taikoma); šis pelnas arba nuostoliai pripažįstami pelnu arba nuostoliais. Jei apdraustasis objektas yra finansinis turtas (arba jo komponentas), pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, apdraustojo objekto apsidraudimo pelnas arba nuostoliai turi būti pripažįstami pelnu arba nuostoliais. Vis dėlto, jei apdraustasis objektas yra nuosavybės priemonė, kurios tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko nurodyti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, šios sumos turi likti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Jei apdraustasis objektas yra nepripažintas tvirtas pasižadėjimas (arba jo komponentas), po apdraustojo objekto priskyrimo sukauptas šio objekto tikrosios vertės pasikeitimas pripažįstamas turtu arba išpareigojimu, o atitinkamas pelnas arba nuostoliai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

- 6.5.9. Jei tikrosios vertės apsidraudimo sandorio apdraustasis objektas yra tvirtas pasižadėjimas įsigyti turtą arba prisiimti įsipareigojimą (arba jo komponentas), turto arba įsipareigojimo pradinė balansinė vertė, susidaranti dėl ūkio subjekto prisiimto tvirto pasižadėjimo, koreguojama siekiant įtraukti sukauptą apdraustojų objekto tikrosios vertės pasikeitimą, kuris buvo pripažintas finansinės būklės ataskaitoje.
- 6.5.10. Jei apdraustasis objektas yra amortizuota savikaina vertinama finansinė priemonė (arba jos komponentas), bet kokia koregavimo dėl 6.5.8 straipsnio b punkte nurodytų priežasčių suma turi būti amortizuojama pelno (nuostolių) ataskaitoje. Amortizuoti galima pradėti iš karto, kai tik pradedamas koregavimas, bet ne vėliau nei nuo tada, kai apdraustasis objektas nustoja būti koreguojamas dėl apsidraudimo pelno ir nuostolių. Amortizavimas grindžiamas perskaičiuota faktinių palūkanų norma amortizacijos pradžios datą. Finansiniam turtui (arba jo komponentui), kuris yra apdraustasis objektas ir kuris pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, amortizavimas taikomas taip pat, bet koreguojama ne balansinė vertė, o suma, sudaranti sukauptą pelną arba nuostolius, pirmiau pripažintus pagal 6.5.8 straipsnio b punktą.

P pinigų srautų apsidraudimo sandoriai

- 6.5.11. **Tol, kol pinigų srautų apsidraudimo sandoris atitinka 6.4.1 straipsnyje išdėstytus tinkamumo kriterijus, jis turi būti apskaitomas laikantis šių nurodymų:**
- a) atskiras su apdraustuoju objektu (pinigų srautų apsidraudimo rezervu) susietas nuosavybės komponentas koreguojamas iki mažesnės iš šių (absoliučiąjų) sumų:
    - i) nuo apsidraudimo sandorio pradžios sukaupto apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolio; ir
    - ii) nuo apsidraudimo sandorio pradžios sukaupto apdraustojų objekto tikrosios vertės (dabartinės vertės) pasikeitimo (t. y. sukaupto apdraustųjų numatomų būsimų pinigų srautų pasikeitimo dabartinės vertės);
  - b) apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolių dalis, kuri buvo nustatyta kaip veiksminga apsidraudimo priemonė (t. y. dalis, kuri užskaitoma pagal a punktą apskaičiuotu pinigų srautų apsidraudimo rezervo pasikeitimu), pripažįstama kitomis bendrosiomis pajamomis;
  - c) visas kitas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostoliai (arba visas kitas pelnas arba nuostoliai, kurių reikia siekiant nustatyti pagal a punktą apskaičiuotą pinigų srautų apsidraudimo rezervo pasikeitimo pusiausvyrą) yra apsidraudimo neveiksmingumas, kuris turi būti pripažintas pelnu arba nuostoliais;
  - d) pagal a punktą sukaupta pinigų srautų apsidraudimo rezervo suma turi būti apskaitoma laikantis šių nurodymų:
    - i) jei dėl apdraustojų prognozuojamo sandorio vėliau pripažįstamas nefinansinis turtas ar nefinansinis įsipareigojimas arba jei nefinansinio turto arba nefinansinio įsipareigojimo apdraustasis prognozuojamas sandoris tampa tvirtu pasižadėjimu, kuriam taikoma tikrosios vertės apsidraudimo apskaita, ūkio subjektas šią sumą turi pašalinti iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo ir įtraukti ją tiesiai į turto arba įsipareigojimo pradinę savikainą arba kitą balansinę vertę. Tai nėra pergrupuota suma (žr. 1-ąjį TAS), todėl ji kitoms bendrosioms pajamoms įtakos neturi;
    - ii) pinigų srautų apsidraudimo sandorių, kuriems netaikomas i papunktis, atveju ta suma kaip pergrupuota suma turi būti perkelta iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo grupės į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS) tuo pačiu laikotarpiu arba laikotarpiais, kuriais apdraustieji numatomi būsimi pinigų srautai turi įtakos pelnui arba nuostoliams (pvz., laikotarpiais, kuriais pripažįstamos palūkanų pajamos arba palūkanų sąnaudos arba kuriais įvyksta prognozuotas pardavimas);
    - iii) vis dėlto, jei ta suma yra nuostolis ir ūkio subjektas nesitiki, kad visas šis nuostolis arba jo dalis bus susigrąžintas (-a) per vieną arba kelis būsimus laikotarpius, sumą, kurios nesitikima susigrąžinti, ūkio subjektas turi nedelsdamas perkelti kaip pergrupuotą sumą į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS).

- 6.5.12. Jei ūkio subjektas nutraukia grynųjų pinigų apsidraudimo sandorio apsidraudimo apskaitą (žr. 6.5.6 straipsnį ir 6.5.7 straipsnio b punktą), sumą, kuri susikaupė pinigų srautų apsidraudimo rezerve pagal 6.5.11 straipsnio a punktą, jis turi apskaičiuoti laikydamasis šių nurodymų:
- jei apdraustųjų būsimų pinigų srautų vis dar tikimasi, ta suma lieka pinigų srautų apsidraudimo rezerve tol, kol būsimi pinigų srautai atsiras arba kol taikomas 6.5.11 straipsnio d punkto iii papunktis. Atsiradus būsimiems pinigų srautams, taikomas 6.5.11 straipsnio d punktas;
  - jei apdraustųjų būsimų pinigų srautų nebesitikima, ta suma kaip pergrupuota suma nedelsiant perkeliama iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS). Jei apdraustasis būsimas pinigų srautas nebėra labai tikėtinas, vis dar gali būti tikimasi, kad jis atsiras.

Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektų apsidraudimo sandoriai

- 6.5.13. **Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektų apsidraudimo sandorių, įskaitant piniginio straipsnio, kuris apskaitomas kaip grynosios investicijos dalis, apsidraudimo sandorį (žr. 21-ąjį TAS), apskaita panaši į pinigų srautų apsidraudimo sandorių apskaitą:**
- apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolių dalis, nustatyta kaip veiksmingas apsidraudimas, pripažįstama kitomis bendrosiomis pajamomis (žr. 6.5.11 straipsnį); ir**
  - neveiksmingoji dalis pripažįstama pelnu arba nuostoliais.**
- 6.5.14. **Sukauptas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostoliai, susiję su veiksmingąja apsidraudimo dalimi ir sukaupti užsienio valiutos perskaičiavimo rezerve, perleidžiant arba iš dalies perleidžiant užsienyje veikiančių ūkio subjektą pagal 21-ojo TAS 48–49 straipsnius kaip pergrupuota suma turi būti perkelti iš nuosavybės į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS).**

Pasirinkimo sandorių laiko vertės apskaita

- 6.5.15. Jei ūkio subjektas atskiria pasirinkimo sandorio vidinę vertę ir laiko vertę ir apsidraudimo priemone laiko tik pasirinkimo sandorio vidinės vertės pasikeitimą (žr. 6.2.4 straipsnio a punktą), jis pasirinkimo sandorio laiko vertę turi apskaičiuoti taip (žr. B6.5.29–B6.5.33 straipsnius):
- ūkio subjektas išskiria pasirinkimo sandorių laiko vertę pagal apdraustojo objekto, kuris apdraudžiamas pasirinkimo sandoriu, rūšį (žr. B6.5.29 straipsnį):
    - su sandoriu susijęs apdraustasis objektas arba
    - su laikotarpiu susijęs apdraustasis objektas;
  - pasirinkimo sandorio, kuriuo apdraudžiamas su sandoriu susijęs apdraustasis objektas, laiko vertės tikrosios vertės pasikeitimas turi būti pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis tiek, kiek jis susijęs su apdraustuoju objektu, ir kaupiamas kaip atskiras nuosavybės komponentas. Dėl pasirinkimo sandorio laiko vertės susidaręs kaip atskiras nuosavybės komponentas sukauptas tikrosios vertės pasikeitimas (suma) turi būti apskaitomas laikantis šių nurodymų:
    - jei dėl apdraustojo objekto vėliau pripažįstamas nefinansinis turtas arba nefinansinis išsipareigojimas arba tvirtas pasižadėjimas dėl nefinansinio turto arba nefinansinio išsipareigojimo, kuriam taikoma tikrosios vertės apsidraudimo apskaita, ūkio subjektas turi pašalinti šią sumą iš atskiro nuosavybės komponento ir įtraukti ją tiesiai į turto arba išsipareigojimo pradinę savikainą arba kitą balansinę vertę. Tai nėra pergrupuota suma (žr. 1-ąjį TAS), todėl ji kitoms bendrosioms pajamoms įtakos neturi;
    - apsidraudimo sandorių, kuriems netaikomas i papunktis, atveju ši suma kaip pergrupuota suma turi būti perkelta iš atskiro nuosavybės komponento į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS) tuo pačiu laikotarpiu arba laikotarpiais, kuriais apdraustieji numatomi būsimi pinigų srautai turi įtakos pelnui arba nuostoliams (pvz., įvykus prognozuotam pardavimui);

- iii) vis dėlto, jei visos šios sumos arba jos dalies nesitikima atgauti per vieną arba kelis būsimus laikotarpius, suma, kurios nesitikima atgauti, kaip pergrupuota suma nedelsiant turi būti perkelta į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS);
- c) pasirinkimo sandorio, kuriuo apdraudžiamas su laikotarpiu susijęs apdraustasis objektas, laiko vertės tikrosios vertės pasikeitimas turi būti pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis tiek, kiek jis susijęs su apdraustuoju objektu, ir kaupiamas kaip atskiras nuosavybės komponentas. Laiko vertė datą, kurią pasirinkimo sandoris pradedamas laikyti apsidraudimo priemone, tiek, kiek ji susijusi su apdraustuoju objektu, nuosekliu ir racionaliū būdu turi būti amortizuojama laikotarpiu, kuriuo pasirinkimo sandorio vidinės vertės apsidraudimo koregavimas galėtų turėti įtakos pelnui arba nuostoliams (arba, jei apdraustasis objektas yra nuosavybės priemonė, kurios tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 5.7.5 straipsnį pasirinko nurodyti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, – kitoms bendrosioms pajamoms). Taigi kiekvienu atskaitiniu laikotarpiu amortizacijos suma kaip pergrupuota suma turi būti perkeliama iš atskiro nuosavybės komponento į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS). Vis dėlto, jei apsidraudimo sandorio, į kurį kaip apsidraudimo priemonė įtrauktas pasirinkimo sandorio vidinės vertės pasikeitimas, apsidraudimo apskaita nutraukiama, grynoji suma (t. y. įskaitant sukauptą amortizacijos sumą), kuri buvo sukaupta kaip atskiras nuosavybės komponentas, turi būti nedelsiant perkeliama į pelną arba nuostolius kaip pergrupuota suma (žr. 1-ąjį TAS).

Išankstinių sandorių išankstinio elemento ir finansinių priemonių užsienio valiutos bazės skirtumo apskaita

- 6.5.16. Jei ūkio subjektas atskiria išankstinio sandorio išankstinį elementą ir momentinį elementą ir apsidraudimo priemone laiko tik išankstinio sandorio momentinio elemento vertės pasikeitimą arba jei ūkio subjektas atskiria užsienio valiutos bazės skirtumą nuo finansinės priemonės ir neįtraukia jo priskirdamas tą finansinę priemonę prie apsidraudimo priemonių (žr. 6.2.4 straipsnio b punktą), 6.5.15 straipsnį išankstinio sandorio išankstiniam elementui arba užsienio valiutos bazės skirtumui jis gali taikyti taip, kaip jis taikomas pasirinkimo sandorio laiko vertei. Šiuo atveju ūkio subjektas turi laikytis B6.5.34–B6.5.39 straipsniuose pateiktų taikymo nuorodų.

6.6. OBJEKTŲ GRUPIŲ APSIDRAUDIMO SANDORIAI

Tinkamumas laikyti objektų grupę apdraustuoju objektu

- 6.6.1. **Objektų grupę (įskaitant grynąją poziciją sudarančių objektų grupę, žr. B6.6.1–B6.6.8 straipsnius) tinkama laikyti apdraustuoju objektu tik jei:**
- a) ją sudaro objektai (įskaitant objektų komponentus), kuriuos, vertinant atskirai, tinkama laikyti apdraustaisiais objektais;
  - b) grupės objektai rizikos valdymo tikslais valdomi kartu kaip grupė; ir
  - c) objektų, kurių pinigų srautų kintamumas, kaip tikimasi, nebus apytiksliai proporcingas bendrajam grupės pinigų srautų kintamumui ir todėl susidaro užskaitomos rizikos pozicijos, grupės pinigų srautų apsidraudimo sandorio atveju:
    - i) ji yra užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandoris; ir
    - ii) priskiriant tą grynąją poziciją nurodomas atskaitinis laikotarpis, kuriuo, kaip tikimasi, prognozuojami sandoriai turės įtakos pelnui arba nuostoliams, taip pat jų pobūdis ir apimtis (žr. B6.6.7–B6.6.8 straipsnius).

Nominaliosios sumos komponento priskyrimas

- 6.6.2. Komponentas, kuris yra tinkamos objektų grupės dalis, yra tinkamas apdraustasis objektas, jei toks priskyrimas dera su ūkio subjekto rizikos valdymo tikslu.
- 6.6.3. Visos objektų grupės lygmens komponentui (pvz., apatinio lygmens) galima taikyti apsidraudimo apskaitą tik jei:
- a) jį galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti;
  - b) rizikos valdymo tikslas yra apdrausti lygmens komponentą;

- c) visos grupės, kurios lygmuo nustatytas, objektams kyla ta pati apdraustoji rizika (todėl apdraustą lygmens įvertinimui neturi reikšmingos įtakos tai, kurie konkretūs visos grupės objektai sudaro apdraustą lygmens dalį);
- d) esamų objektų apsidraudimo sandorio (pvz., nepripažinto tvirto pasižadėjimo arba pripažinto turto) atveju ūkio subjektas gali nustatyti ir atsekti visą objektų grupę, kurios apdraustasis lygmuo nustatytas (kad ūkio subjektas galėtų vykdyti tinkamumo kriterijus atitinkančių apsidraudimo sandorių apskaitos reikalavimus); ir
- e) visi grupės objektai, į kuriuos įtraukti išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoriai, atitinka nominalios sumos komponentų reikalavimus (žr. B6.3.20 straipsnį).

Pateikimas

- 6.6.4. Jei apsidraudimo sandoris taikomas grupei objektų, kurių rizikos pozicijos užskaitomos tarpusavyje (t. y. grynosios pozicijos apsidraudimo sandoris) ir kurių apdraustoji rizika turi įtakos skirtingoms pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnių eilutėms, apsidraudimo pelnas arba nuostoliai toje ataskaitoje turi būti pateikiami nuo pelno arba nuostolių, kuriems turi įtakos apdraustieji objektai, atskiroje eilutėje. Taigi su pačiu apdraustuoju objektu susijusi straipsnio eilutės suma (pvz., pardavimo pajamos arba sąnaudos) toje ataskaitoje lieka nepaveikta.
- 6.6.5. Turto ir įsipareigojimų, kurie yra apdrausti kartu kaip grupė pagal tikrosios vertės apsidraudimo sandorį, pavienio turto ir įsipareigojimų pelnas arba nuostoliai finansinės būklės ataskaitoje turi būti pripažįstami kaip atitinkamą grupę sudarančių pavienių objektų balansinės vertės koregavimas pagal 6.5.8 straipsnio b punktą.

Nulinės grynosios pozicijos

- 6.6.6. Jei apdraustasis objektas yra grupė, kurios grynoji pozicija yra lygi nuliui (t. y. apdraustieji objektai tarpusavyje užskaitomis padengia visą grupės lygmeniu valdomą riziką), ūkio subjektui leidžiama jį priskirti apsidraudimo sandoriui, kuris neapima apsidraudimo priemonės, jei:
  - a) toks apsidraudimas yra apsidraudimo nuo perskaičiuojamosios grynosios rizikos strategijos dalis, pagal kurią ūkio subjektas nuolat įprastai apdraudžia naujas to paties tipo pozicijas (pvz., sandoriams perėjus į laikotarpį, kurį ūkio subjektas apdraudžia);
  - b) apsidraudimo nuo perskaičiuojamosios grynosios rizikos strategijos taikymo laikotarpiu pakinta apdraustosios grynosios pozicijos dydis ir ūkio subjektas tinkamomis apsidraudimo priemonėmis apdraudžia grynąją riziką (t. y. kai grynoji pozicija nėra nulinė);
  - c) apsidraudimo apskaita paprastai taikoma tokioms grynosioms pozicijoms, kai grynoji pozicija nėra nulinė ir yra apdraudžiama tinkamomis apsidraudimo priemonėmis; ir
  - d) nulinei grynajai pozicijai netaikant apsidraudimo apskaitos būtų gaunami nenuoseklūs apskaitos rezultatai, nes tvarkant apskaitą nebūtų pripažįstamas rizikos pozicijų užskaitymas tarpusavyje, kuris kitu atveju apdraudžiant grynąją poziciją būtų pripažįstamas.

6.7. GALIMYBĖ PRISKIRTI KREDITO POZICIJĄ PRIE POZICIJŲ, VERTINAMŲ TIKRAJA VERTE, KURIOS PASIKEITIMAS PRIPAŽĪSTAMAS PELNU ARBA NUOSTOLIAIS

Tinkamumas priskirti kredito pozicijas prie pozicijų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- 6.7.1. Jei ūkio objektas naudoja kredito išvestinę finansinę priemonę, vertinamą tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, siekdamas valdyti visos finansinės priemonės arba jos dalies kredito riziką (kredito poziciją), tą finansinę priemonę tiek, kiek rizika taip valdoma (t. y. visa arba jos dalis), jis gali priskirti prie priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei:
  - a) kredito pozicijos pavadinimas (pvz., skolininkas arba kreditavimo įsipareigojimo turėtojas) atitinka kredito išvestinės finansinės priemonės referencinį ūkio subjektą (pavadinimų atitiktis); ir
  - b) finansinės priemonės prioritetą atitinka priemonių, kurias galima pateikti pagal kredito išvestinę finansinę priemonę, prioritetą.

Taip priskirti ūkio subjektas gali neatsižvelgdamas į tai, ar kredito rizikai valdyti naudojama finansinė priemonė patenka į šio standarto taikymo sritį (pvz., ūkio subjektas gali priskirti į šio standarto taikymo sritį nepatenkančius kreditavimo įsipareigojimus). Tą finansinę priemonę ūkio subjektas gali priskirti pirminio pripažinimo metu, vėliau arba tol, kol ji yra nepripažinta. Kartu ūkio subjektas priskyrimą turi patvirtinti dokumentais.

Kredito pozicijų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, apskaita

- 6.7.2. Jei finansinė priemonė pagal 6.7.1 straipsnį priskiriama prie priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, po jos pirminio pripažinimo arba jei ji anksčiau nebuvo pripažinta, priskyrimo metu susidarantis balansinės vertės ir tikrosios vertės skirtumas (jei jis susidaro) nedelsiant turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Pagal 4.1.2A straipsnį tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, vertinamo finansinio turto sukauptas pelnas arba nuostoliai, kurie anksčiau buvo pripažinti kitomis bendrosiomis pajamomis, kaip pergrupuota suma nedelsiant turi būti perkelti iš nuosavybės į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąjį TAS).
- 6.7.3. Ūkio subjektas turi nustoti vertinti finansinę priemonę, dėl kurios kilo kredito rizika, arba tos finansinės priemonės dalį tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei:
- a) nebeįvykdomi 6.7.1 straipsnyje išdėstyti tinkamumo kriterijai, pvz.:
    - i) baigiasi kredito išvestinės finansinės priemonės arba susijusios finansinės priemonės, dėl kurios kyla kredito rizika, galiojimo laikas, ji yra parduodama, panaikinama, įvykdoma arba
    - ii) finansinės priemonės kredito rizika nebevaldoma taikant kredito išvestines finansines priemones. Taip, pvz., galėtų būti pagerėjus skolininko arba kreditavimo įsipareigojimo turėtojo kredito kokybei arba pasikeitus ūkio subjektui taikomiems kapitalo reikalavimams; ir
  - b) kitu atveju nereikalaujama, kad finansinė priemonė, dėl kurios kyla kredito rizika, būtų vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (t. y. ūkio subjekto verslo modelis kol kas nepasikeitė taip, kad reikėtų pergrupavimo pagal 4.4.1 straipsnį).
- 6.7.4. Ūkio subjektui nustojus vertinti finansinę priemonę, dėl kurios kyla kredito rizika, arba tos finansinės priemonės dalį tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, tos finansinės priemonės tikroji vertė vertinimo nutraukimo datą tampa naująja jos balansine verte. Paskui ji vertinama taip, kaip buvo vertinta prieš priskiriant finansinę priemonę prie priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (įskaitant amortizacijos sumą, susidarančią dėl naujos balansinės vertės). Pavyzdžiui, finansinis turtas, kuris iš pradžių buvo priskirtas prie vertinamo amortizuota savikaina, ir vėl būtų taip vertinamas, o jo faktinių palūkanų norma būtų perskaičiuojama remiantis jo naująja bendrąja balansine verte vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, nutraukimo datą.

7 SKYRIUS. Įsigaliojimo data ir pereinamasis laikotarpis

7.1. ĮSIGALIOJIMO DATA

- 7.1.1. Ūkio subjektas šį standartą turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau. Leidžiama taikyti anksčiau. Jei ūkio subjektas pasirenka šį standartą taikyti anksčiau, jis turi atskleisti tą faktą ir taikyti visus šio standarto reikalavimus vienu metu (vis dėlto taip pat žr. 7.1.2, 7.2.21 ir 7.3.2 straipsnius). Jis taip pat kartu turi taikyti C priede išdėstytas pataisas.
- 7.1.2. Nepaisydamas 7.1.1 straipsnyje nustatytų reikalavimų, iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedančiais metiniais ataskaitiniais laikotarpiais ūkio subjektas gali pasirinkti anksčiau taikyti tik 5.7.1 straipsnio c punkte, 5.7.7–5.7.9, 7.2.14 ir B5.7.5–B5.7.20 straipsniuose nustatytus reikalavimus dėl finansinių įsipareigojimų, kurie priskirti prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno ir nuostolių pateikimo, bet netaikyti kitų šio standarto reikalavimų. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti tik tuos straipsnius, jis turi atskleisti tą faktą ir reguliariai teikti susijusią informaciją, nurodytą 7-ojo TFAS (pataisyto 9-uoju TFAS (2010)) 10–11 straipsniuose. (Taip pat žr. 7.2.2 ir 7.2.15 straipsnius.)

- 7.1.3. 2013 m. gruodžio mėn. paskelbtu dokumentu „2010–2012 m. ciklo TFAS metiniai patobulinimai“ pataisyti 4.2.1 ir 5.7.5 straipsniai; jie pataisyti dėl 3-iojo TFAS pataisos. Ūkio subjektas tą pataisą turi perspektyviai taikyti verslo jungimui, kuriam taikoma 3-iojo TFAS pataisa.
- 7.1.4. 2014 m. gegužės mėn. paskelbtu 15-uju TFAS pataisyti 3.1.1, 4.2.1, 5.1.1, 5.2.1, 5.7.6, B3.2.13, B5.7.1, C5 ir C42 straipsniai, išbrauktas C16 straipsnis ir susijusi jo antraštė. Įterpti 5.1.3 ir 5.7.1A straipsniai, o į A priedą – apibrėžtis. Taikydamas 15-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

7.2. PEREINAMASIS LAIKOTARPIS

- 7.2.1. Ūkio subjektas šį standartą turi taikyti retrospektyviai pagal 8-ąjį TAS „Apskaitos politika, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidos“, išskyrus 7.2.4–7.2.26 ir 7.2.28 straipsniuose nurodytus atvejus. Šis standartas netaikomas objektams, kurių pripažinimas jau buvo nutrauktas taikymo pirmą kartą datą.
- 7.2.2. Taikant 7.2.1, 7.2.3–7.2.28 ir 7.3.2 straipsniuose išdėstytas pereinamojo laikotarpio nuostatas, taikymo pirmą kartą data laikoma ta data, kurią ūkio subjektas šio standarto reikalavimus taiko pirmą kartą; paskelbus šį standartą, ji turi būti ataskaitinio laikotarpio pradžia. Atsižvelgiant į ūkio subjekto pasirinktą 9-ojo TFAS taikymo metodą, pereinamuoju laikotarpiu įvairių reikalavimų taikymo pirmą kartą datų gali būti daugiau nei viena.

Pereinamasis grupavimo ir vertinimo (4 ir 5 skyriai) laikotarpis

- 7.2.3. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas, remdamasis tos datos faktais ir aplinkybėmis, turi įvertinti, ar finansinis turtas atitinka 4.1.2 straipsnio a punkte arba 4.1.2A straipsnio a punkte nustatytą sąlygą. Nustatytas grupavimas taikomas retrospektyviai, neatsižvelgiant į ūkio subjekto ankstesnių ataskaitinių laikotarpių verslo modelį.
- 7.2.4. Jei taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektui, remiantis finansinio turto pirminio pripažinimo datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis, įvertinti pagal B4.1.9B–B4.1.9D straipsnius pakeisto pinigų laiko vertės elemento neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS), jis sutartyje numatytų to finansinio turto pinigų srautų charakteristikas turi vertinti remdamasis finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į reikalavimus, susijusius su B4.1.9B–B4.1.9D straipsniuose nustatyto pinigų laiko vertės elemento pakeitimu. (Taip pat žr. 7-ojo TFAS 42R straipsnį.)
- 7.2.5. Jei taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektui, remiantis finansinio turto pirminio pripažinimo datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis, pagal B4.1.12 straipsnio c punktą įvertinti, ar išankstinio mokėjimo savybės tikroji vertė buvo nereikšminga, neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS), jis sutartyje numatytų to finansinio turto pinigų srautų charakteristikas turi vertinti remdamasis finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į B4.1.12 straipsnyje nustatytą išankstinio mokėjimo savybės taikomą išimtį. (Taip pat žr. 7-ojo TFAS 42S straipsnį.)
- 7.2.6. Jei ūkio subjektas vertina mišriąją sutartį tikrąja verte pagal 4.1.2A, 4.1.4 arba 4.1.5 straipsnį, bet mišriosios sutarties tikroji vertė nebuvo įvertinta lyginamaisiais ataskaitiniais laikotarpiais, mišriosios sutarties tikroji vertė lyginamaisiais ataskaitiniais laikotarpiais yra komponentų (t. y. neišvestinės pagrindinės finansinės priemonės ir įterptosios išvestinės finansinės priemonės) tikrųjų verčių suma kiekvieno lyginamojo ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, jei ūkio subjektas taiso ankstesnių laikotarpių informaciją (žr. 7.2.15 straipsnį).
- 7.2.7. Jei ūkio subjektas taikė 7.2.6 straipsnį, taikymo pirmą kartą datą visus visos mišriosios sutarties tikrosios vertės taikymo pirmą kartą datą ir mišriosios sutarties komponentų tikrųjų verčių sumos taikymo pirmą kartą datą skirtumus jis turi pripažinti ataskaitinio laikotarpio, į kurį patenka taikymo pirmą kartą data, pradiniu nepaskirstytu pelnu (arba, jei taikoma, kitu nuosavybės komponentu).

7.2.8. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas gali priskirti:

- a) finansinį turtą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 4.1.5 straipsnį, arba
- b) investiciją į nuosavybės priemonę prie investicijų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 5.7.5 straipsnį.

Toks priskyrimas turi būti grindžiamas taikymo pirmą kartą datą esančiais faktais ir aplinkybėmis. Tas grupavimas turi būti taikomas retrospektyviai.

7.2.9. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas:

- a) turi atšaukti ankstesnį finansinio turto priskyrimą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei tas finansinis turtas neatitinka 4.1.5 straipsnyje nustatytos sąlygos;
- b) gali atšaukti ankstesnį finansinio turto priskyrimą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei tas finansinis turtas atitinka 4.1.5 straipsnyje nustatytą sąlygą.

Toks atšaukimas turi būti grindžiamas taikymo pirmą kartą datą esančiais faktais ir aplinkybėmis. Tas grupavimas turi būti taikomas retrospektyviai.

7.2.10. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas:

- a) gali priskirti finansinį įsipareigojimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 4.2.2 straipsnio a punktą;
- b) turi atšaukti ankstesnį finansinio įsipareigojimo priskyrimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis taip priskirtas pirminio pripažinimo metu pagal dabar 4.2.2 straipsnio a punkte nustatytą sąlygą ir toks priskyrimas neatitinka tos sąlygos taikymo pirmą kartą datą;
- c) gali atšaukti ankstesnį finansinio įsipareigojimo priskyrimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis taip priskirtas pirminio pripažinimo metu pagal dabar 4.2.2 straipsnio a punkte nustatytą sąlygą ir toks priskyrimas atitinka tą sąlygą taikymo pirmą kartą datą.

Toks priskyrimas ir atšaukimas turi būti grindžiami taikymo pirmą kartą metu esančiais faktais ir aplinkybėmis. Tas grupavimas turi būti taikomas retrospektyviai.

7.2.11. Jei ūkio subjektui neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS) retrospektyviai taikyti faktinių palūkanų metodo, jis:

- a) finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę kiekvieno lyginamojo laikotarpio pabaigoje turi vertinti kaip šio finansinio turto bendrąją balansinę vertę arba šio finansinio įsipareigojimo amortizuotą savikainą, jei ūkio subjektas taiso ankstesnių laikotarpių informaciją; ir
- b) finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę taikymo pirmą kartą datą turi vertinti kaip šio finansinio turto naująją bendrąją balansinę vertę arba šio finansinio įsipareigojimo naująją amortizuotą savikainą šio standarto taikymo pirmą kartą datą.

7.2.12. Jei ūkio subjektas (pagal 39-ąjį TAS) investiciją į nuosavybės priemonę, kuriai identiškios priemonės kotiruojama kaina aktyviojoje rinkoje (t. y. 1 lygio duomenys) nenustatyta (arba išvestinių finansinių priemonių turtą, kuris yra susijęs su tokia nuosavybės priemone ir už kurį turi būti atsiskaitoma perduodant tokią nuosavybės priemonę), anksčiau apskaitė savikainą, tą priemonę jis turi vertinti tikrąja verte taikymo pirmą kartą datą. Bet koks ankstesnės balansinės vertės ir tikrosios vertės skirtumas turi būti pripažįstamas kaip ataskaitinio laikotarpio, į kurį patenka taikymo pirmą kartą data, pradinis nepaskirstytasis pelnas (arba, jei taikoma, kitas nuosavybės komponentas).

7.2.13. Jei ūkio subjektas išvestinių finansinių priemonių įsipareigojimą, kuris yra susijęs su nuosavybės priemone ir už kurį turi būti atsiskaitoma perduodant nuosavybės priemonę, kuriai identiškios priemonės kotiruojama kaina aktyviojoje rinkoje (t. y. 1 lygio duomenys) nenustatyta, apskaito savikainą pagal 39-ąjį TAS, jis tą išvestinių finansinių priemonių įsipareigojimą turi vertinti tikrąja verte taikymo pirmą kartą datą. Bet koks ankstesnės balansinės vertės ir tikrosios vertės skirtumas turi būti pripažįstamas kaip ataskaitinio laikotarpio, į kurį patenka taikymo pirmą kartą data, pradinis nepaskirstytasis pelnas.

- 7.2.14. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas, remdamasis taikymo pirmą kartą datą esamais faktais ir aplinkybėmis, turi nustatyti, ar taikant 5.7.7 straipsnyje nustatytą metodą pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų arba padidėtų apskaitos neatitikimas. Šis standartas turi būti taikomas retrospektyviai, remiantis šiuo nustatymu.
- 7.2.15. Nepaisydamas 7.2.1 straipsnyje nustatyto reikalavimo, ūkio subjektas, taikantis šio standarto grupavimo ir vertinimo reikalavimus (įskaitant su finansinio turto amortizuotos savikainos vertinimu ir vertės sumažėjimu susijusius reikalavimus, nustatytus 5.4 ir 5.5 skirsniuose), turi atskleisti 7-ojo TFAS 42L–42O straipsniuose nurodytą informaciją, bet taisyti ankstesnių laikotarpių informacijos jam nereikia. Taisyti ankstesnių laikotarpių informaciją ūkio subjektas gali, bet tik jei tai įmanoma nesiremiant vėliau įgytomis žiniomis. Jei ūkio subjektas ankstesnių laikotarpių informacijos netaiso, jis visus ankstesnės balansinės vertės ir balansinės vertės metinio ataskaitinio laikotarpio, į kurį patenka taikymo pirmą kartą data, pradžioje susidariusius skirtumus turi pripažinti metinio ataskaitinio laikotarpio, į kurį patenka taikymo pirmą kartą data, pradiniu nepaskirstytoju pelnu (arba, jei taikoma, kitu nuosavybės komponentu). Vis dėlto, jei ūkio subjektas ankstesnių laikotarpių informaciją taiso, pataisytose finansinėse ataskaitose būtina atsižvelgti į visus šio standarto reikalavimus. Jei pagal ūkio subjekto pasirinktą 9-ojo TFAS taikymo metodą įvairių reikalavimų taikymo pirmą kartą datų yra daugiau nei viena, šis straipsnis taikomas kiekvieną taikymo pirmą kartą datą (žr. 7.2.2 straipsnį). Taip būtų, pvz., ūkio subjektui pagal 7.1.2 straipsnį pasirinkus, prieš taikant kitus šio standarto reikalavimus, anksčiau taikyti tik finansinių įsipareigojimų, priskirtų prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno ir nuostolių pateikimo reikalavimus.
- 7.2.16. Tarpines finansines ataskaitas pagal 34-ąją TAS „Tarpinė finansinė atskaitomybė“ rengiančiam ūkio subjektui nereikia taikyti šio standarto reikalavimų tarpiniais laikotarpiais iki taikymo pirmą kartą datos, jei tai neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS).

Vertės sumažėjimas (5.5 skirsnis)

- 7.2.17. Ūkio subjektas turi taikyti 5.5 skirsnyje nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus retrospektyviai pagal 8-ąją TAS, laikydamasis 7.2.15 ir 7.2.18–7.2.20 straipsnių.
- 7.2.18. Taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas, remdamasis pagrįsta ir patvirtinama informacija, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis, nustato kredito riziką tos finansinės priemonės pirminio pripažinimo datą (arba kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atveju – 5.5.6 straipsnyje nurodytą datą, kurią ūkio subjektas tampa neatšaukiamo įsipareigojimo šalimi) ir palygina ją su kredito rizika šio standarto taikymo pirmą kartą datą.
- 7.2.19. Nustatydamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas gali taikyti:
- 5.5.10 ir B5.5.22–B5.5.24 straipsniuose nustatytus reikalavimus; ir
  - 5.5.11 straipsnyje nurodytą atmetamą prielaidą sutartyje numatytiems mokėjimams, kurių terminas pasibaigęs daugiau kaip prieš 30 dienų, jei taikydamas vertės sumažėjimo reikalavimus ūkio subjektas nustatys reikšmingą tų finansinių priemonių kredito rizikos padidėjimą nuo pirminio pripažinimo remdamasis informacija apie pradelstus mokėjimus.
- 7.2.20. Jei, siekiant nustatyti, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, taikymo pirmą kartą datą reikėtų per didelių išlaidų ar pastangų, kiekvieną finansinių ataskaitų datą, kol nutraukiamas tos finansinės priemonės pripažinimas, ūkio subjektas turi pripažinti atidėjinį nuostoliams suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams (nebent tos finansinės priemonės kredito rizika finansinių ataskaitų datą yra maža – tuo atveju taikomas 7.2.19 straipsnio a punktas).

Pereinamasis apsidraudimo apskaitos (6 skyrius) laikotarpis

- 7.2.21. Taikydamas šį standartą pirmą kartą, ūkio subjektas gali pasirinkti vietoj šio standarto 6 skyriuje nustatytų reikalavimų kaip savo apskaitos politiką toliau taikyti 39-ajame TAS nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus. Tą politiką ūkio subjektas turi taikyti visiems savo apsidraudimo sandoriams. Pasirinkęs tą politiką ūkio subjektas taip pat turi taikyti TFAAK 16-ąjį aiškinimą „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančių ūkio subjektų apsidraudimo sandoriai“ be pataisų, kuriomis tas aiškinimas suderinamas su šio standarto 6 skirsnio reikalavimais.

- 7.2.22. Šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimus, išskyrus 7.2.26 straipsnyje nurodytus atvejus, ūkio subjektas turi taikyti perspektyviai.
- 7.2.23. Kad būtų galima taikyti apsidraudimo apskaitą nuo šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimų taikymo pirmą kartą datos, tą datą turi būti įvykdyti visi tinkamumo kriterijai.
- 7.2.24. Apsidraudimo sandoriai, kuriems buvo galima taikyti apsidraudimo apskaitą pagal 39-ąjį TAS ir kuriems taip pat galima taikyti apsidraudimo apskaitą pagal šio standarto kriterijus (žr. 6.4.1 straipsnį), atsižvelgus į bet koki apsidraudimo sandorio perbalansavimą pereinamuoju laikotarpiu (žr. 7.2.25 straipsnio b punktą), turi būti laikomi tęstiniais apsidraudimo sandoriais.
- 7.2.25. Taikydamas šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimus pirmą kartą, ūkio subjektas:
- a) gali pradėti tuos šiuos reikalavimus nuo tada, kai nustoja taikyti 39-ojo TAS apsidraudimo apskaitos reikalavimus; ir
  - b) apsidraudimo santykį pagal 39-ąjį TAS turi laikyti tęstinio apsidraudimo sandorio apsidraudimo santykio perbalansavimo atskaitos tašku, jei taikoma. Visas pelnas arba nuostoliai dėl tokio perbalansavimo pripažįstami pelnu arba nuostoliais.
- 7.2.26. Kaip šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimų perspektyvaus taikymo išimtį ūkio subjektas:
- a) turi taikyti pasirinkimo sandorių laiko vertės apskaitą pagal 6.5.15 straipsnį retrospektyviai, jei pagal 39-ąjį TAS apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone laikomas tik pasirinkimo sandorio vidinės vertės pasikeitimas. Ši retrospektyvaus taikymo nuostata taikoma tik tiems apsidraudimo sandoriams, kurie buvo sudaryti prieš prasidedant anksčiausiam lyginamajam laikotarpiui arba buvo priskirti vėliau;
  - b) gali taikyti apskaitą išankstinių sandorių išankstiniam elementui pagal 6.5.16 straipsnį retrospektyviai, jei pagal 39-ąjį TAS apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone buvo laikomas tik išankstinio sandorio momentinio elemento pasikeitimas. Ši retrospektyvaus taikymo nuostata taikoma tik tiems apsidraudimo sandoriams, kurie buvo sudaryti prieš prasidedant anksčiausiam lyginamajam laikotarpiui arba buvo priskirti vėliau. Be to, jei ūkio subjektas pasirenka taikyti šią apskaitą retrospektyviai, ji turi būti taikoma visiems apsidraudimo sandoriams, kuriems ją galima taikyti (t. y. pereinamuoju laikotarpiu negalima rinktis taikymo kiekvieno konkretaus apsidraudimo sandorio atveju atskirai). Užsienio valiutos bazės skirtumo apskaita (žr. 6.5.16 straipsnį) retrospektyviai gali būti taikoma tiems apsidraudimo sandoriams, kurie buvo sudaryti prieš prasidedant anksčiausiam lyginamajam laikotarpiui arba buvo priskirti vėliau;
  - c) retrospektyviai turi taikyti 6.5.6 straipsnio reikalavimą, kai nelaikoma, kad baigėsi apsidraudimo priemonės galiojimo laikas arba kad ji yra panaikinta, jei:
    - i) dėl teisės aktų ar taisyklių arba priėmus teisės aktus ar taisykles apsidraudimo priemonės sandorio šalys susitaria, kad viena arba daugiau tarpuskaitos šalių pakeičia pradinę sandorio šalį ir tampa naująja abiejų šalių sandorio šalimi; ir
    - ii) kiti apsidraudimo priemonės pasikeitimai, jei jie atliekami, ribojami pasikeitimais, kurie yra būtini tokiam sandorio šalies pakeitimui atlikti.

Anksčiau 9-ąjį TFAS (2009), 9-ąjį TFAS (2010) arba 9-ąjį TFAS (2013) taikę ūkio subjektai

- 7.2.27. 7.2.1–7.2.26 straipsniuose nustatytus pereinamojo laikotarpio reikalavimus ūkio subjektas turi taikyti atitinkamą taikymo pirmą kartą datą. Kiekvieną iš 7.2.3–7.2.14 ir 7.2.17–7.2.26 straipsniuose išdėstytų pereinamojo laikotarpio nuostatų ūkio subjektas taiko tik vieną kartą (t. y. pasirinkęs tokį 9-ojo TFAS taikymo metodą, pagal kurį nustatoma daugiau kaip viena taikymo pirmą kartą data, nė vienos iš šių nuostatų ūkio subjektas negali taikyti iš naujo, jei jos jau buvo taikytos anksčiau). (Žr. 7.2.2 ir 7.3.2 straipsnius.)
- 7.2.28. 9-ąjį TFAS (2009), 9-ąjį TFAS (2010) arba 9-ąjį TFAS (2013) taikęs ir vėliau šį standartą taikantis ūkio subjektas:
- a) turi atšaukti savo ankstesnį finansinio turto priskyrimą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis anksčiau taip priskirtas laikantis 4.1.5 straipsnyje nustatytos sąlygos, bet taikant šį standartą ši sąlyga nebeįvykdoma;

- b) gali priskirti finansinį turtą prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jį taip priskyrimas anksčiau nebūtų buvusi įvykdyta 4.1.5 straipsnyje nustatyta sąlyga, bet dabar taikant šį standartą ši sąlyga įvykdoma;
- c) turi atšaukti savo ankstesnį finansinio įsipareigojimo priskyrimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis taip anksčiau priskirtas laikantis 4.2.2 straipsnio a punkte nustatytos sąlygos, bet taikant šį standartą ši sąlyga nebeįvykdoma; ir
- d) gali priskirti finansinį įsipareigojimą prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jį taip priskyrimas anksčiau nebūtų buvusi įvykdyta 4.2.2 straipsnio a punkte nustatyta sąlyga, bet dabar taikant šį standartą ši sąlyga įvykdoma.

Toks priskyrimas ir atšaukimas turi būti grindžiami šio standarto taikymo pirmą kartą metu esančiais faktais ir aplinkybėmis. Šis grupavimas turi būti taikomas retrospektyviai.

7.3. TFAAK 9-OJO AIŠKINIMO, 9-OJO TFAS (2009), 9-OJO TFAS (2010) IR 9-OJO TFAS (2013) PANAIKINIMAS

- 7.3.1. Šiuo standartu pakeičiamas TFAAK 9-asis aiškinimas „Įterptųjų išvestinių finansinių priemonių kartotinis įvertinimas“. 2010 m. spalio mėn. į 9-ąjį TFAS įtraukti reikalavimai apėmė pirmiau TFAAK 9-ojo aiškinimo 5 ir 7 straipsniuose nustatytus reikalavimus. Dėl šios pataisos į 1-ąjį TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“ įtraukti pirmiau TFAAK 9-ojo aiškinimo 8 straipsnyje nustatyti reikalavimai.
- 7.3.2. Šiuo standartu pakeičiami 9-asis TFAS (2009), 9-asis TFAS (2010) ir 9-asis TFAS (2013). Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti vietoj šio standarto taikyti tas ankstesnes 9-ojo TFAS versijas, bet tik jei atitinkama ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d.

A priedas

Terminų apibrėžtys

Šis priedas yra neatskiriama standarto dalis.

Tikėtini 12 mėnesių kredito nuostoliai	tikėtinių galiojimo laikotarpio kredito nuostolių dalis, atitinkanti tikėtinus kredito nuostolius, dėl finansinės priemonės įsipareigojimų neįvykdymo įvykių galinčius atsirasti per 12 mėnesių nuo finansinių atskaitų datos;
finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina	suma, kuria finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas faktinių palūkanų metodu vertinamas per pirminį pripažinimą, atėmus pagrindinės sumos grąžinimo mokėjimus, pridėjus arba atėmus sukauptą pradinės ir galutinės sumos skirtumo amortizaciją; finansinio turto atveju ši suma pakoreguojama dėl bet kokio atidėjinio nuostoliams ;
sutartyje numatytas turtas	teisės, kurių apskaita, kaip nurodyta 15-ajame TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“, pripažįstant vertės sumažėjimo pelną arba nuostolius tvarkoma pagal šį standartą;
dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas	finansinio turto vertė yra sumažėjusi dėl kredito rizikos įvykus vienam arba daugiau įvykių, neigiamai paveikusių apskaičiuotus būsimus to finansinio turto pinigų srautus. Finansinio turto vertės sumažėjimo dėl kredito rizikos įrodymai gali būti stebėjimais grindžiami duomenys apie šiuos įvykius: <ul style="list-style-type: none"> a) apie didelius emitento arba skolininko finansinius sunkumus; b) apie sutarties pažeidimą, pvz., įsipareigojimų neįvykdymo arba neapmokėjimo laiku įvykių; c) apie skolintojo (-ų) skolininkui suteiktą (-as) nuolaidą (-as), kurios (-ių) skolintojas (-ai) kitu atveju nebūtų suteikęs (-ę) dėl ekonominių ar sutartyje nurodytų priežasčių, siejamų su skolininko finansiniais sunkumais; d) apie tikimybę, kad skolininkas bankrutuos arba bus atliktas kitoks finansinis reorganizavimas;

- e) apie to finansinio turto aktyviosios rinkos išnykimą dėl finansinių sunkumų arba
- f) apie finansinio turto pirkimą arba suteikimą su didele nuolaida, iš kurio matyti patirti **kredito nuostoliai**.

Gali būti neįmanoma nustatyti vieno atskiro įvykio – finansinio turto vertės sumažėjimą dėl kredito rizikos gali kartu lemti keli įvykiai;

kredito nuostoliai

visų sutartyje numatytų pinigų srautų, kuriuos ūkio subjektas turi gauti pagal sutartį, ir visų pinigų srautų, kuriuos ūkio subjektas tikisi gauti, skirtumas (t. y. visas pinigų trūkumas), diskontuotas taikant pirminę **faktinių palūkanų normą** (arba, **jei nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas, – dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą**). Pinigų srautus ūkio subjektas turi apskaičiuoti atsižvelgdamas į visas finansinės priemonės sutarties sąlygas (pvz., išankstinį mokėjimą, pratęsimą, pasirinkimo pirkti ir panašius pasirinkimo sandorius) per tikėtiną tos finansinės priemonės galiojimo laikotarpį. Į vertinamus pinigų srautus įtraukiami turimo užstato pardavimo arba kito kredito vertės didinimo, kuris yra neatskiriamas nuo sutarties sąlygų, pinigų srautai. Daroma prielaida, kad tikėtiną finansinės priemonės galiojimo laikotarpį galima patikimai įvertinti. Vis dėlto kartais, kai tikėtino finansinės priemonės galiojimo laikotarpio patikimai įvertinti neįmanoma, ūkio subjektas turi taikyti sutartyje numatytą likusį finansinės priemonės galiojimo laikotarpį;

dėl kredito pakoreguota faktinių palūkanų norma

norma, kurią taikant apskaičiuoti būsiami pinigų mokėjimai arba įplaukos tikėtina finansinio turto galiojimo laikotarpiu tiksliai diskontuojami (-os) iki **finansinio turto**, kuris yra **nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas, amortizuotos savikainos**. Apskaičiuodamas dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą, ūkio subjektas pinigų srautus turi įvertinti atsižvelgdamas į visas finansinio turto sutarties sąlygas (pvz., išankstinį mokėjimą, pratęsimą, pasirinkimo pirkti ir panašius pasirinkimo sandorius) ir į **tikėtinus kredito nuostolius**. Skaiciuojant įtraukiami visi atlygiai ir kitos sumos, kuriuos sutarties šalys sumokėjo viena kitai arba gavo viena iš kitos ir kurie yra neatskiriamas faktinių palūkanų normos dalis (žr. B5.4.1-B5.4.3 straipsnius), **sandorių sąnaudos**, taip pat visos kitos premijos arba nuolaidos. Daroma prielaida, kad pinigų srautus ir tikėtiną panašių finansinių priemonių grupės galiojimo laikotarpį galima patikimai įvertinti. Vis dėlto tais reikais atvejais, kai pinigų srautų arba finansinės priemonės (arba finansinių priemonių grupės) likusio galiojimo laikotarpio patikimai įvertinti neįmanoma, ūkio subjektas turi naudoti sutartyje numatytus pinigų srautus per visą sutartyje numatytą finansinės priemonės (arba finansinių priemonių grupės) galiojimo laikotarpį;

pripažinimo nutraukimas

anksčiau pripažinto finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo pašalinimas iš ūkio subjekto finansinės būklės ataskaitos;

išvestinė finansinė priemonė

į šio standarto taikymo sritį patenkanti finansinė priemonė arba kita sutartis, kuriai būdingi visi šie trys požymiai:

- a) jos vertė keičiasi dėl nustatytos palūkanų normos, finansinės priemonės kainos, biržos prekės kainos, užsienio valiutos kurso, kainų arba normų indekso, kredito reitingo, kredito indekso arba kito kintamojo, jei nefinansinis kintamasis yra nebūdingas sutarties šaliai, (kartais vadinamo pagrindine priemone) pasikeitimo;
- b) jai nereikia pirminės grynosios investicijos arba reikia tokios pirminės grynosios investicijos, kuri būtų mažesnė, nei reikėtų kitų rūšių sutartims, kurias turėtų panašiai veikti rinkos veiksnių pokyčiai;
- c) už ją atsiskaitoma būsima data;

dividendai

pelno paskirstymas nuosavybės priemonių turėtojams proporcingai jų turimam tam tikros klasės kapitalui;

faktinių palūkanų metodas

metodas, taikomas apskaičiuojant **finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuotą savikainą**, taip pat atitinkamu laikotarpiu pelno (nuostolių) ataskaitoje paskirstant ir pripažįstant palūkanų pajamas arba palūkanų sąnaudas;

faktinių palūkanų norma	norma, kurią taikant apskaičiuoti (-os) būsimi pinigų mokėjimai arba įplaukos tikėtiniu finansinio turto arba finansinio išpareigojimo galiojimo laikotarpiu tiksliai diskontuojami (-os) iki finansinio turto bendrosios balansinės vertės arba finansinio išpareigojimo amortizuotos savikainos . Skaičiuodamas faktinių palūkanų normą, tikėtinus pinigų srautus ūkio subjektas turi vertinti atsižvelgdamas į visas finansinės priemonės sutarties sąlygas (pvz., išankstinių mokėjimą, pratęsimą, pasirinkimo pirkti ir panašius pasirinkimo sandorius), bet neatsižvelgdamas į tikėtinius kredito nuostolius . Skaičiuojant įtraukiami visi atlygiai ir kitos sumos, kuriuos sutarties šalys sumokėjo arba gavo viena iš kitos ir kurie yra neatskiriama faktinių palūkanų normos dalis (žr. B5.4.1-B5.4.3 straipsnius), sandorių sąnaudos , taip pat visos kitos premijos arba nuolaidos. Daroma prielaida, kad pinigų srautus ir tikėtiną panašių finansinių priemonių grupės galiojimo laikotarpį galima patikimai įvertinti. Vis dėlto tais reikšmingais atvejais, kai pinigų srautų arba finansinės priemonės (arba finansinių priemonių grupės) tikėtino galiojimo laikotarpio patikimai įvertinti neįmanoma, ūkio subjektas turi naudoti sutartyje numatytus pinigų srautus per visą sutartyje numatytą finansinės priemonės (arba finansinių priemonių grupės) galiojimo laikotarpį;
tikėtini kredito nuostoliai	svertinis kredito nuostolių vidurkis, nustatytas atsižvelgiant į atitinkamą išpareigojimų neįvykdymo riziką;
finansinės garantijos sutartis	sutartis, kuria emitentas įpareigojamas sumokėti nustatytas sumas kaip kompensaciją už nuostolius, kuriuos turėtojas patiria dėl to, kad nurodytas skolininkas laiku nesumoka pinigų pagal pradines arba pakeistas skolos priemonės sąlygas;
finansinis išpareigojimas, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais	finansinis išpareigojimas, atitinkantis vieną iš šių sąlygų: <ul style="list-style-type: none"> a) atitinka termino laikomas prekybai apibrėžtį; b) per pirminį pripažinimą ūkio subjektas jį priskyrė prie išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 4.2.2 arba 4.3.5 straipsnį; c) per pirminį pripažinimą arba vėliau jis priskirtas prie išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 6.7.1 straipsnį;
tvirtas pasižadėjimas	įpareigojamas susitarimas pasikeisti nustatytu išteklių kiekiu už nustatytą kainą nustatytą ateities datą (-omis);
prognozuojamas sandoris	neįpareigojantis, bet numatomas ateities sandoris;
finansinio turto bendroji balansinė vertė	finansinio turto amortizuota savikaina prieš koregavimą dėl bet kokių atidėjinių nuostoliams ;
apsidraudimo santykis	apsidraudimo priemonės kiekio ir apdraustojo objekto kiekio santykis pagal jų sąlyginį svorį;
laikomas prekybai	finansinis turtas arba finansinis išpareigojimas, kuris: <ul style="list-style-type: none"> a) yra įsigijamas arba prisiimamas pirmiausia siekiant artimiausiu laiku jį parduoti arba perpirkti; b) per pirminį pripažinimą yra bendrai valdomų nustatytų finansinių priemonių portfelio dalis ir yra įrodymų, kad neseniai buvo panaudotas trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti; arba c) yra išvestinė finansinė priemonė (išskyrus išvestinę finansinę priemonę, kuri yra finansinės garantijos sutartis arba priskirta ir veiksminga apsidraudimo priemonė);
vertės sumažėjimo pelnas arba nuostoliai	pelnas arba nuostoliai, pripažįstami pelnu arba nuostoliais pagal 5.5.8 straipsnį, susidarantys taikant 5.5 skirsnyje nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus;
tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai	tikėtini kredito nuostoliai , susidarantys dėl visų galimų išpareigojimų neįvykdymo įvykių per visą tikėtiną finansinės priemonės galiojimo laikotarpį;

atidėjinyms nuostoliams	finansinio turto, vertinamo pagal 4.1.2 straipsnį, už nuomą gautinų sumų ir sutartyje numatyto turto atidėjinyms tikėtiniems kredito nuostoliams , sukaupta pagal 4.1.2A straipsnį vertinamo finansinio turto vertės sumažėjimo suma, taip pat kreditavimo išpareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atidėjinyms tikėtiniems kredito nuostoliams;
pakeitimo pelnas arba nuostoliai	suma, susidaranti koreguojant finansinio turto bendrąją balansinę vertę pagal persvarstytus arba pakeistus sutartyje numatytus pinigų srautus. Finansinio turto bendrąją balansinę vertę ūkio subjektas perskaičiuoja kaip apskaičiuotų būsimų pinigų mokėjimų arba įplaukų tikėtinu persvarstyto arba pakeisto finansinio turto galiojimo laikotarpiu dabartinę vertę, diskontuotą taikant pradinę finansinio turto faktinių palūkanų normą (arba, jei nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas , – pradinę dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą) arba, jei taikoma, patikslintą faktinių palūkanų normą , apskaičiuotą pagal 6.5.10 straipsnį. Apskaičiuodamas tikėtinus finansinio turto pinigų srautus ūkio subjektas atsižvelgia į visas finansinio turto sutarties sąlygas (pvz., išankstinį mokėjimą, pasirinkimo pirkti ir panašius pasirinkimo sandorius), bet neatsižvelgia į tikėtinus kredito nuostolius , nebent finansinis turtas yra nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas ; pastaruoju atveju ūkio subjektas taip pat atsižvelgia į pirminius tikėtinus kredito nuostolius, į kuriuos atsižvelgta apskaičiuojant pradinę dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą ;
laiku neapmokėtas	finansinis turtas yra laiku neapmokėtas, kai sandorio šalis neatliko mokėjimo sutartyje nustatytą datą;
nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas	nusipirkta arba suteiktas finansinis turtas, kurio vertė per pirmąjį pripažinimą yra sumažėjusi dėl kredito rizikos ;
pergrupavimo data	pirmojo ataskaitinio laikotarpio po verslo modelio pakeitimo, dėl kurio ūkio subjektas pergrupuoja finansinį turtą, pirmoji diena;
įprastas pirkimas arba pardavimas	finansinio turto pirkimas arba pardavimas pagal sutartį, pagal kurios sąlygas turtą reikia pristatyti per tam tikrą, paprastai nustatytą atitinkamos rinkos taisyklėse arba susitarime, laikotarpį;
sandorio sąnaudos	papildomos sąnaudos, tiesiogiai sietinos su finansinio turto arba finansinio išpareigojimo įsigijimu (prisiėmimu), išleidimu arba perleidimu (žr. B5.4.8 straipsnį). Papildomos sąnaudos yra tokios, kurių ūkio subjektas nebūtų patyręs, jei nebūtų įsigijęs, išleidęs arba perleidęs finansinės priemonės.

Toliau pateikiami terminai apibrėžti 32-ojo TAS 11 straipsnyje, 7-ojo TFAS A priede, 13-ojo TFAS A priede arba 15-ojo TFAS A priede ir šiame standarte vartojami 32-ajame TAS, 7-ajame TFAS, 13-ajame TFAS arba 15-ajame TFAS apibrėžtomis reikšmėmis:

- a) kredito rizika ⁽¹⁾;
- b) nuosavybės priemonė;
- c) tikroji vertė;
- d) finansinis turtas;
- e) finansinė priemonė;
- f) finansinis išpareigojimas;
- g) sandorio kaina.

⁽¹⁾ Šis terminas (apibrėžtas 7-ajame TFAS) vartojamas išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, kredito rizikos pasikeitimų poveikio pateikimo reikalavimuose (žr. 5.7.7 straipsnį).

B priedas

Taikymo nuorodos

Šis priedas yra neatskiriama standarto dalis.

TAIKYMO SRITIS (2 SKYRIUS)

- B2.1 Pagal kai kurias sutartis reikalaujama mokėjimų, grindžiamų klimato, geologiniais arba kitais fiziniais kintamaisiais. (Klimato kintamaisiais grindžiami mokėjimai kartais vadinami oro rizikos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.) Jei šios sutartys nepatenka į 4-ojo TFAS taikymo sritį, jos patenka į šio standarto taikymo sritį.
- B2.2 Šiuo standartu nekeičiami reikalavimai, susiję su išmokų darbuotojams planais, atitinkančiais 26-ąjį TAS „Planuojamų pensijų išmokų apskaita ir atskaitomybė“, taip pat autorinėmis sutartimis, kurios priklauso nuo pardavimo arba paslaugų pajamų, kurių apskaita tvarkoma pagal 15-ąjį TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“, apimties.
- B2.3 Kartais ūkio subjektas investuoja į kito ūkio subjekto išleistas nuosavybės priemones, pripažindamas jas strategine investicija ir turėdamas tikslą užmegzti arba palaikyti ilgalaikius veiklos santykius su tuo ūkio subjektu, į kurį investuojama. Taikydamas 28-ąjį TAS, investuotojas arba bendrosios įmonės dalininkas nustato, ar tokiai investicijai turi būti taikoma apskaita nuosavybės metodu.
- B2.4 Šis standartas taikomas draudikų finansiniam turtui ir finansiniams įsipareigojimams, kitiems nei teisės ir prievolės, kurios išskiriamos pagal 2.1 straipsnio e punktą, nes jos atsiranda dėl sutarčių, patenkančių į 4-ojo TFAS „Draudimo sutartys“ taikymo sritį.
- B2.5 Finansinių garantijų sutarčių teisinė forma gali būti įvairi, pvz., garantija, kai kurių rūšių akredityvai, kreditinių įsipareigojimų neįvykdymo sutartis arba draudimo sutartis. Jų apskaitai jų teisinė forma įtakos neturi. Toliau pateikiami tinkamos apskaitos pavyzdžiai (žr. 2.1 straipsnio e punktą):
- a) nors finansinės garantijos sutartis atitinka 4-ajame TFAS pateiktą draudimo sutarties apibrėžtį, jei perduodama rizika yra reikšminga, emitentas taiko šį standartą. Vis dėlto, jei emitentas anksčiau buvo aiškiai nurodęs, kad tokias sutartis laiko draudimo sutartimis, ir taikė joms apskaitą, taikomą draudimo sutartims, jis tokioms finansinių garantijų sutartims gali pasirinkti taikyti šį standartą arba 4-ąjį TFAS. Jei taikomas šis standartas, 5.1.1 straipsnyje reikalaujama, kad emitentas finansinės garantijos sutartį iš pradžių pripažintų tikrąja verte. Jei finansinės garantijos sutartis buvo suteikta nesusijusiai šaliai, vykdant savarankišką sandorį tarp nesusijusių šalių, jos tikroji vertė sandorio pradžioje tikriausiai bus lygi gautai priemokai, nebent yra priešingų įrodymų. Vėliau, išskyrus atvejus, kai finansinės garantijos sutartis iš pradžių buvo priskirta prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, arba kai taikomi 3.2.15–3.2.23 ir B3.2.12–B3.2.17 straipsniai (jei finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų arba jei taikomas tolesnės kontrolės metodas), emitentas ją vertina didesniąja iš šių sumų:
    - i) suma, nustatyta pagal 5.5 skirsnį; ir
    - ii) iš pradžių pripažinta suma, atėmus, jei taikoma, sukauptą pajamų sumą, pripažintą vadovaujantis 15-ojo TFAS principais (žr. 4.2.1 straipsnio c punktą);
  - b) pagal kai kurias su kreditu susijusias garantijas nenustatytas reikalavimas, kaip būtina mokėjimo sąlyga, kad turėtoju kiltų rizika arba jis patirtų nuostolių dėl to, kad skolininkas suėjęs terminui neatliko užtikrinto turto mokėjimų. Tokia būtų, pvz., garantija, pagal kurią reikalaujama atlikti mokėjimus atsižvelgiant į nustatyto kredito reitingo arba kredito indekso pokyčius. Tokios garantijos nėra finansinių garantijų sutartys, kaip apibrėžta šiame standarte, ir draudimo sutartys, kaip apibrėžta 4-ajame TFAS. Tokios garantijos yra išvestinės finansinės priemonės, ir emitentas joms taiko šį standartą;
  - c) jei finansinės garantijos sutartis buvo suteikta kartu perduodant prekes, nustatydamas, kada pripažinti garantijos ir prekių pardavimo pajamas, emitentas taiko 15-ąjį TFAS.

- B2.6 Patvirtinimai, kad emitentas sutartis laiko draudimo sutartimis, paprastai randami emitento bendravimo su klientais ir reguliavimo institucijomis dokumentuose, sutartyse, verslo dokumentuose ir finansinėse ataskaitose. Be to, draudimo sutartims dažnai yra taikomi apskaitos reikalavimai, kurie skiriasi nuo reikalavimų, taikomų kitų rūšių sandoriams, pvz., bankų ir komercinių įmonių sudarytoms sutartims. Tokiais atvejais emitento finansinėse ataskaitose paprastai pateikiamas pareiškimas, kad emitentas taikė tuos apskaitos reikalavimus.

PRIPAŽINIMAS IR PRIPAŽINIMO NUTRAUKIMAS (3 SKYRIUS)

Pirminis pripažinimas (3.1 skirsnis)

- B3.1.1 Vadovaudamasis 3.1.1 straipsnyje nurodytu principu, ūkio subjektas visas sutartyje numatytas savo teises ir prievoles pagal išvestines finansines priemones finansinės būklės ataskaitoje pripažįsta atitinkamai turtu ir išpareigojimais, išskyrus išvestines finansines priemones, pagal kurias finansinio turto perdavimo negalima apskaityti kaip pardavimo (žr. B3.2.14 straipsnį). Jei finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, gavėjas perduoto turto nepripažįsta savo turtu (žr. B3.2.15 straipsnį).
- B3.1.2 Toliau pateikta 3.1.1 straipsnyje nurodyto principo taikymo pavyzdžių:
- besąlygiškai gautinos ir mokėtinos sumos pripažįstamos turtu arba išpareigojimais, kai ūkio subjektas tampa sutarties šalimi ir dėl to turi juridinę teisę gauti arba juridinę prievolę mokėti pinigus;
  - dėl tvirtu pasižadėjimo pirkti ar parduoti prekes arba paslaugas įsigyjamas turtas ir prisiimami išpareigojimai paprastai nepripažįstami tol, kol bent viena šalis neįvykdo išpareigojimų pagal sutartį. Pavyzdžiui, ūkio subjektas, gavęs tvirtą užsakymą, pasižadėjimo metu paprastai nepripažįsta turto (o užsakymą pateikęs subjektas nepripažįsta išpareigojimo), bet atideda pripažinimą tol, kol užsakytos prekės arba paslaugos bus išsiųstos, pristatytos arba suteiktos. Jei tvirtas pasižadėjimas pirkti arba parduoti nefinansinį straipsnį pagal 2.4–2.7 straipsnius patenka į šio standarto taikymo sritį, jo grynoji tikroji vertė pripažįstama turtu arba išpareigojimu pasižadėjimo datą (žr. B4.1.30 straipsnio c punktą). Be to, jei pirmiau nepripažintas tvirtas pasižadėjimas laikomas tikrosios vertės apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu, visi su apdraustąja rizika sietini grynosios tikrosios vertės pasikeitimai pripažįstami turtu arba išpareigojimu nuo apsidraudimo sandorio pradžios (žr. 6.5.8 straipsnio b punktą ir 6.5.9 straipsnį);
  - į šio standarto taikymo sritį patenkantis išankstinis sandoris (žr. 2.1 straipsnį) pripažįstamas turtu arba išpareigojimu ne atsiskaitymo, bet pasižadėjimo datą. Kai ūkio subjektas tampa išankstinio sandorio šalimi, teisės ir prievolės tikrosios vertės dažnai būna lygios, todėl išankstinio sandorio grynoji tikroji vertė yra lygi nuliui. Jei teisės ir prievolės grynoji tikroji vertė nėra lygi nuliui, sandoris pripažįstamas turtu arba išpareigojimu;
  - į šio standarto taikymo sritį patenkantys pasirinkimo sandoriai (žr. 2.1 straipsnį) pripažįstami turtu arba išpareigojimais tada, kai turėtojas arba pasirašantis ūkio subjektas tampa sandorio šalimi;
  - planuojami būsimi sandoriai, neatsižvelgiant į tai, kiek jie tikėtini, nėra nei turtas, nei išpareigojimai, nes ūkio subjektas nėra tapęs sandorio šalimi.

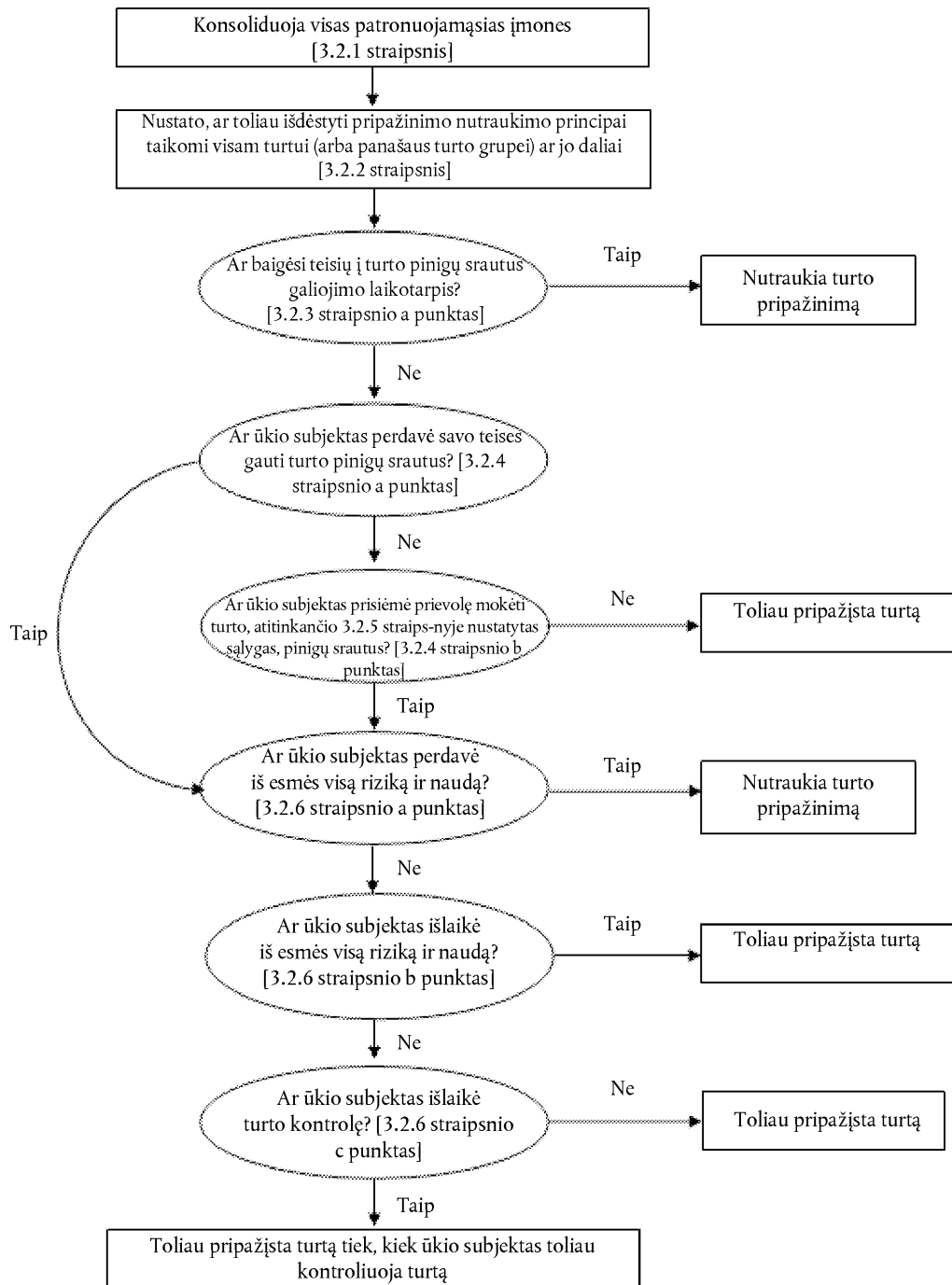
Įprastas finansinio turto pirkimas arba pardavimas

- B3.1.3 Įprastas finansinio turto pirkimas arba pardavimas pripažįstamas taikant apskaitą pagal prekybos datą arba apskaitą pagal atsiskaitymo datą, kaip aprašyta B3.1.5 ir B3.1.6 straipsniuose. Ūkio subjektas nuosekliai taiko tą patį metodą visam pagal šį standartą vienodai sugrupuoto finansinio turto pirkimui arba pardavimui. Dėl to turtas, kurį būtina vertinti tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, sudaro atskirą grupę nei turtas, priskirtas prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Be to, investicijos į nuosavybės priemones, apskaitomos taikant 5.7.5 straipsnyje nurodytą galimybę, sudaro atskirą grupę.

- B3.1.4 Sutartis, pagal kurią reikalaujamas arba leidžiamas sutarties vertės pasikeitimo grynasis atsiskaitymas, nėra įprastinė sutartis. Ši sutartis apskaitoma kaip laikotarpio nuo prekybos datos iki atsiskaitymo datos išvestinė finansinė priemonė.
- B3.1.5 Prekybos data – data, kurią ūkio subjektas įsipareigoja pirkti arba parduoti turtą. Taikant apskaitą pagal prekybos datą: a) pripažįstamas gautinas turtas ir įsipareigojimas už jį mokėti prekybos datą; b) nutraukiamas parduoto turto pripažinimas, pripažįstamas visas perleidimo pelnas arba nuostoliai ir pripažįstamos prekybos datą iš pirkėjo gautinos sumos. Paprastai, perduodant nuosavybės teisę, turto ir atitinkamo įsipareigojimo palūkanos nepradedą kauptis iki atsiskaitymo datos.
- B3.1.6 Atsiskaitymo data – data, kurią turtas pristatomas ūkio subjektui arba kurią ūkio subjektas pristato turtą. Taikant apskaitą pagal atsiskaitymo datą: a) turtas pripažįstamas tą dieną, kurią ūkio subjektas jį gavo; b) turto pripažinimas nutraukiamas ir pripažįstamas visas perleidimo pelnas arba nuostoliai tą dieną, kurią ūkio subjektas pristato turtą. Jei taikoma apskaita pagal atsiskaitymo datą, ūkio subjektas apskaito visus turto, gautino per laikotarpį nuo prekybos datos iki atsiskaitymo datos, tikrosios vertės pasikeitimus taip, kaip jis apskaito įsigytą turtą. Kitaip tariant, amortizuota savikaina vertinamo turto vertės pasikeitimas nepripažįstamas; jis pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei turtas priskirtas prie finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais; jis pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, jei finansinis turtas pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, ir jei investicijos į nuosavybės priemones apskaitomos pagal 5.7.5 straipsnį.

Finansinio turto pripažinimo nutraukimas (3.2 skirsnis)

B3.2.1 Toliau pateikta struktūrograma, pagal kurią vertinama, ar nutraukiamas finansinio turto pripažinimas ir kiek jis nutraukiamas.

Susitarimai, pagal kuriuos ūkio subjektas išlaiko sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto pinigų srautus, tačiau prisiima sutartyje numatytą prievolę mokėti šiuos pinigų srautus vienam arba keliems gavėjams (3.2.4 straipsnio b punktas)

- B3.2.2 3.2.4 straipsnio b punkte aprašytos aplinkybės (kai ūkio subjektas išlaiko sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto pinigų srautus, bet prisiima sutartyje numatytą prievolę mokėti šiuos pinigų srautus vienam arba keliems gavėjams) susidaro, pvz., jei ūkio subjektas yra patikos fondas, suteikiantis investuotojams palankias palūkanas pagrindiniam finansiniam turtui, kuris jam priklauso, ir teikiantis to finansinio turto priežiūrą. Tuo atveju, jei įvykdomos 3.2.5 ir 3.2.6 straipsniuose nustatytos sąlygos, galima nutraukti šio finansinio turto pripažinimą.
- B3.2.3 Taikant 3.2.5 straipsnį, ūkio subjektas galėtų būti, pvz., finansinio turto iniciatorius arba grupė, kuriai priklauso patrunuojamoji įmonė, įsigijusi finansinį turtą ir perduodanti pinigų srautus nesusijusiai trečiajai šaliai – investuotojams.

Su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos perdavimo vertinimas (3.2.6 straipsnis)

- B3.2.4 Ūkio subjektas perduoda iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą, pavyzdžiui:
- besąlygiškai parduodamas finansinį turtą;
  - parduodamas finansinį turtą kartu su pasirinkimo sandoriu atpirkti jį tikrąja verte atpirkimo metu; ir
  - parduodamas finansinį turtą kartu su pasirinkimo pirkti arba parduoti sandoriu, kuris yra labai nepelningas (t. y. pasirinkimo sandoriu, kuris yra toks nepelningas, kad egzistuoja tik labai maža tikimybė, jog iki galiojimo pabaigos jis taps pelningas).
- B3.2.5 Ūkio subjektas išlaiko iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą, pavyzdžiui:
- sudarydamas pardavimo ir atpirkimo sandorį, kurio atpirkimo kaina yra fiksuota kaina arba pardavimo kaina kartu su skolintojo grąža;
  - sudarydamas vertybinių popierių skolinimo sutartį;
  - parduodamas finansinį turtą kartu su apsikeitimo grąžomis sandoriu, pagal kurį rinkos rizikos pozicija vėl perduodama ūkio subjektui;
  - parduodamas finansinį turtą kartu su pasirinkimo pirkti arba parduoti sandoriu, kuris yra labai pelningas (t. y. pasirinkimo sandoriu, kuris yra toks pelningas, kad egzistuoja labai maža tikimybė, jog iki galiojimo pabaigos jis taps nepelningas); ir
  - parduodamas trumpalaikes gautinas sumas, kai ūkio subjektas gavėjui garantuoja kompensaciją už tikėtinus kredito nuostolius.
- B3.2.6 Jei ūkio subjektas nustato, kad perduodamas turtą perdavė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą, jis perduoto turto nebepripažįsta būsimais laikotarpiais, nebent iš naujo įsigyja perduotą turtą pagal naują sandorį.

Kontrolės perdavimo vertinimas

- B3.2.7 Ūkio subjektas neišlaikė perduoto turto kontrolės, jei gavėjas turi praktinę galimybę parduoti perduotą turtą. Ūkio subjektas išlaikė perduoto turto kontrolę, jei gavėjas neturi praktinės galimybės parduoti perduotą turtą. Gavėjas turi praktinę galimybę parduoti perduotą turtą, jei juo prekiaujama aktyviojoje rinkoje, nes gavėjas galėtų atpirkti perduotą turtą rinkoje, jei jam reikėtų grąžinti turtą ūkio subjektui. Pavyzdžiui, gavėjas gali turėti praktinę galimybę parduoti perduotą turtą, jei perduotam turtui taikomas pasirinkimo sandoris, pagal kurį ūkio subjektas gali atpirkti perduotą turtą, bet gavėjas gali lengvai gauti perduotą turtą rinkoje, jei pasirinkimo sandoris įvykdomas. Gavėjas neturi praktinės galimybės parduoti perduoto turto, jei ūkio subjektas išlaiko šį pasirinkimo sandorį, o gavėjas negali lengvai gauti perduoto turto rinkoje, jei ūkio subjektas įvykdo šį pasirinkimo sandorį.

- B3.2.8 Gavėjas turi praktinę galimybę parduoti perduotą turtą tik jei jis gali parduoti visą perduotą turtą nesusijusiai trečiajai šaliai ir šia galimybe gali pasinaudoti vienašališkai, netaikydamas perdavimui papildomų apribojimų. Svarbiausia ne tai, kokias sutartyje numatytas teises gavėjas turi dėl to, ką gali daryti su perduotu turtu, arba kokie sutartyje nustatyti apribojimai, bet tai, ką gavėjas gali daryti praktiškai. Visų pirma:
- a) sutartyje numatytos teisės perleisti perduotą turtą praktinė vertė maža, jei nėra perduoto turto rinkos;
  - b) galimybės perleisti perduotą turtą praktinė vertė maža, jei šia galimybe negalima laisvai naudotis. Todėl:
    - i) gavėjo galimybė perleisti perduotą turtą turi būti nepriklausoma nuo kitų šalių veiksmų (t. y. ši galimybė turi būti vienašališka);
    - ii) gavėjas turi galėti perleisti perduotą turtą nesusiedamas su perdavimu ribojamųjų sąlygų ar išlygų (t. y. sąlygų, kaip turi būti prižiūrimas paskolos turtas, arba pasirinkimo sandorio, kuriuo gavėjui suteikiama teisė šį turtą atpirkti).
- B3.2.9 Vien tai, kad nėra tikėtina, jog gavėjas parduos perduotą turtą, nereiškia, kad perdavėjas išlaikė perduoto turto kontrolę. Vis dėlto, jei pasirinkimo parduoti sandoriu arba garantija ribojamos gavėjo galimybės parduoti perduotą turtą, perdavėjas perduoto turto kontrolę išlaikė. Pavyzdžiui, jei pasirinkimo parduoti sandoris arba garantija yra pakankamai vertingi, jais ribojama gavėjo galimybė parduoti perduotą turtą, nes gavėjas praktiškai neparduotų perduoto turto trečiajai šaliai nesusiedamas perdavimo su panašiu pasirinkimo sandoriu arba kitokiomis ribojamosiomis sąlygomis. Užtuot tai daręs, gavėjas laikytų perduotą turtą, kad gautų mokėjimus pagal garantiją arba pasirinkimo parduoti sandorį. Šiomis aplinkybėmis perdavėjas perduoto turto kontrolę išlaikė.

Perdavimas, atitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijus

- B3.2.10 Ūkio subjektas gali išlaikyti teisę į perduoto turto palūkanų mokėjimų dalį kaip kompensaciją už šio turto priežiūrą. Palūkanų mokėjimų dalis, kurios ūkio subjektas netektų nutraukęs arba perdavęs priežiūros sutartį, priskiriama prižiūrimam turtui arba išsipareigojimui. Palūkanų mokėjimų dalis, kurios ūkio subjektas neprarastų, yra gautina suma pagal vien tik palūkanų perdavimo sutartį. Pavyzdžiui, jei nutraukęs arba perdavęs turto priežiūros sutartį ūkio subjektas palūkanų neprarastų, tuomet visos jam priskiriamos palūkanos yra gautina suma pagal vien tik palūkanų perdavimo sutartį. Taikant 3.2.13 straipsnį, prižiūrimo turto ir gautinos sumos pagal vien tik palūkanų perdavimo sutartį tikrosios vertės naudojamos paskirstant gautinos sumos balansinę vertę turto daliai, kurios pripažinimas nutrauktas, ir daliai, kuri pripažįstama toliau. Jei priežiūros atlygis nenustatytas arba nesitikima, kad gautinu atlygiu ūkio subjektui bus tinkamai atlyginama už priežiūrą, priežiūros prievolės išsipareigojimas pripažįstamas tikrąja verte.
- B3.2.11 Nustatydamas dalies, kuri pripažįstama toliau, ir dalies, kurios pripažinimas nutrauktas, tikrąsias vertes 3.2.13 straipsnio taikymo tikslais, ūkio subjektas, be 3.2.14 straipsnyje nustatytų reikalavimų, taiko 13-ajame TFAS nustatytus tikrosios vertės nustatymo reikalavimus.

Perdavimas, neatitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijų

- B3.2.12 Toliau nurodyta, kaip taikyti 3.2.15 straipsnyje nurodytą principą. Jei ūkio subjekto suteikta garantija dėl perduoto turto išsipareigojimų neįvykdymo nuostolių neleidžia nutraukti perduoto turto pripažinimo, nes ūkio subjektas išlaikė iš esmės visą su perduoto turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, visas perduotas turtas toliau pripažįstamas, o gautas atlygis pripažįstamas išsipareigojimu.

Tolesnė perduoto turto kontrolė

- B3.2.13 Toliau pateikta pavyzdžių, kaip ūkio subjektas vertina perduotą turtą ir susijusį išsipareigojimą pagal 3.2.16 straipsnį.

Visas turtas

- a) Jei ūkio subjekto suteikta garantija apmokėti perduoto turto išsipareigojimų neįvykdymo nuostolius neleidžia nutraukti perduoto turto pripažinimo tiek, kiek turtas toliau kontroliuojamas, perdavimo datą perduotas turtas vertinamas mažesniąja iš šių sumų: i) turto balansine verte; ii) maksimalia turto perdavimo metu gauto atlygio suma, kurią iš ūkio subjekto gali būti pareikalauta grąžinti (garantijos suma). Susijęs išsipareigojimas iš pradžių vertinamas garantijos suma, pridėjus garantijos tikrąją vertę (paprastai ją sudaro už garantiją gaunamas atlygis). Vėliau garantijos pradinė tikroji vertė pripažįstama pelnu arba nuostoliais, jei (arba kai) įvykdoma prievolė (vadovaujantis 15-ojo TFAS principais), o turto balansinė vertė sumažinama bet kokio atidėjinio nuostoliams suma.

Amortizuota savikaina vertinamas turtas

- b) Jei ūkio subjekto pasirašyto pasirinkimo parduoti sandorio prievolė arba jo turimo pasirinkimo pirkti sandorio teisė neleidžia nutraukti perduoto turto pripažinimo ir ūkio subjektas vertina perduotą turtą amortizuota savikaina, susijęs išsipareigojimas vertinamas savikaina (t. y. gauto atlygio suma), pakoreguota dėl bet kokios šios savikainos ir perduoto turto bendrosios balansinės vertės skirtumo pasirinkimo sandorio galiojimo pabaigos datą amortizacijos. Pavyzdžiui, tarkime, turto bendroji balansinė vertė perdavimo datą yra 98 PV, o gautas atlygis – 95 PV. Pasirinkimo sandorio įvykdymo datą turto bendroji balansinė vertė bus 100 PV. Pradinė susijusio išsipareigojimo balansinė vertė yra 95 PV, o 95 PV ir 100 PV skirtumas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, taikant faktinių palūkanų normą. Jei pasirinkimo sandoris įvykdomas, visas susijusio išsipareigojimo balansinės vertės ir įvykdymo kainos skirtumas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

Tikrąja verte vertinamas turtas

- c) Jei pagal ūkio subjekto išlaikytą pasirinkimo pirkti sandorio teisę neleidžiama nutraukti perduoto turto pripažinimo ir ūkio subjektas perduotą turtą vertina tikrąja verte, turtas toliau vertinamas tikrąja verte. Susijęs išsipareigojimas vertinamas: i) pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina, atėmus jo laiko vertę, jei šis pasirinkimo sandoris yra pelningas, arba ii) perduoto turto tikrąja verte, atėmus pasirinkimo sandorio laiko vertę, jei pasirinkimo sandoris yra nepelningas. Koreguojant susijusio išsipareigojimo vertinimą užtikrinama, kad turto ir susijusio išsipareigojimo grynoji balansinė vertė būtų pasirinkimo pirkti sandorio teisės tikroji vertė. Pavyzdžiui, jei pagrindinio turto tikroji vertė yra 80 PV, pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina – 95 PV, o pasirinkimo sandorio laiko vertė – 5 PV, susijusio išsipareigojimo balansinė vertė yra 75 PV (80 PV – 5 PV), o perduoto turto balansinė vertė – 80 PV (t. y. jo tikroji vertė).
- d) Jei pagal ūkio subjekto pasirašytą pasirinkimo parduoti sandorį perduoto turto pripažinimo nutraukti negalima ir ūkio subjektas vertina perduotą turtą tikrąja verte, susijęs išsipareigojimas vertinamas pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina, pridėjus pasirinkimo sandorio laiko vertę. Turto vertinimas tikrąja verte ribojamas mažesniąja iš šių verčių: jo tikrąja verte arba pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina, nes ūkio subjektas neturi teisės į jokią perduoto turto tikrosios vertės perviršį, didesnę už pasirinkimo sandorio įvykdymo kainą. Taip užtikrinama, kad turto ir susijusio išsipareigojimo grynoji balansinė vertė būtų pasirinkimo parduoti sandorio prievolės tikroji vertė. Pavyzdžiui, jei pagrindinio turto tikroji vertė yra 120 PV, pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina – 100 PV, o pasirinkimo sandorio laiko vertė – 5 PV, susijusio išsipareigojimo balansinė vertė yra 105 PV (100 PV + 5 PV), o turto balansinė vertė – 100 PV (šiuo atveju ji yra pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina).
- e) Jei apatinė riba, nustatyta nusipirkto pasirinkimo pirkti sandorio ir pasirašyto pasirinkimo parduoti sandorio forma, neleidžia nutraukti perduoto turto pripažinimo ir ūkio subjektas vertina turtą tikrąja verte, jis ir toliau vertina turtą tikrąja verte. Susijęs išsipareigojimas vertinamas: i) pasirinkimo pirkti sandorio įvykdymo kainos ir pasirinkimo parduoti sandorio tikrosios vertės suma, atėmus pasirinkimo pirkti sandorio laiko vertę, jei pasirinkimo pirkti sandoris yra pelningas, arba ii) turto tikrosios vertės ir pasirinkimo parduoti sandorio tikrosios vertės suma, atėmus pasirinkimo pirkti sandorio laiko vertę, jei

pasirinkimo pirkti sandoris yra nepelningas. Koreguojant susijusį išsipareigojimą užtikrinama, kad turto ir susijusio išsipareigojimo grynoji balansinė vertė būtų ūkio subjekto turimų ir pasirašytų pasirinkimo sandorių tikroji vertė. Pavyzdžiui, tarkime, ūkio subjektas perduoda tikrąją vertę vertinamą finansinį turtą ir kartu nusiperka pasirinkimo pirkti sandorį, kurio įvykdymo kaina yra 120 PV, ir pasirašo pasirinkimo parduoti sandorį, kurio įvykdymo kaina yra 80 PV. Taip pat tarkime, kad turto tikroji vertė perdavimo datą yra 100 PV. Pasirinkimo parduoti sandorio ir pasirinkimo pirkti sandorio laiko vertės yra atitinkamai 1 PV ir 5 PV. Šiuo atveju ūkio subjektas pripažįsta 100 PV turtą (turto tikrąją vertę) ir 96 PV išsipareigojimą $[(100 \text{ PV} + 1 \text{ PV}) - 5 \text{ PV}]$. Gaunama grynoji turto vertė yra 4 PV; ši vertė yra ūkio subjekto turimų ir pasirašytų pasirinkimo sandorių tikroji vertė.

Visi perdavimai

- B3.2.14 Jeigu finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, su perdavimu susijusios sutartyje numatytos perdavėjo teisės arba prievolės neapskaitomos atskirai kaip išvestinės finansinės priemonės, jei pripažinus išvestinę finansinę priemonę ir perduotą turtą arba dėl perdavimo atsiradusį išsipareigojimą tos pačios teisės arba prievolės būtų pripažintos du kartus. Pavyzdžiui, pagal perdavėjo išlaikytą pasirinkimo pirkti sandorį gali būti neleidžiama apskaityti finansinio turto perdavimo kaip pardavimo. Tokiu atveju pasirinkimo pirkti sandoris nėra atskirai pripažįstamas kaip išvestinis turtas.
- B3.2.15 Jeigu finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, gavėjas nepripažįsta perduoto turto savo turtu. Gavėjas nutraukia pinigų arba kito sumokėto atlygio pripažinimą ir pripažįsta iš perdavėjo gautiną sumą. Jei perdavėjas turi teisę ir prievolę pakartotinai perimti viso perduoto turto kontrolę už fiksuotą sumą (pvz., numatytą atpirkimo susitarime), iš jo gautiną sumą gavėjas gali vertinti amortizuota savikaina, jei turtas atitinka 4.1.2 straipsnyje išdėstytus kriterijus.

Pavyzdžiai

- B3.2.16 Toliau pateikiamais pavyzdžiais paaiškinama, kaip taikyti šiame standarte išdėstytus pripažinimo nutraukimo principus.
- Atpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas.* Jei finansinis turtas parduodamas pagal susitarimą atpirkti jį už fiksuotą kainą arba pardavimo kainą, pridėjus skolintojo grąžą, arba paskolinamas pagal susitarimą grąžinti jį perdavėjui, šio turto pripažinimas nenutraukiamas, nes perdavėjas išlaiko iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą. Jei gavėjas įgyja teisę parduoti arba įkeisti turtą, tada perdavėjas pergrupuoja turtą savo finansinės būklės ataskaitoje, pvz., kaip paskolintą turtą arba gautiną atpirkimo sumą.
  - Atpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas.* Turtas, kuris iš esmės yra toks pats. Jei finansinis turtas parduodamas pagal susitarimą atpirkti tą patį ar iš esmės tokį patį turtą už fiksuotą kainą arba pardavimo kainą, pridėjus skolintojo grąžą, arba jei finansinis turtas pasiskolinamas arba paskolinamas pagal susitarimą perdavėjui grąžinti tą patį arba iš esmės tokį patį turtą, to turto pripažinimas nenutraukiamas, nes perdavėjas išlaiko iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą.
  - Atpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas.* Teisė pakeisti turtą. Jei pagal susitarimą atpirkti už fiksuotą atpirkimo kainą arba kainą, lygią pardavimo kainai, pridėjus skolintojo grąžą, arba panašų vertybinių popierių skolinimo sandorį gavėjui suteikiama teisė pakeisti turtą į panašų turtą, kurio tikroji vertė yra lygi perduoto turto tikrajai vertei atpirkimo datą, pagal atpirkimo arba vertybinių popierių skolinimo sandorį parduoto arba paskolinto turto pripažinimas nenutraukiamas, nes perdavėjas išlaiko iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą.
  - Pirmumo teisė atpirkti turtą tikrąją vertę.* Jei ūkio subjektas parduoda finansinį turtą ir išlaiko tik pirmumo teisę atpirkti turtą tikrąją vertę, jei gavėjas vėliau šį turtą parduotų, ūkio subjektas nutraukia turto pripažinimą, nes perdavė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą.

- e) *Greito pardavimo sandoris.* Finansinio turto atpirkimas netrukus po to, kai jis buvo parduotas, kartais vadinamas greitu pardavimu. Dėl tokio atpirkimo nėra neįmanoma nutraukti turto pripažinimą, jei pirminis sandoris atitinka pripažinimo nutraukimo reikalavimus. Vis dėlto, jei susitarimas parduoti finansinį turtą sudaromas tuo pačiu metu, kai sudaromas to paties turto atpirkimo už fiksuotą kainą arba pardavimo kainą, pridėjus skolintojo grąžą, susitarimas, turto pripažinimas nenutraukiamas.
- f) *Labai pelningi pasirinkimo parduoti sandoriai ir pasirinkimo pirkti sandoriai.* Jei perduotą finansinį turtą perdavėjas gali atpirkti ir pasirinkimo pirkti sandoris yra labai pelningas, perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, nes perdavėjas išlaikė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą. Panašiai, jei gavėjas gali parduoti finansinį turtą ir pasirinkimo parduoti sandoris yra labai pelningas, perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, nes perdavėjas išlaikė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą.
- g) *Labai nepelningi pasirinkimo parduoti sandoriai ir pasirinkimo pirkti sandoriai.* Finansinio turto, perduodamo tik pagal gavėjo turimą pasirinkimo parduoti sandorį, kuris yra labai nepelningas, arba gavėjo turimą pasirinkimo pirkti sandorį, kuris yra labai nepelningas, pripažinimas nutraukiamas. Taip yra todėl, kad perdavėjas perdavė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą.
- h) *Lengvai gaunamas turtas, kuriam taikomas pasirinkimo pirkti sandoris, kuris nėra nei labai pelningas, nei labai nepelningas.* Jei ūkio subjektas turi turto, kurį galima lengvai gauti rinkoje, pasirinkimo pirkti sandorį ir šis sandoris nėra nei labai pelningas, nei labai nepelningas, turto pripažinimas nutraukiamas. Taip yra todėl, kad ūkio subjektas: i) neišlaikė ir neperdavė iš esmės visos su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos; ii) neišlaikė kontrolės. Vis dėlto, jei gauti turto rinkoje lengvai negalima, pripažinimo nutraukti neleidžiama tokia turto suma, kuriai taikomas pasirinkimo pirkti sandoris, nes ūkio subjektas išlaikė turto kontrolę.
- i) *Turtas, kurio negalima lengvai gauti ir kuriam taikomas ūkio subjekto pasirašytas pasirinkimo parduoti sandoris, kuris nėra nei labai pelningas, nei labai nepelningas.* Jei ūkio subjektas perduoda finansinį turtą, kurio negalima lengvai gauti rinkoje, ir pasirašo pasirinkimo parduoti sandorį, kuris nėra labai nepelningas, ūkio subjektas dėl pasirašyto pasirinkimo parduoti sandorio neišlaiko ir neperduoda iš esmės visos su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos. Ūkio subjektas išlaiko turto kontrolę, jei pasirinkimo parduoti sandoris yra pakankamai vertingas, kad gavėjas turto neparduotų; šiuo atveju turtas toliau pripažįstamas tiek, kiek perdavėjas jį toliau kontroliuoja (žr. B3.2.9 straipsnį). Ūkio subjektas perduoda turto kontrolę, jei pasirinkimo parduoti sandoris nėra pakankamai vertingas, kad gavėjas turto neparduotų; šiuo atveju turto pripažinimas nutraukiamas.
- j) *Turtas, kuriam taikomas tikrosios vertės pasirinkimo parduoti arba pasirinkimo pirkti sandoris arba išankstinis atpirkimo susitarimas.* Finansinio turto, kuriam taikomas tik pasirinkimo parduoti arba pasirinkimo pirkti sandoris arba išankstinis atpirkimo susitarimas, kurio įvykdymo arba atpirkimo kaina yra lygi finansinio turto tikrajai vertei atpirkimo metu, pripažinimas nutraukiamas, nes perduodama iš esmės visa su nuosavybe susijusi rizika ir nauda.
- k) *Pasirinkimo pirkti arba pasirinkimo parduoti sandoriai, už kuriuos atsiskaitoma pinigais.* Ūkio subjektas įvertina finansinio turto, kuriam taikomas pasirinkimo parduoti arba pasirinkimo pirkti sandoris arba išankstinis atpirkimo susitarimas, perleidimą, už kurį bus atsiskaitoma grynąją vertę padengiant pinigais, siekdamas nustatyti, ar jis išlaikė arba perdavė iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą. Jei ūkio subjektas neišlaikė iš esmės visos su perduoto turto nuosavybe susijusios rizikos ir naudos, jis nustato, ar išlaikė perduoto turto kontrolę. Vien dėl to, kad už pasirinkimo parduoti arba pasirinkimo pirkti sandorį arba išankstinį atpirkimo susitarimą atsiskaitoma grynąją vertę padengiant pinigais, ūkio subjektas kontrolės neperduoda (žr. B3.2.9 straipsnio g, h ir i punktus).

- l) *Atsiskaitymų panaikinimas.* Atsiskaitymų panaikinimas yra besąlygiškas pasirinkimo atpirkti (pirkti) sandoris, kuriuo ūkio subjektui suteikiama teisė susigrąžinti perduotą turtą, laikantis tam tikrų apribojimų. Jei dėl tokio pasirinkimo sandorio ūkio subjektas neišlaiko ir neperduoda iš esmės visos su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos, nutraukti turto pripažinimo negalima tik tokia suma, kuria gali būti atperkama (darant prielaidą, kad gavėjas negali parduoti turto). Pavyzdžiui, jei perduoto paskolos turto balansinė vertė ir įplaukos yra 100 000 PV ir bet kurią atskirą paskolą būtų galima atpirkti, bet bendroji paskolų suma, kuria būtų galima atpirkti, negalėtų viršyti 10 000 PV, būtų galima nutraukti 90 000 PV paskolų pripažinimą.
- m) *Pasirinkimo panaikinti sandoriai.* Perduotą turtą prižiūrintis ūkio subjektas (jis gali būti perdavėjas) gali turėti pasirinkimo panaikinti sandorį, kad galėtų nusipirkti likusį perduotą turtą likusio nepadengto turto sumai sumažėjus iki nurodyto lygio, kurį pasiekus šio turto priežiūros sąnaudos tampa nuostolingos, palyginti su priežiūros nauda. Jei dėl šio pasirinkimo panaikinti sandorio ūkio subjektas neišlaiko ir neperduoda iš esmės visos su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos ir gavėjas negali parduoti turto, nutraukti pripažinimo negalima tik tokia turto suma, kuriai taikomas pasirinkimo pirkti sandoris.
- n) *Subordinuotos išlaikytosios dalys ir kredito garantijos.* Ūkio subjektas gali padidinti gavėjo kredito vertę subordinuodamas kai kurias arba visas savo perduoto turto išlaikytąsias dalis. Arba ūkio subjektas gali padidinti gavėjo kredito vertę suteikdamas kredito garantiją, kuri galėtų būti neribota arba apribota iki tam tikros sumos. Jei ūkio subjektas išlaiko iš esmės visą su perduoto turto nuosavybe susijusią riziką ir naudą, ir toliau pripažįstamas visas turtas. Jei ūkio subjektas išlaiko kai kurią, bet ne iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą ir išlaikė kontrolę, nutraukti pripažinimo neleidžiama tokia pinigų arba kito turto suma, kurią iš ūkio subjekto galėtų būti pareikalauta sumokėti.
- o) *Apsikeitimo grąžomis sandoriai.* Ūkio subjektas gali parduoti finansinį turtą gavėjui ir sudaryti su juo apsikeitimo grąžomis sandorį, pagal kurį visi pagrindinio turto palūkanų mokėjimo pinigų srantai perduodami ūkio subjektui mainais už fiksuotą arba kintamosios normos mokėjimą ir bet kokį valdomo turto tikrosios vertės padidėjimą arba sumažėjimą prisiima ūkio subjektas. Tokiu atveju draudžiama nutraukti viso turto pripažinimą.
- p) *Palūkanų normų apsikeitimo sandoriai.* Ūkio subjektas gali perduoti gavėjui fiksuotosios palūkanų normos finansinį turtą ir sudaryti su juo palūkanų normų apsikeitimo sandorį, pagal kurį gavėjas gautų fiksuotąją ir mokėtų kintamąją palūkanų normą, grindžiamą tariamąja suma, lygia perduoto finansinio turto pagrindinei sumai. Palūkanų normų apsikeitimo sandoris netrukdo nutraukti perduoto turto pripažinimo, jei apsikeitimo sandorio mokėjimai nepriklauso nuo to, ar bus atlikti mokėjimai už perduotą turtą.
- q) *Amortizuojamų palūkanų normų apsikeitimo sandoriai.* Ūkio subjektas gali perduoti gavėjui fiksuotosios palūkanų normos finansinį turtą, už kurį sumokama per tam tikrą laikotarpį, ir su gavėju sudaryti amortizuojamų palūkanų normų apsikeitimo sandorį, pagal kurį gavėjas gauna fiksuotąją palūkanų normą ir moka kintamąją palūkanų normą, grindžiamą tariamąja suma. Jei apsikeitimo sandorio tariamoji suma amortizuojama taip, kad kuriuo nors metu tampa lygi perduoto finansinio turto pagrindinei nepadengtajai sumai, dėl apsikeitimo sandorio ūkio subjektas paprastai išlaikytų esminę išankstinio mokėjimo riziką ir šiuo atveju ūkio subjektas ir toliau pripažįsta visą perduotą turtą arba toliau pripažįsta perduotą turtą tiek, kiek jį toliau kontroliuoja. Priešingai, jei apsikeitimo sandorio tariamosios sumos amortizacija nėra susijusi su perduotojo turto pagrindine nepadengtąja suma, dėl tokio apsikeitimo sandorio ūkio subjektas išankstinio mokėjimo už turtą rizikos neišlaikytų. Taigi, tai netrukdytų nutraukti perduoto turto pripažinimo, jei apsikeitimo sandorio mokėjimai nebūtų priklausomi nuo to, ar bus atliekami palūkanų mokėjimai už perduotą turtą, ir dėl apsikeitimo sandorio ūkio subjektas neišlaikytų jokios kitos su perduoto turto nuosavybe susijusios reikšmingos rizikos ir naudos.

- r) *Nurašymas.* Ūkio subjektas negali pagrįstai tikėtis susigražinti sutartyje numatytų viso arba dalies finansinio turto pinigų srautų.

B3.2.17 Šiame straipsnyje paaiškinama, kaip taikyti tolesnės kontrolės metodą, jei ūkio subjektas toliau kontroliuoja dalį finansinio turto.

Tarkime, ūkio subjektas turi iš anksto apmokamų paskolų portfelį, kurio kuponas ir faktinių palūkanų norma yra 10 %, o pagrindinė suma ir amortizuota savikaina – 10 000 PV. Jis sudaro sandorį, pagal kurį mainais už 9 115 PV mokėjimą gavėjas įgyja teisę į 9 000 PV visos surinktos pagrindinės sumos ir 9,5 % jos palūkanų. Ūkio subjektas išlaiko teisę į 1 000 PV visos surinktos pagrindinės sumos ir 10 % jos palūkanų, taip pat į likusios 9 000 PV pagrindinės sumos 0,5 % perviršio skirtumą. Surinkti išankstiniai mokėjimai proporcingai paskirstomi ūkio subjektui ir gavėjui santykiu 1:9, bet visas įsipareigojimų neįvykdymas atimamas iš ūkio subjekto 1 000 PV dalies tol, kol šios dalies nelieka. Paskolų tikroji vertė sandorio datą yra 10 100 PV, o 0,5 % perviršio skirtumo tikroji vertė – 40 PV.

Ūkio subjektas nustato, kad perdavė kai kurią reikšmingą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą (pvz., reikšmingą išankstinio mokėjimo riziką), bet taip pat išlaikė kai kurią reikšmingą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą (dėl jo išlaikytos subordinuotos dalies) ir išlaikė kontrolę. Todėl jis taiko tolesnės kontrolės metodą.

Siekdamas taikyti šį standartą, ūkio subjektas analizuoja sandorį kaip: a) visiškai proporcingos išlaikytos 1 000 PV dalies išlaikymą; b) tos išlaikytos dalies subordinavimą siekiant padidinti gavėjo kredito vertę dėl kredito nuostolių.

Ūkio subjektas apskaičiuoja, kad 9 090 PV (90 % × 10 100 PV) iš gauto 9 115 PV atlygio sudaro atlygį už visiškai proporcingą 90 % dalį. Likusi gauto atlygio dalis (25 PV) sudaro atlygį, gautą už jo išlaikytos dalies subordinavimą siekiant padidinti gavėjo kredito vertę dėl kredito nuostolių. Be to, 0,5 % perviršio skirtumas atitinka už kredito vertės padidinimą gautą atlygį. Taigi bendras už kredito vertės padidinimą gautas atlygis sudaro 65 PV (25 PV + 40 PV).

Ūkio subjektas apskaičiuoja 90 % pinigų srautų dalies pardavimo pelną ar nuostolius. Darydamas prielaidą, kad 90 % perleistos dalies ir 10 % išlaikytos dalies atskiros tikrosios vertės perleidimo datą nėra žinomos, ūkio subjektas paskirsto turto balansinę vertę pagal 9-ojo TFAS 3.2.14 straipsnį, kaip nurodyta toliau:

	Tikroji vertė	Procentinė dalis	Paskirstyta balansinė vertė
Perduota dalis	9 090	90 %	9 000
Išlaikyta dalis	1 010	10 %	1 000
Iš viso	10 100		10 000

Ūkio subjektas apskaičiuoja savo 90 % pinigų srautų dalies pardavimo pelną ar nuostolius, iš gauto atlygio atimdamas paskirstytą perduotos dalies balansinę vertę, t. y. 90 PV (9 090 PV – 9 000 PV). Ūkio subjekto išlaikytos dalies balansinė vertė yra 1 000 PV.

Be to, ūkio subjektas pripažįsta tolesnę kontrolę, atsirandančią subordinuojant jo išlaikytą dalį dėl kredito nuostolių. Taigi jis pripažįsta 1 000 PV vertės turtą (maksimalią pinigų srautų sumą, kurios jis negautų dėl subordinavimo) ir 1 065 PV vertės susijusį įsipareigojimą (maksimalią pinigų srautų sumą, kurios jis negautų dėl subordinavimo, t. y. 1 000 PV, pridėjus 65 PV subordinavimo tikrąją vertę).

Ūkio subjektas naudoja visą pirmiau nurodytą informaciją apskaitydamas sandorį, kaip nurodyta toliau:

	<i>Debetas</i>	<i>Kreditas</i>
Pradinis turtas	—	9 000
Turtas, pripažintas subordinuoti, arba likusi dalis	1 000	—
Gauto atlygio turtas, gautas kaip perviršio skirtumas	40	—
Pelnas arba nuostoliai (perdavimo pelnas)	—	90
Įsipareigojimas	—	1 065
Gauti pinigai	9 115	—
Iš viso	10 155	10 155

Iš karto po sandorio turto balansinė vertė yra 2 040 PV; ją sudaro 1 000 PV suma, atitinkanti paskirstytas išlaikytos dalies išlaidas, ir 1 040 PV suma, atitinkanti ūkio subjekto papildomą tolesnę kontrolę, atsiradusią subordinavus jo išlaikytą dalį dėl kredito nuostolių (į šią sumą įtrauktas 40 PV perviršio skirtumas).

Vėlesniais laikotarpiais ūkio subjektas pripažįsta už kredito vertės padidinimą gautą atlygį (65 PV) proporcingai laikui, kaupia pripažinto turto palūkanas taikydamas faktinių palūkanų metodą ir pripažįsta visus pripažinto turto vertės sumažėjimo nuostolius. Pastarojo atvejo pavyzdys: daroma prielaida, kad kitais metais pagrindinių paskolų vertės sumažėjimo nuostoliai sudaro 300 PV. Ūkio subjektas iš pripažinto turto atima 600 PV (300 PV, susijusius su išlaikyta dalimi, ir 300 PV, susijusius su papildoma tolesne kontrole, atsiradusia subordinavus išlaikytą dalį dėl vertės sumažėjimo nuostolių), o iš pripažinto įsipareigojimo atima 300 PV. Grynasis rezultatas įskaitomas į pelną arba nuostolius dėl 300 PV vertės sumažėjimo.

Finansinių įsipareigojimų pripažinimo nutraukimas (3.3 skirsnis)

- B3.3.1 Finansinis įsipareigojimas (arba jo dalis) išnyksta, kai skolininkas:
- įvykdo įsipareigojimą (arba jo dalį) sumokėdamas kreditoriui, paprastai pinigais, kitu finansiniu turtu, prekėmis arba paslaugomis, arba
  - teismo arba kreditoriaus yra juridškai atleidžiamas nuo pirminės atsakomybės už įsipareigojimą (arba už jo dalį). (Jei skolininkas yra suteikęs garantiją, ši sąlyga vis tiek gali būti įvykdyta.)
- B3.3.2 Jei skolos priemonės emitentas atperka šią priemonę, skola išnyksta net jei emitentas yra šios priemonės rinkos formuotojas arba ketina šią priemonę artimiausiu metu perparduoti.
- B3.3.3 Vien dėl mokėjimo trečiajai šaliai, įskaitant patikėtą nuosavybės juridinį asmenį (kartais vadinamas neesminiu anuliavimu), skolininkas neatleidžiamas nuo pirminės prievolės kreditoriui, jei nesuteiktas teisiškai pagrįstas atleidimas.
- B3.3.4 Jei skolininkas moka trečiajai šaliai, kad ši prisiimtų įsipareigojimą, ir savo kreditoriui praneša, kad jo skolinį įsipareigojimą prisiėmė trečioji šalis, skolininkas nenutraukia skolinio įsipareigojimo pripažinimo, nebent įvykdoma B3.3.1 straipsnio b punkte nustatyta sąlyga. Jei skolininkas sumoka trečiajai šaliai, kad ši prisiimtų įsipareigojimą, ir gauna teisinį atleidimą iš kreditoriaus, skolininko skola panaikinama. Vis dėlto, jei skolininkas sutinka atlikti mokėjimus dėl skolos trečiajai šaliai arba tiesiogiai savo pirmajam kreditoriui, jis pripažįsta naują skolinį įsipareigojimą trečiajai šaliai.
- B3.3.5 Nors dėl teismo arba kreditoriaus suteikto teisinio atleidimo nuo įsipareigojimo nutraukiamas įsipareigojimo pripažinimas, ūkio subjektas gali pripažinti naują įsipareigojimą, jei neįvykdomi 3.2.1–3.2.23 straipsniuose išdėstyti perduoto turto pripažinimo nutraukimo kriterijai. Jei šie kriterijai neįvykdomi, perduoto turto pripažinimas nenutraukiamas ir ūkio subjektas pripažįsta naują su perduotu turtu susijusį įsipareigojimą.

- B3.3.6 Taikant 3.3.2 straipsnį sąlygos yra iš esmės skirtingos, jei diskontuota pinigų srautų dabartinė vertė pagal naujas sąlygas, įskaitant visus sumokėtus atlygius, iš kurių atimti visi gauti mokesčiai ir kurie diskontuoti taikant pradinę faktinių palūkanų normą, bent 10 % skiriasi nuo pradinio finansinio įsipareigojimo likusių pinigų srautų diskontuotos dabartinės vertės. Jei skolos priemonių mainai arba sąlygų pakeitimas apskaitomas kaip išnykimas, visos patirtos sąnaudos arba sumokėti atlygiai pripažįstami išnykimo pelno arba nuostolio dalimi. Jei mainai arba sąlygų pakeitimas neapskaitomas kaip išnykimas, pagal visas patirtas sąnaudas arba sumokėtus atlygius koreguojama įsipareigojimo balansinė vertė ir šios sąnaudos arba atlygiai amortizuojami per likusį pakeisto įsipareigojimo galiojimo laikotarpį.
- B3.3.7 Kai kada kreditorius atleidžia skolininką nuo dabartinio įsipareigojimo atlikti mokėjimus, bet skolininkas prisiima garantinį įsipareigojimą mokėti, jei pirminę atsakomybę prisiėmusi šalis neįvykdys įsipareigojimų. Šiuo atveju skolininkas:
- pripažįsta naują finansinį įsipareigojimą remdamasis savo garantijos įsipareigojimo tikrąja verte;
  - pripažįsta pelną arba nuostolius remdamasis: i) visų sumokėtų įplaukų ir ii) pradinio finansinio įsipareigojimo balansinės vertės, atėmus naujo finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę, skirtumu.

GRUPAVIMAS (4 SKYRIUS)

Finansinio turto grupavimas (4.1 skirsnis)***Finansiniam turtui valdyti skirtas ūkio subjekto verslo modelis***

- B4.1.1 4.1.1 straipsnio a punkte reikalaujama, kad ūkio subjektas grupuotų finansinį turtą remdamasis savo finansiniam turtui valdyti skirtu verslo modeliu, nebent taikomas 4.1.5 straipsnis. Ūkio subjektas vertina, ar jo finansinis turtas atitinka 4.1.2 straipsnio a punkte arba 4.1.2A straipsnio a punkte nustatytą sąlygą, remdamasis savo pagrindinių vadovaujančių darbuotojų nustatytu verslo modeliu (kaip apibrėžta 24-ajame TAS „Susijusių šalių atskleidimas“).
- B4.1.2 Ūkio subjekto verslo modelis nustatomas lygmeniu, kuriuo matyti, kaip finansinio turto grupės kartu valdomos siekiant konkretaus verslo tikslo. Ūkio subjekto verslo modeliui neturi įtakos vadovybės ketinimai pavienės priemonės atžvilgiu. Taigi ši sąlyga nėra grupavimo pagal atskiras priemones požiūris ir turėtų būti nustatoma aukštesniu apibendrinimo lygmeniu. Vis dėlto vienas ūkio subjektas gali taikyti daugiau nei vieną verslo modelį savo finansinėms priemonėms valdyti. Todėl grupavimo nereikia nustatyti atskaitas teikiančio ūkio subjekto lygmeniu. Pavyzdžiui, vieną savo valdomų investicijų portfelį ūkio subjektas gali laikyti siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, o kitą – siekdamas prekiauti, kad galėtų realizuoti tikrosios vertės pasikeitimus. Panašiai tam tikromis aplinkybėmis gali būti tinkama išskaidyti finansinio turto portfelį į dalis, siekiant atsižvelgti į lygmenį, kuriuo ūkio subjektas valdo šį finansinį turtą. Pavyzdžiui, taip gali būti, jei ūkio subjektas suteikia arba nusiperka nekilnojamojo turto paskolų portfelį ir kai kurias paskolas valdo siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, o kitas – siekdamas paskolas parduoti.
- B4.1.2A Ūkio subjekto verslo modelis yra susijęs su tuo, kaip ūkio subjektas valdo savo finansinį turtą siekdamas sukurti pinigų srautus. Tai reiškia, kad ūkio subjekto verslo modeliu nustatoma, kaip bus kuriami pinigų srautai: renkant sutartyje numatytus pinigų srautus, parduodant finansinį turtą ar abiem šiais būdais. Todėl atliekant šį vertinimą nesiremiam scenarijais, kurių ūkio subjektas pagrįstai nesitiki, pvz., vadinamaisiais blogiausio atvejo arba nepalankiausio atvejo scenarijais. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas tikisi tam tikrą finansinio turto portfelį parduoti tik nepalankiausio atvejo scenarijumi, tas scenarijus nedarytų poveikio tam, kaip ūkio subjektas vertina to turto verslo modelį, jei ūkio subjektas pagrįstai tikisi, kad toks scenarijus neįvyks. Jei pinigų srautai realizuojami kitaip, nei ūkio subjektas tikėjosi tą datą, kai jis įvertino

verslo modelį, (pvz., jei ūkio subjektas parduoda daugiau arba mažiau finansinio turto, nei tikėjosi grupuodamas turtą), ūkio subjekto finansinėse ataskaitose neatsiranda ankstesnio ataskaitinio laikotarpio klaidų (žr. 8-ąjį TAS) ir nepasikeičia pagal tą verslo modelį laikomo likusio finansinio turto (t. y. to turto, kurį ūkio subjektas pripažino ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais ir dar laiko) grupavimas, jei ūkio subjektas atsižvelgė į visą svarbią informaciją, kurią buvo galima gauti vertinant verslo modelį. Vis dėlto, vertindamas naujai suteikto arba naujai nusipirkto finansinio turto verslo modelį, ūkio subjektas turi atsižvelgti į informaciją apie tai, kaip pinigų srautai buvo realizuoti praeityje, ir į kitą svarbią informaciją.

- B4.1.2B Finansiniam turtui valdyti taikomas ūkio subjekto verslo modelis grindžiamas ne vien tvirtinimu, bet faktais. Paprastai tai matyti iš veiklos, kurią ūkio subjektas vykdo siekdamas verslo modelio tikslo. Vertindamas finansiniam turtui valdyti taikomą verslo modelį, ūkio subjektas turės priimti sprendimą; šį įvertinimą lemia ne pavienis veiksnys arba veikla. Ūkio subjektas turi atsižvelgti į visus atliekant vertinimą turimus susijusius įrodymus. Prie šių svarbių įrodymų priskiriama, pavyzdžiui:
- a) kaip vertinami verslo modelio rezultatai ir pagal jį laikomas finansinis turtas, kaip apie juos pranešama ūkio subjekto pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams;
  - b) rizika, turinti įtakos verslo modelio rezultatams (ir pagal tą verslo modelį laikomam finansiniam turtui), pirmiausia, kaip ta rizika valdoma; ir
  - c) kaip atlyginama verslo valdytojams (pvz., kuo – valdomo turto tikraja verte ar surinktais sutartyje numatytais pinigų srautais – grindžiamas atlyginimas).

Verslo modelis, kurio tikslas – laikyti turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus

- B4.1.2C Finansinis turtas, laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas – laikyti turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, valdomas siekiant realizuoti pinigų srautus per priemonės galiojimo laikotarpį renkant sutartyje numatytus mokėjimus. Tai reiškia, kad ūkio subjektas valdo portfelyje laikomą turtą siekdamas surinkti šiuos konkrečius sutartyje numatytus pinigų srautus (užuoat valdęs bendrąją portfelio grąžą tiek laikydamas, tiek parduodamas turtą). Nustatant, ar pinigų srautai bus realizuojami renkant sutartyje numatytus finansinio turto pinigų srautus, būtina atsižvelgti į pardavimo ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais dažnumą, vertę ir laiką, to pardavimo priežastis ir su būsima pardavimo veikla susijusius lūkesčius. Vis dėlto pats pardavimas lemiamos įtakos verslo modeliui neturi, todėl negali būti vertinamas atskirai. Iš informacijos apie ankstesnį pardavimą ir būsimo pardavimo lūkesčius galima gauti įrodymų, susijusių su tuo, kaip siekiama ūkio subjekto nurodyto finansinio turto valdymo tikslo ir konkrečiai – kaip realizuojami pinigų srautai. Ūkio subjektas privalo atsižvelgti į informaciją apie ankstesnį pardavimą atsižvelgdamas į to pardavimo priežastis ir į tuo metu buvusias sąlygas, palyginti su dabartinėmis sąlygomis.
- B4.1.3 Nors ūkio subjekto verslo modelio tikslas gali būti laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, ūkio subjektui nebūtina laikyti visų šių priemonių iki termino. Taigi pagal ūkio subjekto verslo modelį finansinis turtas gali būti laikomas siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus net jei finansinio turto pardavimas vykdomas arba numatomas vykdyti ateityje.
- B4.1.3A Pagal verslo modelį turtas gali būti laikomas siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus net jei ūkio subjektas finansinį turtą parduoda padidėjęs turto kredito rizikai. Siekdamas nustatyti, ar padidėjo turto kredito rizika, ūkio subjektas atsižvelgia į pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, įskaitant išankstinę informaciją. Nepaisant pardavimo dažnumo ir vertės, padidėjęs turto kredito rizikai vykdomas pardavimas nelaikomas nesuderinamu su verslo modeliu, kurio tikslas yra laikyti finansinį turtą siekiant surinkti

sutartyje numatytus pinigų srautus, nes finansinio turto kredito kokybė yra susijusi su ūkio subjekto gebėjimu rinkti pinigų srautus. Kredito rizikos valdymo veikla, kuria siekiama kuo labiau sumažinti galimus kredito nuostolius dėl kredito pablogėjimo, yra neatskiriama nuo tokio verslo modelio. Kaip pardavimo dėl padidėjusios kredito rizikos pavyzdį būtų galima nurodyti finansinio turto pardavimą dėl to, kad jis nebeatitinka kredito kriterijų, apibrėžtų ūkio subjekto dokumentais patvirtinta investavimo politika. Vis dėlto įrodyti, kad pardavimas vykdytas dėl padidėjusios kredito rizikos, jei tokia politika neparengta, ūkio subjektas gali ir kitais būdais.

- B4.1.3B** Pardavimas dėl kitų priežasčių, pvz., siekiant valdyti kredito koncentracijos riziką (nepadidėjus turto kredito rizikai), taip pat gali būti suderinamas su verslo modeliu, kurio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Visų pirma toks pardavimas gali būti suderinamas su verslo modeliu, kurio tikslas yra laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, jei toks pardavimas yra retas (net jei jo vertė didelė) arba jo vertė, vertinant atskirai ir bendrai, yra nereikšminga (net jei jis yra dažnas). Jei toks portfelio turto pardavimas yra dažnesnis nei retas ir šio pardavimo vertė yra didesnė nei nereikšminga (vertinant atskirai arba bendrai), ūkio subjektas turi įvertinti, ar pardavimas dera su pinigų srautų surinkimo tikslu ir kaip jis su šiuo tikslu dera. Atliekant šį vertinimą nėra svarbu, ar trečioji šalis nustato reikalavimą parduoti finansinį turtą, ar ši veikla vykdoma ūkio subjekto nuožiūra. Pardavimo dažnumo arba vertės padidėjimas konkrečiu laikotarpiu nebūtinai nedera su tikslu laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, jei ūkio subjektas gali paaiškinti šio pardavimo priežastis ir įrodyti, kad šis pardavimas nerodo ūkio subjekto verslo modelio pasikeitimo. Be to, pardavimas gali derėti su finansinio turto laikymo tikslu siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, jei jis vykdomas artėjant finansinio turto terminui ir pardavimo pajamos apytiksliai atitinka likusius surinktinus sutartyje numatytus pinigų srautus.
- B4.1.4** Toliau pateikta pavyzdžių, kai ūkio subjekto verslo modelio tikslas gali būti laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Šis pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis. Be to, šiuose pavyzdžiuose nesiekama aprašyti visų veiksnių, kurie gali būti svarbūs vertinant ūkio subjekto verslo modelį, ir nurodyti santykinės veiksnių svarbos.

Pavyzdys	Analizė
<p>1 pavyzdys</p> <p>Ūkio subjektas investuoja siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Ūkio subjekto finansavimo poreikiai yra nuspėjami, o jo finansinio turto terminas atitinka numatomus ūkio subjekto finansavimo poreikius.</p> <p>Ūkio subjektas vykdo kredito rizikos valdymo veiklą siekdamas kuo labiau sumažinti kredito nuostolius. Praeityje pardavimas paprastai būdavo vykdomas finansinio turto kredito rizikai padidėjus tiek, kad turtas nebeatitiko kredito kriterijų, nustatytų ūkio subjekto dokumentais patvirtinta investavimo politika. Be to, dėl nenumatytų finansavimo poreikių pardavimas vykdytas retai.</p> <p>Pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams teikiama ataskaitose daugiausia dėmesio skiriama finansinio turto kredito kokybei ir sutartyje numatyti grąžai. Ūkio subjektas, be kitos informacijos, taip pat stebi finansinio turto tikrąsias vertes.</p>	<p>Nors ūkio subjektas, be kitos informacijos, atsižvelgia į finansinio turto tikrąsias vertes likvidumo pozicijoje (t. y. į pinigų sumą, kuri būtų realizuojama, jei ūkio subjektui prireiktų parduoti turtą), ūkio subjekto tikslas yra laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Pardavimas šiam tikslui neprieštarautų, jei jis būtų vykdomas atsižvelgiant į padidėjusią turto kredito riziką, pvz., jei turtas nebeatitiktų kredito kriterijų, apibrėžtų ūkio subjekto dokumentais patvirtinta investavimo politika. Retas pardavimas dėl nenumatytų finansavimo poreikių (pvz., pagal nepalankiausio atvejo scenarijų) taip pat neprieštarautų šiam tikslui net jei šio pardavimo vertė būtų reikšminga.</p>

Pavyzdys	Analizė
<p>2 pavyzdys</p> <p>Taikant ūkio subjekto verslo modelį perkami finansinio turto portfeliai, pvz., paskolos. Į šiuos portfelius gali būti įtraukiamas arba neįtraukiamas dėl kredito sumažėjusios vertės finansinis turtas.</p> <p>Jei paskolos grąžinimo įmokos nemokamos laiku, ūkio subjektas bando realizuoti pinigų srautus įvairiomis priemonėmis, pvz., susisiekdamas su skolininku el. paštu, telefonu arba kitais būdais. Ūkio subjekto tikslas – surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus; ūkio subjektas jokių šio portfelio paskolų nevaldo, kad galėtų realizuoti pinigų srautus parduodamas paskolas.</p> <p>Kai kada ūkio subjektas sudaro palūkanų normų apsisiekimo sandorius siekdamas pakeisti konkretaus į portfelį įtraukto finansinio turto palūkanų normą iš kintamosios į fiksuotąją.</p>	<p>Ūkio subjekto verslo modelio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p> <p>Tokia pat analizė būtų taikoma net jei ūkio subjektas nesitiki gauti visų sutartyje numatytų pinigų srautų (pvz., jei kai kurio finansinio turto vertė pirminio pripažinimo metu yra sumažėjusi dėl kredito).</p> <p>Be to, vien tai, kad ūkio subjektas sudaro išvestinių finansinių priemonių sutartis siekdamas pakeisti portfelio pinigų srautus, nėra ūkio subjekto verslo modelio pasikeitimas.</p>
<p>3 pavyzdys</p> <p>Ūkio subjektas taiko verslo modelį, kurio tikslas – suteikti paskolas klientams ir vėliau jas parduoti pakeitimo vertybiniais popieriais subjektui. Pakeitimo vertybiniais popieriais subjektas išleidžia priemones investuotojams.</p> <p>Paskolas suteikiantis ūkio subjektas valdo pakeitimo vertybiniais popieriais subjektą, taigi jį konsoliduoja.</p> <p>Pakeitimo vertybiniais popieriais subjektas renka sutartyje numatytus paskolų pinigų srautus ir perduoda juos investuotojams.</p> <p>Šiame pavyzdyje daroma prielaida, kad paskolos ir toliau pripažįstamos konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje, nes pakeitimo vertybiniais popieriais subjektas jų pripažinimo nenutraukia.</p>	<p>Konsoliduotoji grupė suteikė paskolas siekdama jas laikyti, kad galėtų surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p> <p>Vis dėlto paskolas suteikęs ūkio subjektas siekia realizuoti paskolų portfelio pinigų srautus parduodamas paskolas pakeitimo vertybiniais popieriais subjektui, taigi atskirose jo finansinėse ataskaitose nebūtų laikoma, kad jis šį portfelį valdo siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p>
<p>4 pavyzdys</p> <p>Finansų įstaiga laiko finansinį turtą siekdama patenkinti likvidumo poreikius esant nepalankiausio atvejo scenarijui (pvz., jei būtų masiškai atsiimami banko indėliai). Ūkio subjektas nenumato parduoti šio turto, nebent įvyktų tokie scenarijai.</p> <p>Ūkio subjektas stebi finansinio turto kredito kokybę ir valdo finansinį turtą siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Ūkio subjektas vertina turto rezultatus remdamasis gautomis palūkanų pajamomis ir realizuotais kredito nuostoliais.</p>	<p>Ūkio subjekto verslo modelio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p> <p>Analizė nesikeistų net jei pagal ankstesnį nepalankiausio atvejo scenarijų ūkio subjektas, siekdamas patenkinti savo likvidumo poreikius, būtų įvykdęs reikšmingos vertės pardavimą. Panašiai ir kartotinis nereikšmingos vertės pardavimas nėra nesuderinamas su finansinio turto laikymu siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p> <p>Kitaip yra, jei ūkio subjektas laiko finansinį turtą siekdamas patenkinti savo kasdienes likvidumo poreikius, o siekiant įgyvendinti šį tikslą reikia dažnai vykdyti reikšmingos vertės pardavimą, – šiuo atveju ūkio subjekto verslo modelio tikslas nėra laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p>

Pavyzdys	Analizė
<p>Vis dėlto ūkio subjektas taip pat stebi finansinio turto tikrąją vertę likvidumo požiūriu, siekdamas užtikrinti, kad pinigų suma, kuri būtų realizuojama, jei ūkio subjektui prireiktų parduoti turtą esant nepalankiausio atvejo scenarijui, būtų pakankama, kad būtų galima patenkinti ūkio subjekto likvidumo poreikius. Siekdamas įrodyti likvidumą, ūkio subjektas periodiškai vykdo nereikšmingos vertės pardavimą.</p>	<p>Panašiai ir tuo atveju, jei reguliavimo institucija reikalauja, kad ūkio subjektas reguliariai parduotų finansinį turtą siekdamas įrodyti, kad turtas yra likvidus, o parduoto turto vertė yra reikšminga, ūkio subjekto verslo modelio tikslas nėra laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Atliekant šią analizę nėra svarbu, ar trečioji šalis nustato reikalavimą parduoti finansinį turtą, ar ši veikla vykdoma ūkio subjekto nuožiūra.</p>

Verslo modelis, kurio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą

- B4.1.4A Ūkio subjektas gali laikyti finansinį turtą pagal verslo modelį, kurio tikslas pasiekiamas renkant pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą. Pagal šį verslo modelio tipą ūkio subjekto pagrindiniai vadovaujantys darbuotojai yra priėmę sprendimą, kad sutartyje numatytų pinigų srautų rinkimas ir finansinio turto pardavimas yra neatskiriama verslo modelio tikslo įgyvendinimo dalis. Su šio tipo verslo modeliu gali derėti įvairūs tikslai. Verslo modelio tikslas gali būti, pavyzdžiui, valdyti kasdienes likvidumo poreikius, išlaikyti tam tikrą palūkanų pelno profilį arba suderinti finansinio turto galiojimo trukmę su išsipareigojimų, kurie finansuojami šiuo turtu, galiojimo trukme. Siekdamas šio tikslo, ūkio subjektas rinks sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduos finansinį turtą.
- B4.1.4B Pardavimas pagal šį verslo modelį, palyginti su verslo modeliu, kurio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, bus dažnesnis ir didesnės vertės. Taip yra todėl, kad finansinio turto pardavimas ne tik yra susijęs su verslo modelio tikslo įgyvendinimu, bet ir yra neatskiriama jo dalis. Vis dėlto pardavimo, kurį reikia vykdyti pagal šį verslo modelį, dažnumo arba vertės riba nenustatyta, nes sutartyje numatytų pinigų srautų surinkimas ir finansinio turto pardavimas yra neatskiriama jo tikslo įgyvendinimo dalis.
- B4.1.4C Toliau pateikta pavyzdžių, kai ūkio subjekto verslo modelio tikslas gali būti pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą. Šis pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis. Be to, šiuose pavyzdžiuose nesiekama aprašyti visų veiksnių, kurie gali būti svarbūs vertinant ūkio subjekto verslo modelį, ir nurodyti santykinės veiksnių svarbos.

Pavyzdys	Analizė
<p>5 pavyzdys</p> <p>Ūkio subjektas tikisi kapitalo išlaidų po kelerių metų. Ūkio subjektas investuoja savo perteklinius pinigus į trumpalaikį ir ilgalaikį finansinį turtą, kad atsiradus poreikiams galėtų finansuoti išlaidas. Sutartyje nurodytas didelės dalies finansinio turto galiojimo laikotarpis viršija ūkio subjekto numatytą investavimo laikotarpį.</p>	<p>Verslo modelio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą. Ūkio subjektas reguliariai priims sprendimus dėl to, ar renkant sutartyje numatytus pinigų srautus arba parduodant finansinį turtą maksimaliai padidės portfelio grąža, kol atsiras investuotų pinigų poreikis.</p>

Pavyzdys	Analizė
<p>Ūkio subjektas laikys finansinį turtą siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus ir atsiradus galimybei parduos finansinį turtą, kad galėtų iš naujo investuoti pinigus į finansinį turtą, kurio grąža didesnė.</p> <p>Už portfelį atsakingiems vadovams atlyginama remiantis bendrąja portfelio grąža.</p>	<p>Kitaip yra, jei ūkio subjektas tikisi pinigų išmokų, kuriomis galėtų finansuoti kapitalo išlaidas, po penkerių metų ir investuoja perteklinius pinigus į trumpalaikį finansinį turtą. Suėjus investicijų terminui, ūkio subjektas iš naujo investuoja pinigus į naują trumpalaikį finansinį turtą. Šią strategiją ūkio subjektas taiko tol, kol prireikia lėšų; jų prireikus ūkio subjektas kapitalo išlaidoms finansuoti naudoja finansinio turto, kurio terminas sueina, įplaukas. Nesuėjus terminui vykdomas tik nereikšmingos vertės pardavimas (nebent padidėja kredito rizika). Šio skirtingo verslo modelio tikslas – laikyti finansinį turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.</p>
<p>6 pavyzdys</p> <p>Finansų įstaiga laiko finansinį turtą siekdama patenkinti savo kasdienes likvidumo poreikius. Ūkio subjektas siekia kuo labiau sumažinti šių likvidumo poreikių valdymo sąnaudas, todėl aktyviai valdo portfelio grąžą. Šią grąžą sudaro surinkti sutartyje numatyti mokėjimai, taip pat finansinio turto pardavimo pelnas ir nuostoliai.</p> <p>Todėl ūkio subjektas laiko finansinį turtą siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduoda finansinį turtą, kad galėtų iš naujo investuoti į pelningesnę finansinį turtą arba geriau atsižvelgti į savo įsipareigojimų trukmę. Praeityje taikant šią strategiją pardavimas vykdytas dažnai; jo vertė buvo reikšminga. Šią veiklą numatoma vykdyti ir ateityje.</p>	<p>Šio verslo modelio tikslas – kuo labiau padidinti portfelio grąžą siekiant patenkinti kasdienes likvidumo poreikius; šį tikslą ūkio subjektas įgyvendina rinkdamas sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodamas finansinį turtą. Kitaip tariant, sutartyje numatytų pinigų srautų rinkimas ir finansinio turto pardavimas yra neatskiriama verslo modelio tikslo įgyvendinimo dalis.</p>
<p>7 pavyzdys</p> <p>Draudikas laiko finansinį turtą, kad galėtų finansuoti draudimo sutarties įsipareigojimus. Draudikas naudoja sutartyje numatytų finansinio turto pinigų srautų įplaukas, kad suėjus terminui įvykdytų draudimo sutarties įsipareigojimus. Siekdamas užtikrinti, kad sutartyje numatytų finansinio turto pinigų srautų pakaktų tiems įsipareigojimams įvykdyti, draudikas reguliariai vykdo reikšmingą pirkimo ir pardavimo veiklą, kad galėtų perbalansuoti turto portfelį ir prireikus patenkinti pinigų srautų poreikius.</p>	<p>Šio verslo modelio tikslas – finansuoti draudimo sutarties įsipareigojimus. Siekdamas šio tikslo, ūkio subjektas renka sutartyje numatytus pinigų srautus suėjus jų terminui ir parduoda finansinį turtą, kad galėtų išlaikyti pageidaujamą turto portfelio profilį. Taigi sutartyje numatytų pinigų srautų rinkimas ir finansinio turto pardavimas yra neatskiriama verslo modelio tikslo įgyvendinimo dalis.</p>

Kiti verslo modeliai

- B4.1.5 Finansinis turtas vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis nelaikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas – laikyti turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, arba pagal verslo modelį, kurio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą (taip pat žr. 5.7.5 straipsnį). Vienas verslo modelis, pagal kurį vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, yra toks, kurį taikydamas ūkio subjektas valdo finansinį turtą siekdamas realizuoti pinigų srautus parduodamas turtą. Ūkio subjektas priima sprendimus remdamasis turto tikrosiomis vertėmis ir valdo turtą siekdamas realizuoti šias tikrąsias vertes. Šiuo atveju siekdamas tikslo ūkio subjektas paprastai vykdytų aktyvią pardavimo ir pirkimo veiklą. NET jei ūkio subjektas rinks sutartyje numatytus pinigų srautus laikydamas finansinį turtą, tokio verslo modelio tikslas nebus pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą. Taip yra todėl, kad sutartyje numatytų pinigų srautų surinkimas nėra neatskiriamas nuo verslo modelio tikslo įgyvendinimo, bet su juo susijęs.
- B4.1.6 Finansinio turto portfelis, kuris valdomas ir kurio rezultatai vertinami remiantis tikrąja verte (kaip aprašyta 4.2.2 straipsnio b punkte), nėra laikomas siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus arba surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduoti finansinį turtą. Ūkio subjektas daugiausia dėmesio skiria tikrosios vertės informacijai; remdamasis ja jis vertina turto rezultatus ir priima sprendimus. Be to, prekybai laikomo apibrėžtį atitinkančio finansinio turto portfelis nėra laikomas siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus arba siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduoti finansinį turtą. Tokių portfelių sutartyje numatytų pinigų srautų surinkimas yra tik susijęs su verslo modelio tikslo įgyvendinimu. Todėl tokius finansinio turto portfelius reikia vertinti tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

Sutartyje numatyti pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai

- B4.1.7 4.1.1 straipsnio b punkte reikalaujama, kad, jei finansinis turtas laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas – laikyti turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, arba pagal verslo modelį, kurio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir parduodant finansinį turtą, ūkio subjektas finansinį turtą grupuotų remdamasis sutartyje numatytų jo pinigų srautų charakteristikomis, nebent taikomas 4.1.5 straipsnis. Kad jį taip būtų galima grupuoti, pagal 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytą sąlygą reikalaujama, kad ūkio subjektas nustatytų, ar sutartyje numatyti turto pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.
- B4.1.7A Sutartyje numatyti pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, yra suderinami su pagrindiniu skolinimo susitarimu. Prie svarbiausių pagrindinio skolinimo susitarimo palūkanų elementų paprastai priskiriamas atlygis už pinigų laiko vertę (žr. B4.1.9A–B4.1.9E straipsnius) ir kredito riziką. Vis dėlto tokio susitarimo palūkanos gali apimti ir atlygį už kitą pagrindinę skolinimo riziką (pvz., likvidumo riziką) ir sąnaudas (pvz., administracines sąnaudas), susijusias su finansinio turto laikymu tam tikrą laikotarpį. Be to, palūkanos gali apimti pelno maržą, derančią su pagrindiniu skolinimo susitarimu. Krašutinėmis ekonominėmis aplinkybėmis palūkanos gali būti neigiamos, jei, pvz., finansinio turto turėtojas tam tikrą laikotarpį tiesiogiai arba netiesiogiai moka už savo pinigų indėlį (ir tas mokestis viršija atlygį, kurį turėtojas gauna už pinigų laiko vertę, kredito riziką, taip pat už kitą pagrindinę skolinimo riziką ir sąnaudas). Tačiau dėl sutarties sąlygų, dėl kurių susidaro rizikos arba sutartyje numatytų pinigų srautų svyravimų, nesusijusių su pagrindiniu skolinimo susitarimu, (pvz., nuosavybės vertybinių popierių arba biržos prekių kainų pasikeitimo rizika) pozicija, neatsiranda sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Suteiktas arba nusipirktas finansinis turtas gali būti pagrindinis skolinimo susitarimas neatsižvelgiant į tai, ar jo teisinė forma yra paskola.

- B4.1.7B Pagal 4.1.3 straipsnio a punktą pagrindinė suma yra finansinio turto tikroji vertė pirminio pripažinimo metu. Vis dėlto ši pagrindinė suma finansinio turto galiojimo laikotarpiu gali kisti (pvz., jei atlikti pagrindinės sumos grąžinimo mokėjimai).
- B4.1.8 Ūkio subjektas turi įvertinti, ar sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, valiuta, kuria finansinis turtas yra išreikštas.
- B4.1.9 Svertas yra kai kurio finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristika. Svertas didina sutartyje numatytų pinigų srautų kintamumą, todėl jie neturi palūkanų ekonominių požymių. Kaip finansinio turto, į kurį įtrauktas toks svertas, pavyzdžius būtų galima nurodyti savarankišką pasirinkimo sandorį, išankstinį ir apsikeitimo sandorius. Taigi tokie sandoriai neatitinka 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos ir todėl negali būti vertinami amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis.

Atlygis už pinigų laiko vertę

- B4.1.9A Pinigų laiko vertė yra palūkanų elementas, kuriuo atlyginama tik už praeinantį laiką. Taigi pinigų laiko vertės elementu neatlyginama už kitą su finansinio turto laikymu susijusią riziką arba sąnaudas. Siekdamas įvertinti, ar elementu atlyginama tik už praeinantį laiką, ūkio subjektas priima sprendimą ir atsižvelgia į svarbius veiksnius, pvz., į valiutą, kuria finansinis turtas išreikštas, ir į laikotarpį, kuriam nustatytos palūkanos.
- B4.1.9B Vis dėlto kai kada pinigų laiko vertės elementas gali būti pakeistas (t. y. netobulus). Taip būtų, pvz., jei finansinio turto palūkanų norma būtų periodiškai tikslinama, bet to tikslinimo dažnumas neatitiktų palūkanų normos pradinio termino (pvz., palūkanų norma kas mėnesį būtų tikslinama iki vienu metų normos) arba jei finansinio turto palūkanų norma periodiškai būtų tikslinama iki konkrečių trumpalaikių ir ilgalaikių palūkanų normų vidurkio. Tokiais atvejais ūkio subjektas turi įvertinti pakeitimą siekdamas nustatyti, ar sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Tam tikromis aplinkybėmis ūkio subjektui gali pavykti tai nustatyti atliekant kokybinį pinigų laiko vertės elemento vertinimą, tačiau kai kada gali prireikti kiekybinio vertinimo.
- B4.1.9C Vertinant pakeistą pinigų laiko vertės elementą siekiama nustatyti, kaip skirtųsi sutartyje numatyti (nediskontuoti) pinigų srautai nuo (nediskontuotų) pinigų srautų, kurie susidarytų, jei pinigų laiko vertės elementas būtų nepakeistas (lyginamųjų pinigų srautų). Pavyzdžiui, jei vertinamam finansiniam turtui taikoma kintamoji palūkanų norma, kuri kas mėnesį tikslinama iki vienu metų palūkanų normos, ūkio subjektas lygintų tą finansinį turtą su finansine priemone, kuriai taikomos tokios pat sutarties sąlygos ir su kuria susijusi tokia pat kredito rizika, tik kintamoji palūkanų norma kas mėnesį tikslinama iki vienu metų palūkanų normos. Jei dėl pakeisto pinigų laiko vertės elemento galėtų atsirasti tokie sutartyje numatyti (nediskontuoti) pinigų srautai, kurie labai skirtųsi nuo (nediskontuotų) lyginamųjų pinigų srautų, finansinis turtas 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos neatitinka. Siekdamas tai nustatyti, ūkio subjektas turi atsižvelgti į pakeisto pinigų laiko vertės elemento poveikį kiekvienu atskaitiniu laikotarpiu ir bendrą poveikį per finansinės priemonės galiojimo laikotarpį. Priežastis, dėl kurios palūkanų norma taip nustatyta, analizei nėra svarbi. Jei atlikus nesudėtingą analizę paaiškėja arba neatlikus analizės yra aišku, ar sutartyje numatyti (nediskontuoti) vertinamo finansinio turto pinigų srautai galėtų (arba negalėtų) reikšmingai skirtis nuo (nediskontuotų) lyginamųjų pinigų srautų, ūkio subjektui išsamaus vertinimo atlikti nereikia.
- B4.1.9D Vertindamas pakeistą pinigų laiko vertės elementą, ūkio subjektas turi atsižvelgti į veiksnius, kurie galėtų veikti būsimus sutartyje numatytus pinigų srautus. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas vertina penkerių metų galiojimo laikotarpio obligaciją, o kintamoji palūkanų norma kas šešis mėnesius tikslinama iki penkerių metų normos, ūkio subjektas negali daryti išvados, kad sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, nes palūkanų normos kreivė vertinimo metu yra tokia, kad skirtumas tarp penkerių metų palūkanų normos ir šešių mėnesių palūkanų normos yra nereikšmingas. Ūkio subjektas taip pat turi atsižvelgti į tai, ar penkerių metų palūkanų normos ir šešių mėnesių palūkanų normos santykis priemonės galiojimo laikotarpiu galėtų pakisti taip, kad sutartyje numatyti (nediskontuoti) pinigų srautai priemonės galiojimo laikotarpiu galėtų reikšmingai skirtis nuo (nediskontuotų) lyginamųjų pinigų srautų. Vis dėlto ūkio subjektas turi atsižvelgti ne į kiekvieną galimą scenarijų, bet tik į pagrįstus galimus scenarijus. Jei ūkio subjektas padaro išvadą, kad sutartyje

numatyti (nediskontuoti) pinigų srautai galėtų labai skirtis nuo (nediskontuotų) lyginamųjų pinigų srautų, finansinis turtas 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos neatitinka, todėl negali būti vertinamas amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis.

B4.1.9E Kai kuriose jurisdikcijose palūkanų normas nustato Vyriausybė arba reguliavimo institucija. Pavyzdžiui, Vyriausybei taip reglamentuojant palūkanų normas gali būti įgyvendinama plataus masto makroekonominė politika arba jos gali būti nustatomos siekiant skatinti ūkio subjektus investuoti į tam tikrą ekonomikos sektorių. Kai kuriais iš šių atvejų pinigų laiko vertės elementu nesiekama atlyginti tik už praeinančią laiką. Vis dėlto, nepaisant B4.1.9A–B4.1.9D straipsnių, reguliuojama palūkanų norma laikoma pakaitine pinigų laiko vertės elemento norma taikant 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytą sąlygą, jei ta reguliuojama palūkanų norma teikiamas atlygis, didžiąja dalimi derantis su praeinančiu laiku, ir dėl jos nesusidaro sutartyje numatytų pinigų srautų rizikos arba kintamumo, kurie nėra suderinami su pagrindiniu skolinimo susitarimu, pozicija.

Sutarties sąlygos, kuriomis keičiamas sutartyje numatytų pinigų srautų laikas arba suma

B4.1.10 Jei į finansinį turtą įtraukta sutarties sąlyga, dėl kurios galėtų pakisti sutartyje numatytų pinigų srautų laikas arba suma (pvz., jei turtas gali būti apmokėtas iš anksto, nesuėjus terminui, arba jo terminą galima pratęsti), ūkio subjektas turi nustatyti, ar sutartyje numatyti pinigų srautai, galintys atsirasti per priemonės galiojimo laikotarpį dėl tos sutarties sąlygos, yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Siekdamas tai nustatyti, ūkio subjektas turi įvertinti sutartyje numatytus pinigų srautus, kurie galėtų atsirasti prieš pasikeičiant sutartyje numatytiems pinigų srautams ir jiems pasikeitus. Ūkio subjektui taip pat gali reikėti įvertinti bet kokio neapibrėžtojo įvykio (t. y. lemiamo įvykio) pobūdį, dėl kurio galėtų pakisti sutartyje numatytų pinigų srautų laikas arba suma. Neapibrėžtojo įvykio pobūdis savaime nėra lemiamas veiksnys vertinant, ar sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, bet jis gali būti rodiklis. Pavyzdžiui, galima palyginti finansinę priemonę, kuriai taikoma palūkanų norma, tikslinama į didesnę normą, jei skolininkas praleidžia tam tikrą skaičių mokėjimų, su finansine priemone, kuriai taikoma palūkanų norma, tikslinama į didesnę normą, jei nurodytas akcijų indeksas pasiekia tam tikrą lygį. Pirmuoju atveju labiau tikėtina, kad sutartyje numatyti pinigų srautai per priemonės galiojimo laikotarpį bus tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai dėl praleistų mokėjimų ir padidėjusios kredito rizikos ryšio. (Taip pat žr. B4.1.18 straipsnį.)

B4.1.11 Toliau pateikta sutarties sąlygų, dėl kurių sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, pavyzdžių:

- a) kintamoji palūkanų norma, kurią sudaro atlygis už pinigų laiko vertę, su pagrindinės sumos nepadengtąja suma tam tikru laikotarpiu susijusią kredito riziką (atlygis už kredito riziką gali būti nustatomas tik pirminio pripažinimo metu, ir tik tada jis gali būti fiksuojamas) ir už kitą pagrindinę skolinimo riziką ir sąnaudas, taip pat pelno maržą;
- b) sutarties sąlyga, pagal kurią emitentui (t. y. skolininkui) leidžiama iš anksto apmokėti skolos priemonę arba turėtoji (t. y. kreditoriui) leidžiama pareikalauti skolos priemonės apmokėjimo iki išpirkimo termino, o išankstinio mokėjimo sumą iš esmės sudaro nesumokėtos pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų sumos, į kurias gali būti įtraukta pagrįsta papildoma kompensacija už pirmalaikį sutarties nutraukimą; ir
- c) sutarties sąlyga, pagal kurią emitentui arba turėtoji leidžiama pratęsti skolos priemonės sutarties terminą (t. y. pratęsimo galimybė), o dėl pratęsimo galimybės sąlygų pratęsimo laikotarpiu susidaro pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, į kuriuos gali būti įtraukta pagrįsta papildoma kompensacija už sutarties pratęsimą.

B4.1.12 Nepaisant B4.1.10 straipsnio, finansinį turtą, kuris atitiktų 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytą sąlygą, bet jos neatitinka tik dėl to, kad pagal sutarties sąlygą leidžiama (arba

reikalaujama), kad emitentas iš anksto apmokėtų skolos priemonę, arba leidžiama (arba reikalaujama), kad turėtojas pareikalautų skolos priemonės apmokėjimo iki išpirkimo termino, tinkama vertinti amortizuota savikaina arba tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis (jei jis atitinka 4.1.2 straipsnio a punkte arba 4.1.2A straipsnio a punkte nustatytą sąlygą), jeigu:

- a) ūkio subjektas įsigyja arba suteikia finansinį turtą sutartyje numatytais nominaliajai sumai taikant priemoną arba nuolaidą;
- b) išankstinė suma iš esmės sudaro sutartyje numatytą nominaliąją sumą ir sukauptas (bet nesumokėtas) sutartyje numatytas palūkanas, į kurias gali būti įtraukta pagrįsta papildoma kompensacija už pirmalaikį sutarties nutraukimą; ir
- c) išankstinės savybės tikroji vertė ūkio subjektui pripažįstant turtą pirmą kartą yra nereikšminga.

B4.1.13 Toliau pateikta sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, pavyzdžių. Šis pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis.

Priemonė	Analizė
<p>A priemonė</p> <p>A priemonė yra obligacija, kuriai taikoma nurodyta termino data. Pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai yra susiję su valiutos, kuria išleista priemonė, infliacijos indeksu. Infliacijos sąsajai svirtas netaikomas, o pagrindinė suma yra apsaugota.</p>	<p>Sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Susiejant pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimus su infliacijos indeksu, kuriam netaikomas svirtas, pinigų laiko vertė tikslinama iki dabartinio lygio. Kitaip tariant, priemonės palūkanų norma atitinka tikrąsias palūkanas. Taigi palūkanų sumos yra atlygis už pagrindinės nepadengtosios sumos pinigų laiko vertę.</p> <p>Vis dėlto, jei palūkanų mokėjimai buvo indeksuoti pagal kitą kintamąjį, pvz., pagal skolininko veiklos rezultatus (pvz., skolininko grynąsias pajamas) arba akcijų indeksą, sutartyje numatyti pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai (nebent indeksavimas pagal skolininko veiklos rezultatus lemia koregavimą, kuriuo turėtojui tik kompensuojama už priemonės kredito rizikos pasikeitimus, todėl sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimai). Taip yra todėl, kad sutartyje numatyti pinigų srautai atitinka grąžą, nederančią su pagrindiniu skolinimo susitarimu (žr. B4.1.7A straipsnį).</p>
<p>B priemonė</p> <p>B priemonė yra kintamosios palūkanų normos priemonė, kuriai taikoma nurodyta termino data ir pagal kurią skolininkui leidžiama reguliariai pasirinkti rinkos palūkanų normą. Pavyzdžiui, kiekvieną palūkanų normos tikslinimo datą skolininkas gali pasirinkti mokėti trijų mėnesių LIBOR trijų mėnesių laikotarpį arba vieno mėnesio LIBOR vieno mėnesio laikotarpį.</p>	<p>Sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, jei per priemonės galiojimo laikotarpį mokamos palūkanos atitinka atlygį už pinigų laiko vertę, su priemone susijusią kredito riziką ir kitą pagrindinę skolinimo riziką ir sąnaudas, taip pat pelno maržą (žr. B4.1.7A straipsnį). Vien dėl to, kad LIBOR palūkanų norma priemonės galiojimo laikotarpiu tikslinama, priemonė netampa neatitinkanti tinkamumo kriterijų.</p>

Priemonė	Analizė
	<p>Vis dėlto, jei skolininkas gali pasirinkti mokėti vieno mėnesio palūkanų normą, tikslinamą kas tris mėnesius, palūkanų norma tikslinama dažnumu, nederančiu su palūkanų normos pradiniu terminu. Todėl pinigų laiko vertės elementas yra pakeistas. Panašiai ir tuo atveju, jei priemonės sutartyje numatyta palūkanų norma grindžiama terminu, kuris gali viršyti likusį priemonės galiojimo laikotarpį (pvz., jei pagal priemonę, kurios terminas yra penkeri metai, mokama kintamoji palūkanų norma, kuri yra periodiškai tikslinama, bet visada atitinka penkerių metų terminą), pinigų laiko vertės elementas yra pakeistas. Taip yra todėl, kad kiekvienu laikotarpiu mokėtinos palūkanos yra atsietos nuo palūkanų laikotarpio.</p> <p>Tokiais atvejais, siekdamas nustatyti, ar pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, ūkio subjektas turi kokybiškai arba kiekybiškai įvertinti sutartyje numatytus pinigų srautus, lygindamas juos su priemonės, kuri yra visais atžvilgiais tokia pat, išskyrus tai, kad palūkanų normos pradinis terminas dera su palūkanų laikotarpiu, pinigų srautais. (Taip pat žr. B4.1.9E straipsnį, kuriame pateiktos nuorodos dėl reguliuojamų palūkanų.)</p> <p>Pavyzdžiui, vertindamas penkerių metų galiojimo laikotarpio obligaciją, pagal kurią mokama kintamoji palūkanų norma, tikslinama kas šešis mėnesius, bet visada atitinkanti penkerių metų terminą, ūkio subjektas atsižvelgia į priemonės, kurios palūkanų norma kas šešis mėnesius tikslinama iki šešių mėnesių palūkanų normos, bet kitais atžvilgiais yra tokia pat, sutartyje numatytus pinigų srautus.</p> <p>Tokia pat analizė būtų taikoma, jei skolininkas galėtų rinktis iš įvairių kreditoriaus paskelbtų palūkanų normų (pvz., skolininkas galėtų rinktis iš skolintojo paskelbtos vieno mėnesio kintamosios palūkanų normos ir skolintojo paskelbtos trijų mėnesių kintamosios palūkanų normos).</p>
<p>C priemonė</p> <p>C priemonė yra obligacija, kuriai taikoma nurodyta termino data ir pagal kurią mokama kintamoji rinkos palūkanų norma. Ši kintamoji palūkanų norma yra apribota.</p>	<p>Sutartyje numatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) priemonės, kuriai taikoma fiksuotoji palūkanų norma, ir b) priemonės, kuriai taikoma kintamoji palūkanų norma, <p>pinigų srautai yra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, jei palūkanų norma atitinka atlygį už pinigų laiko vertę, su priemone susijusią kredito riziką priemonės galiojimo laikotarpį ir už kitą pagrindinę skolinimo riziką ir sąnaudas, taip pat pelno maržą. (Žr. B4.1.7A straipsnį.)</p>

Priemonė	Analizė
	<p>Taigi priemonės, kurią sudaro a ir b punktuose nurodytų priemonių derinys (pvz., obligacija, kuriai taikoma apribota palūkanų norma), pinigų srautai gali būti tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Šia sutarties sąlyga pinigų srautų kintamumas gali būti mažinamas nustatant kintamosios palūkanų normos ribą (pvz., viršutinę arba apatinę palūkanų normos ribą) arba didinamas, nes fiksuotoji palūkanų norma tampa kintamąja.</p>
<p>D priemonė</p> <p>D priemonė yra neapriboto regreso paskola, apsaugota užstatu.</p>	<p>Tai, kad neapriboto regreso paskola yra apsaugota užstatu, neturi įtakos analizei siekiant nustatyti, ar sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.</p>
<p>E priemonė</p> <p>E priemonę išleido reguliuojamas bankas; jai taikoma nurodyta termino data. Pagal priemonę mokama fiksuotoji palūkanų norma, o visi sutartyje numatyti pinigų srautai yra privalomieji.</p> <p>Vis dėlto emitentui taikomi teisės aktai, pagal kuriuos leidžiama arba reikalaujama, kad nacionalinė pertvarkymo institucija tam tikromis sąlygomis priskirtų nuostolius konkrečių priemonių, įskaitant E priemonę, turėtojams. Pavyzdžiui, nacionalinė pertvarkymo institucija turi įgaliojimą nurašyti E priemonės nominaliąją sumą arba konvertuoti ją į fiksuotą emitento paprastųjų akcijų skaičių, jei nacionalinė pertvarkymo institucija nustato, kad emitentas patiria didelių finansinių sunkumų, jam reikia papildomo reguliuojamojo kapitalo arba jis žlunga.</p>	<p>Turėtojas analizuotų finansinės priemonės sutarties sąlygas siekdamas nustatyti, ar dėl jų atsiranda pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai ir todėl būtų suderinami su pagrindiniu skolinimo susitarimu.</p> <p>Atliekant tą analizę nebūtų atsižvelgiama į mokėjimus, kurie susidaro tik dėl nacionalinės pertvarkymo institucijos įgaliojimo priskirti nuostolius E priemonės turėtojams. Taip yra todėl, kad tas įgaliojimas ir susiję mokėjimai nėra finansinės priemonės sutarties sąlygos.</p> <p>Vis dėlto sutartyje numatyti pinigų srautai nebūtų tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, jei pagal finansinės priemonės sutarties sąlygas leidžiama arba reikalaujama, kad emitentas arba kitas ūkio subjektas priskirtų nuostolius turėtojui (pvz., nurašydamas nominaliąją sumą arba konvertuodamas priemonę į fiksuotą emitento paprastųjų akcijų skaičių), jei šios sutarties sąlygos yra esminės, net jei tikimybė, kad šie nuostoliai bus priskirti, yra nedidelė.</p>

B4.1.14

Toliau pateikta sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie nėra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, pavyzdžių. Šis pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis.

Priemonė	Analizė
<p>F priemonė</p> <p>F priemonė yra obligacija, kurią galima konvertuoti į fiksuotą emitento nuosavybės priemonių skaičių.</p>	<p>Turėtojas analizuotų visą konvertuojamą obligaciją.</p> <p>Sutartyje numatyti pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, nes atitinka grąžą, nederančią su pagrindiniu skolinimo susitarimu (žr. B4.1.7A straipsnį); t. y. grąža yra susijusi su emitento nuosavybės verte.</p>

Priemonė	Analizė
<p>G priemonė</p> <p>G priemonė yra paskola, pagal kurią mokama atvirkštinė kintamoji palūkanų norma (t. y. palūkanų normos ir rinkos palūkanų normos ryšys yra atvirkštinis).</p>	<p>Sutartyje numatyti pinigų srautai nėra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.</p> <p>Palūkanų sumos nėra atlygis už pagrindinės nepadengtosios sumos pinigų laiko vertę.</p>
<p>H priemonė</p> <p>H priemonė yra neterminuota priemonė, bet emitentas bet kada gali nupirkti priemonę ir sumokėti turėtoji nominaliąją sumą ir sukauptas mokėtinas palūkanas.</p> <p>Pagal H priemonę mokama rinkos palūkanų norma, bet palūkanų mokėjimo atlikti negalima, nebent emitentas iš karto po to gali likti mokus.</p> <p>Dėl atidėtų palūkanų papildomų palūkanų nesusikaupia.</p>	<p>Sutartyje numatyti pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Taip yra todėl, kad gali būti reikalaujama, kad emitentas atidėtų palūkanų mokėjimus, ir dėl šių atidėtų palūkanų sumų papildomų palūkanų nesusikaupia. Todėl palūkanų sumos nėra atlygis už pagrindinės nepadengtosios sumos pinigų laiko vertę.</p> <p>Jei susikaupė atidėtų sumų palūkanos, sutartyje numatyti pinigų srautai galėtų būti pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.</p> <p>Vien dėl to, kad H priemonė yra neterminuota, sutartyje numatyti pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Iš tikrųjų neterminuotai priemonei taikomos nuolatinės (įvairios) pratęsimo galimybės. Dėl šių galimybių sutartyje numatyti pinigų srautai gali būti pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, jei palūkanų mokėjimai yra privalomi ir turi būti mokami neribotą laiką.</p> <p>Taip pat vien dėl to, kad H priemonę galima išpirkti, sutartyje numatyti pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, nebent ją galima išpirkti suma, kuri iš esmės neatitinka nepadengtosios pagrindinės sumos ir tos pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimų. NET jei į išpirkimo sumą įtraukta suma, kuria pagrįstai kompensuojama turėtoji už pirmalaikį priemonės sutarties nutraukimą, sutartyje numatyti pinigų srautai galėtų būti pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. (Taip pat žr. B4.1.12 straipsnį.)</p>

B4.1.15 Kai kada į finansinį turtą gali būti įtraukti sutartyje numatyti pinigų srautai, apibūdinami kaip pagrindinė suma ir palūkanos, bet tie pinigų srautai nėra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimas, kaip aprašyta šio standarto 4.1.2 straipsnio b punkte, 4.1.2A straipsnio b punkte ir 4.1.3 straipsnyje.

B4.1.16 Taip gali būti, jei finansinis turtas yra investicija į konkretų turtą arba pinigų srautus, todėl sutartyje numatyti pinigų srautai nėra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Pavyzdžiui, jei sutarties sąlygose nurodyta, kad finansinio turto pinigų srautai didėja, kai konkrečiu apmokestinamu keliu naudojasi daugiau automobilių, šie sutartyje numatyti pinigų srautai nedera su pagrindiniu skolinimo susitarimu. Todėl priemonė neatitinka 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos. Taip galėtų būti, jei kreditoriaus reikalavimas taikomas tik konkrečiam skolininko turtui arba konkrečiam turto (pvz., nepadengto finansinio turto) pinigų srautams.

- B4.1.17 Vis dėlto vien dėl to, kad finansinis turtas yra nepadengtas, finansinis turtas nebūtinai neatitinka 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos. Šiuo atveju reikalaujama, kad kreditorius įvertintų (peržiūrėtų) konkretų pagrindinį turtą arba pinigų srautus, siekdamas įvertinti, ar sutartyje numatyti grupuojamo finansinio turto pinigų srautai yra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Jei dėl finansinio turto sąlygų atsiranda bet kokių kitų pinigų srautų arba pinigų srautai ribojami su pagrindinę sumą ir palūkanas atitinkančiais mokėjimais nesuderinamu būdu, finansinis turtas 4.1.2 straipsnio b punkte ir 4.1.2A straipsnio b punkte nustatytos sąlygos neatitinka. Tai, koks – finansinis ar nefinansinis – yra pagrindinis turtas, šiam vertinimui įtakos neturi.
- B4.1.18 Sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristika neturi įtakos finansinio turto grupavimui, jei ji galėtų turėti tik minimalų poveikį sutartyje numatytiems finansinio turto pinigų srautams. Siekdamas tai nustatyti, ūkio subjektas turi atsižvelgti į galimą sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikos poveikį kiekvienam atskaitiniam laikotarpiui ir bendrą poveikį per finansinės priemonės galiojimo laikotarpį. Vis dėlto, jei sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristika galėtų turėti didesnę nei minimalų poveikį sutartyje numatytiems pinigų srautams (poveikį pavieniui atskaitiniam laikotarpiui arba bendrą poveikį), bet ši pinigų srautų charakteristika nėra esminė, ji finansinio turto grupavimui įtakos neturi. Pinigų srautų charakteristika nėra esminė, jei ji sutartyje numatytus priemonės pinigų srautus veikia tik įvykus itin retam, labai neįprastam ir labai netikėtinam įvykiui.
- B4.1.19 Beveik kiekvieno skolinimo sandorio kreditoriaus priemonė ranguojama atsižvelgiant į kitų skolininko kreditorių priemones. Priemonės, kuri kitų priemonių atžvilgiu yra antraeilė, sutartyje numatyti pinigų srautai gali būti pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai, jei skolininko nemokėjimas yra sutarties pažeidimas, o turėtojas turi sutartyje numatytą teisę į nesumokėtas pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų sumas net skolininko bankroto atveju. Pavyzdžiui, būtų laikoma, kad į gautiną prekybos sumą, pagal kurią jos kreditorius ranguojamas kaip bendrasis kreditorius, įtraukti pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai. Taip yra net jei skolininkas suteikė paskolas, kurios yra užtikrintos užstatu, todėl bankroto atveju tas paskolos turėtojas turėtų pirmumo teisę į užstatą prieš bendrojo kreditoriaus reikalavimus, bet tai neturi įtakos sutartyje numatyti bendrojo kreditoriaus teisei į nesumokėtą pagrindinę sumą ir kitas mokėtinas sumas.

Sutartimis susietos priemonės

- B4.1.20 Pagal kai kurių rūšių sandorius emitentas gali teikti pirmenybę mokėjimams finansinio turto turėtojams naudodamasis keliomis sutartimis susietomis priemonėmis, dėl kurių atsiranda kredito rizikos koncentracija (segmentai). Kiekvienam segmentui taikomas subordinacijos reitingas, kuriuo nurodoma tvarka, pagal kurią emitento sukurti pinigų srautai priskiriami segmentui. Tokiais atvejais segmento turėtojai turi teisę į pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimus tik jei emitentas sukuria pakankamai pinigų srautų, kad galėtų patenkinti aukštesnio reitingo segmento poreikius.
- B4.1.21 Pagal tokius sandorius segmentas pasižymi pinigų srautų charakteristikomis, kurios yra pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai tik jei:
- dėl grupuojant vertinamo segmento (nevertinant pagrindinio finansinių priemonių fondo) sutarties sąlygų susidaro pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai (pvz., segmento palūkanų norma nėra susieta su biržos prekių indeksu);
  - pagrindinis finansinių priemonių fondas pasižymi B4.1.23 ir B4.1.24 straipsniuose nurodytomis pinigų srautų charakteristikomis; ir
  - pagrindinio finansinių priemonių fondo kredito rizikos pozicija segmente yra lygi pagrindinio finansinių priemonių fondo kredito rizikos pozicijai arba už ją mažesnė (pvz., grupuojant vertinamo segmento kredito reitingas yra lygus kredito reitingui, kuris būtų taikomas pavieniui segmentui, kuriuo finansuotas pagrindinis finansinių priemonių fondas, arba už jį aukštesnis).

- B4.1.22 Ūkio subjektas turi peržiūrėti priemones, kol pavyksta nustatyti pagrindinį priemonių, kuriomis sukuriami (o ne perleidžiami) pinigų srautai, fondą. Tai yra pagrindinis finansinių priemonių fondas.
- B4.1.23 Pagrindinį fondą turi sudaryti viena arba daugiau priemonių, kurių sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.
- B4.1.24 Pagrindinį priemonių fondą taip pat gali sudaryti priemonės, kuriomis:
- a) mažinamas B4.1.23 straipsnyje nurodytų priemonių pinigų srautų kintamumas ir, derinant su B4.1.23 straipsnyje nurodytomis priemonėmis, susidaro pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai (pvz., palūkanų normos viršutinė arba apatinė riba arba kai kurių arba visų B4.1.23 straipsnyje nurodytų priemonių kredito riziką mažinanti sutartis); arba
  - b) segmentų pinigų srautai suvienodinami su B4.1.23 straipsnyje nurodytų pagrindinių priemonių fondo pinigų srautais siekiant mažinti skirtumus, susijusius tik su:
    - i) tuo, kokia – fiksuotoji ar kintamoji – palūkanų norma taikoma;
    - ii) valiuta, kuria išreikšti pinigų srautai, įskaitant tos valiutos infliaciją, arba
    - iii) pinigų srautų laiku.
- B4.1.25 Jei kuri nors fondo priemonė neatitinka B4.1.23 arba B4.1.24 straipsnyje nustatytų sąlygų, B4.1.21 straipsnio b punkte nustatyta sąlyga yra neįvykdyta. Atliekant šį vertinimą gali nereikėti išsamiai analizuoti kiekvienos fondo priemonės. Vis dėlto ūkio subjektas, siekdamas nustatyti, ar fondo priemonės atitinka B4.1.23–B4.1.24 straipsniuose nustatytas sąlygas, turi priimti sprendimą ir atlikti pakankamai išsamią analizę. (Taip pat žr. B4.1.18 straipsnį, kuriame pateiktos nuorodos dėl sutartyje numatytų tik minimalaus poveikio pinigų srautų charakteristikų.)
- B4.1.26 Jei turėtojas negali įvertinti B4.1.21 straipsnyje nustatytų sąlygų pirminio pripažinimo metu, segmentas vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Jei pagrindinis priemonių fondas po pirminio pripažinimo gali pakisti taip, kad fondas gali nebeatitikti B4.1.23–B4.1.24 straipsniuose nustatytų sąlygų, segmentas B4.1.21 straipsnyje nustatytų sąlygų neatitinka ir turi būti vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Vis dėlto, jei į pagrindinį fondą įtrauktos priemonės, užtikrintos turtu, kuris neatitinka B4.1.23–B4.1.24 straipsniuose nustatytų sąlygų, taikant šį straipsnį į ūkio subjekto galimybę perimti teisę į šį turtą neatsižvelgiama, nebent ūkio subjektas išigijo segmentą ketindamas kontroliuoti užstatą.

Galimybė priskirti finansinį turtą arba finansinį išsipareigojimą prie turto ar išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (4.1 ir 4.2 skirsniai)

- B4.1.27 Jei įvykdomos 4.1.5 ir 4.2.2 straipsniuose nustatytos sąlygos, pagal šį standartą finansinį turtą, finansinį išsipareigojimą arba finansinių priemonių grupę (finansinio turto, finansinių išsipareigojimų arba jų abiejų) ūkio subjektui leidžiama priskirti prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei taip juos priskiriant pateikiama svarbesnė informacija.
- B4.1.28 Ūkio subjekto sprendimas priskirti finansinį turtą arba finansinį išsipareigojimą prie turto arba išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, panašus į apskaitos politikos pasirinkimą (tačiau jo, kitaip nei pasirinktos apskaitos politikos, nereikalaujama nuosekliai taikyti visiems panašioms sandoriams). Jei ūkio subjektas turi tokio pasirinkimo galimybę, 8-ojo TAS 14 straipsnio b punkte reikalaujama, kad taikant pasirinktą apskaitos politiką finansinėse ataskaitose būtų pateikiama patikima ir svarbesnė informacija apie sandorių, kitų įvykių ir sąlygų poveikį ūkio subjekto finansinei būklei, finansinės veiklos rezultatams arba pinigų srautams. Pz., jei finansinis išsipareigojimas priskiriamas prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, 4.2.2 straipsnyje nustatytos dvi aplinkybės, kuriomis svarbesnės informacijos pateikimo reikalavimas bus įvykdytas. Atsižvelgdamas į tai, norėdamas pasirinkti tokį priskyrimą pagal 4.2.2 straipsnio reikalavimus, ūkio subjektas turi įrodyti, kad atitinka vieną iš šių dviejų aplinkybių (arba abi).

Priskyrimas panaikina arba reikšmingai sumažina apskaitos neatitikimą

- B4.1.29 Finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo vertinimą ir pripažintų jų vertės pasikeitimų grupavimą lemia objekto grupavimas ir tai, ar jis yra priskirto apsidraudimo sandorio dalis. Taikant šiuos reikalavimus gali atsirasti vertinimo arba pripažinimo neatitikimas (jis kartais vadinamas apskaitos neatitikimu), jei, pvz., nepriskyrus turto ar išsipareigojimo prie turto ar išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jis būtų priskiriamas prie vėliau vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, o išsipareigojimas, kurį ūkio subjektas laiko susijusiu, būtų vėliau vertinamas amortizuota savikaina (nepripažįstant tikrosios vertės pasikeitimų). Tokiomis aplinkybėmis ūkio subjektas gali daryti išvadą, kad jo finansinėse ataskaitose būtų pateikiama svarbesnė informacija, jei ir turtas, ir išsipareigojimas būtų vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.
- B4.1.30 Toliau pateiktuose pavyzdžiuose nurodyta, kada ši sąlyga galėtų būti įvykdyta. Bet kuriuo atveju ūkio subjektas gali taikyti šią sąlygą priskirdamas finansinį turtą arba finansinius išsipareigojimus prie turto arba išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, tik jei jis atitinka 4.1.5 straipsnyje arba 4.2.2 straipsnio a punkte nustatytą principą:
- ūkio subjektas turi išsipareigojimų pagal draudimo sutartis, kuriuos vertinant taikoma dabartinė informacija (kaip leidžiama pagal 4-ojo TFAS 24 straipsnį), ir finansinio turto, kurį laiko susijusiu ir kuris kitu atveju būtų vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis arba amortizuota savikaina;
  - ūkio subjektas turi finansinio turto, finansinių išsipareigojimų arba finansinio turto ir finansinių išsipareigojimų, kuriems būdinga bendra rizika, pvz., palūkanų normos rizika, dėl kurios atsiranda priešingų tikrosios vertės pasikeitimų, kurie paprastai užskaitomi tarpusavyje. Vis dėlto tik kai kurios finansinės priemonės būtų vertinamos tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (pvz., priemonės, kurios yra išvestinės finansinės priemonės arba priskirtos prie laikomų prekybai). Kartais apsidraudimo apskaitos reikalavimai gali būti neįvykdyti, pvz., dėl to, kad neįvykdyti 6.4.1 straipsnyje nustatyti apsidraudimo veiksmingumo reikalavimai;
  - ūkio subjektas turi finansinį turtą, finansinius išsipareigojimus arba finansinį turtą ir finansinius išsipareigojimus, kuriems būdinga bendra rizika, pvz., palūkanų normos rizika, dėl kurios atsiranda priešingi tikrosios vertės pasikeitimai, kurie paprastai užskaitomi tarpusavyje, ir jokio finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo negalima laikyti apsidraudimo priemone, nes jis nėra vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Be to, netaikant apsidraudimo apskaitos, pripažįstant pelną ir nuostolius atsiranda reikšmingas neatitikimas. Pavyzdžiui, ūkio subjektas finansuoja nurodytą paskolų grupę išleisdamas prekybines obligacijas, kurių tikrosios vertės pasikeitimai paprastai užskaitomi tarpusavyje. Jei ūkio subjektas taip pat reguliariai perka ir parduoda obligacijas, bet paskolas perka ir parduoda retai arba visai jų neperka ir neparduoda, ataskaitose nurodant paskolas ir obligacijas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, panaikinamas pelno ir nuostolių pripažinimo laiko neatitikimas, kuris atsirastų, jei paskolos ir obligacijos būtų vertinamos amortizuota savikaina, o pelnas ir nuostoliai būtų pripažįstami kaskart, kai obligacija atperkama.
- B4.1.31 Pirmiau išdėstyame straipsnyje aprašytais atvejais pirminio pripažinimo metu priskiriant finansinį turtą ir finansinius išsipareigojimus prie turto ir išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, kai kitu atveju jie nebūtų taip vertinami, gali būti panaikinamas arba reikšmingai sumažinamas vertinimo arba pripažinimo neatitikimas ir pateikiama svarbesnė informacija. Kad būtų patogiau, ūkio subjektas nebūtinai turi sandorius dėl viso turto ir išsipareigojimų, dėl kurių atsiranda vertinimo arba pripažinimo neatitikimas, sudaryti lygiai tuo pačiu metu. Pagrįstas vėlavimas leidžiamas, jei kiekvienas sandoris pirminio pripažinimo metu priskiriamas prie sandorių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, ir tuo metu tikimasi, kad įvyks visi likę sandoriai.
- B4.1.32 Būtų nepriimtina tik kai kurį finansinį turtą ir finansinius išsipareigojimus, dėl kurių atsiranda neatitikimas, priskirti prie turto ir išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei dėl to nebūtų panaikinamas arba reikšmingai sumažinamas neatitikimas ir todėl nebūtų pateikiama svarbesnė informacija. Vis dėlto būtų priimtina taip priskirti tik kai kurį panašų finansinį turtą arba kai kuriuos panašius finansinius išsipareigojimus, jei dėl to reikšmingai sumažėtų (ir galbūt sumažėtų labiau, nei taikant kitą leidžiamą priskyrimą) neatitikimas. Pavyzdžiui, tarkime, ūkio subjektas turi kelis panašius finansinius išsipareigojimus, kurių bendra suma sudaro 100 PV, ir kelis panašaus finansinio turto vienetus, kurių bendra suma sudaro 50 PV, bet kurie vertinami remiantis skirtingu pagrindu. Ūkio subjektas galėtų reikšmingai sumažinti vertinimo neatitikimą, pirminio pripažinimo metu priskirdamas visą turtą, bet tik kai kuriuos iš išsipareigojimų (pvz., pavienius išsipareigojimus, kurių bendra suma sudaro 45

PV) prie vertinamų tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Vis dėlto prie priemonių, vertinamų tikrąją vertę, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, priskirti galima tik visą finansinę priemonę, todėl šiame pavyzdyje nurodytas ūkio subjektas turi priskirti visą vieną įsipareigojimą arba visus kelis įsipareigojimus. Jis negalėtų priskirti nei įsipareigojimo komponento (pvz., tik su vienos rūšies rizika sietinų vertės pasikeitimų, pvz., lyginamosios palūkanų normos pasikeitimų), nei proporcinės įsipareigojimo dalies (t. y. procentinės dalies).

Finansinių įsipareigojimų arba finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų grupė valdoma ir jos rezultatai vertinami remiantis tikrąja verte

- B4.1.33 Ūkio subjektas gali valdyti ir vertinti finansinių įsipareigojimų arba finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų grupės rezultatus taip, kad vertinant šią grupę tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, būtų pateikiama svarbesnė informacija. Šiuo atveju svarbiausia ne ūkio subjekto finansinių priemonių pobūdis, bet tai, kaip ūkio subjektas valdo ir vertina rezultatus.
- B4.1.34 Pavyzdžiui, ūkio subjektas gali taikyti šią sąlygą siekdamas priskirti finansinius įsipareigojimus prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei jis atitinka 4.2.2 straipsnio b punkte nustatytą principą ir turi finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, kuriems būdinga bendra vienos arba kelių rūšių rizika, ir ta rizika valdoma ir vertinama remiantis tikrąja verte taikant dokumentais patvirtintą turto ir įsipareigojimų valdymo politiką. Kaip pavyzdį galima nurodyti ūkio subjektą, kuris išleidžia struktūrizuotus produktus, sudarytus iš kelių įterptųjų išvestinių finansinių priemonių, ir valdo susijusią riziką remdamasis tikrąja verte, taikydamas išvestinių ir neišvestinių finansinių priemonių derinį.
- B4.1.35 Kaip nurodyta pirmiau, ši sąlyga priklauso nuo to, kaip ūkio subjektas valdo ir vertina atitinkamų finansinių priemonių grupės rezultatus. Taigi (taikant priskyrimo pirminio pripažinimo metu reikalavimą) ūkio subjektas, kuris priskiria finansinius įsipareigojimus prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, remdamasis šia sąlyga taip priskiria visus tinkamumo kriterijus atitinkančius finansinius įsipareigojimus, kurie valdomi ir vertinami kartu.
- B4.1.36 Ūkio subjekto strategijos dokumentai nebūtinai turi būti išsamūs, bet jie turi būti pakankamai išsamūs, kad būtų galima įrodyti atitiktį 4.2.2 straipsnio b punktui. Šių dokumentų nereikia rengti dėl kiekvieno atskiro objekto – jie gali būti rengiami dėl portfelio. Pavyzdžiui, jei iš ūkio subjekto pagrindinių vadovaujančių darbuotojų patvirtintos skyriaus veiklos rezultatų valdymo sistemos aiškiai matyti, kad jo rezultatai vertinami remiantis šiuo pagrindu, daugiau dokumentų atitiktis 4.2.2 straipsnio b punktui įrodyti nereikia.

Įterptosios išvestinės finansinės priemonės (4.3 skirsnis)

- B4.3.1 Jei ūkio subjektas tampa mišriosios sutarties, kurios pagrindinė priemonė nėra turtas, patenkantis į šio standarto taikymo sritį, šalimi, 4.3.3 straipsnyje reikalaujama, kad ūkio subjektas nustatytų visas įterptąsias išvestines finansines priemones, įvertintų, ar jas reikia atskirti nuo pagrindinės sutarties, o tas išvestines finansines priemones, kurias reikia atskirti, pirminio pripažinimo metu įvertintų tikrąja verte, vėliau – tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
- B4.3.2 Jei pagrindinėje sutartyje terminas nėra patvirtintas arba iš anksto nustatytas, taip pat parodoma ūkio subjekto grynojo turto likutinė dalis, jos ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys atitinka nuosavybės priemonės ekonomines charakteristikas ir rizikos rūšis, o įterptoji išvestinė finansinė priemonė, kad ją būtų galima laikyti glaudžiai susijusia, turėtų turėti tokias pačias nuosavybės charakteristikas, susijusias su tuo pačiu ūkio subjektu. Jei pagrindinė sutartis nėra nuosavybės priemonė, bet atitinka finansinės priemonės apibrėžtį, jos ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys atitinka skolos priemonės ekonomines charakteristikas ir rizikos rūšis.
- B4.3.3 Įterptoji išvestinė finansinė priemonė be pasirinkimo sandorio (pvz., įterpto išankstinio arba apskaitinio sandorio) atskiriama nuo jos pagrindinės sutarties remiantis nustatytais arba numanomomis jos esminėmis sąlygomis taip, kad pirminio pripažinimo metu jos tikroji vertė būtų nulinė. Įterptoji išvestinė finansinė priemonė, grindžiama pasirinkimo sandoriu (pvz., pasirinkimo pirkti, pasirinkimo parduoti, viršutinės arba apatinės ribos, mainų pasirinkimo sandoriu), atskiriama nuo jos pagrindinės sutarties remiantis nustatytais pasirinkimo sandorio sąlygomis. Pagrindinės priemonės pirminė balansinė vertė yra likutinė vertė atskyrus įterptąją išvestinę finansinę priemonę.

B4.3.4 Kelios į vieną mišriąją sutartį įterptos išvestinės finansinės priemonės paprastai laikomos viena sudėtine įterptąja išvestine finansine priemone. Vis dėlto prie nuosavybės priskiriamos įterptosios išvestinės finansinės priemonės (žr. 32-ąją TAS) apskaitomos atskirai nuo įterptųjų išvestinių finansinių priemonių, kurios priskiriamos prie turto arba įsipareigojimų. Be to, jei į mišriąją sutartį įterpta daugiau kaip viena įterptoji išvestinė finansinė priemonė ir tos išvestinės finansinės priemonės yra susijusios su skirtingomis rizikos pozicijomis, jas galima lengvai atskirti ir jos viena nuo kitos nepriklauso, jos apskaitomos atskirai viena nuo kitos.

B4.3.5 Toliau pateiktuose pavyzdžiuose įterptosios išvestinės finansinės priemonės ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys nėra glaudžiai susijusios su pagrindine sutartimi (4.3.3 straipsnio a punktas). Šiuose pavyzdžiuose nurodytas subjektas, darant prielaidą, kad įvykdytos 4.3.3 straipsnio b ir c punktuose nustatytos sąlygos, įterptąją išvestinę finansinę priemonę apskaito atskirai nuo pagrindinės sutarties:

- a) pasirinkimo parduoti sandoris, įterptas į finansinę priemonę, kuria turėtojui suteikiama teisė reikalauti, kad emitentas iš naujo įsigytų priemonę už tam tikrą pinigų sumą arba kitoki turtą, kurio vertė kinta dėl nuosavybės, biržos prekių kainų arba indeksų pokyčių, nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone;
- b) pasirinkimo sandoris arba automatiškas atidėjinyš likusiam skolos priemonės laikotarpiui iki termino pratęsti nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone, nebent pratęsimo metu atliekamas koregavimas pagal apytikslę dabartinę rinkos palūkanų normą. Jei ūkio subjektas išleidžia skolos priemonę ir tos priemonės turėtojas dėl jos pasirašo pasirinkimo pirkti sandorį trečiajam šaliai, emitentas laiko, kad šiuo pasirinkimo pirkti sandoriu pratęsiamas laikotarpis iki skolos priemonės termino, jei dėl vykdomo pasirinkimo pirkti sandorio iš emitento gali būti reikalaujama dalyvauti perparduodant skolos priemonę arba palengvinti jos perpardavimą;
- c) indeksuotos nuosavybės palūkanos arba pagrindinės sumos mokėjimai, įterpti į pagrindinę skolos priemonę arba draudimo sutartį, dėl kurios indeksuojama nuosavybės priemonės vertė pagal palūkanų arba pagrindinę sumą, nėra glaudžiai susiję su pagrindine priemone, nes pagrindinei ir įterptajai išvestinei finansinėms priemonėms būdingos rizikos rūšys nėra panašios;
- d) indeksuotos biržos prekių palūkanos arba pagrindiniai mokėjimai, įterpti į pagrindinę skolos priemonę arba draudimo sutartį, dėl kurios palūkanų arba pagrindinės sumos kiekis yra indeksuojamas pagal biržos prekės, pvz., aukso, kainą, nėra glaudžiai susiję su pagrindine priemone, nes pagrindinei ir įterptajai išvestinei finansinėms priemonėms būdingos rizikos rūšys nėra panašios;
- e) pasirinkimo pirkti, parduoti arba išankstinio mokėjimo sandoris, įterptas į pagrindinę skolos sutartį arba pagrindinę draudimo sutartį, nėra glaudžiai susijęs su pagrindine sutartimi, nebent:
  - i) pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina kiekvieną įvykdymo datą yra apytiksliai lygi pagrindinės skolos priemonės amortizuotai savikainai ar pagrindinės draudimo sutarties balansinei vertei; arba
  - ii) išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandorio įvykdymo kaina skolintojui kompensuojama suma iki pagrindinės sutarties likusio galiojimo laikotarpio apytikslės prarastų palūkanų dabartinės vertės. Prarastos palūkanos yra pagrindinės iš anksto sumokėtos sumos ir palūkanų normos skirtumo sandauga. Palūkanų normos skirtumas yra pagrindinės sutarties faktinių palūkanų normos perviršis, palyginti su faktinių palūkanų norma, kurią ūkio subjektas gautų išankstinio mokėjimo datą, jei iš anksto pagal panašią sutartį sumokėta pagrindinė suma būtų reinvestuota likusiam pagrindinės sutarties galiojimo laikotarpiui.

Vertinimas, ar pasirinkimo pirkti arba parduoti sandoris yra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos sutartimi, atliekamas prieš atskiriant konvertuojamos skolos priemonės nuosavybės elementą pagal 32-ąją TAS;

- f) kredito išvestinės finansinės priemonės, kurios yra įterptos į pagrindinę skolos priemonę ir pagal kurias leidžiama vienai šaliai (naudos gavėjui) perduoti tam tikro referencinio turto, kuris gali jam nepriklausyti, kredito riziką kitai šaliai (garantui), nėra glaudžiai susijusios su pagrindine skolos priemone. Tokiomis kredito išvestinėmis priemonėmis garantui leidžiama prisiimti kredito riziką, susijusią su nurodytu turtu, tiesiogiai nesant jo savininku.

- B4.3.6 Kaip mišriosios sutarties pavyzdį būtų galima nurodyti finansinę priemonę, kuria jos turėtoji suteikiama teisė ją vėl parduoti emitentui už tam tikrą pinigų sumą arba kitą finansinį turtą, kintantį dėl galinčio didėti arba mažėti nuosavybės arba biržos prekių indekso pokyčių (padengiamąją priemonę). Jei emitentas pirminio pripažinimo metu nepriskiria padengiamosios priemonės prie finansinių išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, įterptąją išvestinę finansinę priemonę (t. y. indeksuotą pagrindinį mokėjimą) reikalaujama atskirti pagal 4.3.3 straipsnį, nes pagrindinė sutartis yra skolos priemonė pagal B4.3.2 straipsnį, o indeksuotas pagrindinis mokėjimas nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone pagal B4.3.5 straipsnio a punktą. Pagrindinis mokėjimas gali didėti ir mažėti, todėl įterptoji išvestinė finansinė priemonė yra išvestinė finansinė priemonė be pasirinkimo sandorio, kurios vertė indeksuojama remiantis pagrindiniu kintamuoju.
- B4.3.7 Jei tai yra padengiamoji priemonė, kurią galima bet kada parduoti už pinigų sumą, lygią proporcingai ūkio subjekto grynojo turto vertės daliai (pvz., atvirųjų savitarpio fondų investicinių vienetų arba tam tikrų su investiciniais vienetais susijusių investicinių produktų), atskiriant įterptąją išvestinę finansinę priemonę ir apskaitant kiekvieną komponentą siekiama įvertinti mišriąją sutartį išperkamąja suma, mokėtina ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, jei turėtojas pasinaudoja savo teise vėl parduoti priemonę emitentui.
- B4.3.8 Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose nurodytų įterptųjų išvestinių finansinių priemonių ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys yra glaudžiai susijusios su pagrindinės sutarties ekonominėmis charakteristikomis ir rizikos rūšimis. Šiuose pavyzdžiuose nurodytas ūkio subjektas neapskaito įterptosios išvestinės finansinės priemonės atskirai nuo pagrindinės sutarties.
- a) Įterptoji išvestinė finansinė priemonė, kurios pagrindinis kintamasis yra palūkanų norma arba palūkanų normos indeksas, galintis keisti palūkanų sumą, kuri kitu atveju būtų mokama arba gaunama pagal palūkaninės pagrindinės skolos sutartį arba draudimo sutartį, yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi, nebent už mišriąją sutartį galima atsiskaityti taip, kad turėtojas neatgautų iš esmės visos savo pripažintos investicijos arba dėl įterptosios išvestinės finansinės priemonės galėtų bent dvigubai padidėti turėtojo pirminė pagrindinės sutarties grąžos norma ir galėtų susidaryti tokia grąžos norma, kuri būtų bent dvigubai didesnė už sutarties, kurios sąlygos atitinka pagrindinės sutarties sąlygas, rinkos grąžos normą.
  - b) Įterptoji apatinė arba viršutinė skolos sutarties arba draudimo sutarties palūkanų normos riba yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi, jei viršutinė riba yra lygi rinkos palūkanų normai (arba ją viršija), o apatinė riba yra lygi rinkos palūkanų normai (arba už ją mažesnė) sutarties sudarymo metu, be to, viršutinė ir apatinė riba nėra veikiamos pagrindinės sutarties. Panašiai ir į sutartį pirkti arba parduoti turtą (pvz., biržos prekę) įtrauktos nuostatos, kuriomis nustatoma didžiausia arba mažiausia už turtą mokėtinos arba gautinos kainos ribos, yra glaudžiai susijusios su pagrindine sutartimi, jei didžiausia ir mažiausia kainos ribos sutarties pradžioje buvo nepelningos ir joms neturėjo įtakos pagrindinė sutartis.
  - c) Įterptoji užsienio valiutos išvestinė finansinė priemonė, kuria sukuriama pagrindinės sumos arba palūkanų mokėjimų užsienio valiuta srautas ir kuri yra įterpta į pagrindinę skolos priemonę (pvz., dviejų valiutų obligacija), yra glaudžiai susijusi su pagrindine skolos priemone. Tokia išvestinė finansinė priemonė neatskiriama nuo pagrindinės priemonės, nes 21-ajame TAS „Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka“ reikalaujama, kad piniginių straipsnių užsienio valiutos pelnas arba nuostoliai būtų pripažįstami pelnu arba nuostoliais.
  - d) Pagrindinės sutarties, kuri yra draudimo sutartis arba nėra finansinė priemonė (pvz., nefinansinio straipsnio, kurio kaina išreiškta užsienio valiuta, pirkimo arba pardavimo sutartis), įterptoji užsienio valiutos išvestinė finansinė priemonė yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi tada, jei ji nėra šios sutarties veikiamą, jei į ją neįtrauktas pasirinkimo sandorio elementas ir pagal ją reikalaujami mokėjimai išreikšti viena iš šių valiutų:
    - i) bet kurios reikšmingos sutarties šalies funkcinė valiuta;
    - ii) valiuta, kuria paprastai visame pasaulyje išreiškiamos susijusių įsigytų arba pristatytų (suteiktų) prekių arba paslaugų komercinių sandorių kainos (pvz., žalios naftos sandorių kainos – JAV doleriais); arba

- iii) valiuta, kuri paprastai taikoma ekonominėje aplinkoje, kurioje vykdomas sandoris, nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sandoriams (pvz., palyginti stabili ir likvidi valiuta, kuri paprastai taikoma vietos verslo sandoriams arba išorės prekybai).
- e) Tik palūkanų sumos arba tik pagrindinės sumos perdavimo sutarties įterptasis išvestinis išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoris yra glaudžiai susijęs su pagrindine sutartimi, jei: i) ji iš pradžių sudaryta atskyrus teisę gauti sutartyje numatytus finansinės priemonės, kurios nesudaro įterptoji išvestinė finansinė priemonė, pinigų srautus ir ii) į ją neįtrauktos sąlygos, kurių nėra pradinėje pagrindinėje skolos sutartyje.
- f) Pagrindinės nuomos sutarties įterptoji išvestinė finansinė priemonė yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi, jei įterptoji išvestinė finansinė priemonė yra: i) su infliacija susijęs indeksas, pvz., nuomos mokėjimai, susieti su vartojimo kainų indeksu (jei nuomai neturi įtakos pagrindinė sutartis, o indeksas yra susijęs su ūkio subjekto ekonominės aplinkos infliacija); ii) neapibrėžtieji nuomos mokesčiai, grindžiami susijusiu pardavimu, arba iii) neapibrėžtieji nuomos mokesčiai, grindžiami kintamosiomis palūkanų normomis.
- g) Į pagrindinę finansinę priemonę arba pagrindinę draudimo sutartį įterptas vienetus siejantis požymis yra glaudžiai susijęs su pagrindine priemone arba pagrindine sutartimi, jei vienetu išreikšti mokėjimai vertinami dabartinėmis vieneto vertėmis, atitinkančiomis fondo turto tikrąsias vertes. Vienetus siejantis požymis yra sutartyje numatyta sąlyga, pagal kurią reikalaujama išreikšti mokėjimus vidaus arba išorės investicinio fondo vienetais.
- h) Į draudimo sutartį įterpta išvestinė finansinė priemonė yra glaudžiai susijusi su pagrindine draudimo sutartimi, jei įterptoji išvestinė finansinė priemonė ir pagrindinė draudimo sutartis yra tiek viena nuo kitos priklausomos, kad ūkio subjektas negali vertinti įterptosios išvestinės finansinės priemonės atskirai (t. y. neatsižvelgdamas į pagrindinę sutartį).

Priemonės, kurias sudaro įterptosios išvestinės finansinės priemonės

B4.3.9 Kaip nurodyta B4.3.1 straipsnyje, jei ūkio subjektas tampa mišriosios sutarties, kurios pagrindinė priemonė nėra turtas, patenkantis į šio standarto taikymo sritį, ir kurią sudaro viena arba daugiau įterptųjų išvestinių finansinių priemonių, šalimi, pagal 4.3.3 straipsnį reikalaujama, kad ūkio subjektas nustatytų visas šias įterptąsias išvestines finansines priemones, įvertintų, ar jas reikia atskirti nuo pagrindinės sutarties ir tas išvestines finansines priemones, kurias reikia atskirti, pirminio pripažinimo metu ir vėliau įvertintų tikrąja verte. Šie reikalavimai gali būti sudėtingesni arba juos taikant vertinimas gali būti mažiau patikimas nei vertinant visą priemonę tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Todėl pagal šį standartą leidžiama visą mišriąją sutartį priskirti prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

B4.3.10 Taip ją priskirti galima nepaisant to, ar atskirti įterptąsias išvestines finansines priemones nuo pagrindinės sutarties 4.3.3 straipsnyje reikalaujama, ar draudžiama. Vis dėlto pagal 4.3.5 straipsnį nebūtų pateisinama priskirti mišriąją sutartį prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, 4.3.5 straipsnio a ir b punktuose nurodytais atvejais, nes taip ją priskiriant nebūtų mažinamas sudėtingumas arba didinamas patikimumas.

Kartotinis įterptųjų išvestinių finansinių priemonių vertinimas

B4.3.11 Kaip nurodyta 4.3.3 straipsnyje, pirmą kartą tapdamas sutarties šalimi ūkio subjektas turi įvertinti, ar įterptąją išvestinę finansinę priemonę reikia atskirti nuo pagrindinės sutarties ir apskaityti kaip išvestinę finansinę priemonę. Vėlesnis kartotinis vertinimas draudžiamas, nebent pasikeičia sutarties sąlygos ir todėl reikšmingai pakinta pinigų srautai, kurių kitaip būtų reikalaujama pagal sutartį, – šiuo atveju kartotinį vertinimą atlikti būtina. Ar pinigų srautų pasikeitimas yra reikšmingas, ūkio subjektas nustato atsižvelgdamas į tai, kiek pasikeitė su įterptąja išvestine finansine priemone, pagrindine sutartimi arba jomis abiem susiję numatomi būsimi pinigų srautai ir ar šis pasikeitimas yra reikšmingas, palyginti su pirmiau numatytais sutarties pinigų srautais.

B4.3.12 B4.3.11 straipsnis netaikomas įterptosioms išvestinėms finansinėms priemonėms, sudarančioms sutartis, kurios yra įsigytos:

- a) verslo jungimu (kaip apibrėžta 3-iajame TFAS „Verslo jungimai“);

- b) bendrai kontroliuojamų ūkio subjektų arba verslo jungimu, kaip aprašyta 3-iojo TFAS B1–B4 straipsniuose; arba
  - c) formuojant bendrąją įmonę, kaip apibrėžta 11-ajame TFAS „Jungtinė veikla“,
- arba galbūt jas kartotinai vertinant išsigijimo datą ⁽¹⁾.

Finansinio turto pergrupavimas (4.4 skirsnis)

Finansinio turto pergrupavimas

- B4.4.1 4.4.1 straipsnyje reikalaujama, kad, pakeitęs finansiniam turtui valdyti taikomą verslo modelį, ūkio subjektas tą finansinį turtą pergrupuotų. Tokie pakeitimai turėtų būti labai reti. Tokius pakeitimus nustato ūkio subjekto vyresnioji vadovybė įvykus išorės arba vidaus pokyčiams ir jie turi būti reikšmingi ūkio subjekto veiklai ir įrodomi išorės šalims. Taigi ūkio subjekto verslo modelis kinta tik ūkio subjektui pradėjus arba nustojus vykdyti jo operacijoms reikšmingą veiklą, pvz., ūkio subjektui išsigijus verslo liniją, perleidus ją arba nutraukus jos veiklą. Pavyzdžiui, verslo modelis gali pakisti, jei:
- a) ūkio subjektas turi komercinių paskolų portfelį ir laiko jį siekdamas parduoti trumpuoju laikotarpiu. Ūkio subjektas įsigyja įmonę, kuri valdo komercines paskolas, ir taiko verslo modelį, pagal kurį paskolos laikomos siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus. Komercinių paskolų portfelis nebėra skirtas parduoti; dabar jis valdomas kartu su išgytomis komercinėmis paskolomis ir visos šios paskolos laikomos siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus;
  - b) finansinių paslaugų įmonė nusprendžia uždaryti savo mažmeninės hipotekos įmonę. Ta įmonė nebeapatvirtina naujo verslo, o finansinių paslaugų įmonė aktyviai vykdo parduoti skirtą hipotekos paskolų portfelio rinkodarą.
- B4.4.2 Ūkio subjekto verslo modelio tikslo pakeitimas turi būti atliktas iki pergrupavimo datos. Pavyzdžiui, jei finansinių paslaugų įmonė nusprendžia uždaryti savo mažmeninės hipotekos įmonę vasario 15 d. ir todėl visą susijusį finansinį turtą turi pergrupuoti balandžio 1 d. (t. y. pirmąją ūkio subjekto kito ataskaitinio laikotarpio dieną), po vasario 15 d. ūkio subjektas neturi patvirtinti naujo mažmeninės hipotekos verslo arba kitaip vykdyti veiklos, derančios su jos ankstesniu verslo modeliu.
- B4.4.3 Verslo modelio pakeitimais nelaikomi šie pakeitimai:
- a) su konkrečiu finansiniu turtu susijusių ketinimų pasikeitimas (net reikšmingai pakitus rinkos sąlygoms);
  - b) laikinas konkrečios finansinio turto rinkos išnykimas;
  - c) finansinio turto perdavimas iš vienos ūkio subjekto dalies į kitą ūkio subjekto dalį, taikančią skirtingą verslo modelį.

VERTINIMAS (5 SKYRIUS)

Pirminis vertinimas (5.1 skirsnis)

- B5.1.1 Finansinės priemonės tikroji vertė pirminio pripažinimo metu paprastai yra sandorio kaina (t. y. sumokėto arba gauto atlygio tikroji vertė, taip pat žr. B5.1.2A straipsnį ir 13-ąjį TFAS). Vis dėlto, jei sumokėto arba gauto atlygio dalis yra ne už finansinę priemonę, bet už ką nors kitą, ūkio subjektas įvertina finansinės priemonės tikrąją vertę. Pavyzdžiui, ilgalaikės paskolos arba gautinos sumos, kuriai netaikomos palūkanos, tikroji vertė gali būti vertinama kaip visų būsimų pinigų įplaukų, diskontuotų taikant panašių priemonių (panašių valiuta, terminu, palūkanų normos rūšimi ir kitais veiksniais) su panašiu kredito reitingu vyraujančios rinkos palūkanų normą (-as), dabartinė vertė. Bet kokia papildoma paskolinta suma yra sąnaudų arba pajamų sumažinimas, jei ji neatitinka kokios nors kitos rūšies turto pripažinimo kriterijų.

⁽¹⁾ Sutarčių, kurias sudaro įterptosios išvestinės finansinės priemonės, išsigijimui jungiant verslą taikomas 3-iasis TFAS.

- B5.1.2 Jei ūkio subjektas suteikia paskolą, kurios palūkanų norma nebūdinga rinkai (pvz., 5 %, kai panašių paskolų rinkos palūkanų norma yra 8 %), ir už tai gauna išankstinį atlygį kaip kompensaciją, jis pripažįsta paskolą tikrąja verte, t. y. neįskaičiuodamas gauto atlygio.
- B5.1.2A Patikimiausias finansinės priemonės tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu įrodymas paprastai yra sandorio kaina (t. y. sumokėto arba gauto atlygio tikroji vertė, taip pat žr. 13-ąjį TFAS). Jei ūkio subjektas nustato, kad tikroji vertė pirminio pripažinimo metu skiriasi nuo sandorio kainos, kaip nurodyta 5.1.1A straipsnyje, tą datą jis apskaito tą priemonę:
- kaip įvertintą pagal 5.1.1 straipsnį, jei tą tikrąją vertę rodo tokio paties turto arba išsipareigojimo kotiruojama kaina aktyviojoje rinkoje (t. y. 1 lygio duomenys), arba pagal vertinimo metodą, kurį taikant taikomi tik stebimų rinkų duomenys. Tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu ir sandorio kainos skirtumą ūkio subjektas pripažįsta pelnu arba nuostoliais;
  - visais kitais atvejais – kaip įvertintą pagal 5.1.1 straipsnį ir pakoreguotą atidedant tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu ir sandorio kainos skirtumą. Po pirminio pripažinimo ūkio subjektas tą atidėtąjį skirtumą pelnu arba nuostoliais pripažįsta tik tiek, kiek jis yra atsiradęs dėl veiksnio (įskaitant laiką), į kurį rinkos dalyviai atsivėlę įkainodami turtą arba išsipareigojimą, pasikeitimo.

Vėlesnis vertinimas (5.2 ir 5.3 skirsniai)

- B5.2.1 Jei finansinė priemonė, kuri pirmiau buvo pripažinta finansiniu turtu, vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, ir jos tikroji vertė tampa mažesnė už nulį, ji yra finansinis išsipareigojimas, vertinamas pagal 4.2.1 straipsnį. Vis dėlto mišriosios sutartys, kurių pagrindinės priemonės yra į šio standarto taikymo sritį patenkančios turtas, visada vertinamos pagal 4.3.2 straipsnį.
- B5.2.2 Toliau pateiktame pavyzdyje paaiškinama sandorio sąnaudų apskaita atliekant pirminį ir tolesnį finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis pagal 5.7.5 arba 4.1.2A straipsnį, vertinimą. Ūkio subjektas išgyja finansinį turtą už 100 PV ir 2 PV pirkimo komisinius. Iš pradžių ūkio subjektas pripažįsta, kad turto vertė yra 102 PV. Ataskaitinis laikotarpis baigiasi vieną dieną vėliau; tą dieną kotiruojama turto rinkos kaina yra 100 PV. Jei šis turtas būtų parduodamas, būtų mokami 3 PV komisiniai. Tą dieną ūkio subjektas įvertina turtą 100 PV verte (neatsivėlėdamas į galimus pardavimo komisinius), o kitomis bendrosiomis pajamomis pripažįsta 2 PV nuostolius. Jei finansinis turtas pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, sandorio sąnaudos amortizuojant faktinių palūkanų metodu pripažįstamos pelnu arba nuostoliais.
- B5.2.2A Vėlesnis finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo vertinimas ir vėlesnis B5.1.2A straipsnyje aprašytas pelno ir nuostolių pripažinimas turi atitikti šio standarto reikalavimus.

Investicijos į nuosavybės priemones ir sutartis dėl tų investicijų

- B5.2.3 Visas investicijas į nuosavybės priemones ir sutartis dėl tų priemonių būtina vertinti tikrąja verte. Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis sąnaudos gali būti atitinkamas tikrosios vertės įvertis. Taip gali būti tuo atveju, kai tikrajai vertei įvertinti turima nepakankamai naujesnės informacijos arba esama daugybė galimų tikrosios vertės įvertinimų ir sąnaudos atitinka geriausią iš šių galimų įvertinimų tikrosios vertės įvertį.
- B5.2.4 Prie rodiklių, iš kurių matyti, kad sąnaudos gali neatitikti tikrosios vertės, priskiriama:
- reikšmingas ūkio subjekto, į kurį investuojama, veiklos rezultatų pasikeitimas, palyginti su biudžetais, planais arba orientyrais;
  - lūkesčių, kad bus įgyvendinti ūkio subjekto, į kurį investuojama, techniniai produktų orientyrai, pasikeitimai;
  - reikšmingas ūkio subjekto, į kurį investuojama, nuosavybės arba produktų (galimų produktų) rinkos pasikeitimas;
  - reikšmingas pasaulio ekonomikos arba ekonominės aplinkos, kurioje veikia ūkio subjektas, į kurį investuojama, pasikeitimas;

- e) reikšmingas panašių ūkio subjektų veiklos rezultatų arba visoje rinkoje numanomų vertinimų pasikeitimas;
  - f) ūkio subjekto, į kurį investuojama, vidaus reikalai, pvz., sukčiavimas, komerciniai ginčai, teisminiai ginčai, valdymo arba strategijos pasikeitimai;
  - g) įrodymai iš ūkio subjekto, į kurį investuojama, nuosavybės išorės sandorių, kuriuos įvykdė ūkio subjektas, į kurį investuojama (pvz., nauja nuosavybės priemonių emisija), arba kurie įvykdyti perduodant nuosavybės priemones tarp trečiųjų šalių.
- B5.2.5 B5.2.4 straipsnyje pateiktas sąrašas nėra baigtinis. Ūkio subjektas turi remtis visa po pirminio pripažinimo datos galima gauti informacija apie ūkio subjekto, į kurį investuojama, veiklos rezultatus ir veiklą. Jei yra tokių svarbių veiksnių, iš jų gali būti matyti, kad sąnaudos gali neatitikti tikrosios vertės. Tokiais atvejais ūkio subjektas privalo vertinti tikrąją vertę.
- B5.2.6 Sąnaudos niekada nėra geriausias investicijų į kotiruojamas nuosavybės priemones (arba kotiruojamų nuosavybės priemonių sutarčių) tikrosios vertės įvertis.

Vertinimas amortizuota savikaina (5.4 skirsnis)

Faktinių palūkanų metodas

- B5.4.1 Taikydamas faktinių palūkanų metodą, ūkio subjektas nustato mokesčius, kurie yra neatskiriama finansinės priemonės faktinių palūkanų normos dalis. Iš mokesčių už finansines paslaugas aprašo gali nesimatyti teikiamų paslaugų pobūdis ir turinys. Mokesčiai, kurie yra neatskiriama finansinės priemonės faktinių palūkanų normos dalis, laikomi faktinių palūkanų normos koregavimu, nebent finansinė priemonė vertinama tikrąja verte, o tikrosios vertės pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Tais atvejais mokesčiai pripažįstami kaip pajamos arba sąnaudos priemonės pirminio pripažinimo metu.
- B5.4.2 Mokesčius, kurie yra neatskiriama finansinės priemonės faktinių palūkanų normos dalis, sudaro:
- a) ūkio subjekto gauti su finansinio turto sukūrimu arba įsigijimu susiję suteikimo mokesčiai. Į šiuos mokesčius gali būti įtraukta kompensacija už tokią veiklą, kaip skolininko finansinių sąlygų vertinimas, garantijų, užstato ir kitų apsaugos priemonių vertinimas ir registravimas, derybos dėl priemonės sąlygų, dokumentų rengimas ir tvarkymas ir sandorio uždarymas. Šie mokesčiai yra neatskiriama susijusios finansinės priemonės kontrolės perėmimo dalis;
  - b) įsipareigojimo mokesčiai, kuriuos gavo ūkio subjektas, kad galėtų suteikti paskolą, jei kreditavimo įsipareigojimas nėra vertinamas pagal 4.2.1 straipsnio a punktą ir tikėtina, kad ūkio subjektas sudarys konkretų skolinimo susitarimą. Šie mokesčiai laikomi kompensacija už tolesnę finansinės priemonės įsigijimo kontrolę. Jei įsipareigojimo galiojimo laikotarpis baigiasi ūkio subjektui nesuteikus paskolos, galiojimo laikotarpio pasibaigimo metu mokestis pripažįstamas pajamomis;
  - c) suteikimo mokesčiai, mokami už amortizuota savikaina įvertintų finansinių įsipareigojimų emisiją. Šie mokesčiai yra neatskiriama finansinės priemonės kontrolės perėmimo dalis. Ūkio subjektas atskiria mokesčius ir sąnaudas, kurie yra neatskiriama finansinio įsipareigojimo faktinių palūkanų normos dalis, nuo suteikimo mokesčių ir sandorio sąnaudų, susijusių su teise teikti paslaugas, pvz., investicijų valdymo paslaugas.
- B5.4.3 Mokesčius, kurie nėra neatskiriama finansinės priemonės faktinių palūkanų normos dalis ir kurių apskaita tvarkoma pagal 15-ąjį TFAS, sudaro:
- a) už paskolos priežiūrą taikomi mokesčiai;
  - b) įsipareigojimo suteikti paskolą mokesčiai, jei kreditavimo įsipareigojimas nėra vertinamas pagal 4.2.1 straipsnio a punktą ir nėra tikėtina, kad bus sudarytas konkretus skolinimo susitarimas; ir
  - c) paskolų sindikavimo mokesčiai, kuriuos gauna ūkio subjektas, suorganizuojantis paskolą, bet nepasiliekantis dalies paskolos paketo (arba pasiliekančios dalį, kuriai taikoma ta pati faktinių palūkanų norma už panašią riziką, kaip ir kitiems dalyviams).

- B5.4.4 Taikydamas faktinių palūkanų metodą, ūkio subjektas paprastai amortizuoja bet kokius mokesčius, sumokėtas arba gautas sumas, sandorių sąnaudas ir kitas priemokas arba nuolaidas, įtrauktas skaičiuojant faktinių palūkanų normą per tikėtiną finansinės priemonės galiojimo laikotarpį. Vis dėlto, jei tai yra laikotarpis, su kuriuo siejami mokesčiai, sumokėtos arba gautos sumos, sandorio sąnaudos, priemokos arba nuolaidos, taikomas trumpesnis laikotarpis. Taip gali būti, jei kintamasis, su kuriuo yra susiję mokesčiai, sumokėtos arba gautos sumos, sandorio sąnaudos, priemokos arba nuolaidos, perkainojamas pagal rinkos normas iki numatyto finansinės priemonės termino. Tokiu atveju tinkamas amortizacijos laikotarpis yra laikotarpis iki kitos tokio perkainojimo datos. Pavyzdžiui, jei priemoka arba nuolaida, taikoma kintamosios palūkanų normos finansinei priemonei, atitinka tos finansinės priemonės palūkanas, susikaupusias nuo tada, kai jos buvo sumokėtos paskutinį kartą, arba rinkos palūkanų normų pasikeitimus nuo tada, kai kintamoji palūkanų norma buvo patikslinta pagal rinkos palūkanų normas, ji amortizuojama per laikotarpį iki tos datos, kurią kintamosios palūkanų normos vėl bus tikslinamos pagal rinkos palūkanų normas. Taip yra todėl, kad priemoka arba nuolaida yra susijusi su laikotarpiu iki kito palūkanų normos tikslinimo datos, nes tą datą su priemoka arba nuolaida siejamas kintamasis (t. y. palūkanų normos) tikslinamas pagal rinkos palūkanų normas. Vis dėlto, jei priemoka arba nuolaida atsiranda dėl kredito kainų skirtumo pasikeitimo, viršijančio nustatytą finansinės priemonės kintamąją palūkanų normą arba kitus kintamuosius, kurie netikslinami pagal rinkos koeficientus, ji amortizuojama per visą tikėtiną finansinės priemonės galiojimo laikotarpį.
- B5.4.5 Periodiškai perskaičiuojant kintamosios palūkanų normos finansinio turto ir kintamosios palūkanų normos finansinių išpareigojimų pinigų srautus siekiant atsižvelgti į rinkos palūkanų normų pokyčius, kinta faktinių palūkanų norma. Jei kintamosios palūkanų normos finansinis turtas arba kintamosios palūkanų normos finansiniai išpareigojimai iš pradžių pripažįstami suma, lygia pagrindinei sumai, gautinai arba mokėtinai suėjus terminui, būsimų palūkanų mokėjimų perskaičiavimas paprastai neturi reikšmingos įtakos turto arba išpareigojimo balansinei vertei.
- B5.4.6 Jei ūkio subjektas tikslina savo mokėjimų arba įplaukų įverčius (išskyrus pakeitimus pagal 5.4.3 straipsnį ir tikėtinų kredito nuostolių įverčių pasikeitimus), jis koreguoja finansinio turto bendrąją balansinę vertę arba finansinio išpareigojimo (arba finansinių priemonių grupės) amortizuotą savikainą, kad ši atitiktų faktinius ir patikslintus apskaičiuotus sutartyje numatytus pinigų srautus. Ūkio subjektas perskaičiuoja finansinio turto bendrąją balansinę vertę arba finansinio išpareigojimo amortizuotą savikainą kaip apskaičiuotų būsimų sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie diskontuoti taikant finansinės priemonės pradinę faktinių palūkanų normą (arba, jei nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas, – dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą) arba, jei taikoma, pagal 6.5.10 straipsnį apskaičiuotą patikslintą faktinių palūkanų normą, dabartinę vertę. Tikslinimas pelno (nuostolių) ataskaitoje pripažįstamas pajamomis arba sąnaudomis.
- B5.4.7 Tam tikrais atvejais pirminio pripažinimo metu finansinio turto vertė laikoma dėl kredito rizikos sumažėjusia, nes kredito rizika yra labai didelė ir pirkimo atveju finansinis turtas įsigijamas su didele nuolaida. Pirminio pripažinimo metu apskaičiuodamas nusipirktam arba suteiktam dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansiniam turtui taikytiną dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą, ūkio subjektas į apskaičiuotus pinigų srautus turi įtraukti pirminius tikėtinius kredito nuostolius. Vis dėlto tai nereiškia, kad dėl kredito pakoreguota faktinių palūkanų norma turėtų būti taikoma vien dėl to, kad pirminio pripažinimo metu finansinio turto kredito rizika buvo didelė.

Sandorio sąnaudos

- B5.4.8 Sandorio sąnaudas sudaro mokesčiai ir komisiniai, mokami agentams (įskaitant darbuotojus, kurie yra prekybos agentai), konsultantams, makleriams ir prekybos tarpininkams, reguliavimo institucijų ir vertybinių popierių biržų rinkliavos, taip pat pervedimo mokesčiai ir muitai. Prie sandorio sąnaudų nepriskiriamos skolos priemokos arba nuolaidos, finansavimo sąnaudos, vidaus administracinės arba valdymo sąnaudos.

Nurašymas

- B5.4.9 Nurašymas gali būti susijęs su visu finansiniu turtu arba jo dalimi. Pavyzdžiui, ūkio subjektas ketina pasinaudoti teise į finansinio turto užstatą ir tikisi atgauti iš užstato ne daugiau kaip 30 % finansinio turto. Jei ūkio subjektas negali pagrįstai tikėtis atgauti daugiau finansinio turto pinigų srautų, likusius 70 % finansinio turto jis turėtų nurašyti.

Vertės sumažėjimas (5.5 skirsnis)**Vertinimo kartu ir atskirai pagrindas**

- B5.5.1 Siekiant įgyvendinti tikslą pripažinti tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius atsižvelgiant į reikšmingą kredito rizikos padidėjimą nuo pirminio pripažinimo, reikšmingo kredito rizikos padidėjimo vertinimą gali prireikti atlikti vertinant turtą kartu, atsižvelgiant į informaciją, iš kurios matyti reikšmingas, pvz., finansinių priemonių grupės arba pogrupio, kredito rizikos padidėjimas. Taip siekiama užtikrinti, kad ūkio subjektas įgyvendintų tikslą pripažinti tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius reikšmingai padidėjus kredito rizikai, net jei tokių reikšmingo kredito rizikos padidėjimo įrodymų atskirų priemonių lygmeniu dar nėra.
- B5.5.2 Tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai paprastai turėtų būti pripažįstami prieš tai, kai finansinė priemonė tampa laiku neapmokėta. Paprastai kredito rizika reikšmingai padidėja prieš tai, kai finansinė priemonė tampa laiku neapmokėta arba pastebima kitų su skolininku susijusių delso veiksnių (pvz., pakeitimas arba restruktūrizacija). Todėl, jei ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis galima gauti pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kuri yra labiau orientuota į ateitį nei apie pradelstus mokėjimus, ja būtina remtis vertinant kredito rizikos pasikeitimus.
- B5.5.3 Tačiau dėl finansinių priemonių pobūdžio ir galimos gauti kredito rizikos informacijos apie konkrečias finansinių priemonių grupes ūkio subjektas gali neturėti galimybės nustatyti atskirų finansinių priemonių reikšmingų kredito rizikos pasikeitimų prieš tai, kai finansinė priemonė tampa laiku neapmokėta. Taip gali būti, pvz., jei finansinės priemonės yra mažmeninės paskolos, apie kurias turima tik mažai arba neturima reguliariai gaunamos ir stebimos atnaujintos kredito rizikos informacijos apie atskirą priemonę, kol klientas pažeidžia sutarties sąlygas. Jei atskirų finansinių priemonių kredito rizikos pasikeitimai nenustatomi prieš šioms priemonėms tampant neapmokėtomis laiku, vien atskiros finansinės priemonės lygmens kredito informacija grindžiamas atidėjinys nuostoliams visiškai tiksliai neatitiktų kredito rizikos pasikeitimų nuo pirminio pripažinimo.
- B5.5.4 Tam tikromis aplinkybėmis ūkio subjektas neturi pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuria remiantis būtų galima įvertinti tikėtinus atskiros priemonės galiojimo laikotarpio kredito nuostolius. Tuo atveju tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai pripažįstami vertinant priemones kartu, atsižvelgiant į išsamią kredito rizikos informaciją. Ši išsami kredito rizikos informacija turi apimti ne tik informaciją apie pradelstus mokėjimus, bet ir visą susijusią kredito informaciją, įskaitant į ateitį orientuotą makroekonominę informaciją, siekiant apytiksliai įvertinti tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo rezultatą, jei kredito rizika atskiros priemonės lygmeniu nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo.
- B5.5.5 Siekdamas nustatyti reikšmingą kredito rizikos padidėjimą ir pripažinti atidėjinį nuostoliams, vertindamas priemones kartu, ūkio subjektas gali grupuoti finansines priemones remdamasis bendromis kredito rizikos charakteristikomis, kad būtų galima lengviau atlikti analizę, kurią atliekant galima laiku nustatyti reikšmingą kredito rizikos padidėjimą. Ūkio subjektas neturėtų pateikti šios informacijos neaiškiai, grupuodamas skirtingomis rizikos charakteristikomis pasižyminčias finansines priemones. Bendros kredito rizikos charakteristikos gali būti (sąrašas nebaigtinis):
- priemonės tipas;
  - kredito rizikos reitingai;
  - užstato tipas;
  - pirminio pripažinimo data;
  - iki termino likęs laikotarpis;
  - sektorius;

- g) skolininko geografinė vietovė; ir
- h) su finansiniu turtu susijusio užstato vertė, jei jis turi įtakos išsipareigojimų neįvykdymo tikimybei (pvz., nepadengtos paskolos kai kuriose jurisdikcijose arba paskolos ir vertės santykiai).

B5.5.6 5.5.4 straipsnyje reikalaujama, kad būtų pripažįstami visi tikėtini visų finansinių priemonių, kurių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai. Siekdamas įgyvendinti šį tikslą, ūkio subjektas, negalintis grupuoti finansinių priemonių, kurių kredito rizika laikoma reikšmingai padidėjusia nuo pirminio pripažinimo, remdamasis bendros kredito rizikos charakteristikomis, turėtų pripažinti tikėtinus finansinio turto dalies, kurios kredito rizika laikoma reikšmingai padidėjusia, galiojimo laikotarpio kredito nuostolius. Finansinių priemonių grupavimas, kai, siekiant įvertinti, ar kredito rizika pakito, finansinės priemonės vertinamos kartu, laikui bėgant, gavus naujos informacijos apie finansinių priemonių grupes arba atskiras finansines priemones, gali kisti.

Tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo laikas

- B5.5.7 Vertinimas, ar tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai turėtų būti pripažįstami, grindžiamas ne įrodymu, kad finansinio turto vertė finansinių ataskaitų datą buvo dėl kredito rizikos sumažėjusi, arba faktiniu išsipareigojimų neįvykdymu, bet reikšmingu išsipareigojimų neįvykdymo tikimybės arba rizikos padidėjimu nuo pirminio pripažinimo (nepaisant to, ar finansinė priemonė perkainota siekiant atsižvelgti į kredito rizikos padidėjimą). Paprastai kredito rizika reikšmingai padidėja prieš finansiniam turtui tampant dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės arba prieš iš tikrųjų neįvykdant išsipareigojimų.
- B5.5.8 Kreditavimo išsipareigojimų atveju ūkio subjektas atsižvelgia į paskolos, su kuria susijęs kreditavimo išsipareigojimas, išsipareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimus. Finansinių garantijų sutarčių atveju ūkio subjektas atsižvelgia į rizikos, kad nurodytas skolininkas neįvykdys išsipareigojimų pagal sutartį, pasikeitimus.
- B5.5.9 Kredito rizikos pasikeitimo nuo pirminio pripažinimo reikšmingumą lemia išsipareigojimų neįvykdymo rizika pirminio pripažinimo metu. Taigi konkretus absoliutusias finansinės priemonės, kurios pradinė išsipareigojimų neįvykdymo rizika yra mažesnė, išsipareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimas bus reikšmingesnis už finansinės priemonės, kurios pradinė išsipareigojimų neįvykdymo rizika yra didesnė.
- B5.5.10 Jei finansinių priemonių kredito rizika panaši, jų išsipareigojimų neįvykdymo rizika yra tuo didesnė, kuo ilgesnis numatomas priemonės galiojimo laikotarpis; pvz., AAA reitingo obligacijos, kurios numatomas galiojimo laikotarpis yra dešimt metų, išsipareigojimų neįvykdymo rizika yra didesnė už AAA reitingo obligacijos, kurios numatomas galiojimo laikotarpis yra penkeri metai, išsipareigojimų neįvykdymo riziką.
- B5.5.11 Dėl numatomo galiojimo laikotarpio ir išsipareigojimų neįvykdymo rizikos ryšio kredito rizikos pasikeitimo negalima vertinti vien lyginant absoliučiosios išsipareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimą laikui bėgant. Pavyzdžiui, jei finansinės priemonės, kurios numatomas galiojimo laikotarpis yra dešimt metų, išsipareigojimų neįvykdymo rizika pirminio pripažinimo metu yra lygi tos finansinės priemonės išsipareigojimų neįvykdymo rizikai, kai jos numatomas galiojimo laikotarpis vėlesniu ataskaitiniu laikotarpiu yra tik penkeri metai, tai gali rodyti kredito rizikos padidėjimą. Taip yra todėl, kad jei kredito rizika yra nepakitusi ir artėja finansinės priemonės terminas, išsipareigojimų neįvykdymo rizika per tikėtiną galiojimo laikotarpį laikui bėgant paprastai mažėja. Vis dėlto finansinių priemonių, kurių reikšmingi mokėjimų išsipareigojimais vykdomi artėjant finansinės priemonės terminui, išsipareigojimų neįvykdymo rizika laikui bėgant nebūtinai mažėja. Šiuo atveju ūkio subjektas turėtų taip pat atsižvelgti į kitus kokybinius veiksnius, iš kurių būtų matyti, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo.
- B5.5.12 Vertindamas, ar finansinės priemonės kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, arba vertindamas tikėtinus kredito nuostolius, ūkio subjektas gali taikyti įvairius metodus. Skirtingoms finansinėms priemonėms ūkio subjektas gali taikyti skirtingus metodus. Metodus, į kurių neįtraukta aiški išsipareigojimų neįvykdymo tikimybė kaip įvesties duomenys *per se*, pvz., kredito nuostolių dydžio metodas,

gali derėti su šio standarto reikalavimais, jei ūkio subjektas gali atskirti išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimus nuo kitų tikėtinų kredito nuostolių veiksnių, pvz., užstato, pasikeitimų, ir vertindamas atsižvelgia į šiuos aspektus:

- a) išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimą nuo pirminio pripažinimo;
- b) numatomą finansinės priemonės galiojimo laikotarpį; ir
- c) pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuri gali turėti įtakos kredito rizikai.

B5.5.13 Taikant metodus, kuriais nustatoma, ar finansinės priemonės kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, turėtų būti atsižvelgiama į finansinės priemonės (arba finansinių priemonių grupės) charakteristikas ir į ankstesnes panašių finansinių priemonių išpareigojimų neįvykdymo tendencijas. Nepaisant 5.5.9 straipsnyje nustatyto reikalavimo, finansinių priemonių, kurių išpareigojimų neįvykdymas nėra koncentruotas tam tikru tikėtino finansinės priemonės galiojimo laikotarpio momentu, išpareigojimų neįvykdymo per artimiausius 12 mėnesių rizikos pasikeitimai gali būti pagrįstas apytikslis išpareigojimų neįvykdymo galiojimo laikotarpiu rizikos pasikeitimų įvertinimas. Šiuo atveju ūkio subjektas gali atsižvelgti į išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimus per artimiausius 12 mėnesių, siekdamas nustatyti, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, nebent, atsižvelgiant į aplinkybes, matyti, kad būtina atlikti galiojimo laikotarpio vertinimą.

B5.5.14 Vis dėlto dėl kai kurių finansinių priemonių arba tam tikromis aplinkybėmis siekiant nustatyti, ar turėtų būti pripažįstami tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai, gali būti netinkama atsižvelgti į artimiausių 12 mėnesių išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimus. Pavyzdžiui, per artimiausius 12 mėnesių kylančios išpareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimu gali būti netinkama remtis siekiant nustatyti, ar padidėjo finansinės priemonės, kurios terminas yra ilgesnis nei 12 mėnesių, kredito rizika, jei:

- a) reikšmingi finansinės priemonės mokėjimų išpareigojimai vykdytini tik praėjus artimiausiems 12 mėnesių;
- b) atsiranda atitinkamų makroekonominių arba kitų su kreditu susijusių veiksnių pasikeitimų, į kuriuos tinkamai neatsižvelgta nustatant per artimiausius 12 mėnesių kylančią išpareigojimų neįvykdymo riziką; arba
- c) su kreditu susijusių veiksnių pasikeitimai įtakos finansinės priemonės kredito rizikai turi (arba jų poveikis didesnis) tik praėjus 12 mėnesių.

Nustatymas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo

B5.5.15 Nustatydamas, ar reikia pripažinti tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius, ūkio subjektas atsižvelgia į pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuri gali turėti įtakos finansinės priemonės kredito rizikai, pagal 5.5.17 straipsnio c punktą. Nustatydamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas nebūtinai turi vykdyti išsamią informacijos paiešką.

B5.5.16 Kredito rizikos analizė yra holistinė analizė, kurią atliekant atsižvelgiama į įvairius veiksnius; tai, ar konkretus veiksnys yra svarbus, ir jo svarbą, palyginti su kitais veiksniais, lemia produkto tipas, finansinių priemonių ir skolininkų charakteristikos, taip pat geografinis regionas. Ūkio subjektas turi atsižvelgti į pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuri yra svarbi konkrečiai vertinamai finansinei priemonei. Vis dėlto kai kurių veiksnių arba rodiklių gali būti neįmanoma nustatyti atskiros finansinės priemonės lygmeniu. Tokiu atveju, siekiant nustatyti, ar įvykdytas 5.5.3 straipsnyje nustatytas tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo reikalavimas, turėtų būti vertinami finansinių priemonių atitinkamų portfelių, portfelių grupių arba portfelio dalių veiksniai arba rodikliai.

B5.5.17 Vertinant kredito rizikos pasikeitimus gali būti svarbu remtis šiuo nebaigtiniu informacijos sąrašu:

- a) reikšmingi kredito rizikos vidaus kainų rodiklių pasikeitimai dėl kredito rizikos pasikeitimo nuo pradžios, įskaitant kredito kainų skirtumą (bet juo neapsiribojant), kuris atsirastų, jei finansinių ataskaitų datą tai pačiai sandorio šaliai tomis pačiomis sąlygomis būtų naujai suteikta arba išleista tokia pati finansinė priemonė arba panaši finansinė priemonė;

- b) kiti esamos finansinės priemonės normų arba sąlygų pasikeitimai, kurie reikšmingai skiriasi, jei priemonė būtų naujai suteikta arba išleista finansinių ataskaitų datą (pvz., griežtesnės sutarties sąlygos, didesnės užstato arba garantijų sumos arba didesnis pajamų padengimas), dėl to, kad nuo pirminio pripažinimo reikšmingai pakito finansinės priemonės kredito rizika;
- c) reikšmingi konkrečios finansinės priemonės arba panašių finansinių priemonių, kurių numatomas galiojimo laikotarpis toks pat, išorės rinkos kredito rizikos rodiklių pasikeitimai. Prie kredito rizikos rinkos rodiklių pasikeitimų priskiriama (sąrašas nebaigtinis):
  - i) kredito kainų skirtumas;
  - ii) skolininkui taikomos kredito išpareigojimų neįvykdymo apsigkeitimo sandorio kainos;
  - iii) laikotarpio, kuriuo finansinio turto tikroji vertė buvo mažesnė už jo amortizuotą savikainą, trukmė arba šio skirtumo dydis; ir
  - iv) kita su skolininku susijusi rinkos informacija, pvz., skolininko skolos ir nuosavybės priemonių kainos pasikeitimai;
- d) faktinis arba numatomas reikšmingas finansinės priemonės išorės kredito reitingo pasikeitimas;
- e) faktinis arba numatomas skolininko vidaus kredito reitingo sumažėjimas arba kredito rizikai viduje vertinti taikomų elgesio balų sumažėjimas. Vidaus kredito reitingai ir išorės elgesio balai patikimesni, jei jie susieti su vidaus reitingais arba pagrįsti išpareigojimų neįvykdymo tyrimais;
- f) esami arba prognozuojami verslo, finansinių arba ekonominių sąlygų pasikeitimai, dėl kurių galėtų reikšmingai pakisti skolininko gebėjimas įvykdyti skolinius išpareigojimus, pvz., faktinis ar numatomas palūkanų normų padidėjimas arba faktinis ar numatomas reikšmingas nedarbo lygio padidėjimas;
- g) faktinis arba numatomas reikšmingas skolininko veiklos rezultatų pasikeitimas. Kaip pavyzdžius būtų galima nurodyti faktinį ar numatomą pajamų arba maržų sumažėjimą, veiklos rizikos padidėjimą, apyvartinio kapitalo nepakankamumą, turto kokybės suprastėjimą, balanso sverto padidėjimą, likvidumo, valdymo problemas arba verslo ar organizacijos struktūros pasikeitimus (pvz., verslo segmento veiklos nutraukimą), dėl kurių reikšmingai pakinta skolininko gebėjimas vykdyti skolinius išpareigojimus;
- h) reikšmingas kitų to paties skolininko finansinių priemonių kredito rizikos padidėjimas;
- i) faktinis arba numatomas reikšmingas neigiamas skolininko reguliavimo, ekonominės arba technologinės aplinkos pasikeitimas, dėl kurio reikšmingai pakinta skolininko gebėjimas įvykdyti skolinius išpareigojimus, pvz., skolininko parduodamo produkto paklausos sumažėjimas pasikeitus technologijai;
- j) reikšmingi užstato, kuriuo užtikrinamas išpareigojimas, vertės arba trečiosios šalies garantijų arba kredito vertės didinimo kokybės pasikeitimai, dėl kurių galėtų sumažėti skolininko ekonominės paskatos atlikti suplanuotus sutartyje numatytus mokėjimus arba kurie galėtų kitaip veikti išpareigojimų neįvykdymo tikimybę. Pavyzdžiui, jei sumažėjus būsto kainoms sumažėja užstato vertė, kai kuriose jurisdikcijose skolininkų paskatos neįvykdyti hipotekos išpareigojimų didėja;
- k) reikšmingas akcininko (arba pavienio subjekto patronuojančiųjų įmonių) suteiktos garantijos kokybės pasikeitimas, jei akcininkas (arba patronuojančiosios įmonės) yra skatinamos ir finansiškai geba išvengti išpareigojimų neįvykdymo kapitalo arba pinigų infuzija;
- l) tokie reikšmingi pasikeitimai, kaip patronuojančiosios arba kitos susijusios įmonės teikiamos finansinės paramos sumažėjimas arba faktinis ar numatomas reikšmingas kredito vertės didinimo kokybės pasikeitimas, dėl kurių galėtų sumažėti skolininko ekonominės paskatos atlikti suplanuotus sutartyje numatytus mokėjimus. Didinant kredito vertę arba teikiant paramą atsižvelgiama į garanto finansinę būklę ir (arba), jei dalys išleistos vykdant pakeitimą vertybiniais popieriais, ar tikėtina, kad subordinuotosiomis dalimis bus galima padengti tikėtinus (pvz., vertybinį popierių sudarančių paskolų) kredito nuostolius;

- m) tikėtini paskolos dokumentų pasikeitimai, įskaitant tikėtiną sutarties pažeidimą, galintį lemti sutarties nutraukimą arba dalinį pakeitimą, palūkanų mokėjimo pertrauką, palūkanų normos didinimą, dėl kurių reikia papildomo užstato arba garantijų, arba kitokie priemonės sutarties sąlygų pasikeitimai;
- n) reikšmingi numatomų skolininko veiklos rezultatų ir elgsenos pasikeitimai, įskaitant grupės skolininkų mokumo statuso pasikeitimus (pvz., tikėtino atidėtų sutartyje numatytų mokėjimų skaičiaus arba masto padidėjimas arba reikšmingas tikėtino kredito kortelių skolininkų, kurie, kaip numatoma, priartės prie jiems nustatytos kredito ribos arba ją viršys arba kurie, kaip numatoma, mokės mažiausią mėnesinę sumą, skaičiaus padidėjimas);
- o) ūkio subjekto kredito valdymo metodo pasikeitimai finansinės priemonės atžvilgiu; t. y. remiantis atsirandančiais finansinės priemonės kredito rizikos pasikeitimų rodikliais numatoma, kad ūkio subjekto kredito rizikos valdymo praktika bus aktyvesnė, ją vykdant daugiau dėmesio bus skiriama priemonės valdymui, įskaitant tai, kad priemonė bus geriau stebima ar kontroliuojama arba kad ūkio subjektas darys tam tikrą įtaką skolintojui;
- p) informacija apie pradelstus mokėjimus, įskaitant 5.5.11 straipsnyje nurodytą atmetamą prielaidą.

B5.5.18 Tam tikrais atvejais siekiant nustatyti, kad finansinė priemonė atitiko atidėjinio nuostoliams pripažinimo sumą, lygia tikėtiniams galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams, kriterijų, gali pakakti esamos kokybinės ir nestatistinės kiekybinės informacijos. Tai reiškia, kad, siekiant nustatyti, ar reikšmingai padidėjo finansinės priemonės kredito rizika, informacijai nereikia taikyti statistinio modelio arba kredito reitingų proceso. Kitais atvejais ūkio subjektui gali reikėti atsižvelgti į kitą informaciją, įskaitant jo statistinių modelių arba kredito reitingų procesų informaciją. Arba, jei svarbi abiejų rūšių informacija, ūkio subjektas vertinimą gali grįžti abiejų rūšių informacija, t. y. kokybiniais veiksniais, kurie nėra nustatomi taikant vidaus reitingų procesą, ir konkrečia vidaus reitingų kategorija finansinių ataskaitų datą, atsižvelgdamas į kredito rizikos charakteristikas pirminio pripažinimo metu.

Atmetama daugiau kaip prieš 30 dienų pasibaigusio termino prielaida

B5.5.19 5.5.11 straipsnyje nurodyta atmetama prielaida nėra absoliutusis rodiklis, kad turėtų būti pripažįstami tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai, tačiau daroma prielaida, kad tai vėliausias momentas, kai tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai turėtų būti pripažįstami, net jei taikoma į ateitį orientuota informacija (įskaitant portfelio lygmens ekonominius veiksnius).

B5.5.20 Ūkio subjektas šią prielaidą gali atmesti. Vis dėlto jis ją gali atmesti tik jei esama pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kuria įrodoma, kad net jei sutartyje numatytų mokėjimų terminas pasibaigė prieš daugiau kaip 30 dienų, finansinės priemonės kredito rizika nepadidėjo reikšmingai. Pavyzdžiui, jei mokėjimas praleistas ne dėl skolininko finansinių sunkumų, bet dėl administracinių priežasčių, arba jei ūkio subjektas gali gauti ankstesnių laikotarpių įrodymų, kuriais patvirtinama, kad nėra koreliacijos tarp reikšmingo išsipareigojimų neįvykdymo rizikos padidėjimo ir finansinio turto, kurio mokėjimų terminas pasibaigė daugiau kaip prieš 30 dienų, – vis dėlto šiais įrodymais tokia koreliacija patvirtinama, jei mokėjimų terminas pasibaigė daugiau kaip prieš 60 dienų.

B5.5.21 Ūkio subjektas negali suderinti reikšmingo kredito rizikos padidėjimo laiko ir tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo su tuo, kada finansinis turtas laikomas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės, arba su ūkio subjekto išsipareigojimų neįvykdymo vidaus apibrėžtimi.

Finansinės priemonės, kurių kredito rizika finansinių ataskaitų datą yra maža

B5.5.22 Taikant 5.5.10 straipsnį finansinės priemonės kredito rizika laikoma maža, jei finansinės priemonės išsipareigojimų neįvykdymo rizika yra maža, skolininkas yra labai pajėgus įvykdyti sutartyje numatytų pinigų srautų išsipareigojimus artimiausioje ateityje, o neigiami ekonominių ir verslo sąlygų pasikeitimai ilguoju laikotarpiu gali mažinti, bet nebūtinai mažina skolininko gebėjimą įvykdyti sutartyje numatytų pinigų srautų išsipareigojimus. Finansinių priemonių kredito rizika nelaikoma maža, jei jų nuostolių rizika laikoma maža vien dėl užstato vertės, o be to užstato finansinės priemonės kredito rizika nebūtų laikoma

maža. Finansinių priemonių kredito rizika taip pat nelaikoma maža vien dėl to, kad jų įsipareigojimų neįvykdymo rizika yra mažesnė už įsipareigojimų neįvykdymo riziką, kylančią dėl kitų ūkio subjekto finansinių priemonių arba susijusių su jurisdikcijos, kurioje ūkio subjektas veikia, kredito rizika.

- B5.5.23 Siekdamas nustatyti, ar finansinės priemonės kredito rizika yra maža, ūkio subjektas gali taikyti savo vidaus kredito rizikos reitingus arba kitą metodiką, kuri dera su visuotinai suprantama mažos kredito rizikos apibrėžtimi ir kuria atsižvelgiama į vertinamų finansinių priemonių riziką ir rūšį. Kaip finansinės priemonės, kurios kredito riziką galima laikyti maža, pavyzdį būtų galima nurodyti išorės investicinių reitingą. Vis dėlto, kad finansinių priemonių kredito riziką būtų galima laikyti maža, šioms priemonėms nebūtinai turi būti taikomi išorės reitingai. Tačiau jų kredito rizika turėtų būti laikoma maža rinkos dalyvio požiūriu, atsižvelgiant į visas finansinės priemonės sąlygas.
- B5.5.24 Tikėtini finansinės priemonės galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai nepripažįstami vien dėl to, kad jos kredito rizika laikyta maža ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu, ir nelaikoma, kad jos kredito rizika yra maža finansinių ataskaitų data. Tokiu atveju ūkio subjektas nustato, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, taigi taip pat ar tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius reikia pripažinti pagal 5.5.3 straipsnį.

Pakeitimai

- B5.5.25 Tam tikromis aplinkybėmis, persvarsčius arba pakeitus sutartyje numatytus finansinio turto pinigų srautus, pagal šį standartą gali būti nutraukiamas esamo finansinio turto pripažinimas. Jei pakeitus finansinį turtą nutraukiamas esamo finansinio turto pripažinimas ir vėliau pripažįstamas pakeistas finansinis turtas, pakeistas turtas šiame standarte laikomas nauju finansiniu turtu.
- B5.5.26 Pakeitimo data taikant pakeisto finansinio turto vertės sumažėjimo reikalavimus atitinkamai turi būti laikoma to finansinio turto pirminio pripažinimo data. Tai paprastai reiškia, kad, kol įvykdomi 5.5.3 straipsnyje nustatyti tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių reikalavimai, atidėjinys nuostoliams paprastai vertinamas suma, lygia tikėtiniems 12 mėnesių kredito nuostoliams. Vis dėlto tam tikromis neįprastomis aplinkybėmis po pakeitimo, dėl kurio nutraukiamas pradinio finansinio turto pripažinimas, gali būti įrodymų, kad pakeisto finansinio turto vertė pirminio pripažinimo metu yra sumažėjusi dėl kredito rizikos, todėl finansinis turtas turėtų būti pripažįstamas suteiktu dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansiniu turtu. Taip galėtų būti, pavyzdžiui, kai atliekamas esminis nuvertėjusio turto pakeitimas, dėl kurio nutraukiamas pradinio finansinio turto pripažinimas. Tokiu atveju dėl pakeitimo gali susidaryti naujas finansinis turtas, kurio vertė pirminio pripažinimo metu yra sumažėjusi dėl kredito.
- B5.5.27 Vien dėl to, kad sutartyje numatyti finansinio turto pinigų srautai persvarstyti arba kitaip pakeisti, bet finansinio turto pripažinimas nenutrauktas, šio finansinio turto kredito rizika automatiškai nelaikoma sumažėjusia. Tai, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas vertina remdamasis pagrįsta ir patvirtinama informacija, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis. Prie jos priskiriama istorinė ir į ateitį orientuota informacija, taip pat kredito rizikos vertinimas numatomu finansinio turto galiojimo laikotarpiu; ji taip pat apima informaciją apie aplinkybes, dėl kurių reikėjo keisti turtą. Prie įrodymų, kad tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių pripažinimo kriterijai neįvykdomi, priskiriama praeities informacija apie aktualius ir laiku atliekamus mokėjimus pagal pakeistas sutarties sąlygas. Paprastai klientui reikėtų įrodyti nuosekliai gerą mokėjimo praktiką laikotarpiu iki tol, kol bus laikoma, kad kredito rizika yra sumažėjusi. Pavyzdžiui, praeities informacija apie praleistus arba neišsamius mokėjimus paprastai nepanaikinama tiesiog atlikus vieną mokėjimą laiku po to, kai buvo pakeistos sutarties sąlygos.

Tikėtinų kredito nuostolių vertinimas**Tikėtini kredito nuostoliai**

- B5.5.28 Tikėtini kredito nuostoliai – atsižvelgiant į tikimybę apskaičiuoti kredito nuostoliai (t. y. dabartinė viso pinigų trūkumo vertė) tikėtinu finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu. Pinigų trūkumas – pinigų srautų, kurie turi būti mokami ūkio subjektui pagal sutartį, ir pinigų srautų, kuriuos ūkio subjektas tikisi gauti, skirtumas. Nustatant tikėtinus kredito nuostolius atsižvelgiama į mokėjimų sumą ir laiką, todėl kredito nuostolių atsiranda net jei ūkio subjektas numato, kad jam bus viskas sumokėta, bet vėliau nei reikėtų pagal sutartį.
- B5.5.29 Finansinio turto kredito nuostoliai yra toliau nurodytų pinigų srautų skirtumo dabartinė vertė:
- sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie ūkio subjektui turi būti mokami pagal sutartį, ir
  - pinigų srautų, kuriuos ūkio subjektas tikisi gauti.
- B5.5.30 Nepanaudoto kreditavimo išsipareigojimo kredito nuostoliai yra toliau nurodytų pinigų srautų skirtumo dabartinė vertė:
- sutartyje numatytų pinigų srautų, kurie sumokami ūkio subjektui, jei kreditavimo išsipareigojimo turėtojas pasinaudoja paskola, ir
  - pinigų srautų, kuriuos ūkio subjektas tikisi gauti, jei paskola būtų pasinaudota.
- B5.5.31 Ūkio subjekto kreditavimo išsipareigojimo tikėtinų kredito nuostolių įvertis turi derėti su jo lūkesčiais dėl to kreditavimo išsipareigojimo panaudojimo, t. y. vertinant tikėtinus 12 mėnesių kredito nuostolius, nustatant šį įvertį turi būti atsižvelgiama į tikėtiną kreditavimo išsipareigojimo dalį, kuria bus pasinaudota per 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų datos, o vertinant tikėtinus galiojimo laikotarpio kredito nuostolius, – į tikėtiną proporcinę kreditavimo išsipareigojimo dalį, kuria bus pasinaudota per tikėtiną kreditavimo išsipareigojimo galiojimo laikotarpį.
- B5.5.32 Dėl finansinės garantijos sutarties ūkio subjektas turi atlikti mokėjimus tik skolininkui neįvykdžius išsipareigojimų pagal garantuotos priemonės sąlygas. Taigi pinigų trūkumai yra tikėtini mokėjimai, atliekami siekiant kompensuoti turėtoju už jo patiriamus kredito nuostolius, atėmus bet kokias sumas, kurias ūkio subjektas tikisi gauti iš turėtojo, skolininko arba bet kurios kitos šalies. Jei turtas yra visiškai garantuotas, finansinės garantijos sutarties pinigų trūkumo įvertis derėtų su turto, kuriam taikoma garantija, pinigų trūkumo įverčiais.
- B5.5.33 Finansinio turto, kurio vertė finansinių ataskaitų datą yra sumažėjusi dėl kredito rizikos, bet kuris nėra nusipirktas arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas, tikėtinus kredito nuostolius ūkio subjektas turi vertinti kaip turto bendrosios balansinės vertės ir apskaičiuotų būsimų pinigų srautų, diskontuotų taikant finansinio turto pradinę faktinių palūkanų normą, dabartinės vertės skirtumą. Visas koregavimas pelno (nuostolių) ataskaitoje pripažįstamas vertės sumažėjimo pelnu arba nuostoliais.
- B5.5.34 Kai vertinamas už nuomą gautinos sumos atidėjinyje nuostoliams, nustatant tikėtinus kredito nuostolius naudojami pinigų srautai turėtų derėti su pinigų srautais, naudojamais vertinant už nuomą gautinas sumas pagal 17-ąją TAS „Nuoma“.
- B5.5.35 Vertindamas tikėtinus kredito nuostolius, ūkio subjektas gali naudotis praktinėmis priemonėmis, jei jos dera su 5.5.17 straipsnyje išdėstytais principais. Kaip praktinę priemonę būtų galima nurodyti gautinų prekybos sumų tikėtiniems kredito nuostoliams skaičiuoti naudojamą atidėjinių matricą. Siekdamas apskaičiuoti atitinkamus finansinio turto 12 mėnesių arba galiojimo laikotarpio tikėtinus kredito nuostolius, ūkio subjektas naudotų gautinų prekybos sumų savo ankstesnių kredito nuostolių patirties informaciją (prireikus pakoreguotą pagal B5.5.51–B5.5.52 straipsnius). Atidėjinių matricoje galėtų būti, pavyzdžiui, nurodytos fiksuotosios atidėjinių normos, atsižvelgiant į dienas, praėjusių nuo gautinos prekybos sumos mokėjimo termino, skaičių (pvz., jei terminas nepasibaigęs, – 1 %, jei terminas pasibaigęs prieš mažiau kaip 30 dienų, – 2 %, jei prieš daugiau kaip 30 dienų, bet mažiau nei 90 dienų, – 3 %, jei prieš 90–180 dienų, – 20 % ir t. t.). Atsižvelgdamas į savo klientų bazės įvairovę, ūkio subjektas naudotų atitinkamas grupes, jei iš jo ankstesnių kredito nuostolių patirties informacijos matyti reikšmingai

skirtingos įvairių klientų segmentų nuostolių tendencijos. Kaip turto grupavimo kriterijų pavyzdžius būtų galima nurodyti geografinį regioną, produkto tipą, kliento reitingą, užstatą arba prekybos kredito draudimą ir kliento tipą (pvz., didmeninės arba mažmeninės prekybos).

Įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtis

- B5.5.36 5.5.9 straipsnyje reikalaujama, kad nustatydamas, ar finansinės priemonės kredito rizika reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas atsižvelgtų į įsipareigojimų neįvykdymo rizikos pasikeitimą nuo pirminio pripažinimo.
- B5.5.37 Apibrėždamas įsipareigojimų neįvykdymą įsipareigojimų neįvykdymo rizikos nustatymo tikslais, ūkio subjektas turi taikyti įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtį, derančią su apibrėžtimi, taikoma atitinkamos finansinės priemonės vidaus kredito rizikos valdymo tikslais, ir, jei taikoma, atsižvelgti į kokybinius rodiklius (pvz., finansines sutartis). Vis dėlto yra atmetama prielaida, kad įsipareigojimų neįvykdymo momentas negali būti vėliau kaip praėjus 90 dienų nuo finansinio turto termino, nebent ūkio subjektas turi pagrįstos ir patvirtinamos informacijos, kuria galima įrodyti, kad tinkamiau taikyti vėlesnio įsipareigojimų neįvykdymo kriterijų. Šiais tikslais vartojama įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtis nuosekliai taikoma visoms finansinėms priemonėms, nebent gaunama informacijos, kuria įrodoma, kad konkrečiai finansinei priemonei tinkamiau taikyti kitą įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtį.

Laikotarpis, kuriuo reikėtų apskaičiuoti tikėtinus kredito nuostolius

- B5.5.38 Pagal 5.5.19 straipsnį ilgiausias laikotarpis, kuriuo reikėtų apskaičiuoti tikėtinus kredito nuostolius, yra ilgiausias sutartyje numatytas laikotarpis, kuriuo ūkio subjektui kyla kredito rizika. Šis ilgiausias laikotarpis kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atveju yra ilgiausias sutartyje numatytas laikotarpis, kuriuo ūkio subjektas turi dabartinę sutartyje numatytą prievolę suteikti kreditą.
- B5.5.39 Tačiau pagal 5.5.20 straipsnį kai kurias finansines priemones sudaro paskola ir nepanaudoto įsipareigojimo komponentas, ir sutartyje numatyta ūkio subjekto galimybė reikalauti grąžinimo ir atšaukti nepanaudotą įsipareigojimą ūkio subjekto kredito nuostolių rizikos pozicijos neriboja iki sutartyje numatyto pranešimo laikotarpio. Pavyzdžiui, tokias atnaujinamojo kredito priemones, kaip kredito kortelės ir susitarimas dėl kredito limitu sąskaitoje, pagal sutartį kreditorius gali atšaukti pranešęs tik prieš vieną dieną. Vis dėlto praktiškai kreditoriai ir toliau pratešia kreditą ilgesniam laikotarpiui ir gali atšaukti priemonę tik padidėjus skolininko kredito rizikai, o tada, siekiant išvengti kai kurių arba visų tikėtinų kredito nuostolių, atšaukti galėtų būti per vėlu. Paprastai šios finansinės priemonės, atsižvelgiant į finansinės priemonės pobūdį, finansinių priemonių valdymo būdą ir turimos informacijos apie reikšmingą kredito rizikos padidėjimą pobūdį, pasižymi šiomis charakteristikomis:
- finansinėms priemonėms netaikomas fiksuotas laikotarpis arba grąžinimo struktūra, joms paprastai taikomas trumpas sutartyje numatytas atšaukimo laikotarpis (pvz., viena diena);
  - sutartyje numatyta galimybė atšaukti sutartį nėra įgyvendinama vykdant įprastą kasdienį finansinės priemonės valdymą; sutartis gali būti atšaukiama tik jei ūkio subjektas sužino apie padidėjusią kredito riziką priemonės lygmeniu; ir
  - finansinės priemonės yra valdomos kartu.
- B5.5.40 Nustatydamas laikotarpį, kuriuo ūkio subjektas, kaip tikimasi, patirs kredito riziką, bet kuriuo tikėtini kredito nuostoliai nebūtų sumažinti ūkio subjektui vykdant įprastą kredito rizikos valdymo veiklą, ūkio subjektas turėtų atsižvelgti į tokius veiksnius, kaip istorinė informacija ir patirtis dėl:
- laikotarpio, kuriuo ūkio subjektui kilo panašių finansinių priemonių kredito rizika;
  - laikotarpio, per kurį buvo neįvykdyti panašių finansinių priemonių įsipareigojimai po to, kai reikšmingai padidėjo kredito rizika, trukmės; ir
  - kredito rizikos valdymo veiksmy, kurių ūkio subjektas tikisi imtis padidėjus finansinės priemonės kredito rizikai, pvz., nepanaudotų limitų sumažinimas arba panaikinimas.

Atsižvelgiant į tikimybę gautas rezultatas

- B5.5.41 Apskaičiuojant tikėtinius kredito nuostolius nesiekama įvertinti blogiausio arba geriausio atvejo scenarijaus. Apskaičiuojant tikėtinius kredito nuostolius visada turi būti atsižvelgiama į galimybę, kad kredito nuostolių susidarys, ir į galimybę, kad kredito nuostolių nesusidarys, net jei labiausiai tikėtina, kad kredito nuostolių nesusidarys.
- B5.5.42 5.5.17 straipsnio a punkte reikalaujama, kad tikėtinų kredito nuostolių įvertis atitiktų nešališką ir atsižvelgiant į tikimybę apskaičiuotą sumą, nustatomą vertinant įvairius galimus rezultatus. Praktiškai sudėtingos analizės gali nereikėti. Kai kada gali pakakti palyginti paprasto modeliavimo ir gali nereikėti išsamiai imituoti daugybės scenarijų. Pavyzdžiui, vidutiniai didelės bendromis rizikos charakteristikomis pasižyminčios finansinių priemonių grupės kredito nuostoliai gali būti pagrįstas atsižvelgiant į tikimybę apskaičiuotos sumos įvertis. Kitais atvejais galbūt reikės nustatyti scenarijus, kuriais apibūrinama tam tikrų rezultatų pinigų srautų suma ir laikas, taip pat numatoma tų rezultatų tikimybė. Šiais atvejais tikėtini kredito nuostoliai turi atitikti bent du rezultatus pagal 5.5.18 straipsnį.
- B5.5.43 Siekdamas nustatyti tikėtinius galiojimo laikotarpio kredito nuostolius, ūkio subjektas turi įvertinti finansinės priemonės įsipareigojimų neįvykdymo tikėtinu jos galiojimo laikotarpiu riziką. Tikėtini 12 mėnesių kredito nuostoliai yra tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių dalis; jie atitinka galiojimo laikotarpio pinigų trūkumus, atsirandančius, jei įsipareigojimai neįvykdomi per 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų datos (arba trumpesnį laikotarpį, jei numatomas finansinės priemonės galiojimo laikotarpis yra trumpesnis nei 12 mėnesių), įvertintus atsižvelgiant į to įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę. Taigi tikėtini 12 mėnesių kredito nuostoliai nėra nei tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai, kuriuos ūkio subjektas patirs dėl finansinių priemonių, kurių įsipareigojimai, kaip jis numato, bus neįvykdyti per artimiausius 12 mėnesių, nei numatomi pinigų trūkumai per artimiausius 12 mėnesių.

Pinigų laiko vertė

- B5.5.44 Tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami ne pagal numatomo įsipareigojimų neįvykdymo arba kurią nors kitą datą, bet pagal finansinių ataskaitų datą, taikant pirminio pripažinimo metu nustatytą faktinių palūkanų normą arba apytikslę jos vertę. Jei finansinės priemonės palūkanų norma yra kintamoji, tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami taikant pagal B5.4.5 straipsnį nustatytą dabartinę faktinių palūkanų normą.
- B5.5.45 Nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinio turto tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami taikant pirminio pripažinimo metu nustatytą dėl kredito pakoreguotą faktinių palūkanų normą.
- B5.5.46 Už nuomą gautinų sumų tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami taikant tą pačią diskonto normą, kuri taikyta vertinant už nuomą gautinas sumas pagal 17-ąjį TAS.
- B5.5.47 Kreditavimo įsipareigojimo tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami taikant tą faktinių palūkanų normą arba apytikslę jos reikšmę, kuri bus taikoma pripažįstant dėl kreditavimo įsipareigojimo gaunamą finansinį turtą. Taip yra todėl, kad taikant vertės sumažėjimo reikalavimus finansinis turtas, pripažintas panaudojus kreditavimo įsipareigojimą, turi būti vertinamas ne kaip nauja finansinė priemonė, bet kaip to įsipareigojimo tęsinys. Todėl tikėtini finansinio turto nuostoliai turi būti vertinami atsižvelgiant į kreditavimo įsipareigojimo pradinę kredito riziką nuo tos datos, kai ūkio subjektas tampa neatšaukiamo įsipareigojimo sutarties šalimi.
- B5.5.48 Finansinių garantijų sutarčių arba kreditavimo įsipareigojimų, kurių faktinių palūkanų normos nustatyti negalima, tikėtini kredito nuostoliai turi būti diskontuojami taikant diskonto normą, atitinkančią pinigų laiko vertės dabartinę rinkos įvertinimą ir riziką, būdingą pinigų srautams, bet tik jei (ir tiek, kiek) į riziką atsižvelgiama koreguojant ne diskontuojamus pinigų trūkumus, bet diskonto normą.

Pagrįsta ir patvirtinama informacija

- B5.5.49 Šiame standarte pagrįsta ir patvirtinama informacija vadinama informacija, kurią galima pagrįstai gauti finansinių ataskaitų datą be per didelių išlaidų ar pastangų, įskaitant informaciją apie praeities įvykius, dabartines sąlygas ir būsimų ekonominių sąlygų prognozes. Informacija, kurią galima gauti finansinės atskaitomybės tikslais, laikoma galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis.

- B5.5.50 Nereikalaujama, kad ūkio subjektas įtrauktų viso tikėtino finansinės priemonės galiojimo laikotarpio būsimų sąlygų prognozes. Sprendimo, kurį reikia priimti siekiant apskaičiuoti tikėtinus kredito nuostolius, lygmenį lemia galimybės gauti išsamios informacijos. Kuo ilgesnis prognozės laikotarpis, tuo mažiau galimybių gauti išsamios informacijos ir tuo aukštesnis sprendimo, kurį reikia priimti siekiant įvertinti tikėtinus kredito nuostolius, lygmuo. Apskaičiuojant tikėtinus kredito nuostolius nereikalaujama atlikti išsamių tolimų ateities laikotarpių skaičiavimų – tokiems laikotarpiams ūkio subjektas gali ekstrapoliuoti projekcijas iš išsamios informacijos, kurią galima gauti.
- B5.5.51 Ūkio subjektui nereikia vykdyti išsamios informacijos paieškos, bet jis turi atsižvelgti į visą pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis ir kuri yra svarbi apskaičiuojant tikėtinus kredito nuostolius, įskaitant tikėtinų išankstinių mokėjimų poveikį. Informacija, kuria remiamasi, turi apimti konkrečiai su skolininku susijusius veiksmus, bendrąsias ekonomines sąlygas, taip pat dabartinių ir prognozuojamų sąlygų tendencijų vertinimą finansinių ataskaitų datą. Ūkio subjektas gali naudotis įvairiais duomenų šaltiniais; tai gali būti vidaus (konkrečiai susiję su subjektu) ir išorės šaltiniai. Prie galimų duomenų šaltinių priskiriama vidaus ankstesnių kredito nuostolių patirtis, vidaus reitingai, kitų ūkio subjektų kredito nuostolių patirtis, išorės reitingai, ataskaitos ir statistiniai duomenys. Konkrečiai su ūkio subjektu susijusių duomenų šaltinių neturintys arba nepakankamai jų turintys ūkio subjektai gali remtis su panašia finansine priemone (arba finansinių priemonių grupe) susijusia patirtimi.
- B5.5.52 Istorinė informacija yra svarbus tikėtinų kredito nuostolių vertinimo pagrindas. Vis dėlto ūkio subjektas turi koreguoti istorinius duomenis, pvz., kredito nuostolių patirtį, remdamasis dabartiniais stebimais duomenimis, siekdamas atsižvelgti į dabartinių sąlygų ir savo būsimų sąlygų prognozių poveikį, kuris neturėjo įtakos laikotarpiui, kuriuo grindžiami istoriniai duomenys, ir pašalinti praeities laikotarpio sąlygų poveikį, kuris nėra svarbus būsimiems sutartyje numatytiems pinigų srautams. Tam tikrais atvejais geriausia pagrįsta ir patvirtinama informacija galėtų būti nekoreguota istorinė informacija, atsižvelgiant į istorinės informacijos pobūdį ir į tai, kada ji apskaičiuota, palyginta su aplinkybėmis finansinių ataskaitų datą ir vertinamos finansinės priemonės charakteristikomis. Tikėtinų kredito nuostolių pokyčių įverčiai turėtų atitikti susijusių stebimų duomenų pokyčius pereinant iš vieno laikotarpio į kitą ir būti tiesiogiai su jais derinami (pvz., atitikti nedarbo lygio, nekilnojamojo turto kainų, biržos prekių kainų, mokėjimo statuso arba kitų veiksnių, iš kurių matyti finansinės priemonės arba finansinių priemonių grupės kredito nuostoliai, pokyčius ir šių pokyčių dydį). Ūkio subjektas turi reguliariai persvarstyti tikėtinų kredito nuostolių apskaičiavimo metodiką ir prielaidas, siekdamas sumažinti bet kokius įverčių ir faktinės kredito nuostolių patirties skirtumus.
- B5.5.53 Apskaičiuojant tikėtinus kredito nuostolius remiantis ankstesnių kredito nuostolių patirtimi svarbu, kad informacija apie ankstesnių kredito nuostolių normas būtų taikoma grupėms, kurių apibrėžtis dera su grupių, kurių ankstesnių kredito nuostolių normos stebėtos, apibrėžtimi. Todėl taikomu metodu turi būti galima susieti kiekvieną finansinio turto grupę su informacija apie ankstesnių kredito nuostolių patirtį finansinio turto, pasižyminčio panašiomis rizikos charakteristikomis, grupėse ir su atitinkamais stebimais duomenimis, atitinkančiais dabartines sąlygas.
- B5.5.54 Tikėtini kredito nuostoliai atitinka paties ūkio subjekto kredito nuostolių lūkesčius. Vis dėlto apskaičiuodamas tikėtinus kredito nuostolius ir šiuo tikslu atsižvelgdamas į visą pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis, ūkio subjektas taip pat turėtų atsižvelgti į stebimos rinkos informaciją apie konkrečios finansinės priemonės arba panašių finansinių priemonių kredito riziką.

Užstatas

- B5.5.55 Vertinant tikėtinus kredito nuostolius tikėtino pinigų trūkumo įvertis turi atitikti pinigų srautus, kuriuos tikimasi gauti iš užstato ir kito kredito vertės didinimo, kuris yra įtrauktas į sutarties sąlygas ir kurio ūkio subjektas nėra pripažinęs atskirai. Užstatu užtikrintos finansinės priemonės tikėtino pinigų trūkumo įvertis atitinka pinigų srautų, kurių tikimasi dėl prarastos teisės į užstatą, sumą ir laiką, atėmus užstato gavimo ir pardavimo sąnaudas, neatsižvelgiant į tai, ar teisės praradimas yra tikėtinas (t. y. apskaičiuojant tikėtinus pinigų srautus atsižvelgiama į teisės praradimo tikimybę ir į pinigų srautus, kurie dėl to atsirastų). Taigi į šią analizę reikėtų įtraukti visus pinigų srautus, kurių tikimasi realizavus užstatą pasibaigus sutartyje

numatytam sutarties terminui. Dėl prarastos teisės gautas užstatas nepripažįstamas nuo užstatu užtikrintos finansinės priemonės atskiru turtu, nebent jis atitinka atitinkamus šiame arba kituose standartuose išdėstytais turto pripažinimo kriterijus.

Finansinio turto pergrupavimas (5.6 skirsnis)

- B5.6.1 Jei ūkio subjektas pergrupuoja finansinį turtą pagal 4.4.1 straipsnį, 5.6.1 straipsnyje reikalaujama, kad pergrupavimas būtų taikomas perspektyviai nuo pergrupavimo datos. Dėl vertinimo amortizuota savikaina grupės ir vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės reikalaujama pirminio pripažinimo metu nustatyti faktinių palūkanų normą. Abiem šioms vertinimo grupėms taip pat reikalaujama vienodai taikyti vertės sumažėjimo reikalavimus. Taigi jei ūkio subjektas perkelia finansinį turtą iš vertinimo amortizuota savikaina grupės į vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę:
- a) palūkanų pajamų pripažinimas nesikeičia, todėl ūkio subjektas toliau taiko tą pačią faktinių palūkanų normą;
  - b) tikėtinų kredito nuostolių vertinimas nesikeičia, nes abiem vertinimo grupėms taikomas tas pats vertės sumažėjimo metodas. Vis dėlto, jei finansinis turtas perkeliamas iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės į vertinimo amortizuota savikaina grupę, atidėjinys nuostoliams nuo pergrupavimo datos būtų pripažįstamas finansinio turto bendrosios balansinės vertės koregavimu. Jei finansinis turtas perkeliamas iš vertinimo amortizuota savikaina grupės į vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę, atidėjinio nuostoliams pripažinimas būtų nutraukiamas (taigi jis nebebūtų pripažįstamas bendrosios balansinės vertės koregavimu) – jis būtų pripažįstamas (lygios sumos) sukaupta vertės sumažėjimo suma kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje ir būtų atskleidžiamas nuo pergrupavimo datos.
- B5.6.2 Vis dėlto nereikalaujama, kad ūkio subjektas atskirai pripažintų finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, palūkanų pajamas arba vertės sumažėjimo pelną arba nuostolius. Todėl, ūkio subjektui perkeliant finansinį turtą iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės, faktinių palūkanų norma nustatoma remiantis turto tikrąja verte pergrupavimo data. Be to, taikant 5.5 skirsnį finansiniam turtui pergrupavimo data laikoma pirminio pripažinimo data nuo pergrupavimo datos.

Pelnas ir nuostoliai (5.7 skirsnis)

- B5.7.1 Pagal 5.7.5 straipsnį ūkio subjektui leidžiama neatšaukiamai pasirinkti pateikti investicijos į nuosavybės priemonę, kuri nėra laikoma prekybai, tikrosios vertės pasikeitimus kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Šis pasirinkimo sprendimas priimamas dėl kiekvienos priemonės atskirai (t. y. dėl kiekvienos konkrečios akcijos). Kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pateiktos sumos vėliau neperkeliamos į pelno (nuostolių) ataskaitą. Vis dėlto ūkio subjektas gali perkelti sukaupą pelną arba nuostolius iš vienos nuosavybės dalies į kitą. Tokių investicijų dividendai pripažįstami pelnu arba nuostoliais pagal 5.7.6 straipsnį, nebent dividendai aiškiai rodo investicijos sąnaudų dalies susigrąžinimą.
- B5.7.1A 4.1.2A straipsnyje reikalaujama, kad, išskyrus 4.1.5 straipsnyje nurodytais atvejais, finansinis turtas būtų vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, jei dėl finansinio turto sutartyje numatytų sąlygų susidaro pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos mokėjimai, ir turtas laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas pasiekiamas renkant sutartyje numatytus pinigų srautus ir pardudant finansinį turtą. Šioje vertinimo grupėje informacija pripažįstama pelnu arba nuostoliais, lyg finansinis turtas būtų vertinamas amortizuota savikaina, o finansinis turtas finansinės būklės ataskaitoje vertinamas tikrąja verte. Pelnas arba nuostoliai, išskyrus pagal 5.7.10–5.7.11 straipsnius pelno (nuostolių) ataskaitoje pripažintą pelną arba nuostolius, pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis. Jei šio finansinio turto pripažinimas nutraukiamas, pirmiau kitomis bendrosiomis pajamomis pripažintas sukauptas pelnas arba nuostoliai pergrupuojami į pelną arba nuostolius. Tai atitinka pelną arba nuostolius, kurie būtų pripažinti pelnu arba nuostoliais nutraukus pripažinimą, jei finansinis turtas būtų buvęs vertinamas amortizuota savikaina.

- B5.7.2 Ūkio subjektas 21-ąjį TAS taiko finansiniam turtui ir finansiniams išsipareigojimams, kurie yra piniginiai straipsniai pagal 21-ąjį TAS ir yra išreikšti užsienio valiuta. 21-ajame TAS reikalaujama, kad bet koks piniginio turto ar piniginių išsipareigojimų užsienio valiutos keitimo pelnas arba nuostoliai būtų pripažįstami pelnu arba nuostoliais. Išimtimi laikomas piniginis straipsnis, laikomas apsidraudimo priemone pagal pinigų srautų apsidraudimo sandorį (žr. 6.5.11 straipsnį), grynosios investicijos apsidraudimo sandorį (žr. 6.5.13 straipsnį) arba nuosavybės priemonės, kurios tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pasirinko pripažinti kitomis bendrosiomis pajamomis pagal 5.7.5 straipsnį, tikrosios vertės apsidraudimo sandorį (žr. 6.5.8 straipsnį).
- B5.7.2A Pripažįstant užsienio valiutos keitimo pelną ir nuostolius pagal 21-ąjį TAS, finansinis turtas, pagal 4.1.2A straipsnį vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, laikomas piniginiu straipsniu. Taigi toks finansinis turtas laikomas turtu, vertinamu amortizuota savikaina užsienio valiuta. Amortizuotos savikainos valiutos keitimo skirtumai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, o kiti balansinės vertės pasikeitimai pripažįstami pagal 5.7.10 straipsnį.
- B5.7.3 Pagal 5.7.5 straipsnį ūkio subjektui leidžiama neatšaukiamai pasirinkti pateikti vėlesnius konkrečių investicijų į nuosavybės priemones tikrosios vertės pasikeitimus kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Tokia investicija nėra piniginis straipsnis. Taigi į pelną arba nuostolius, pateiktus kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pagal 5.7.5 straipsnį, įtraukti visi susiję užsienio valiutos keitimo komponentai.
- B5.7.4 Jei neišvestinį piniginių turtą ir neišvestinį piniginių išsipareigojimą sieja apsidraudimo santykiai, šių finansinių priemonių užsienio valiutos keitimo komponento pasikeitimai pateikiami pelno (nuostolių) ataskaitoje.

Įsipareigojimai, priskirti prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- B5.7.5 Priskirdamas finansinį išsipareigojimą prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, ūkio subjektas turi nustatyti, ar nurodžius išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje susidarytų arba padidėtų apskaitos neatitikimas pelno (nuostolių) ataskaitoje. Apskaitos neatitikimas atsirastų arba padidėtų, jei, nurodžius išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, pelno (nuostolių) ataskaitoje susidarytų didesnis neatitikimas nei tuo atveju, jei šios sumos būtų pateiktos pelno (nuostolių) ataskaitoje.
- B5.7.6 Siekdamas tai nustatyti, ūkio subjektas turi įvertinti, ar tikisi, kad išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikis ir kitos finansinės priemonės, vertinamos tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, tikrosios vertės pasikeitimas bus užskaitomi tarpusavyje pelno (nuostolių) ataskaitoje. Tokie lūkesčiai turi būti grindžiami ekonominiu išsipareigojimo ir kitos finansinės priemonės charakteristikų ryšiu.
- B5.7.7 Tas nustatymas atliekamas pirminio pripažinimo metu ir pakartotinai nevertinamas. Kad būtų patogiau, ūkio subjektas nebūtinai turi sandorius dėl viso turto ir išsipareigojimų, dėl kurių atsiranda apskaitos neatitikimas, sudaryti lygiai tuo pačiu metu. Pagrįstas vėlavimas leidžiamas, jei tikimasi, kad įvyks visi likę sandoriai. Metodiką, kuria nustatoma, ar nurodžius išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje susidarytų arba padidėtų apskaitos neatitikimas pelno (nuostolių) ataskaitoje, ūkio subjektas turi taikyti nuosekliai. Vis dėlto, jei išsipareigojimų, priskirtų prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, charakteristikas ir kitų finansinių priemonių charakteristikas sieja skirtingi ekonominiai ryšiai, ūkio subjektas gali taikyti skirtingas metodikas. 7-ajame TFAS reikalaujama, kad ūkio subjektas finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose atskleistų kokybinę informaciją apie to nustatymo metodiką.
- B5.7.8 Jei toks neatitikimas atsirastų arba padidėtų, reikalaujama, kad visus tikrosios vertės pasikeitimus (įskaitant išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį) ūkio subjektas nurodytų pelno (nuostolių) ataskaitoje. Jei tokio neatitikimo neatsirastų arba jis nepadidėtų, reikalaujama, kad išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį ūkio subjektas nurodytų kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje.
- B5.7.9 Kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pateiktos sumos vėliau neperkeliamos į pelno (nuostolių) ataskaitą. Vis dėlto ūkio subjektas gali perkelti sukauptą pelną arba nuostolius iš vienos nuosavybės dalies į kitą.

- B5.7.10 Toliau pateiktame pavyzdyje aprašoma, kada pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų apskaitos neatitikimas, jei išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikis būtų nurodytas kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje. Hipotekos bankas teikia klientams paskolas ir finansuoja jas parduodamas rinkoje obligacijas, pasižyminčias sutampančiomis (pvz., nepadengtosios sumos, grąžinimo profilio, laikotarpio ir valiutos) charakteristikomis. Pagal paskolos sutarties sąlygas hipotekos klientui leidžiama iš anksto sumokėti paskolos sumą (t. y. įvykdyti savo išpareigojimą bankui) perkant atitinkamą obligaciją tikrąja verte rinkoje ir pateikiant šią obligaciją hipotekos bankui. Dėl šios sutartyje numatytos išankstinio mokėjimo teisės, pablogėjus obligacijos kredito kokybei (taigi ir sumažėjus hipotekos banko išpareigojimo tikrajai vertei), sumažėja ir hipotekos banko paskolos turto tikroji vertė. Turto tikrosios vertės pasikeitimas atitinka sutartyje numatytą hipotekos kliento teisę iš anksto sumokėti hipotekos paskolos sumą nusipirkus pagrindinę obligaciją tikrąja verte (kuri šiame pavyzdyje sumažėjo) ir pateikus obligaciją hipotekos bankui. Taigi išpareigojimo (obligacijos) kredito rizikos pasikeitimų poveikį pelno (nuostolių) ataskaitoje bus užskaitomas kaip atitinkamas finansinio turto (paskolos) tikrosios vertės pasikeitimas. Jei išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikis būtų buvęs nurodytas kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, pelno (nuostolių) ataskaitoje būtų atsiradęs apskaitos neatitikimas. Todėl reikalaujama, kad visus išpareigojimo tikrosios vertės pasikeitimus (įskaitant išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimo poveikį) hipotekos bankas nurodytų pelno (nuostolių) ataskaitoje.
- B5.7.11 B5.7.10 straipsnyje pateiktame pavyzdyje išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimo poveikį ir finansinio turto tikrosios vertės pasikeitimus sieja sutartinis ryšys (t. y. dėl hipotekos kliento sutartyje numatytos teisės iš anksto sumokėti paskolos sumą perkant obligaciją tikrąja verte ir perduodant obligaciją hipotekos bankui). Vis dėlto apskaitos neatitikimas gali atsirasti ir nesant sutartinio ryšio.
- B5.7.12 Taikant 5.7.7 ir 5.7.8 straipsnių reikalavimus apskaitos neatitikimas atsiranda ne vien dėl vertinimo metodo, kurį ūkio subjektas taiko siekdamas nustatyti išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį. Apskaitos neatitikimas pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų tik jei tikimasi, kad išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikis (kaip apibrėžta 7-ajame TFAS) ir kitos finansinės priemonės tikrosios vertės pasikeitimai bus užskaitomi tarpusavyje. Neatitikimas, atsirandantis vien dėl vertinimo metodo (t. y. dėl to, kad ūkio subjektas neatskiria išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų nuo kai kurių kitų jo tikrosios vertės pasikeitimų), nustatymui, kurį reikalaujama atlikti 5.7.7 ir 5.7.8 straipsniuose, poveikio neturi. Pavyzdžiui, ūkio subjektas gali neatskirti išpareigojimo kredito rizikos pasikeitimų nuo likvidumo rizikos pasikeitimų. Jei ūkio subjektas nurodo bendrą abiejų veiksnių poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, neatitikimas gali atsirasti dėl to, kad likvidumo rizikos pasikeitimai gali būti įtraukti į ūkio subjekto finansinio turto tikrosios vertės vertinimą, o visos to turto tikrosios vertės pasikeitimas pateikiamas pelno (nuostolių) ataskaitoje. Vis dėlto toks neatitikimas atsiranda ne dėl B5.7.6 straipsnyje aprašyto tarpusavio užskaitos ryšio, bet dėl vertinimo netikslumo, todėl jis nustatymui, kurį reikalaujama atlikti pagal 5.7.7 ir 5.7.8 straipsnius, įtakos neturi.

Sąvokos „kredito rizika“ reikšmė (5.7.7 ir 5.7.8 straipsniai)

- B5.7.13 7-ajame TFAS kredito rizika apibrėžiama kaip „rizika, kad viena finansinės priemonės šalis patirs finansinį nuostolį, nes kita šalis neįvykdys savo prievolės“. 5.7.7 straipsnio a punkto reikalavimas susijęs su rizika, kad emitentas neįvykdys to konkretaus išpareigojimo. Jis nebūtinai susijęs su emitento kreditingumu. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas išleidžia užstatu užtikrintą išpareigojimą ir užstatu neužtikrintą išpareigojimą, kurie šiaip yra vienodi, tų dviejų išpareigojimų kredito rizika skirsis, nors juos išleido tas pats ūkio subjektas. Užstatu užtikrinto išpareigojimo kredito rizika bus mažesnė už užstatu neužtikrinto išpareigojimo kredito riziką. Užstatu užtikrinto išpareigojimo kredito rizika gali būti beveik nulinė.
- B5.7.14 Taikant 5.7.7 straipsnio a punkte nustatytą reikalavimą kredito rizika skiriasi nuo turtui būdingos rezultatų rizikos. Turtui būdinga rezultatų rizika susijusi ne su rizika, kad ūkio subjektas neįvykdys konkretaus išpareigojimo, bet su rizika, kad atskiro turto arba turto grupės rezultatai bus prasti (arba jų visai nebus).

- B5.7.15 Toliau pateikta turtui būdingos rezultatų rizikos pavyzdžiai:
- vienetus siejančia savybe pasižymintis išsipareigojimas, pagal kurį investuotojams mokėtina suma nustatyta sutartyje remiantis konkrečiau turto rezultatais. Tos vienetus siejančios savybės poveikis išsipareigojimo tikrajai vertei yra ne kredito rizika, bet turtui būdinga rezultatų rizika;
  - toliau išdėstytomis charakteristikomis pasižymintio struktūrizuoto ūkio subjekto išleistas išsipareigojimas. Ūkio subjektas teisiškai izoliuotas, todėl ūkio subjekto turtas atsietas, kad net bankroto atveju atitektų tik investuotojams. Ūkio subjektas nesudaro jokių kitų sandorių ir jo turto negalima įkeisti. Sumos ūkio subjekto investuotojams mokėtinos tik atsietu turto sukūrus pinigų srautus. Taigi išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimai pirmiausia atitinka turto tikrosios vertės pasikeitimus. Turto rezultatų poveikis išsipareigojimo tikrajai vertei yra ne kredito rizika, bet turtui būdinga rezultatų rizika.

Kredito rizikos pasikeitimų poveikio nustatymas

- B5.7.16 Taikydamas 5.7.7 straipsnio a punkte nustatytą reikalavimą, ūkio subjektas nustato finansinio išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo sumą, sietiną su to išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimais:
- kaip jo tikrosios vertės pasikeitimo, nesietino su rinkos sąlygų pasikeitimais, dėl kurių atsiranda rinkos rizika, sumą (žr. B5.7.17 ir B5.7.18 straipsnius) arba
  - taikydamas alternatyvų metodą, kuriuo, ūkio subjekto nuomone, galima tiksliau nustatyti išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo, sietino su jo kredito rizikos pasikeitimais, sumą.
- B5.7.17 Prie rinkos sąlygų pasikeitimų, dėl kurių atsiranda rinkos rizika, priskiriami lyginamosios palūkanų normos, kito ūkio subjekto finansinės priemonės kainos, biržos prekių kainos, užsienio valiutos keitimo kursų arba kainų ar tarifų indeksų pasikeitimai.
- B5.7.18 Jei vieninteliai reikšmingi išsipareigojimui svarbūs rinkos pasikeitimai yra stebimos (lyginamosios) palūkanų normos pasikeitimai, B5.7.16 straipsnio a punkte nurodytą sumą galima apskaičiuoti laikantis šių nurodymų:
- pirmiausia, remdamasis išsipareigojimo tikrąja verte ir jo sutartyje numatytais pinigų srautais ataskaitinio laikotarpio pradžioje, ūkio subjektas apskaičiuoja ataskaitinio laikotarpio pradžios išsipareigojimo vidinę grąžos normą. Iš šios grąžos normos jis atima laikotarpio pradžios stebimą (lyginamąją) palūkanų normą ir taip gauna finansinei priemonei būdingą vidinės grąžos normos komponentą;
  - paskui ūkio subjektas apskaičiuoja su išsipareigojimu susijusių pinigų srautų dabartinę vertę, remdamasis ataskaitinio laikotarpio pabaigos sutartyse numatytų išsipareigojimų pinigų srautais ir diskonto norma, kuri yra lygi: i) laikotarpio pabaigos stebimos (lyginamosios) palūkanų normos ir ii) pagal a punktą apskaičiuoto finansinei priemonei būdingo vidinės grąžos normos komponento sumai;
  - laikotarpio pabaigos išsipareigojimo tikrosios vertės ir pagal b punktą apskaičiuotos sumos skirtumas yra tikrosios vertės pasikeitimas, kuris nėra sietinas su stebimos (lyginamosios) palūkanų normos pasikeitimais. Tai suma, kurią reikia pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pagal 5.7.7 straipsnio a punktą.
- B5.7.19 B5.7.18 straipsnyje pateiktas pavyzdys grindžiamas prielaida, kad tikrosios vertės pasikeitimai, atsirandantys ne dėl finansinės priemonės kredito rizikos arba stebimos (lyginamosios) palūkanų normos pasikeitimų, bet dėl kitų veiksnių, yra nereikšmingi. Šis metodas nebūtų tinkamas, jei tikrosios vertės pasikeitimai dėl kitų veiksnių būtų reikšmingi. Tokiais atvejais reikalaujama, kad ūkio subjektas taikytų alternatyvų metodą, kuriuo išsipareigojimo kredito rizikos poveikis įvertinamas tiksliau (žr. B5.7.16 straipsnio b punktą). Pavyzdžiui, jei pavyzdyje nurodytą finansinę priemonę sudaro įterptoji išvestinė finansinė priemonė, nustatant sumą, kurią reikia pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pagal 5.7.7 straipsnio a punktą, į įterptosios išvestinės finansinės priemonės tikrosios vertės pasikeitimą neatsižvelgiama.
- B5.7.20 Kaip ir atliekant visus tikrosios vertės vertinimus, taikant ūkio subjekto vertinimo metodą, kuriuo nustatoma išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo dalis, sietina su kredito rizikos pasikeitimais, būtina taikyti kuo daugiau svarbių stebimų ir kuo mažiau nestebimų duomenų.

APSIDRAUDIMO APSKAITA (6 SKYRIUS)

Apsidraudimo priemonės (6.2 skirsnis)**Tinkamumo kriterijus atitinkančios priemonės**

- B6.2.1 Išvestinės finansinės priemonės, kurios yra įterptos į mišriąsias sutartis, bet neapskaitomos atskirai, negali būti laikomos atskiromis apsidraudimo priemonėmis.
- B6.2.2 Paties ūkio subjekto nuosavybės priemonės nėra jo finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai, todėl jos negali būti laikomos apsidraudimo priemonėmis.
- B6.2.3 Užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandorio neišvestinės finansinės priemonės užsienio valiutos rizikos komponentas nustatomas pagal 21-ąją TAS.

Pasirašyti pasirinkimo sandoriai

- B6.2.4 Šiuo standartu neribojamos aplinkybės, kuriomis išvestinė finansinė priemonė, vertinama tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, gali būti laikoma apsidraudimo priemone, išskyrus kai kuriuos pasirašytus pasirinkimo sandorius. Pasirašyto pasirinkimo sandorio negalima laikyti apsidraudimo priemone, nebent jis užskaitomas nusipirkto pasirinkimo sandoriu, įskaitant pasirinkimo sandorį, įterptą į kitą finansinę priemonę (pvz., pasirašytą pasirinkimo pirkti sandorį, taikomą įsipareigojimui su teise išpirkti apdrausti).

Apsidraudimo priemonių priskyrimas

- B6.2.5 Apsidraudimo sandorių, kurie nėra užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandoriai, atveju, kai ūkio subjektas neišvestinių finansinių turto arba neišvestinių finansinių įsipareigojimų, vertinamą tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, laiko apsidraudimo priemone, jis gali taip priskirti tik visą neišvestinę finansinę priemonę arba jos dalį.
- B6.2.6 Pavienė apsidraudimo priemonė gali būti laikoma apsidraudimo nuo daugiau nei vienos rūšies rizikos priemone, jei apsidraudimo priemonė ir įvairios rizikos pozicijos konkrečiai laikomos apdraustaisiais objektais. Tuos apdraustuosius objektus gali sieti įvairūs apsidraudimo santykiai.

Apdraustieji objektai (6.3 skirsnis)**Tinkamumo kriterijus atitinkantys objektai**

- B6.3.1 Tvirtas pasižadėjimas įsigyti verslą verslo jungimo metu negali būti apdraustuoju objektu, išskyrus užsienio valiutos riziką, nes kitos rizikos, nuo kurios būtų apsidraudžiama, negalima atskirai apibrėžti ir įvertinti. Ta kita rizika yra bendroji verslo rizika.
- B6.3.2 Investicija pagal nuosavybės metodą negali būti tikrosios vertės apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu. Taip yra todėl, kad taikant nuosavybės metodą pelnu arba nuostoliais pripažįstami ne investicijos tikrosios vertės pasikeitimai, bet investuotojui priklausanti subjekto, į kurią investuojama, pelno arba nuostolio dalis. Dėl panašios priežasties investicija į konsoliduotąją patronuojamąją įmonę negali būti tikrosios vertės apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu. Taip yra todėl, kad konsoliduojant pelnu arba nuostoliais pripažįstami ne investicijos tikrosios vertės pasikeitimai, bet patronuojamosios įmonės pelnas arba nuostoliai. Grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimo sandoris yra kitoks, nes jis yra ne tikrosios vertės apdraudimo nuo investicijos vertės pasikeitimo, bet apdraudimo nuo užsienio valiutos pozicijos sandoris.
- B6.3.3 Pagal 6.3.4 straipsnį ūkio subjektui leidžiama apdraustuoju objektu laikyti bendrąją poziciją, kurią sudaro pozicija ir išvestinė finansinė priemonė. Priskirdamas tokį apdraustąjį objektą, ūkio subjektas vertina, ar bendrąją poziciją sudaranti pozicija derinama su išvestine finansine priemone taip, kad atsiranda skirtinga bendroji pozicija, valdoma kaip viena konkrečios rizikos (arba kelių rizikos rūšių) pozicija. Šiuo atveju ūkio subjektas apdraustąjį objektą gali priskirti remdamasis bendrąja pozicija. Pavyzdžiui:
- a) ūkio subjektas gali apdrausti tam tikrą kiekį labai tikėtinų kavos pirkimų po 15 mėnesių nuo kainos rizikos (grindžiamos JAV doleriais), naudodamas 15 mėnesių trukmės ateities sandorį dėl kavos. Rizikos valdymo tikslais labai tikėtinus kavos pirkimus ir ateities sandorį dėl kavos kartu galima vertinti kaip 15 mėnesių fiksuotos sumos JAV dolerių užsienio valiutos rizikos poziciją (t. y. kaip bet kokią fiksuotos sumos JAV dolerių pinigų išmoką po 15 mėnesių);

- b) ūkio subjektas gali apdrausti viso 10 metų laikotarpio fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonių, išreikštų užsienio valiuta, užsienio valiutos riziką. Vis dėlto ūkio subjektui fiksuotosios palūkanų normos pozicijos jo funkcinė valiuta reikia tik trumpam arba vidutinės trukmės laikotarpiui (tarkime dvejiems metams), o kintamosios palūkanų normos pozicijos jo funkcinė valiuta – likusiam laikotarpiui iki termino. Kiekvieno iš dvejų metų laikotarpių pabaigoje (t. y. kas dvejus metus) ūkio subjektas fiksuoja kitų dvejų metų palūkanų normos poziciją (jei palūkanų lygis yra toks, kad ūkio subjektas nori fiksuoti palūkanų normas). Šiuo atveju ūkio subjektas gali sudaryti dešimties metų skirtingų valiutų fiksuotosios ir kintamosios palūkanų normų apsikaitimo sandorį, pagal kurį fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonė užsienio valiuta pakeičiama kintamosios palūkanų normos funkcinės valiutos pozicija. Tai apdraudžiama dvejų metų palūkanų normų apsikaitimo sandoriu, pagal kurį – remiantis funkcinė valiuta – kintamosios palūkanų normos skolos vertybiniai popieriai pakeičiami fiksuotosios palūkanų normos skolos vertybiniais popieriais. Iš tikrųjų fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonė užsienio valiuta ir dešimties metų skirtingų valiutų fiksuotųjų ir kintamųjų palūkanų normų apsikaitimo sandoriai rizikos valdymo tikslais kartu vertinami kaip dešimties metų kintamosios normos skolos priemonės funkcinė valiuta pozicija.

B6.3.4 Priskirdamas apdraustąjį objektą remdamasis bendrąja pozicija, ūkio subjektas, siekdamas įvertinti apsidraudimo veiksmingumą ir nustatyti apsidraudimo neveiksmingumą, atsižvelgia į bendrą objektų, kurie sudaro bendrąją poziciją, poveikį. Vis dėlto bendrąją poziciją sudarantys objektai ir toliau apskaitomi atskirai. Tai yra, pavyzdžiui:

- a) išvestinės finansinės priemonės, kurios sudaro bendrąją poziciją, pripažįstamos kaip atskiras turtas arba įsipareigojimai, vertinami tikrąja verte; ir
- b) jei pripažįstama, kad objektus, kurie sudaro bendrąją poziciją, sieja apsidraudimo santykis, išvestinės finansinės priemonės įtraukimas į bendrąją poziciją turi derėti su tos išvestinės finansinės priemonės pripažinimu apsidraudimo priemone bendrosios pozicijos lygmeniu. Pavyzdžiui, jei pripažindamas išvestinę finansinę priemonę kaip bendrąją poziciją sudarančių objektų apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonę ūkio subjektas neįtraukia išvestinės finansinės priemonės išankstinio elemento, jis šio elemento taip pat turi neįtraukti įtraukdamas tą išvestinę finansinę priemonę kaip bendrosios pozicijos apdraustąjį objektą. Kitu atveju į bendrąją poziciją turi būti įtraukiama visa išvestinė finansinė priemonė arba jos dalis.

B6.3.5 6.3.6 straipsnyje nurodyta, kad labai tikėtino prognozuojamo ūkio subjektų grupės vidaus sandorio užsienio valiutos rizika konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose gali būti apibrėžiama kaip pinigų srautų apsidraudimo sandorio apdraustasis objektas, jei sandoris išreikštas ne jį sudarančio ūkio subjekto funkcinė valiuta ir jei užsienio valiutos rizika turės įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams. Šiuo atveju ūkio subjektas gali būti patronuojančioji, patronuojamoji, asocijuotoji įmonė, jungtinė veikla arba padalinys. Jei prognozuojamo ūkio subjektų grupės vidaus sandorio užsienio valiutos rizika neturi įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams, šis ūkio subjektų grupės vidaus sandoris negali būti apibrėžiamas kaip apdraustasis objektas. Tai gali būti honorarų, palūkanų ar išmokų vadovybei operacijos tarp tos pačios grupės narių, nebent sudaromas susijęs išorės sandoris. Vis dėlto, jei prognozuojamo ūkio subjektų grupės vidaus sandorio užsienio valiutos rizika turės įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams, šį ūkio subjektų grupės vidaus sandorį galima apibrėžti kaip apdraustąjį objektą. Kaip pavyzdį būtų galima nurodyti prognozuojamą tos pačios grupės narių atsargų pirkimą arba pardavimą tarpusavyje, jei po to atsargos parduodamos šaliai, kuri grupės atžvilgiu yra išorės šalis. Panašiai įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams turėtų ir prognozuojamas ūkio subjektų grupės vidaus įrangos ir įrenginių pardavimo sandoris, pagal kurį įrangą ir įrenginius pagaminęs grupės ūkio subjektas parduotų juos grupės ūkio subjektui, kuris šią įrangą ir įrenginius naudotų vykdydamas veiklą. Taip galėtų būti, pvz., todėl, kad perkantysis ūkio subjektas nudėvėtų įrangą ir įrenginius, o iš pradžių pripažinta įrangos ir įrenginių suma gali pakisti, jei prognozuojamas ūkio subjektų grupės vidaus sandoris išreiškiamas ne perkančiojo ūkio subjekto funkcinė valiuta.

B6.3.6 Jei prognozuojamam ūkio subjektų grupės vidaus sandoriui galima taikyti apsidraudimo apskaitą, visas pelnas arba nuostoliai pagal 6.5.11 straipsnį pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis ir iš jų išskaitomi. Atitinkamas laikotarpis arba laikotarpiai, kuriais apdraustojo sandorio užsienio valiutos rizika turi įtakos pelnui arba nuostoliams, yra tas laikotarpis, kuriuo ji turi įtakos konsoliduotajam pelnui arba nuostoliams.

Apdraustųjų objektų priskyrimas

B6.3.7 Komponentas yra už visą objektą mažesnis apdraustasis objektas. Taigi komponentas atitinka tik tam tikrą objekto, kurį jis sudaro, riziką arba riziką tik tam tikru mastu (pvz., jei priskiriama proporcinė objekto dalis).

Rizikos komponentai

- B6.3.8 Kad rizikos komponentą būtų galima laikyti apdraustuoju objektu, jis turi būti atskirai nustatomas finansinio arba nefinansinio straipsnio komponentas, o straipsnio pinigų srautų arba tikrosios vertės pasikeitimus, sietinus su to rizikos komponento pasikeitimais, turi būti galima patikimai įvertinti.
- B6.3.9 Nustatydamas, kuriuos rizikos komponentus galima laikyti apdraustuoju objektu, ūkio subjektas vertina tokius rizikos komponentus atsižvelgdamas į konkrečią rinkos, su kuria susijusi rizika arba rizikos rūšys ir kurioje vykdoma apsidraudimo veikla, struktūrą. Nustatant tuos komponentus reikia vertinti atitinkamus faktus ir aplinkybes, kurie, atsižvelgiant į riziką ir rinką, skiriasi.
- B6.3.10 Norėdamas laikyti rizikos komponentus apdraustaisiais objektais, ūkio subjektas atsižvelgia į tai, ar rizikos komponentai yra aiškiai nurodyti sutartyje (sutartyje nurodyti rizikos komponentai), ar įtraukti į objekto, kurį jie sudaro, tikrąją vertę arba pinigų srautus (sutartyje nenurodyti rizikos komponentai). Sutartyje nenurodyti rizikos komponentai gali būti susiję su objektais, kurie nėra sutartis (pvz., prognozuojami sandoriai), arba kurie yra sutartys, kuriose nėra aiškiai nurodytas komponentas (pvz., tvirtas pasižadėjimas, į kurį įtraukta ne kainų nustatymo formulė, susijusi su įvairiais pagrindiniais kintamaisiais, bet tik viena kaina). Pavyzdžiui:
- a) ūkio subjektas A yra sudaręs ilgalaikę gamtinių dujų tiekimo sutartį; dujų kaina nustatoma pagal sutartyje nurodytą formulę, susijusią su biržos prekėmis ir kitais veiksniais (pvz., gazoliu, mazutu ir kitais komponentais, pvz., transporto mokesčiais). Ūkio subjektas A apdraudžia tos tiekimo sutarties gazolio komponentą, taikydamas gazolio išankstinių sandorį. Gazolio komponentas nurodytas tiekimo sutarties sąlygose, todėl jis yra sutartyje nurodytas rizikos komponentas. Taigi, atsižvelgdamas į kainų nustatymo formulę, ūkio subjektas A daro išvadą, kad gazolio kainos poziciją galima nustatyti atskirai. Taip pat egzistuoja gazolio išankstinių sandorių rinka. Todėl ūkio subjektas A daro išvadą, kad gazolio kainos poziciją galima patikimai įvertinti. Taigi tiekimo sutarties gazolio kainos pozicija yra rizikos komponentas, kurį galima laikyti apdraustuoju objektu;
  - b) ūkio subjektas B apdraudžia savo būsimą kavos pirkimą, remdamasis savo gamybos prognozėmis. Apsidraudimo laikotarpis prasideda ne vėliau kaip likus 15 mėnesių iki dalies prognozuojamo pirkti kiekio pristatymo. Laikui bėgant (artėjant tiekimo datai) ūkio subjektas B apdraustąjį kiekį didina. Kavos kainos rizikai valdyti ūkio subjektas B taiko dvejų tipų sandorius:
    - i) kavos, kuria prekiaujama biržoje, ateities sandorius ir
    - ii) kavos *Arabica* tiekimo iš Kolumbijos į konkrečią gamybos vietą sandorius. Pagal šiuos sandorius vienos tonos kavos kaina grindžiama kavos, kuria prekiaujama biržoje, ateities sandorio kaina, pridėjus fiksuotų kainų skirtumą ir kintamą logistikos paslaugų mokesčių pagal kainų nustatymo formulę. Kavos tiekimo sutartis yra vykdoma sutartis, pagal kurią ūkio subjektas B priima iš tikrųjų pristatytą kavą.

Dėl pristatymo, susijusio su dabartiniu derliumi, sudarydamas kavos tiekimo sandorius ūkio subjektas B gali nustatyti tikrosios nusipirkto kavos kokybės (kavos *Arabica* iš Kolumbijos) ir etaloninės kokybės, kuri yra pagrindinis biržoje prekiaujamo ateities sandorio kintamasis, kainos skirtumą. Tačiau kavos tiekimo sutartys dėl pristatymo, susijusio su kitu derliumi, dar nesudarytos, todėl kainos skirtumo nustatyti negalima. Kavos, kuria prekiaujama biržoje, ateities sandoriais ūkio subjektas B siekia apdrausti su dabartiniu ir kitu derliumi susijusio pristatymo kavos kainos rizikos etaloninės kokybės komponentą. Ūkio subjektas B nustato, kad jam kyla trijų rūšių rizika: kavos kainos rizika, atitinkanti etaloninę kokybę, kavos kainos rizika, atitinkanti etaloninės kokybės kavos ir konkrečios kavos *Arabica* iš Kolumbijos, kurią jis iš tikrųjų gauna, kainos skirtumą, ir kintamų logistikos sąnaudų rizika. Ūkio subjektui B sudarius kavos tiekimo sutartį, etaloninę kokybę atitinkanti su dabartiniu derliumi susijusio tiekimo kavos kainos rizika yra sutartyje nurodytas rizikos komponentas, nes į kainų nustatymo formulę įtraukiamas kavos, kuria prekiaujama rinkoje, ateities sandorio kainos indeksas. Ūkio subjektas B daro išvadą, kad ši rizikos komponentą galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti. Dėl pristatymo, susijusio su kitu derliumi, ūkio subjektas B kavos tiekimo sutarčių dar nėra sudaręs (t. y. tie pristatymai yra prognozuojami sandoriai). Taigi etaloninę kokybę atitinkanti

kavos kainos rizika yra sutartyje nenurodytas rizikos komponentas. Analizuojant ūkio subjekto B rinkos struktūrą atsižvelgiama į tai, kaip nustatoma galimo konkrečios kavos, kurią jis gauna, tiekimo kaina. Taigi, remdamasis šia rinkos struktūros analize, ūkio subjektas B daro išvadą, kad į prognozuojamus sandorius taip pat įtraukiama kavos kainos rizika, atitinkanti etaloninę kokybę, kaip rizikos komponentas, kurį galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti, nors jis sutartyje nenurodytas. Todėl ūkio subjektas B kavos tiekimo sandorių ir prognozuojamų sandorių apsidraudimo santykius gali apibrėžti remdamasis rizikos komponentais (etaloninę kokybę atitinkančia kavos kainos rizika);

- c) ūkio subjektas C apdraudžia dalį savo pirkimų reaktyvinių degalų remdamasis savo vartojimo prognozėmis likus ne mažiau kaip 24 mėnesiams iki degalų tiekimo, ir laikui bėgant apdraudžiamą kiekį didina. Ūkio subjektas C apdraudžia šią poziciją taikydamas įvairių tipų sandorius, atsižvelgdamas į apsidraudimo sandorio laikotarpio trukmę, kuri turi įtakos išvestinių finansinių priemonių rinkos likvidumui. Ilgesniems laikotarpiams (12–24 mėnesių) ūkio subjektas C taiko žalios naftos sandorius, nes tik jų rinkos likvidumas yra pakankamas. 6–12 mėnesių trukmės laikotarpiams ūkio subjektas C taiko gazolio išvestines finansines priemones, nes jos yra pakankamai likvidžios. Iki šešių mėnesių trukmės laikotarpiams ūkio subjektas C taiko reaktyvinių degalų sandorius. Išanalizavus ūkio subjekto C naftos ir jos produktų rinkos struktūrą ir įvertinus atitinkamus faktus bei aplinkybes nustatoma, kad:

- i) ūkio subjektas C veikia geografinėje zonoje, kurioje žalios naftos etalonas yra *Brent*. Žalia nafta yra žaliavos etalonas, turintis įtakos įvairių rafinuotų naftos produktų kainai kaip svarbiausias veiksnys. Gazolis yra rafinuotų naftos produktų etalonas, taikomas referencinėms distiliacinės alyvos bendresne prasme kainoms nustatyti. Tai taip pat matyti iš aplinkos, kurioje veikia ūkio subjektas C, žalios naftos ir rafinuotų naftos produktų rinkų išvestinių finansinių priemonių rūšių, tokių kaip:

— etaloninės žalios naftos ateities sandoris, taikomas etaloninei žaliai naftai *Brent*;

— etaloninio gazolio ateities sandoris, taikomas referencinėms distiliatų kainoms nustatyti; pvz., reaktyvinių degalų skirtumo išvestinės finansinės priemonės apima reaktyvinių degalų ir to etaloninio gazolino kainų skirtumą; ir

— etaloninio gazolino krekingo skirtumo išvestinė finansinė priemonė (t. y. žalios naftos ir gazolio kainų skirtumo išvestinė finansinė priemonė – rafinavimo marža), kuria indeksuojama žalia nafta *Brent*;

- ii) rafinuotų naftos produktų kaina nesiskiria pagal tai, kuri konkreti žalia nafta perdirbama konkrečioje rafinavimo įmonėje, nes šie rafinuoti naftos produktai (pvz., gazolis arba reaktyviniai degalai) yra standartizuoti.

Taigi ūkio subjektas C daro išvadą, kad į jo reaktyvinių degalų pirkimo kainos riziką įtrauktas žalios naftos kainos rizikos komponentas, grindžiamas žalia nafta *Brent*, ir gazolio kainos rizikos komponentas, nors žalia nafta ir gazolis sutarčių sąlygose nenurodyti. Ūkio subjektas C daro išvadą, kad šiuos du rizikos komponentus galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti, nors jie sutartyje nenurodyti. Todėl ūkio subjektas C gali apibrėžti prognozuojamo reaktyvinių degalų pirkimo apsidraudimo santykius remdamasis (žalios naftos ir gazolio) rizikos komponentais. Iš šios analizės taip pat matyti, kad jei, pvz., ūkio subjektas C taikytų žalios naftos išvestines finansines priemones, grindžiamas žalia nafta *West Texas Intermediate* (WTI), dėl žalios naftos *Brent* ir žalios naftos WTI kainų skirtumo pasikeitimų atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas;

- d) ūkio subjektas D turi fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonę. Ši priemonė išleista aplinkoje, kurios rinkoje labai įvairios panašios skolos priemonės lyginamos pagal jų skirtumą su lyginamąja norma (pvz., LIBOR), o kintamosios palūkanų normos priemonės toje aplinkoje paprastai indeksuojamos pagal šią lyginamąją normą. Palūkanų normos rizikai valdyti remiantis šia lyginamąja

norma dažnai taikomi palūkanų normų apsikeitimo sandoriai, neatsižvelgiant į skolos priemonių ir lyginamosios normos skirtumą. Fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonių kaina kinta tiesiogiai pagal lyginamosios normos pasikeitimus jiems vykstant. Ūkio subjektas D daro išvadą, kad ši lyginamoji norma yra komponentas, kurį galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti. Taigi ūkio subjektas D gali apibrėžti fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonės apsidraudimo santykius remdamasis lyginamosios palūkanų normos rizikos komponentu.

- B6.3.11 Kai rizikos komponentas laikomas apdraustuoju objektu, apsidraudimo apskaitos reikalavimai tam rizikos komponentui taikomi taip, kaip ir kitiems apdraustiesiems objektams, kurie nėra rizikos komponentai. Pavyzdžiui, taikomi tinkamumo kriterijai, įskaitant tai, kad apsidraudimo sandoris turi atitikti apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus ir kad bet kokią apsidraudimo neveiksmingumą būtina įvertinti ir pripažinti.
- B6.3.12 Ūkio subjektas taip pat gali priskirti tik apdraustojo objekto pinigų srautų arba tikrosios vertės pasikeitimus, viršijančius nustatytą kainą arba kitą kintamąjį ar mažesnius už juos (vienpusė rizika). Apdraustojo objekto vienpusę riziką atitinka ne laiko vertė, bet nusipirkto pasirinkimo sandorio apsidraudimo priemonės vidinė vertė (laikant, kad pagrindinės sąlygos yra tokios pačios kaip priskirtos rizikos). Pavyzdžiui, ūkio subjektas gali priskirti būsimų pinigų srautų kintamumą dėl prognozuojamo biržos prekių pirkimo kainos padidėjimo. Tokiu atveju ūkio subjektas priskiria tik pinigų srautų nuostolius, patiriamus kainai padidėjus virš nustatyto lygio. Apdraustoji rizika neapima nusipirkto pasirinkimo sandorio laiko vertės, nes laiko vertė nėra prognozuojamo sandorio komponentas, turintis įtakos pelnui arba nuostoliams.
- B6.3.13 Daroma atmetama prielaida, kad jei infliacijos rizika nenurodyta sutartyje, jos negalima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti, todėl ji negali būti laikoma finansinės priemonės rizikos komponentu. Vis dėlto retais atvejais galima nustatyti infliacijos rizikos komponentą, kurį galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti dėl tam tikrų infliacijos aplinkos aplinkybių ir susijusios skolos vertybinių priemonių rinkos.
- B6.3.14 Pavyzdžiui, ūkio subjektas išleidžia skolos vertybinių popierių aplinkoje, kurioje, atsižvelgiant į su infliacija susietų obligacijų apimtį ir laikotarpių struktūrą, susidaro pakankamai likvidi rinka, kurioje galima sukurti nulinio kupono realųjų palūkanų normų struktūrą pagal terminą. Tai reiškia, kad atitinkamos valiutos atžvilgiu infliacija yra svarbus veiksnys, į kurį skolos vertybinių popierių rinkose atsižvelgiama atskirai. Tomis aplinkybėmis infliacijos rizikos komponentą būtų galima nustatyti diskontuojant apdraustosios skolos priemonės pinigų srautus, taikant nulinio kupono realųjų palūkanų normų struktūrą pagal terminą (t. y. panašiai, kaip galima nustatyti nerizikingos (nominaliosios) palūkanų normos komponentą). Vis dėlto dažnai infliacijos rizikos komponento atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti negalima. Pavyzdžiui, ūkio subjektas išleidžia tik nominaliosios palūkanų normos skolos priemonę tokioje aplinkoje, kurioje su infliacija susietų obligacijų rinka nėra pakankamai likvidi, kad būtų galima sukurti nulinio kupono realųjų palūkanų normų struktūrą pagal terminą. Šiuo atveju ūkio subjektas, remdamasis rinkos struktūros, faktų ir aplinkybių analize, negali daryti išvados, kad infliacija yra svarbus veiksnys, į kurį atskirai atsižvelgiama skolos vertybinių popierių rinkose. Taigi ūkio subjektas negali atmeti atmetamos prielaidos, kad sutartyje nenurodytos infliacijos rizikos negalima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti. Todėl infliacijos rizikos komponento nebūtų galima laikyti apdraustuoju objektu. Tai taikoma neatsižvelgiant į jokias infliacijos apsidraudimo priemones, dėl kurių ūkio subjektas iš tikrųjų yra sudaręs sandorius. Pirmiausia ūkio subjektas negali paprasčiausiai priskirti faktinės infliacijos apsidraudimo priemonės sąlygų, taikydamas jos sąlygas nominaliosios palūkanų normos skolos priemonei.
- B6.3.15 Sutartyje nustatytą pripažintą su infliacija susietos obligacijos pinigų srautų infliacijos rizikos komponentą (laikant, kad nereikalaujama atskirai apskaityti įterptosios išvestinės finansinės priemonės) galima atskirai nustatyti ir patikimai įvertinti tol, kol infliacijos rizikos komponentas neturi įtakos kitiems priemonės pinigų srautams.

Nominaliosios sumos komponentai

- B6.3.16 Išskiriami dviejų tipų nominaliųjų sumų komponentai, kurie gali būti laikomi apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu: viso objekto proporcinę dalį atitinkantis komponentas arba lygmens komponentas. Atsižvelgiant į komponento tipą, skiriasi apskaitos rezultatas. Vykdydamas apskaitą, ūkio subjektas priskiria komponentą atsižvelgdamas į savo rizikos valdymo tikslą.

- B6.3.17 Kaip komponento, kuris yra proporcinė dalis, pavyzdį būtų galima nurodyti 50 % sutartyje numatytų paskolos pinigų srautų.
- B6.3.18 Lygmens komponentą galima nurodyti iš apibrėžtos, bet atviros grupės arba iš apibrėžtos nominaliosios sumos. Pavyzdžiui:
- piniginio sandorio apimties dalis, pvz., kiti 10 UPV pinigų srautai iš pardavimo užsienio valiuta po pirmųjų 20 UPV 201X m. kovo mėn. ⁽¹⁾;
  - fizinės apimties dalis, pvz., apatinis vietoje XYZ saugomų gamtinių dujų lygmuo, sudarantis 5 mln. kubinių metrų;
  - fizinės arba kitos sandorio apimties dalis, pvz., 201X m. birželio mėn. nusipirkto naftos pirmieji 100 barelių arba 201X m. birželio mėn. parduotos elektros pirmosios 100 MWh arba
  - apdraustojo objekto nominaliosios sumos lygmuo, pvz., 100 mln. PV tvirto pasižadėjimo paskutiniai 80 mln. PV, 100 mln. PV fiksuotosios palūkanų normos obligacijos apatinis 20 mln. PV lygmuo arba visos 100 mln. PV fiksuotosios palūkanų normos skolos, kurią galima iš anksto sumokėti tikrąja verte (apibrėžta nominalioji suma sudaro 100 mln. PV), viršutinis 30 mln. PV lygmuo.
- B6.3.19 Jei priskiriamas tikrosios vertės apsidraudimo sandorio lygmens komponentas, ūkio subjektas jį turi nurodyti iš apibrėžtos nominaliosios sumos. Siekdamas įvykdyti tikrosios vertės apsidraudimo sandorių tinkamumo reikalavimus, ūkio subjektas iš naujo įvertina apdraustojo objekto tikrosios vertės pasikeitimus (t. y. iš naujo įvertina objekto tikrosios vertės pasikeitimus, sietinus su apdraustąja rizika). Tikrosios vertės apsidraudimo sandorio koregavimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais ne vėliau kaip objekto pripažinimo nutraukimo metu. Todėl būtina atsekti objektą, su kuriuo susijęs tikrosios vertės apsidraudimo sandorio koregavimas. Dėl tikrosios vertės apsidraudimo sandorio lygmens komponento reikalaujama, kad ūkio subjektas atsektų nominaliąją sumą, kuria remiantis jis apibrėžtas. Pavyzdžiui, siekiant atsekti B6.3.18 straipsnio d punkte nurodytą apatinį 20 mln. PV lygmenį arba viršutinį 30 mln. PV lygmenį, būtina atsekti visą apibrėžtą nominaliąją 100 mln. PV sumą.
- B6.3.20 Lygmens komponento, į kurią įtrauktas išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoris, negalima laikyti tikrosios vertės apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu, jei išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandorio tikrajai vertei turi įtakos apdraustosios rizikos pasikeitimai, nebent nustatant apdraustojo objekto tikrosios vertės pasikeitimą į priskirtą lygmenį įtrauktas susijusio išankstinio pasirinkimo sandorio poveikis.
- Komponentų ir visų objekto pinigų srautų santykis*
- B6.3.21 Jei finansinio arba nefinansinio straipsnio pinigų srautų komponentas laikomas apdraustuoju objektu, tas komponentas turi būti mažesnis už visus viso objekto pinigų srautus arba jiems lygus. Vis dėlto visi viso objekto pinigų srautai gali būti laikomi apdraustuoju objektu ir apdraudžiami tik nuo vienos konkrečios rizikos (pvz., tik nuo tų pasikeitimų, kuriuos galima susieti su LIBOR arba biržos prekės lyginamosios kainos pasikeitimais).
- B6.3.22 Pavyzdžiui, jei finansinio įsipareigojimo faktinių palūkanų norma mažesnė už LIBOR, ūkio subjektas negali priskirti:
- įsipareigojimo komponento, kuris yra lygus LIBOR (tikrosios vertės apsidraudimo sandorio atveju pridėjus pagrindinę sumą); ir
  - likusio neigiamo komponento.

⁽¹⁾ Šiame standarte piniginės sumos išreiškiamos piniginiiais vienetais (PV) ir užsienio piniginiiais vienetais (UPV).

- B6.3.23 Vis dėlto, jei fiksuotosios palūkanų normos finansinio išsipareigojimo, kurio faktinių palūkanų norma (pavyzdžiui) yra 100 bazinių punktų mažesnė už LIBOR, ūkio subjektas apdraustuoju objektu gali laikyti viso šio išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimą (t. y. pagrindinę sumą ir LIBOR palūkanas, atėmus 100 bazinių punktų), sietiną su LIBOR pasikeitimais. Jei fiksuotosios palūkanų normos finansinė priemonė apdraudžiama po šios priemonės sudarymo, o palūkanų normos per tą laiką pasikeičia, ūkio subjektas gali priskirti rizikos komponentą, lygų lyginamajai palūkanų normai, kuri yra didesnė už sutartyje nurodytą už objektą mokamą normą. Tokį komponentą ūkio subjektas gali priskirti, jei lyginamoji palūkanų norma yra mažesnė už faktinių palūkanų normą, apskaičiuotą darant prielaidą, kad ūkio subjektas nusipirko priemonę apdraustojo objekto priskyrimo pirmą kartą dieną. Pavyzdžiui, tarkime, ūkio subjektas suteikia fiksuotosios palūkanų normos 100 PV vertės finansinį turtą, kurio faktinių palūkanų norma yra 6 % tuo metu, kai LIBOR yra 4 %. Ūkio subjektas šį turtą apdraudžia vėliau, kai LIBOR padidėja iki 8 %, o turto tikroji vertė sumažėja iki 90 PV. Ūkio subjektas apskaičiuoja, kad jei jis būtų nusipirkęs turtą tą datą, kai jis susijusią LIBOR palūkanų normos riziką pirmą kartą laikė apdraustuoju objektu, faktinis turto pelningumas, grindžiamas tuometine 90 PV turto tikrąja verte, būtų buvęs 9,5 %. Kadangi LIBOR yra mažesnė už šį faktinį pelningumą, ūkio subjektas gali priskirti 8 % LIBOR komponentą, kurį sudaro sutartyje numatyti pinigų srautai ir dabartinės tikrosios vertės (t. y. 90 PV) ir suėjus terminui mokėtinus sumos (t. y. 100 PV) skirtumas.
- B6.3.24 Jei kintamosios palūkanų normos finansiniam išsipareigojimui taikomos (pavyzdžiui) trijų mėnesių LIBOR palūkanos, atėmus 20 bazinių punktų (kurių apatinė riba yra nulis bazinių punktų), ūkio subjektas apdraustuoju objektu gali laikyti viso išsipareigojimo pinigų srautų (t. y. trijų mėnesių LIBOR palūkanų normą, atėmus 20 bazinių punktų, įskaitant apatinę ribą) pasikeitimą, sietiną su LIBOR pasikeitimais. Taigi, kol šio išsipareigojimo likusio galiojimo laikotarpio trijų mėnesių LIBOR išankstinė kreivė nenukrenta žemiau 20 bazinių punktų, apdraustojo objekto pinigų srautų kintamumas yra toks pat, kaip išsipareigojimo, kuriam taikomos trijų mėnesių LIBOR palūkanos, kurių skirtumas yra nulinis arba teigiamas, kintamumas. Vis dėlto, jei šio išsipareigojimo (arba jo dalies) likusio galiojimo laikotarpio trijų mėnesių LIBOR išankstinė kreivė nukrenta žemiau 20 bazinių punktų, apdraustojo objekto pinigų srautų kintamumas yra mažesnis už išsipareigojimo, kuriam taikomos trijų mėnesių LIBOR palūkanos, kurių skirtumas yra nulinis arba teigiamas, kintamumą.
- B6.3.25 Panašus nefinansinio straipsnio pavyzdys būtų speciali žalios naftos iš konkretaus naftos telkinio rūšis, kurios kaina nustatoma remiantis atitinkama etalonine žalia nafta. Jei ūkio subjektas parduoda tą žalią naftą pagal sandorį, kuriam taikoma sutartyje numatyta kainų nustatymo formulė, pagal kurią vieno barelio kaina nustatoma kaip etaloninės žalios naftos kaina, atėmus 10 PV ir taikant 15 PV apatinę ribą, ūkio subjektas apdraustuoju objektu gali laikyti visą pinigų srautų kintamumą pagal pardavimo sutartį, sietiną su etaloninės žalios naftos kainos pasikeitimu. Vis dėlto ūkio subjektas negali priskirti komponento, kuris yra lygus visam etaloninės žalios naftos kainos pasikeitimui. Taigi, kol išankstinė (kiekvieno pristatymo) kaina nenukrenta iki mažiau nei 25 PV, apdraustojo objekto pinigų srautų kintamumas yra toks pat, kaip žalios naftos pardavimo etaloninės žalios naftos kaina (arba pridėjus teigiamą skirtumą) kintamumas. Vis dėlto, jei išankstinė kurio nors pristatymo kaina nukrenta iki mažiau nei 25 PV, apdraustojo objekto pinigų srautų kintamumas yra mažesnis už žalios naftos pardavimo etaloninės žalios naftos kaina (arba pridėjus teigiamą skirtumą) kintamumą.

Apsidraudimo apskaitos taikymo tinkamumo kriterijai (6.4 skirsnis)

Apsidraudimo veiksmingumas

- B6.4.1 Apsidraudimo veiksmingumas yra mastas, kuriuo apsidraudimo priemonės tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimais kompensuojami apdraustojo objekto tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimai (pvz., jei apdraustasis objektas yra rizikos komponentas, atitinkamas objekto tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimas yra sietinas su apdraustąja rizika). Apsidraudimo neveiksmingumas yra mastas, kuriuo apsidraudimo priemonės tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimai yra didesni arba mažesni už atitinkamus apdraustojo objekto pasikeitimus.
- B6.4.2 Apibrėždamas apsidraudimo sandorį, o vėliau – nuolat ūkio subjektas turi analizuoti apsidraudimo neveiksmingumo priežastis, kurios turėtų turėti įtakos apsidraudimo sandoriui jo laikotarpiu. Ši analizė (įskaitant visus atnaujintus pagal B6.5.21 straipsnį, atliekamus perbalansuojant apsidraudimo sandorį) yra ūkio subjekto atitikties apsidraudimo veiksmingumo reikalavimams vertinimo pagrindas.

- B6.4.3 Siekiant išvengti abejonių, pradinės sandorio šalies pakeitimo tarpuskaitos sandorio šalimi ir susijusių pasikeitimų, kaip aprašyta 6.5.6 straipsnyje, poveikis turi atsispindėti apsidraudimo priemonės vertinime, taigi ir apsidraudimo efektyvumo kokybiniame ir kiekybiniame vertinime.

Apsidraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės ekonominis ryšys

- B6.4.4 Iš to, kad reikalaujama ekonominio ryšio, matyti, kad apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto vertės dėl tos pačios rizikos paprastai kinta priešinga kryptimi, – tai yra apdraustoji rizika. Taigi, turi būti tikimasi, kad apsidraudimo priemonės vertė ir apdraustojo objekto vertė sistemingai kintančios atsižvelgiant į tos pačios pagrindinės finansinės priemonės arba pagrindinių finansinių priemonių, kurios yra susijusios ekonominiiais ryšiais, pokyčius taip, kad šie pokyčiai panašiai atitiks riziką, nuo kurios draudžiamasi (pvz., žalios naftos Brent ir WTI).
- B6.4.5 Jei pagrindinės finansinės priemonės yra ne tokios pat, bet susijusios ekonominiiais ryšiais, gali susidaryti aplinkybės, kuriomis apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto vertės kinta ta pačia kryptimi, pvz., dėl to, kad dviejų susijusių pagrindinių finansinių priemonių kainos skirtumas kinta, nors pačios pagrindinės finansinės priemonės reikšmingai nekinta. Tai vis tiek dera su ekonominiu apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto ryšiu, jei apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto vertės, kaip tikimasi, kintant pagrindinėms finansinėms priemonėms paprastai kinta priešinga kryptimi.
- B6.4.6 Vertinant ekonominio ryšio buvimą analizuojami galimi apsidraudimo santykio pokyčiai jo galiojimo laikotarpiu, siekiant įsitikinti, ar galima tikėtis, kad šis sandoris atitiks rizikos valdymo tikslą. Vien remiantis statistiniu dviejų kintamųjų ryšiu negalima daryti pagrįstos išvados dėl ekonominio ryšio buvimo.

Kredito rizikos poveikis

- B6.4.7 Apsidraudimo apskaitos modelis grindžiamas bendrąja apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto pelno ir nuostolių užskaitymo tarpusavyje sąvoka, todėl apsidraudimo veiksmingumą lemia ne tik ekonominis tų objektų ryšys (t. y. jų pagrindinių finansinių priemonių pokyčiai), bet ir kredito rizikos poveikis apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto vertei. NET jei apsidraudimo priemonę ir apdraustąjį objektą sieja ekonominis ryšys, dėl kredito rizikos poveikio užskaitymo tarpusavyje lygis gali tapti nepastovus. Taip gali nutikti, jei apsidraudimo priemonės arba apdraustojo objekto kredito rizika pakistų tiek daug, kad kredito rizika turėtų lemiamą įtaką vertės pasikeitimams dėl ekonominio ryšio (t. y. pagrindinių finansinių priemonių pasikeitimo poveikiui). Rizikos dydis, dėl kurios atsiranda lemiamą įtaką, yra toks, dėl kurio atsirastų kredito rizikos nuostolių (arba pelno), mažinančių pagrindinių finansinių priemonių pasikeitimų poveikį apsidraudimo priemonės arba apdraustojo objekto vertei, net jei šie pasikeitimai būtų reikšmingi. Ir, atvirkščiai, jei per konkretų laikotarpį pagrindinės finansinės priemonės pakinta nedaug, dėl to, kad net maži su kredito rizika susiję apsidraudimo priemonės arba apdraustojo objekto vertės pasikeitimai galėtų turėti daugiau įtakos vertei nei pagrindinės finansinės priemonės, lemiamos įtakos neatsirastų.
- B6.4.8 Pavyzdžiui, kredito rizika turi lemiamą įtaką apsidraudimo sandoriui, jei ūkio subjektas apdraudžia biržos prekės kainos rizikos poziciją, taikydamas užstatu neužtikrintą išvestinę finansinę priemonę. Labai sumažėjus tos išvestinės finansinės priemonės sandorio šalies kreditingumui, sandorio šalies kreditingumo pasikeitimų poveikis galėtų nusverti biržos prekės kainos pasikeitimų poveikį apsidraudimo priemonės tikrajai vertei, o apdraustojo objekto vertės pasikeitimus daugiausia lemia biržos prekių kainų pasikeitimai.

Apsidraudimo santykis

- B6.4.9 Kaip nurodyta apsidraudimo veiksmingumo reikalavimuose, apsidraudimo sandorio apsidraudimo santykis turi būti lygus apdraustojo objekto kiekiui, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų apdraudžia, ir apsidraudimo priemonės kiekiui, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko šiam apdraustojo objekto kiekiui apdrausti, santykiui. Taigi, jei ūkio subjektas apdraudžia mažiau nei 100 % objekto pozicijos, pvz., 85 %, jis apibrėžia

apsidraudimo sandorį taikydamas apsidraudimo santykį, kuris yra lygus 85 % pozicijos ir apsidraudimo priemonės kiekiui, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko tiems 85 % apdrausti, santykiui. Panašiai, pvz., jei ūkio subjektas apdraudžia poziciją taikydamas nominaliąją finansinės priemonės 40 vienetų sumą, jis turi apibrėžti apsidraudimo sandorį taikydamas apsidraudimo santykį, kuris yra toks pat, kaip to 40 vienetų kiekio (t. y. ūkio subjektas negali taikyti apsidraudimo santykio, grindžiamo didesniu vienetų kiekiu, nei gali iš viso turėti, arba mažesniu vienetų kiekiu) ir apdraustojo objekto kiekio, kurį jis iš tikrųjų apdraudžia šiais 40 vienetų, santykis.

- B6.4.10 Vis dėlto, apsidraudimo sandorio apibrėžimas taikant apsidraudimo santykį, lygų apdraustojo objekto kiekio ir apsidraudimo priemonės kiekiui, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko, santykiui, neturi rodyti apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonių korekcinį koeficientų disbalanso, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas (neatsižvelgiant į tai, ar jis pripažintas), dėl kurio galėtų būti gaunamas apskaitos rezultatas, nederantis su apsidraudimo apskaitos tikslu. Taigi, jei to reikia siekiant išvengti tokio disbalanso, apibrėždamas apsidraudimo sandorį, ūkio subjektas turi pakoreguoti apsidraudimo santykį, susidarantį iš apdraustojo objekto kiekio ir apsidraudimo priemonės kiekio, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko.
- B6.4.11 Vertinant, ar apskaitos rezultatas dera su apsidraudimo apskaitos tikslu, būtų galima, pvz., apsvarstyti:
- a) kodėl nustatomas numatytasis apsidraudimo santykis: siekiant išvengti pinigų srautų apsidraudimo sandorių apsidraudimo neveiksmingumo pripažinimo ar siekiant, kad tikrosios vertės apsidraudimo sandorių koregavimas būtų taikomas daugiau apdraustųjų objektų norint padidinti tikrosios vertės apskaitos taikymą, bet neužskaitant apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimų; ir
  - b) ar tam tikri apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės korekciniai koeficientai taikomi dėl komercinių priežasčių, net jei dėl to atsiranda apsidraudimo neveiksmingumas. Pavyzdžiui, ūkio subjektas sudaro sandorį dėl tokio apsidraudimo priemonės kiekio ir priskiria tokį apsidraudimo priemonės kiekį, kuris nėra kiekis, kurį jis nustatė kaip geriausią apdraustojo objekto apsidraudimo sandorį, nes pasirinkęs standartinį apsidraudimo priemonių kiekį negali sudaryti sandorio dėl to tikslaus apsidraudimo priemonės kiekio (siuntos dydžio problema). Kaip pavyzdį būtų galima nurodyti ūkio subjektą, apdraudžiantį 100 tonų kavos pirkimą standartiniais kavos ateities sandoriais, kurių vertė yra 37 500 lbs (svarų sterlingų). Perkamam 100 tonų kiekiui apdrausti ūkio subjektas galėtų taikyti tik penkis arba šešis sandorius (atitinkančius atitinkamai 85,0 ir 102,1 tonas). Tokiu atveju ūkio subjektas apibrėžia apsidraudimo sandorį taikydamas apsidraudimo santykį, nustatomą pagal kavos ateities sandorių skaičių, kurį jis iš tikrųjų taiko, nes dėl apsidraudimo neveiksmingumo, susidarancio dėl apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės korekcinį koeficientų neatitikimo, nebūtų gaunamas apskaitos rezultatas, kuris nederėtų su apsidraudimo apskaitos tikslu.

Apsidraudimo veiksmingumo reikalavimų įvykdymo vertinimo dažnumas

- B6.4.12 Ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, ūkio subjektas vertina apsidraudimo sandorio sudarymo metu, o vėliau – reguliariai. Reguliarią vertinimą ūkio subjektas atlieka bent kiekvieną finansinių ataskaitų datą arba reikšmingai pakitus aplinkybėms, turinčioms įtakos apsidraudimo veiksmingumo reikalavimams, pasirinkdamas ankstesnę datą. Vertinimas susijęs tik su apsidraudimo veiksmingumo lūkesčiais, todėl jis yra tik orientuotas į ateitį.

Apsidraudimo veiksmingumo reikalavimų įvykdymo vertinimo metodai

- B6.4.13 Šiame standarte apsidraudimo sandorio atitikties apsidraudimo veiksmingumo reikalavimams vertinimo metodas nenurodytas. Vis dėlto ūkio subjektas turi taikyti tokį metodą, kuriuo atsižvelgiama į atitinkamas apsidraudimo sandorio charakteristikas, įskaitant apsidraudimo neveiksmingumo priežastis. Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, metodas gali būti kokybinis arba kiekybinis vertinimas.
- B6.4.14 Pavyzdžiui, jei svarbiausios apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto sąlygos (pvz., nominalioji suma, terminas ir pagrindinė finansinė priemonė) sutampa arba yra gerai suderintos, remdamasis kokybiniais šių svarbiausių sąlygų vertinimu ūkio subjektas galėtų daryti išvadą, kad apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto vertės dėl tos pačios rizikos paprastai kis priešinga kryptimi ir kad todėl apdraustąjį objektą ir apsidraudimo priemonę sieja ekonominis ryšys (žr. B6.4.4–B6.4.6 straipsnius).

- B6.4.15 Vien tai, kad išvestinė finansinė priemonė yra pelninga arba nepelninga, kai ši priemonė priskiriama prie apsidraudimo priemonių, nereiškia, kad kokybinis vertinimas yra netinkamas. Jo tinkamumą lemia tai, ar dėl šios aplinkybės atsirandantis apsidraudimo neveiksmingumas galėtų būti toks didelis, kad atliekant kokybinį vertinimą į jį nebūtų galima tinkamai atsižvelgti.
- B6.4.16 Ir, priešingai, jei svarbiausios apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto sąlygos nėra gerai suderintos, didėja netikrumas dėl užskaitymo tarpusavyje masto. Todėl sunkiau numatyti apsidraudimo veiksmingumą apsidraudimo sandorio laikotarpiu. Tokiu atveju tik atlikęs kiekybinį vertinimą ūkio subjektas gali daryti išvadą, kad apdraustąjį objektą ir apsidraudimo priemonę sieja ekonominis ryšys (žr. B6.4.4–B6.4.6 straipsnius). Kai kada atlikti kiekybinį vertinimą taip pat gali prireikti siekiant įvertinti, ar apibrėžiant apsidraudimo sandorį taikytas apsidraudimo santykis atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus (žr. B6.4.9–B6.4.11 straipsnius). Šiais dviem tikslais ūkio subjektas gali taikyti tą patį arba skirtingus metodus.
- B6.4.17 Pakitus aplinkybėms, turinčioms įtakos apsidraudimo veiksmingumui, ūkio subjektui gali prireikti pakeisti vertinimo, ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, metodą, siekiant užtikrinti, kad vis dar būtų atsižvelgiama į atitinkamas apsidraudimo sandorio charakteristikas, įskaitant apsidraudimo neveiksmingumo priežastis.
- B6.4.18 Pagrindinis informacijos, kuria remiantis vertinama, ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, šaltinis yra ūkio subjekto rizikos valdymas. Tai yra vertinant, ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, galima remtis valdymo informacija (arba analize), taikoma priimant sprendimus.
- B6.4.19 Ūkio subjekto apsidraudimo sandorio dokumentuose nurodoma, kaip jis vertins apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, įskaitant taikomą (-us) metodą (-us). Apsidraudimo sandorio dokumentai turi būti atnaujinami atlikus bet kokius metodų pakeitimus (žr. B6.4.17 straipsnį).

Tinkamumo kriterijus atitinkančių apsidraudimo sandorių apskaita

- B6.5.1 Kaip tikrosios vertės apdraudimo pavyzdį būtų galima nurodyti apsidraudimą nuo fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonės tikrosios vertės pasikeitimų, atsirandančių dėl palūkanų normos pasikeitimų, pozicijos. Tokį apsidraudimo sandorį gali sudaryti emitentas arba turėtojas.
- B6.5.2 Pinigų srautų apsidraudimo sandoriu siekiama atidėti apsidraudimo priemonės pelną arba nuostolius vienam arba keliems laikotarpiams, kuriais apdraustieji numatomi būsiami pinigų srautai turėtų turėti įtakos pelnui arba nuostoliams. Kaip pinigų srautų apdraudimo sandorio pavyzdį būtų galima nurodyti apsikeitimo sandorį, siekiant pakeisti (amortizuota savikaina arba tikrąja verte vertinamą) kintamosios palūkanų normos skolos priemonę į fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonę (t. y. būsimo sandorio, pagal kurį apdraudžiami būsiami pinigų srautai yra būsiami palūkanų mokėjimai, apdraudimą). Priešingai, kaip objekto, kuris negali būti pinigų srautų apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu, nes jokie apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolių, kurie būtų atidėti, nebūtų galima tinkamai pergrupuoti į pelną arba nuostolius laikotarpiu, kuriuo jie būtų užskaitomi tarpusavyje, pavyzdį būtų galima nurodyti prognozuojamą nuosavybės priemonės, kuri, ją įsigijus, būtų apskaitoma tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pirkimą. Dėl tos pačios priežasties pinigų srautų apsidraudimo sandorio apdraustuoju objektu negali būti ir būsimas nuosavybės priemonės, kuri įsigyta būtų apskaitoma tikrąja verte, kurios pasikeitimas pateikiamas kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, pirkimas.
- B6.5.3 Tvirtu pasižadėjimo apdraudimo sandoris (pvz., apsidraudimas nuo kuro kainos pasikeitimo, siejamo su elektros tiekimo įmonės nepripažintuoju sutartyje numatytu pasižadėjimu pirkti kurą už fiksuotą kainą) yra apsidraudimas nuo tikrosios vertės pasikeitimo pozicijos. Taigi toks apsidraudimo sandoris yra tikrosios vertės apdraudimo sandoris. Vis dėlto pagal 6.5.4 straipsnį tvirtu pasižadėjimo užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandoris galėtų būti alternatyviai apskaitomas kaip pinigų srautų apsidraudimo sandoris.

Apsidraudimo neveiksmingumo vertinimas

- B6.5.4 Vertindamas apsidraudimo neveiksmingumą ūkio subjektas atsižvelgia į pinigų laiko vertę. Taigi ūkio subjektas nustato apdraustojo objekto vertę remdamasis dabartine verte, todėl į apdraustojo objekto vertės pasikeitimą taip pat įtraukiamas pinigų laiko vertės poveikis.

- B6.5.5 Siekdamas apskaičiuoti apdraustojo objekto vertės pasikeitimą, kad galėtų įvertinti apsidraudimo neveiksmingumą, ūkio subjektas gali naudoti išvestinę finansinę priemonę, kurios sąlygos atitiktų svarbiausias apdraustojo objekto sąlygas (ji paprastai vadinama hipotetine išvestine finansine priemone), o, pavyzdžiui, apdraudžiant prognozuojamą sandorį, ji būtų kalibruojama taikant apdraustosios kainos (arba normos) lygmenį. Pavyzdžiui, jei būtų draudžiamasi nuo dvipusės rizikos dabartinės rinkos lygmeniu, hipotetinė išvestinė priemonė atitiktų hipotetinių išankstinių sandorį, apsidraudimo sandorio apibrėžimo metu kalibruojamą iki nulinės vertės. Jei, pavyzdžiui, būtų draudžiamasi nuo vienpusės rizikos, hipotetinė išvestinė finansinė priemonė atitiktų hipotetinio pasirinkimo sandorio vidinę vertę, kuri apsidraudimo sandorio apibrėžimo metu atitinka rinkos kainą, jei apdraustosios kainos lygmuo yra dabartinės rinkos lygmuo, arba yra nepelninga, jei apdraustosios kainos lygmuo yra aukštesnis (arba, jei apdraudžiama ilgoji pozicija, – žemesnis) už dabartinių rinkos lygmenį. Hipotetinės išvestinės finansinės priemonės naudojimas yra vienas iš galimų apdraustojo objekto vertės pasikeitimo apskaičiavimo būdų. Hipotetinė išvestinė priemonė atkartoja apdraustąjį objektą, todėl gaunamas toks pat rezultatas, lyg tas vertės pasikeitimas būtų nustatytas kitu metodu. Taigi hipotetinės išvestinės priemonės taikymas yra ne atskiras metodas, bet praktinė matematinė priemonė, kurią galima taikyti tik apdraustojo objekto vertei apskaičiuoti. Todėl hipotetinės išvestinės priemonės negalima taikyti siekiant įtraukti į apdraustojo objekto vertę ypatybių, kurios būdingos tik apsidraudimo priemonei (bet ne apdraustajam objektui). Kaip pavyzdį būtų galima nurodyti skolos finansinę priemonę, išreikštą užsienio valiuta (neatsižvelgiant į tai, kokia – fiksuotoji ar kintamoji – skolos priemonės palūkanų norma). Jei tokios skolos priemonės vertės pasikeitimui arba jos pinigų srautų sukaupto pasikeitimo dabartinei vertei apskaičiuoti taikoma hipotetinė išvestinė priemonė, hipotetinė išvestinė finansinė priemonė negalima tiesiog nustatyti mokesčio už įvairių valiutų keitimą, net jei į faktines išvestines finansines priemones, pagal kurias keičiamos įvairios valiutos, toks mokeskis galėtų būti įtraukiamas (pvz., į skirtingų valiutų palūkanų normų pasikeitimo sandorius).
- B6.5.6 Vertinant, ar apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus, taip pat gali būti taikomas pagal hipotetinę išvestinę priemonę nustatytas apdraustojo objekto vertės pasikeitimas.

Apsidraudimo sandorio perbalansavimas ir apsidraudimo santykio pasikeitimai

- B6.5.7 Perbalansavimas – jau esamo apsidraudimo sandorio apdraustojo objekto arba apsidraudimo priemonės priskirto kiekio koregavimas siekiant išlaikyti apsidraudimo santykį, atitinkantį apsidraudimo veiksmingumo reikalavimus. Apdraustojo objekto arba apsidraudimo priemonės priskirto kiekio pakeitimai kitu tikslu taikant šį standartą nelaikomi perbalansavimu.
- B6.5.8 Perbalansavimas apskaitomas kaip apsidraudimo sandorio tęsimas pagal B6.5.9–B6.5.21 straipsnius. Perbalansuojant apsidraudimo sandorio apsidraudimo neveiksmingumas nustatomas ir pripažįstamas prieš pat koreguojant apsidraudimo sandorį.
- B6.5.9 Koreguodamas apsidraudimo santykį ūkio subjektas gali atsižvelgti į apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykio pasikeitimus, atsirandančius dėl jų pagrindinių priemonių arba rizikos kintamųjų. Pavyzdžiui, apsidraudimo sandoris, kurio apsidraudimo priemonė ir apdraustasis objektas, kurių pagrindinės priemonės skiriasi, bet yra susijusios, kinta atsižvelgiant į šių dviejų pagrindinių priemonių santykio pokytį (pvz., skirtingi, bet susiję referenciniai indeksai, normos arba kainos). Taigi perbalansavimas leidžia tęsti apsidraudimo sandorį tais atvejais, kai apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykis pakinta taip, kad šį pokytį galima kompensuoti koreguojant apsidraudimo santykį.
- B6.5.10 Pavyzdžiui, ūkio subjektas apdraudžia užsienio valiutos A poziciją naudodamas valiutos išvestinę finansinę priemonę, susijusią su užsienio valiuta B; užsienio valiutos A ir B yra susietos (t. y. išlaikomas tam tikras valiutos kurso intervalas arba centrinio banko arba kitos valdžios institucijos nustatytas valiutos kursas). Jei užsienio valiutos A ir užsienio valiutos B keitimo kursas pakistų (t. y. būtų nustatytas naujas intervalas arba norma), perbalansuojant apsidraudimo sandorį, kad būtų galima atsižvelgti į naują valiutos kursą, būtų užtikrinama, kad apsidraudimo sandoris toliau atitiktų apsidraudimo veiksmingumo reikalavimą taikant apsidraudimo santykį naujomis aplinkybėmis. Jei būtų neįvykdyti valiutos išvestinės finansinės priemonės išipareigojimai, pakeitus apsidraudimo santykį nebūtų galima užtikrinti, kad apsidraudimo sandoris toliau atitiktų apsidraudimo veiksmingumo

reikalavimą. Taigi atlikus perbalansavimą nėra lengviau tęsti apsidraudimo sandorį tais atvejais, kai apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykis pakinta tiek, kad šio pokyčio negalima kompensuoti koreguojant apsidraudimo santykį.

B6.5.11 Ne kiekvienas apsidraudimo priemonės tikrosios vertės ir apdraustojo objekto tikrosios vertės arba pinigų srautų užskaitymo tarpusavyje masto pasikeitimas yra apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykio pasikeitimas. Ūkio subjektas analizuoja apsidraudimo neveiksmingumo priežastis, kurios turėtų turėti įtakos apsidraudimo sandoriui jo galiojimo laikotarpiu, ir įvertina, ar užskaitymo tarpusavyje masto pasikeitimai yra:

- a) svyravimai, susiję su apsidraudimo santykiu, kuris lieka galioti (t. y. ir toliau pakankamai atitinka apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykį), arba
- b) rodiklis, iš kurio matyti, kad apsidraudimo santykis pakankamai nebeatitinka apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto santykio.

Šį vertinimą ūkio subjektas atlieka laikydamasis apsidraudimo santykiui taikomo apsidraudimo veiksmingumo reikalavimo, t. y. siekdamas užtikrinti, kad apsidraudimo santykis nerodytų apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės korekcinį koeficientų disbalanso, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas (neatsižvelgiant į tai, ar jis pripažintas), dėl kurio galėtų būti gaunamas toks apskaitos rezultatas, kuris nederėtų su apsidraudimo apskaitos tikslu. Taigi atliekant šį vertinimą reikia priimti sprendimą.

B6.5.12 Su pastoviu apsidraudimo santykiu susijusių svyravimų (taigi ir susijusio apsidraudimo neveiksmingumo) negalima mažinti koreguojant apsidraudimo santykį pagal kiekvieną konkretų rezultatą. Taigi tokiomis aplinkybėmis pasikeitus užskaitos mastui reikia vertinti ir pripažinti apsidraudimo neveiksmingumą, bet nereikia perbalansavimo.

B6.5.13 Priešingai, jei iš užskaitos masto pasikeitimų matyti, kad svyravimas yra susijęs su apsidraudimo santykiu, kuris skiriasi nuo šiuo metu šiam apsidraudimo sandoriui taikomo apsidraudimo santykio, arba kad pastebima nutolimo nuo apsidraudimo santykio tendencija, apsidraudimo neveiksmingumą galima mažinti koreguojant apsidraudimo santykį; išlaikant apsidraudimo santykį didėtų apsidraudimo neveiksmingumas. Taigi tokiomis aplinkybėmis ūkio subjektas turi įvertinti, ar apsidraudimo sandoris rodo apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės korekcinį koeficientų disbalansą, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas (neatsižvelgiant į tai, ar jis pripažintas), dėl kurio galėtų būti gaunamas apskaitos rezultatas, nederantis su apsidraudimo apskaitos tikslu. Jei apsidraudimo santykis koreguojamas, jis taip pat turi įtakos apsidraudimo neveiksmingumo vertinimui ir pripažinimui, nes, kaip nustatyta B6.5.8 straipsnyje, atliekant perbalansavimą apsidraudimo sandorio apsidraudimo neveiksmingumą būtina nustatyti ir pripažinti prieš pat koreguojant apsidraudimo sandorį.

B6.5.14 Perbalansavimas – apsidraudimo apskaitos tikslais po apsidraudimo sandorio pradžios ūkio subjekto atliekamas apsidraudimo priemonės arba apdraustojo objekto kiekio koregavimas atsižvelgiant į aplinkybių pokyčius, turinčius įtakos to apsidraudimo sandorio apsidraudimo santykiui. Paprastai tas koregavimas turėtų atitikti apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto kiekio, kuris iš tikrųjų taikomas, koregavimus. Vis dėlto ūkio subjektas privalo koreguoti apsidraudimo santykį, susidarantį dėl apdraustojo objekto arba apsidraudimo priemonės kiekio, kurį jis iš tikrųjų taiko, jei:

- a) apsidraudimo santykis, susidarantis dėl apsidraudimo priemonės arba apdraustojo objekto kiekio, kurį ūkio subjektas iš tikrųjų taiko, pasikeitimų, atitiktų disbalansą, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas, ir dėl to galėtų būti gaunamas apskaitos rezultatas, nederantis su apsidraudimo apskaitos tikslu; arba
- b) ūkio subjektas išlaikytų apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto kiekį, kurį jis iš tikrųjų taiko, ir todėl susidarytų apsidraudimo santykis, kuris naujomis aplinkybėmis atitiktų disbalansą, dėl kurio atsirastų apsidraudimo neveiksmingumas, ir dėl to galėtų būti gaunamas apskaitos rezultatas, nederantis su apsidraudimo apskaitos tikslu (t. y. ūkio subjektas neturi sukurti disbalanso nekoreguodamas apsidraudimo santykio).

- B6.5.15 Perbalansavimas netaikomas, jei pasikeitė apsidraudimo sandorio rizikos valdymo tikslas. Vietoj to turi būti nutraukiama šio apsidraudimo sandorio apsidraudimo apskaita (nepaisant to, kad ūkio subjektas gali apibrėžti naują apsidraudimo sandorį, į kurį įtraukta ankstesnio apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonė arba apdraustasis objektas, kaip aprašyta B6.5.28 straipsnyje).
- B6.5.16 Perbalansuojant apsidraudimo sandorį, apsidraudimo santykis gali būti koreguojamas įvairiais būdais:
- a) gali būti didinamas apdraustojo objekto korekcinis koeficientas (kartu mažinamas apsidraudimo priemonės korekcinis koeficientas):
    - i) didinant apdraustojo objekto apimtį arba
    - ii) mažinant apsidraudimo priemonės apimtį;
  - b) gali būti didinamas apsidraudimo priemonės korekcinis koeficientas (kartu mažinamas apdraustojo objekto korekcinis koeficientas):
    - i) didinant apsidraudimo priemonės apimtį arba
    - ii) mažinant apdraustojo objekto apimtį.

Apimties pasikeitimai susiję su kiekiais, kurie yra apsidraudimo sandorio dalis. Taigi, apimties sumažėjimas nebūtinai reiškia, kad objektų arba sandorių nebėra arba kad jie greičiausiai nebeįvyks, – jie tik nebėra apsidraudimo sandorio dalis. Pavyzdžiui, mažindamas apsidraudimo priemonės apimtį, ūkio subjektas išvestinę finansinę priemonę gali išlaikyti, bet tik dalis jos gali likti to apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone. Taip galėtų būti, jei perbalansavimą būtų galima atlikti tik mažinant apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonės apimtį, bet ūkio subjektas išlaikytų apimtį, kurios nebereikia. Šiuo atveju išvestinės finansinės priemonės dalis, kurios priskyrimas nutrauktas, būtų apskaitoma tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (nebent ji buvo pripažinta kaip kito apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonė).

- B6.5.17 Apsidraudimo santykio koregavimas didinant apdraustojo objekto apimtį neturi įtakos tam, kaip vertinami apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimai. Jis taip pat neturi įtakos su pirmiau priskirta apimtimi susijusio apdraustojo objekto vertės pasikeitimų vertinimui. Vis dėlto nuo perbalansavimo datos į apdraustojo objekto vertės pasikeitimus taip pat įtraukiamas papildomos apdraustojo objekto apimties vertės pasikeitimas. Šie pasikeitimai vertinami ne nuo apsidraudimo sandorio apibrėžimo datos, bet nuo perbalansavimo datos ir ja remiantis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas iš pradžių apdraudė 100 tonų biržos prekių apimtį išankstine 80 PV kaina (išankstine kaina apsidraudimo sandorio pradžioje), o perbalansavimo metu, kai išankstinė kaina buvo 90 PV, pridėjo 10 tonų apimtį, po perbalansavimo apsidraudimo objektą sudarys du lygmenys: 100 tonų, apdraustų 80 PV kaina, ir 10 tonų, apdraustų 90 PV kaina.
- B6.5.18 Apsidraudimo santykio koregavimas mažinant apsidraudimo priemonės apimtį neturi įtakos tam, kaip vertinami apdraustojo objekto vertės pasikeitimai. Šis koregavimas taip pat neturi įtakos su toliau priskiriama apimtimi susijusios apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimų vertinimui. Vis dėlto apimtis, kuria apsidraudimo priemonė sumažinta, nuo perbalansavimo datos nebėra apsidraudimo sandorio dalis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas iš pradžių apdraudė biržos prekės kainos riziką, taikydamas kaip apsidraudimo priemonę 100 tonų išvestinės finansinės priemonės apimtį, o perbalansavimo metu šią apimtį sumažintų 10 tonų, liktų nominalioji 90 tonų apsidraudimo priemonės apimties suma (dėl išvestinės finansinės priemonės apimties (t. y. 10 tonų), kuri nebėra apsidraudimo sandorio dalis, padarinių žr. B6.5.16 straipsnį).
- B6.5.19 Apsidraudimo santykio koregavimas didinant apsidraudimo priemonės apimtį neturi įtakos tam, kaip vertinami apdraustojo objekto vertės pasikeitimai. Jis taip pat neturi įtakos su pirmiau priskirta apimtimi susijusios apdraustosios priemonės tikrosios vertės pasikeitimų vertinimui. Vis dėlto nuo perbalansavimo datos į apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimą taip pat įtraukiami papildomos apsidraudimo priemonės apimties vertės pasikeitimai. Pakeitimai vertinami ne nuo apsidraudimo sandorio apibrėžimo datos, bet nuo perbalansavimo datos ir ja remiantis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas iš pradžių apdraudė

biržos prekės kainos riziką kaip apsidraudimo priemonę taikydamas 100 tonų išvestinės finansinės priemonės apimtį, o perbalansavimo metu pridėtų 10 tonų apimtį, apsidraudimo priemonė po perbalansavimo sudarytų iš viso 110 tonų išvestinės finansinės priemonės apimtį. Apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimas yra išvestinių finansinių priemonių, kurios sudaro iš viso 110 tonų apimtį, bendras tikrosios vertės pasikeitimas. Šioms išvestinėms finansinėms priemonėms galėtų (ir tikriausiai būtų) taikomos skirtingos svarbiausios sąlygos, pvz., jų išankstinės normos, nes sandoriai dėl jų sudaryti skirtingu laiku (įskaitant galimybę priskirti išvestines finansines priemones po jų pirminio pripažinimo apsidraudimo sandoriams).

B6.5.20 Apsidraudimo santykio koregavimas mažinant apdraustojo objekto apimtį neturi įtakos tam, kaip vertinami apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimai. Jis taip pat neturi įtakos su toliau priskiriama apimtimi susijusio apdraustojo objekto vertės pasikeitimų vertinimui. Vis dėlto apimtis, kuria apdraustasis objektas sumažintas, nuo perbalansavimo datos nebėra apsidraudimo sandorio dalis. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas iš pradžių apdraudė 100 tonų biržos prekės apimtį išankstine 80 PV kaina, o perbalansavimo metu šią apimtį sumažintų 10 tonų, po perbalansavimo apdraustąjį objektą sudarytų 90 tonų, apdraustų 80 PV kaina. Apdraustojo objekto 10 tonų, kurios nebėra apsidraudimo sandorio dalis, būtų apskaitomos pagal apsidraudimo apskaitos nutraukimo reikalavimus (žr. 6.5.6–6.5.7 ir B6.5.22–B6.5.28 straipsnius).

B6.5.21 Perbalansuodamas apsidraudimo sandorį, ūkio subjektas turi atnaujinti apsidraudimo neveiksmingumo priežasčių, kurios turėtų turėti įtakos apsidraudimo sandoriui (likusiu) jo galiojimo laikotarpiu, analizę (žr. B6.4.2 straipsnį). Atitinkamai turi būti atnaujinti apsidraudimo sandorio dokumentai.

Apsidraudimo apskaitos nutraukimas

B6.5.22 Apsidraudimo apskaitos nutraukimas taikomas perspektyviai nuo tos datos, kurią nebeįvykdomi tinkamumo kriterijai.

B6.5.23 Ūkio subjektas nepanaikina apsidraudimo sandorio priskyrimo ir todėl nenutraukia jo apskaitos, jei šis sandoris:

- a) vis dar atitinka rizikos valdymo tikslą, kuriuo remiantis jam buvo galima taikyti apsidraudimo apskaitą (t. y. ūkio subjektas vis dar siekia šio rizikos valdymo tikslo); ir
- b) toliau atitinka visus kitus tinkamumo kriterijus (atsižvelgus, jei taikoma, į bet kokį apsidraudimo sandorio perbalansavimą).

B6.5.24 Šiame standarte ūkio subjekto rizikos valdymo strategija skiriama nuo jo rizikos valdymo tikslų. Rizikos valdymo strategija nustatoma aukščiausiu lygmeniu, kuriuo ūkio subjektas nustato, kaip jis valdo savo riziką. Taikant rizikos valdymo strategiją paprastai nustatoma ūkio subjektui kylanti rizika ir tai, kokių veiksmų ūkio subjektas dėl šios rizikos imasi. Rizikos valdymo strategija paprastai taikoma ilgesnį laikotarpį ir pagal ją gali būti numatytas tam tikras lankstumas atsižvelgti į pokyčius šios strategijos taikymo laikotarpiu susidarantiomis aplinkybėmis (pvz., kita palūkanų norma arba kiti biržos prekių kainų lygiai, dėl kurių skiriasi apsidraudimo mastas). Rizikos valdymo strategija paprastai nustatoma bendrajame dokumente, su kuriuo supažindinama žemesniais ūkio subjekto lygmenimis nustatant politiką, į kurią įtraukiamos konkretnės gairės. Tačiau apsidraudimo sandorio rizikos valdymo tikslas taikomas konkretaus apsidraudimo sandorio lygmeniu. Jis susijęs su tuo, kaip konkrečiai priskirta apsidraudimo priemonė taikoma siekiant apdrausti konkrečią poziciją, kuri laikoma apsidraudimo objektu. Taigi rizikos valdymo strategija gali būti taikoma daugybei įvairių apsidraudimo sandorių, kurių rizikos valdymo tikslai yra susiję su šios bendrosios rizikos valdymo strategijos įgyvendinimu. Pavyzdžiui:

- a) ūkio subjektas taiko tokią savo finansavimo skolos vertybiniais popieriais palūkanų normos rizikos valdymo strategiją, kuria nustatomi visam ūkio subjektui taikomi kintamosios normos ir fiksuotosios normos finansavimo derinio intervalai. Strategija siekiama išlaikyti 20–40 % fiksuotųjų normų skolos vertybinių popierių. Laikui bėgant ūkio subjektas sprendžia dėl to, kaip įgyvendinti šią strategiją (t. y. kokią padėtį jis pasirenka 20–40 % fiksuotosios palūkanų normos rizikos intervale), atsižvelgdamas į palūkanų normų lygį. Jei palūkanų normos yra mažos, ūkio subjektas fiksuoja didesnio skaičiaus skolos priemonių normas nei tuo atveju, kai palūkanų normos yra didelės. Ūkio subjekto skolos

priemonės sudaro 100 PV kintamosios normos skolos priemonės; iš jų 30 PV pakeičiami į fiksuotosios normos poziciją. Naudodamasis mažos palūkanų normos pranašumais, ūkio subjektas išleidžia dar 50 PV skolos priemonių, kad galėtų finansuoti didelę investiciją; šiuo tikslu jis išleidžia fiksuotosios palūkanų normos obligaciją. Atsižvelgdamas į mažas palūkanų normas ūkio subjektas nusprendžia nustatyti savo fiksuotosios palūkanų normos poziciją, siekiančią 40 % visų skolos priemonių, 20 PV sumažindamas mastą, kuriuo jis pirmiau buvo apdraudęs savo kintamosios normos riziką, todėl fiksuotosios normos rizika sudaro 60 PV. Šiuo atveju pati rizikos valdymo strategija nekinta. Vis dėlto pakito tai, kaip ūkio subjektas įgyvendina šią strategiją, t. y. pakito 20 PV kintamosios palūkanų normos pozicijos, kuri iš pradžių buvo apdrausta, rizikos valdymo tikslas (t. y. apsidraudimo sandorio lygmeniu). Taigi šiuo atveju reikia nutraukti pirmiau apdraustos 20 PV kintamosios palūkanų normos pozicijos apsidraudimo apskaitą. Apsikeitimo sandorio pozicija galėtų būti mažinama 20 PV nominaliąja suma, bet, atsižvelgdamas į aplinkybes, ūkio subjektas gali išlaikyti tą apskeitimo sandorio apimtį ir, pvz., taikyti ją kitai pozicijai apdrausti, arba ji gali būti įtraukiama į prekybos knygą. Tačiau, jei vietoj to ūkio subjektas pakeistų savo naujosios fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonės dalį kintamosios palūkanų normos pozicija, apsidraudimo apskaita pirmiau apdraustai kintamosios palūkanų normos pozicijai turėtų būti taikoma toliau;

- b) dėl kai kurios rizikos atsiranda dažnai kintančios pozicijos, pvz., skolos priemonių atvirojo portfelio palūkanų normos rizika. Įtraukiant naujas skolos priemones ir nutraukiant skolos priemonių pripažinimą ta pozicija nuolat kinta (t. y. kitaip nei likviduojant suėjusio termino poziciją). Tai dinamiškas procesas, kurio metu ilgai tokia pat neišlieka nei pozicija, nei jai valdyti taikomos apsidraudimo priemonės. Todėl tokią poziciją turintis ūkio subjektas kintant pozicijai dažnai koreguoja palūkanų normos rizikai valdyti taikomas apsidraudimo priemones. Pavyzdžiui, skolos priemonės, iki kurių termino liko 24 mėnesiai, laikomos 24 mėnesių palūkanų normos rizikos apdraustuoju objektu. Tokia pat procedūra taikoma kitiems laiko intervalams arba laikotarpiams iki termino. Po trumpo laikotarpio ūkio subjektas nutraukia visus, kai kuriuos pirmiau apibrėžtus apsidraudimo sandorius arba jų dalį laikotarpiams iki termino ir apibrėžia naujus apsidraudimo sandorius laikotarpiams iki termino, atsižvelgdamas į jų dydį ir į tuo metu esamas apsidraudimo priemones. Šiuo atveju apsidraudimo apskaitos nutraukimas rodo, kad sudarydamas tuos apsidraudimo sandorius ūkio subjektas taiko ne pirmiau priskirtą apsidraudimo priemonę ir apdraustąjį objektą, bet naują apsidraudimo priemonę ir naują apdraustąjį objektą. Rizikos valdymo strategija išlieka ta pati, bet nebėra tokio rizikos valdymo tikslo, kuris būtų toliau taikomas tiems anksčiau apibrėžtiems apsidraudimo sandoriams, kurių nebėra. Tokiu atveju apsidraudimo apskaitos nutraukimas taikomas tiek, kiek pakinta rizikos valdymo tikslas. Tai priklauso nuo ūkio subjekto padėties ir galėtų, pvz., turėti įtakos visiems arba kai kuriems laikotarpio iki termino apsidraudimo sandoriams arba tik apsidraudimo sandorio daliai;
- c) ūkio subjektas yra parengęs rizikos valdymo strategiją, kurią taikydamas valdo prognozuojamo pardavimo ir iš jo gaunamų pajamų užsienio valiutos riziką. Taikydamas šią strategiją užsienio valiutos riziką kaip konkretų apsidraudimo sandorį ūkio subjektas valdo tik tol, kol pripažįstamos pajamos. Paskui ūkio subjektas užsienio valiutos rizikos remdamasis tuo konkrečiu apsidraudimo sandoriu nebevaldo. Vietoj to jis kartu valdo ta pačia valiuta išreikštų gautinų sumų, mokėtinų sumų ir išvestinių finansinių priemonių (kurių nėra susijusios su dar neįvykdytais prognozuojamais sandoriais) užsienio valiutos riziką. Apskaitos tikslais tai veikia kaip natūralus apsidraudimas, nes visų tų objektų užsienio valiutos rizikos pelnas ir nuostoliai iš karto pripažįstami pelnu arba nuostoliais. Taigi apskaitos tikslais, jei apsidraudimo sandoris apibrėžtas laikotarpiui iki mokėjimo datos, jo apskaita turi būti nutraukiama pripažinus gautinas sumas, nes pradinio apsidraudimo sandorio rizikos valdymo tikslas nebetaikomas. Dabar užsienio valiutos rizika valdoma taikant tą pačią strategiją, bet remiantis kitu pagrindu. Atvirkščiai, jei ūkio subjekto rizikos valdymo tikslas buvo kitas ir jis užsienio valiutos riziką valdė kaip vieną tęstinį apsidraudimo sandorį, konkrečiai skirtą tai prognozuojamo pardavimo sumai ir susijusioms gautinoms pajamoms iki atsiskaitymo datos, apsidraudimo apskaita būtų taikoma iki tos datos.

B6.5.25 Apsidraudimo apskaitos nutraukimas gali būti taikomas:

- a) visam apsidraudimo sandoriui arba
- b) apsidraudimo sandorio daliai (t. y. likusiam apsidraudimo sandoriui apsidraudimo apskaita taikoma toliau).

- B6.5.26 Viso apsidraudimo sandorio apskaita nutraukiama, jei jis visas nebeatitinka tinkamumo kriterijų. Pavyzdžiui:
- apsidraudimo sandoris nebeatitinka rizikos valdymo tikslo, kuriuo remiantis jam buvo galima taikyti apsidraudimo apskaitą (t. y. ūkio subjektas nebesiekia šio rizikos valdymo tikslo);
  - parduota (-os) arba panaikinta (-os) apsidraudimo priemonė (-ės) (susijusi (-ios) su visa apimtimi, kuri buvo apsidraudimo sandorio dalis); arba
  - apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės nebesieja ekonominis ryšys arba kredito rizikos poveikis pradeda turėti lemiamą įtaką dėl to ekonominio ryšio atsirandantiems vertės pasikeitimams.
- B6.5.27 Apsidraudimo sandorio dalies apskaita nutraukiama (bet apsidraudimo apskaita toliau taikoma likusiai jo daliai), jei tinkamumo kriterijų nebeatitinka tik dalis apsidraudimo sandorio. Pavyzdžiui:
- perbalansuojant apsidraudimo sandorį apsidraudimo santykis gali būti koreguojamas taip, kad tam tikra apdraustojo objekto apimties dalis nebėra apsidraudimo sandorio dalis (žr. B6.5.20 straipsnį); taigi nutraukiama tik tos apdraustojo objekto apimties, kuri nebėra apsidraudimo sandorio dalis, apsidraudimo apskaita; arba
  - jei kuri nors apdraustojo objekto, kuris yra prognozuojamas sandoris (arba jo komponentas), apimtis nebėra labai tikėtina, nutraukiama tik tos apdraustojo objekto apimties, kuri nebėra labai tikėtina, apsidraudimo apskaita. Vis dėlto, jei praeityje ūkio subjektas buvo apibrėžęs prognozuojamų sandorių apsidraudimo sandorius ir vėliau nustatė, kad prognozuojami sandoriai nebėra tikėtini, ūkio subjekto gebėjimu tiksliai numatyti prognozuojamus sandorius numatant panašius prognozuojamus sandorius abejojama. Tai turi įtakos vertinimui, ar panašūs prognozuojami sandoriai yra labai tikėtini (žr. 6.3.3 straipsnį), taigi ir ar juos galima apibrėžti kaip apdraustus objektus.
- B6.5.28 Ūkio subjektas gali apibrėžti naują apsidraudimo sandorį, susijusį su ankstesnio apsidraudimo sandorio, kurio apsidraudimo apskaita buvo (iš dalies arba visiškai) nutraukta, apsidraudimo priemone arba apdraustuoju objektu. Tai laikoma ne apsidraudimo sandorio tęsimu, bet pradėjimu iš naujo. Pavyzdžiui:
- apsidraudimo priemonės kreditingumas taip suprastėja, kad ūkio subjektas ją pakeičia nauja apsidraudimo priemone. Taigi pradinis apsidraudimo sandoriu rizikos valdymo tikslas nepasiektas, todėl šio sandorio apsidraudimo apskaita nutraukiama visiškai. Naujoji apsidraudimo priemonė laikoma tos pačios rizikos, nuo kurios buvo apdrausta pirmiau, apsidraudimu ir sudaro naują apsidraudimo sandorį. Taigi apdraustojo objekto tikrosios vertės arba pinigų srautų pasikeitimai vertinami ne nuo pradinio apsidraudimo sandorio apibrėžimo datos, bet nuo naujojo apsidraudimo sandorio apibrėžimo datos ir ja remiantis;
  - apsidraudimo sandoris nutraukiamas nepasibaigus jo terminui. To apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonė gali būti laikoma kito apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone (pvz., kai atliekant perbalansavimą apsidraudimo santykis koreguojamas didinant apsidraudimo priemonės apimtį arba apibrėžiamas visas naujas apsidraudimo sandoris).

Pasirinkimo sandorių laiko vertės apskaita

- B6.5.29 Pasirinkimo sandoris gali būti laikomas susijusiu su laikotarpiu, nes jo laiko vertė atitinka atlygį už apsaugos suteikimą pasirinkimo sandorio turėtoji tam tikrą laikotarpį. Vis dėlto svarbus vertinimo, koks – su sandoriu ar su laikotarpiu – susijęs apdraustasis objektas apdraudžiamas pasirinkimo sandoriu, aspektas yra to apdraustojo objekto charakteristikos, įskaitant kada ir kaip jis daro poveikį pelnui arba nuostoliams. Taigi ūkio subjektas įvertina apdraustojo objekto rūšį (žr. 6.5.15 straipsnio a punktą), atsižvelgdamas į apdraustojo objekto pobūdį (nepaisydamas to, koks tai – pinigų srautų ar tikrosios vertės apsidraudimo – sandoris):
- pasirinkimo sandorio laiko vertė yra susijusi su apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su sandoriu, jei apdraustojo objekto pobūdis yra sandoris, kurio laiko vertė yra to sandorio sąnaudų pobūdžio.

Pavyzdžiui, pasirinkimo sandorio laiko vertė yra susijusi su apdraustuoju objektu, todėl pripažįstamas objektas, į kurio pirminį vertinimą įtraukiamos sandorio sąnaudos (pvz., ūkio subjektas apdraudžia biržos prekės pirkimą, kuris yra prognozuojamas sandoris arba tvirtas pasižadėjimas, nuo biržos prekės kainos rizikos ir į pirminį atsargų vertinimą įtraukia sandorio sąnaudas). Įtraukus pasirinkimo sandorio laiko vertę į pirminį konkretaus apdraustojo objekto vertinimą, laiko vertė turi įtakos pelnui arba nuostoliams tuo pačiu metu, kaip tas apdraustasis objektas. Panašiai ir ūkio subjektui apdraudus biržos prekės pardavimą, kuris yra prognozuojamas sandoris arba tvirtas pasižadėjimas, kaip dalis su tuo pardavimu susijusių sąnaudų būtų įtraukiama pasirinkimo sandorio laiko vertė (taigi laiko vertė pelnu arba nuostoliais būtų pripažįstama tuo pačiu laikotarpiu, kaip apdraustojo pardavimo pajamos);

- b) pasirinkimo sandorio laiko vertė yra susijusi su apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su laikotarpiu, jei apdraustojo objekto pobūdis yra toks, kad laiko vertė yra apsaugos nuo rizikos įgijimo tam tikru laikotarpiu sąnaudų pobūdžio (bet dėl apdraustojo objekto nesudaromas sandoris, kuris apima sandorio sąnaudas pagal a punktą). Pavyzdžiui, jei biržos prekių atsargos apdraudžiamos nuo tikrosios vertės sumažėjimo šešiams mėnesiams, taikant atitinkamo galiojimo laikotarpio biržos prekių pasirinkimo sandorį, pasirinkimo sandorio laiko vertė būtų priskiriama prie pelno arba nuostolių (t. y. sistemingai ir racionaliai amortizuojama) per tą šešių mėnesių laikotarpį. Kitas pavyzdys būtų grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimas 18 mėnesių taikant užsienio valiutos keitimo pasirinkimo sandorį, pagal kurį pasirinkimo sandorio laiko vertė būtų paskirstoma per tą 18 mėnesių laikotarpį.

B6.5.30 Apdraustojo objekto charakteristikos, įskaitant tai, kaip ir kada apdraustasis objektas veikia pelną arba nuostolius, taip pat turi įtakos laikotarpiui, kuriuo amortizuojama pasirinkimo sandorio, kuriuo apdraudžiamas su laikotarpiu susijęs apdraustasis objektas, laiko vertė; šis laikotarpis dera su laikotarpiu, kuriuo pasirinkimo sandorio vidinė vertė gali turėti įtakos pelnui arba nuostoliams taikant apsidraudimo apskaitą. Pavyzdžiui, jei palūkanų normos pasirinkimo sandoris (viršutinė riba) taikomas siekiant suteikti apsaugą nuo kintamosios palūkanų normos obligacijos palūkanų sąnaudų padidėjimo, tos viršutinės ribos laiko vertė amortizuojama kaip pelnas arba nuostoliai tuo pačiu laikotarpiu, kuriuo viršutinės ribos vidinė vertė turėtų įtakos pelnui arba nuostoliams:

- a) jei pagal viršutinės ribos apsidraudimo sandorius padidėja palūkanų normos per pirmuosius trejus iš viso penkerių metų kintamosios palūkanų normos obligacijos galiojimo laikotarpio metus, tos viršutinės ribos laiko vertė amortizuojama per pirmuosius trejus metus; arba
- b) jei viršutinė riba yra išankstinis pradžios pasirinkimo sandoris, kuriuo apdraudžiamas palūkanų normų padidėjimas antraisiais ir trečiaisiais iš viso penkerių metų kintamosios palūkanų normos obligacijos galiojimo laikotarpio metais, tos viršutinės ribos laiko vertė amortizuojama antraisiais ir trečiaisiais metais.

B6.5.31 Pasirinkimo sandorių laiko vertės apskaita pagal 6.5.15 straipsnį taip pat taikoma nusipirkto ir pasirašyto pasirinkimo sandorių (vienas iš jų yra pasirinkimo parduoti sandoris, o kitas – pasirinkimo pirkti sandoris) deriniui, kurio laiko vertė apsidraudimo priemonės priskyrimo datą yra nulinė (paprastai ji vadinama nuliniu pabrangimo riba). Šiuo atveju ūkio subjektas pripažįsta visus laiko vertės pasikeitimus kitomis bendrosiomis pajamomis, net jei sukauptas laiko vertės pasikeitimas per visą apsidraudimo sandorio laikotarpį yra nulinis. Taigi, jei pasirinkimo sandorio laiko vertė susijusi su:

- a) apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su sandoriu, laiko vertės suma apsidraudimo sandorio pabaigoje, kuria koreguojamas apdraustasis objektas arba kuri pergrupuojama į pelną arba nuostolius (žr. 6.5.15 straipsnio b punktą), būtų nulinė;
- b) apdraustuoju objektu, kuris susijęs su laikotarpiu, su laiko verte susijusios amortizacijos sąnaudos yra nulinės.

B6.5.32 Pasirinkimo sandorių laiko vertės apskaita pagal 6.5.15 straipsnį taikoma tik tiek, kiek laiko vertė yra susijusi su apdraustuoju objektu (suderinta laiko vertė). Pasirinkimo sandorio laiko vertė yra susijusi su apdraustuoju objektu, jei svarbiausios pasirinkimo sandorio sąlygos (pvz., nominalioji suma, galiojimo trukmė ir pagrindinė priemonė) yra suderintos su apdraustuoju objektu. Taigi, jei svarbiausios pasirinkimo sandorio ir apdraustojo objekto sąlygos nėra visiškai suderintos, ūkio subjektas nustato suderintą laiko vertę, t. y. kiek į priedą įtraukta laiko vertė (faktinė laiko vertė) susijusi su apdraustuoju objektu (ir todėl turėtų būti vertinama pagal 6.5.15 straipsnį). Ūkio subjektas nustato suderintą laiko vertę taikydamas pasirinkimo sandorio, kurio svarbiausios sąlygos visiškai atitiktų apdraustąjį objektą, įvertinimą.

- B6.5.33 Jei faktinė laiko vertė ir suderinta laiko vertė skiriasi, ūkio subjektas turi nustatyti sumą, sukauptą atskirame nuosavybės komponente pagal 6.5.15 straipsnį, laikydamasis šių nurodymų:
- a) jei apsidraudimo sandorio pradžioje faktinė laiko vertė yra didesnė už suderintą laiko vertę, ūkio subjektas:
    - i) nustato sumą, sukauptą atskirame nuosavybės komponente, remdamasis suderinta laiko verte; ir
    - ii) šių dviejų laiko verčių tikrosios vertės skirtumus apskaito pelno (nuostolių) atskaitoje;
  - b) jei apsidraudimo sandorio pradžioje faktinė laiko vertė yra mažesnė už suderintą laiko vertę, ūkio subjektas nustato atskirame nuosavybės komponente sukauptą sumą, remdamasis mažesniu tikrosios vertės sukauptu pasikeitimu, susijusiu su:
    - i) faktine laiko verte; ir
    - ii) suderinta laiko verte.

Visas faktinės laiko vertės tikrosios vertės pasikeitimo likutis turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

Išankstinių sandorių išankstinio elemento ir finansinių priemonių užsienio valiutos bazės skirtumo apskaita

- B6.5.34 Išankstinis sandoris gali būti laikomas susijusiu su laikotarpiu dėl to, kad jo išankstinis elementas atitinka atlygį už laikotarpį (pradinį laikotarpį, kuriam jis nustatomas). Vis dėlto svarbus vertinimo, koks – su sandoriu ar su laikotarpiu – susijęs apdraustasis objektas apdraudžiamas apsidraudimo priemone, aspektas yra to apdraustojo objekto charakteristikos, įskaitant kada ir kaip jis daro poveikį pelnui arba nuostoliams. Taigi ūkio subjektas turi įvertinti apdraustojo objekto rūšį (žr. 6.5.16 straipsnį ir 6.5.15 straipsnio a punktą) atsižvelgdamas į apdraustojo objekto pobūdį (nepaisydamas to, koks tai – pinigų srautų ar tikrosios vertės apsidraudimo – sandoris):
- a) išankstinio sandorio išankstinis elementas yra susijęs su apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su sandoriu, jei apdraustojo objekto pobūdis yra sandoris, kurio išankstinis elementas yra to sandorio sąnaudų pobūdžio. Pavyzdžiui, išankstinis elementas yra susijęs su apdraustuoju objektu, todėl pripažįstamas objektas, į kurio pirminį vertinimą įtraukiamos sandorio sąnaudos (pvz., ūkio subjektas apdraudžia atsargų pirkimą, išreikštą užsienio valiuta, kuris yra prognozuojamas sandoris arba tvirtas pasižadėjimas, nuo užsienio valiutos rizikos ir įtraukia sandorio sąnaudas į pirminį atsargų vertinimą). Todėl, įtraukus išankstinį elementą į pirminį konkretaus apdraustojo objekto vertinimą, išankstinis elementas turi įtakos pelnui arba nuostoliams tuo pačiu metu, kaip tas apdraustasis objektas. Panašiai ir ūkio subjektui apdraudus biržos prekės pardavimą užsienio valiuta nuo užsienio valiutos rizikos, kuris yra prognozuojamas sandoris arba tvirtas pasižadėjimas, kaip dalis su tuo pardavimu susijusių sąnaudų būtų įtrauktas išankstinis elementas (taigi išankstinis elementas pelnu arba nuostoliais būtų pripažįstamas tuo pačiu laikotarpiu, kaip apdraustojo pardavimo pajamos);
  - b) išankstinio sandorio išankstinis elementas yra susijęs su apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su laikotarpiu, jei apdraustojo objekto pobūdis yra toks, kad išankstinis elementas yra apsaugos nuo rizikos įgijimo konkrečiu laikotarpiu sąnaudų pobūdžio (bet dėl apdraustojo objekto nesudaromas sandoris, kuris apima sandorio sąnaudas pagal a punktą). Pavyzdžiui, jei biržos prekių atsargos apdraudžiamos nuo tikrosios vertės pasikeitimų šešiams mėnesiams, taikant atitinkamo galiojimo laikotarpio biržos prekių išankstinį sandorį, išankstinio sandorio išankstinis elementas būtų priskiriamas prie pelno arba nuostolių (t. y. sistemingai ir racionaliai amortizuojamas) per tą šešių mėnesių laikotarpį. Kitas pavyzdys būtų grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimas 18 mėnesių taikant užsienio valiutos keitimo išankstinį sandorį, pagal kurį išankstinio sandorio išankstinis elementas paskirstomas per tą 18 mėnesių laikotarpį.

- B6.5.35 Apdraustojo objekto charakteristikos, įskaitant tai, kaip ir kada apdraustasis objektas veikia pelną arba nuostolius, taip pat turi įtakos laikotarpiui, kuriuo amortizuojamas išankstinio sandorio, kuriuo apdraudžiamas su laikotarpiu susijęs apdraustasis objektas, išankstinis elementas, tai yra tuo laikotarpiu, su kuriuo susijęs išankstinis elementas. Pavyzdžiui, jei išankstiniu sandoriu apsidraudžiama nuo trijų mėnesių palūkanų normų kintamumo pozicijos trijų mėnesių laikotarpiui, prasidedančiam po šešių mėnesių, išankstinis elementas amortizuojamas laikotarpiu nuo septinto iki devinto mėnesio.
- B6.5.36 Išankstinio sandorio išankstinio elemento apskaita pagal 6.5.16 straipsnį taip pat taikoma tuo atveju, jei išankstinio sandorio pripažinimo apsidraudimo priemone datą išankstinis elementas yra nulinis. Tuo atveju ūkio subjektas turi pripažinti visus su išankstiniu elementu sietinus tikrosios vertės pasikeitimus kitomis bendrosiomis pajamomis, net jei su išankstiniu elementu sietinas sukauptas tikrosios vertės pasikeitimas per visą apsidraudimo sandorio laikotarpį yra nulinis. Taigi, jei išankstinio sandorio išankstinis elementas yra susijęs su:
- apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su sandoriu, suma išankstinio elemento atžvilgiu apsidraudimo sandorio pabaigoje, kuria koreguojamas apdraustasis objektas arba kuri pergrupuojama į pelną arba nuostolius (žr. 6.5.15 straipsnio b punktą ir 6.5.16 straipsnį), būtų nulinė;
  - apdraustuoju objektu, kuris yra susijęs su laikotarpiu, su išankstiniu elementu susijusios amortizacijos suma yra nulinė.
- B6.5.37 Išankstinių sandorių išankstinio elemento apskaita pagal 6.5.16 straipsnį taikoma tik tiek, kiek išankstinis elementas yra susijęs su apdraustuoju objektu (suderintas išankstinis elementas). Išankstinio sandorio išankstinis elementas su apdraustuoju objektu yra susijęs, jei svarbiausios išankstinio sandorio sąlygos (pvz., nominalioji suma, galiojimo trukmė ir pagrindinė priemonė) yra suderintos su apdraustuoju objektu. Taigi, jei svarbiausios išankstinio sandorio ir apdraustojo elemento sąlygos nėra visiškai suderintos, ūkio subjektas turi nustatyti suderintą išankstinį elementą, t. y. kiek į išankstinį sandorį įtrauktas išankstinis elementas (faktinis išankstinis elementas) susijęs su apdraustuoju objektu (ir todėl turėtų būti vertinamas pagal 6.5.16 straipsnį). Ūkio subjektas nustato suderintą išankstinį elementą taikydamas išankstinio sandorio, kurio svarbiausios sąlygos visiškai atitiktų apdraustąjį objektą, įvertinimą.
- B6.5.38 Jei faktinis išankstinis elementas ir suderintas išankstinis elementas skiriasi, ūkio subjektas turi nustatyti sumą, sukauptą atskirame nuosavybės komponente pagal 6.5.16 straipsnį, laikydamasis šių nurodymų:
- jei apsidraudimo sandorio pradžioje absoliučioji faktinio išankstinio elemento suma yra didesnė už absoliučiąją suderinto išankstinio elemento sumą, ūkio subjektas:
    - turi nustatyti sumą, sukauptą atskirame nuosavybės komponente, remdamasis suderintu išankstiniu elementu; ir
    - šių dviejų išankstinių elementų tikrosios vertės skirtumus turi apskaityti pelno (nuostolių) ataskaitoje;
  - jei apsidraudimo sandorio pradžioje absoliučioji faktinio išankstinio elemento suma yra mažesnė už absoliučiąją suderinto išankstinio elemento sumą, ūkio subjektas turi nustatyti atskirame nuosavybės komponente sukauptą sumą remdamasis mažesniu tikrosios vertės sukauptu pasikeitimu, susijusiu su:
    - absoliučiąja faktinio išankstinio elemento suma; ir
    - absoliučiąja suderinto išankstinio elemento suma.
- Visas faktinio išankstinio elemento tikrosios vertės pasikeitimo likutis pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
- B6.5.39 Jei ūkio subjektas atskiria užsienio valiutos bazės skirtumą nuo finansinės priemonės ir, apibrėždamas tą finansinę priemonę kaip apsidraudimo priemonę, jo neįtraukia (žr. 6.2.4 straipsnio b punktą), B6.5.34–B6.5.38 straipsnyje pateiktos taikymo nuorodos taikomos užsienio valiutos bazės skirtumui taip, kaip jos taikomos išankstinio sandorio išankstiniam elementui.

Objektų grupės apsidraudimo sandoris (6.6 skirsnis)**Grynosios pozicijos apsidraudimo sandoris**

Tinkamumas taikyti apsidraudimo apskaitą ir grynosios pozicijos priskyrimas

- B6.6.1 Grynajai pozicijai tinkama taikyti apsidraudimo apskaitą tik jei ūkio subjektas rizikos valdymo tikslais draudžiasi grynąja verte. Tai, ar ūkio subjektas taip draudžiasi, yra faktas (ne tik tvirtinimas arba patvirtinimas dokumentais). Taigi ūkio subjektas negali taikyti apsidraudimo apskaitos grynąja verte vien siekdamas tam tikro apskaitos rezultato, jei tai neatitiktų jo rizikos valdymo metodo. Grynosios pozicijos apdraudimas turi būti nustatytos rizikos valdymo strategijos dalis. Paprastai tai patvirtina pagrindiniai vadovaujantys darbuotojai, kaip apibrėžta 24-ajame TAS.
- B6.6.2 Pavyzdžiui, ūkio subjektas A, kurio funkcinė valiuta yra jo vietos valiuta, turi tvirtą pasižadėjimą po devynių mėnesių sumokėti 150 000 UPV už reklamos sąnaudas ir tvirtą pasižadėjimą po 15 mėnesių parduoti pagamintas prekes už 150 000 UPV. Ūkio subjektas A sudaro užsienio valiutos išvestinės finansinės priemonės sandorį, už kurį atsiskaitoma po devynių mėnesių ir pagal kurį jis gauna 100 UPV, o moka 70 PV. Kitos UPV pozicijos ūkio subjektas neturi. Ūkio subjektas nevaldo užsienio valiutos rizikos grynąja verte. Taigi ūkio subjektas A devynis mėnesius negali taikyti apsidraudimo apskaitos užsienio valiutos išvestinės finansinės priemonės ir 100 UPV grynosios pozicijos (ją sudaro 150 000 UPV tvirto pasižadėjimo pirkti – t. y. reklamos paslaugų – ir 149 900 UPV (iš 150 000 UPV) tvirto pasižadėjimo parduoti) apsidraudimo sandoriui.
- B6.6.3 Jei ūkio subjektas A valdo užsienio valiutos riziką grynąja verte ir nesudaro užsienio valiutos išvestinės finansinės priemonės sandorio (nes jis savo užsienio valiutos riziką poziciją ne mažina, bet didina), devynis mėnesius ūkio subjekto pozicija būtų natūraliai apdrausta. Paprastai ši apdraustoji pozicija finansinėse ataskaitose nenurodoma, nes sandoriai pripažįstami skirtingais atskaitiniais laikotarpiais ateityje. Taikyti apsidraudimo apskaitą nulinei grynajai pozicijai būtų galima tik įvykdžius 6.6.6 straipsnyje nustatytas sąlygas.
- B6.6.4 Jei grynąją poziciją sudarančių objektų grupė laikoma apdraustuoju objektu, ūkio subjektas turi priskirti visą objektų grupę, kurią sudaro objektai, galintys sudaryti grynąją poziciją. Ūkio subjektui neleidžiama priskirti nekonkrečios abstrakčios grynosios pozicijos sumos. Pavyzdžiui, ūkio subjektas turi 100 UPV tvirtų pasižadėjimų parduoti po devynių mėnesių grupę ir 120 UPV tvirtų pasižadėjimų pirkti po aštuoniolikos mėnesių grupę. Ūkio subjektas negali priskirti abstrakčios iki 20 UPV grynosios pozicijos sumos. Vietoj to jis turi priskirti bendrąją pirkimo sumą ir bendrąją pardavimo sumą, dėl kurių kartu susidaro apdraustoji grynoji pozicija. Ūkio subjektas turi priskirti bendrąsias pozicijas, dėl kurių susidaro grynoji pozicija, taip, kad galėtų įvykdyti tinkamumo kriterijus atitinkančių apsidraudimo sandorių apskaitos reikalavimus.

Apsidraudimo veiksmingumo reikalavimų taikymas grynosios pozicijos apsidraudimo sandoriui

- B6.6.5 Siekdamas nustatyti, ar įvykdyti 6.4.1 straipsnio c punkte išdėstyti apsidraudimo veiksmingumo reikalavimai, apdrausdamas grynąją poziciją ūkio subjektas turi atsižvelgti į grynosios pozicijos objektų, kurių poveikis panašus į apsidraudimo priemonės poveikį, vertės pasikeitimus ir į apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimą. Pavyzdžiui, ūkio subjektas turi 100 UPV tvirtų pasižadėjimų parduoti po devynių mėnesių grupę ir 120 UPV tvirtų pasižadėjimų pirkti po aštuoniolikos mėnesių grupę. 20 UPV grynosios pozicijos užsienio valiutos riziką jis apdraudžia taikydamas 20 UPV išankstinį valiutos keitimo sandorį. Nustatydamas, ar įvykdyti 6.4.1 straipsnio c punkte išdėstyti apsidraudimo veiksmingumo reikalavimai, ūkio subjektas turi atsižvelgti į ryšį tarp:
- išankstinio valiutos keitimo sandorio tikrosios vertės pasikeitimo, kartu su tvirtų pasižadėjimų parduoti vertės pasikeitimais, susijusiais su užsienio valiutos rizika, ir
  - tvirtų pasižadėjimų pirkti vertės pasikeitimų, susijusių su užsienio valiutos rizika.
- B6.6.6 Panašiai būtų, jei pagal B6.6.5 straipsnyje nurodytą pavyzdį nulinę grynąją poziciją turintis ūkio subjektas, siekdamas nustatyti, ar įvykdyti 6.4.1 straipsnio c punkte išdėstyti apsidraudimo veiksmingumo reikalavimai, atsižvelgtų į su užsienio valiutos rizika susijusių tvirtų pasižadėjimų parduoti vertės pasikeitimų ir su užsienio valiutos rizika susijusių tvirtų pasižadėjimų pirkti vertės pasikeitimų ryšį.

Grynąją poziciją sudarančių pinigų srautų apsidraudimo sandoriai

B6.6.7 Jei ūkio subjektas apdraudžia objektų, kurių rizikos pozicijos užskaitomos tarpusavyje (t. y. kurie sudaro grynąją poziciją), grupę, tinkamumą taikyti apsidraudimo apskaitą lemia apsidraudimo sandorio rūšis. Jei apsidraudimo sandoris yra tikrosios vertės apsidraudimo sandoris, grynąją poziciją gali būti galima apibrėžti kaip apdraustąjį objektą. Vis dėlto, jei apsidraudimo sandoris yra pinigų srautų apsidraudimo sandoris, grynąją poziciją laikyti apdraustuoju objektu galima tik jei tai yra užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandoris ir jei priskiriant tą grynąją poziciją nurodomas ataskaitinis laikotarpis, kuriuo prognozuojami sandoriai turėtų turėti įtakos pelnei arba nuostoliams, taip pat nurodomas šių sandorių pobūdis ir apimtis.

B6.6.8 Pavyzdžiui, ūkio subjektas turi grynąją poziciją, kurią sudaro 100 UPV pardavimo apatinis lygmuo ir 150 UPV pirkimo apatinis lygmuo. Pardavimas ir pirkimas išreiškiami ta pačia užsienio valiuta. Siekdamas pakankamai konkrečiai nurodyti apdraustos gryniosios pozicijos priskyrimą, ūkio subjektas originaliuose apsidraudimo sandorio dokumentuose nurodo, kad gali būti parduodamas produktas A arba produktas B ir perkami A tipo įrenginiai, B tipo įrenginiai ir žaliava A. Ūkio subjektas taip pat nurodo kiekvieno sandorio apimtį pagal pobūdį. Ūkio subjektas dokumentais patvirtina, kad apatinį pardavimo lygmenį (100 UPV) sudaro pirmųjų produkto A 70 UPV ir pirmųjų produkto B 30 UPV prognozuojama pardavimo apimtis. Jei numatoma, kad ta pardavimo apimtis turės įtakos pelnei arba nuostoliams skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais, ūkio subjektas tai nurodytų dokumentuose, pvz., numatoma, kad pirmieji produkto A pardavimo 70 UPV turės įtakos pelnei arba nuostoliams pirmuoju ataskaitiniu laikotarpiu, o pirmieji produkto B pardavimo 30 UPV turės įtakos pelnei arba nuostoliams antruoju ataskaitiniu laikotarpiu. Ūkio subjektas dokumentais taip pat patvirtina, kad apatinį pirkimo lygmenį (150 UPV) sudaro pirkimai, susiję su pirmaisiais A tipo įrenginių 60 UPV, pirmaisiais B tipo įrenginių 40 UPV ir pirmaisiais žaliavos A 50 UPV. Jei numatoma, kad ta pirkimo apimtis turės įtakos pelnei arba nuostoliams skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais, ūkio subjektas ištrauktų iš dokumentus išskirstytą pirkimo apimtį pagal ataskaitinius laikotarpius, kuriais ji turėtų turėti įtakos pelnei arba nuostoliams (panašiai kaip ir patvirtindamas dokumentais pardavimo apimtį). Pavyzdžiui, prognozuojamas sandoris būtų nurodomas kaip:

- a) A tipo įrenginių pirkimo, kuris per artimiausius dešimt ataskaitinių laikotarpių turėtų turėti įtakos pelnei arba nuostoliams nuo trečiojo ataskaitinio laikotarpio, pirmieji 60 UPV;
- b) B tipo įrenginių pirkimo, kuris per artimiausius dvidešimt ataskaitinių laikotarpių turėtų turėti įtakos pelnei arba nuostoliams nuo ketvirtojo ataskaitinio laikotarpio, pirmieji 40 UPV; ir
- c) žaliavos A, kuri turėtų būti gauta trečiuoju ataskaitiniu laikotarpiu ir parduota, pirkimo – t. y. pirkimas turėtų turėti įtakos pelnei arba nuostoliams tuo ir tolesniu ataskaitiniu laikotarpiu – pirmieji 50 UPV.

Nurodant prognozuojamo sandorio apimties pobūdį būtų aptariami tokie aspektai, kaip tos pačios rūšies nekilnojamojo turto, įrangos ir įrenginių nusidėvėjimo modelis, jei dėl šių objektų pobūdžio nusidėvėjimo modelis galėtų skirtis pagal tai, kaip ūkio subjektas šiuos objektus naudoja. Pavyzdžiui, jei ūkio subjektas taiko atitinkamai A tipo įrenginių objektus dviejuose gamybos procesuose, dėl kurių taikomas atitinkamai tiesinis nusidėvėjimas per dešimt ataskaitinių laikotarpių ir produkcijos vienetų metodas, jo prognozuojamo A tipo įrenginių pirkimo apimties dokumentuose ta apimtis būtų išskirstoma pagal tai, kurie iš šių nusidėvėjimo modelių bus taikomi.

B6.6.9 Gryniosios pozicijos pinigų srautų apsidraudimo sandorio atveju pagal 6.5.11 straipsnį nustatytos sumos turi apimti į apsidraudimo priemonės poveikį panašaus poveikio gryniosios pozicijos objektų vertės pasikeitimus ir apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimus. Vis dėlto į apsidraudimo priemonę panašų poveikį turinčių gryniosios pozicijos objektų vertės pasikeitimai pripažįstami tik pripažinus sandorius, su kuriais jie susiję, pvz., prognozuojamą pardavimą pripažinus pajamomis. Pavyzdžiui, ūkio subjektas turi 100 UPV labai tikėtiną prognozuojamą pardavimą po 9 mėnesių grupę ir 120 UPV labai tikėtiną prognozuojamą pirkimą po 18 mėnesių grupę. 20 UPV gryniosios pozicijos užsienio valiutos riziką jis apdraudžia taikydamas 20 UPV išankstinį valiutos keitimo sandorį. Nustatydamas sumas, pripažintas pinigų srautų apsidraudimo rezerve pagal 6.5.11 straipsnio a ir b punktus, ūkio subjektas lygina:

- a) išankstinio valiutos keitimo sandorio tikrosios vertės pasikeitimą ir su užsienio valiutos rizika susijusius labai tikėtino prognozuojamo pardavimo vertės pasikeitimus su

b) labai tikėtino prognozuojamo pirkimo vertės pasikeitimais, susijusiais su užsienio valiutos rizika.

Vis dėlto su išankstiniu valiutos keitimo sandoriu susijusias sumas ūkio subjektas pripažįsta tik tol, kol labai tikėtino prognozuojamo pardavimo sandoriai pripažįstami finansinėse ataskaitose, – tuo metu pripažįstamas tų prognozuojamų sandorių pelnas arba nuostoliai (t. y. su užsienio valiutos kurso pasikeitimu sietinas vertės pasikeitimas nuo apsidraudimo sandorio apibrėžimo iki pajamų pripažinimo).

B6.6.10 Panašiai būtų, jei pavyzdyje nurodytas ūkio subjektas turėtų nulinę poziciją, jis lygintų su užsienio valiutos rizika susijusius labai tikėtino prognozuojamo pardavimo vertės pasikeitimus ir su užsienio valiutos rizika susijusius labai tikėtino prognozuojamo pirkimo vertės pasikeitimus. Vis dėlto tos sumos pripažįstamos tik tada, kai susiję prognozuojami sandoriai pripažįstami finansinėse ataskaitose.

Objektų grupių, kurios laikomos apdraustuoju objektu, lygmenys

B6.6.11 Dėl tų pačių priežasčių, kurios nurodytos B6.3.19 straipsnyje, priskiriant esamų objektų grupių komponentų lygmenį reikia konkrečiai nurodyti objektų grupės, kurios apdraustasis lygmens komponentas priskiriamas, nominaliąją sumą.

B6.6.12 Apsidraudimo sandorį gali sudaryti kelių įvairių objektų grupių lygmenys. Pavyzdžiui, turto grupės ir įsipareigojimų grupės grynosios pozicijos apsidraudimo sandorį gali sudaryti turto grupės lygmens komponento ir įsipareigojimų grupės lygmens komponento derinys.

Apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolių pateikimas

B6.6.13 Kartu kaip grupė pagal pinigų srautų apsidraudimo sandorį apdrausti objektai gali turėti įtakos skirtingoms pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnių eilutėms. Apsidraudimo pelno arba nuostolių pateikimas toje ataskaitoje priklauso nuo objektų grupės.

B6.6.14 Jei objektų grupė neturi užskaitomų rizikos pozicijų (pvz., užsienio valiutos sąnaudų grupė, turinti įtakos pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos skirtingų straipsnių eilutėms, kurios apdraustos nuo užsienio valiutos rizikos), pergrupuotų apsidraudimo priemonių pelnas arba nuostoliai paskirstomi straipsnių eilutėse, kurioms turi įtakos apdraustieji objektai. Šis paskirstymas atliekamas sistemingai ir racionaliai, nesumuojant pavienės apsidraudimo priemonės grynojo pelno arba nuostolių.

B6.6.15 Jei objektų grupė turi užskaitomas rizikos pozicijas (pvz., pardavimo ir sąnaudų, išreikštų užsienio valiuta, grupė, kartu apdrausta nuo užsienio valiutos rizikos), ūkio subjektas apsidraudimo pelną arba nuostolius pateikia atskiroje pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutėje. Kaip pavyzdį būtų galima nurodyti 100 UPV užsienio valiutos pardavimo ir 80 UPV užsienio valiutos sąnaudų grynosios pozicijos užsienio valiutos rizikos apdraudimą taikant 20 UPV išankstinį valiutos keitimo sandorį. Iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo į pelną arba nuostolius pergrupuotas išankstinio valiutos keitimo sandorio pelnas arba nuostoliai (kai grynoji pozicija turi įtakos pelnui arba nuostoliams) pateikiami nuo apdraustojo pardavimo ir sąnaudų atskiroje straipsnio eilutėje. Be to, jei pardavimo laikotarpis yra ankstesnis už sąnaudų laikotarpį, pardavimo pajamos vis tiek vertinamos taikant dabartinę valiutų keitimo kursą pagal 21-ąją TAS. Susijęs apsidraudimo pelnas arba nuostoliai pateikiami atskiroje straipsnio eilutėje, todėl pelnas arba nuostoliai atitinka grynosios pozicijos apsidraudimo poveikį, atitinkamai pakoregavus pinigų srautų apsidraudimo rezervą. Jei apdraustosios sąnaudos turi įtakos pelnui arba nuostoliams vėlesniu laikotarpiu, pirmiau pinigų srautų apsidraudimo rezerve pripažintas pardavimo apsidraudimo pelnas arba nuostoliai pergrupuojami į pelną arba nuostolius ir pateikiami atskiroje eilutėje nei tie, į kuriuos įtrauktos apdraustosios sąnaudos ir kurie vertinami taikant dabartinę valiutų keitimo kursą pagal 21-ąją TAS.

B6.6.16 Kai kurių rūšių tikrosios vertės apsidraudimo sandorių tikslas yra ne pirmiausia užskaityti apdraustojo objekto tikrosios vertės pasikeitimą, bet pakeisti apdraustojo objekto pinigų srautus. Pavyzdžiui, ūkio subjektas apdraudžia fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonės tikrosios vertės palūkanų normos riziką taikydamas palūkanų normų apskaitimo sandorį. Ūkio subjekto apsidraudimo sandorio tikslas yra pakeisti fiksuotosios palūkanų normos pinigų srautus kintamosios palūkanų normos pinigų srautais. Šis

tikslas matyti iš apsidraudimo sandorio apskaitos, kurią atliekant sukauptos palūkanų normų apskaitimo sandorio grynosios palūkanos kaupiamos pelno (nuostolių) ataskaitoje. Grynosios pozicijos (pvz., fiksuotosios palūkanų normos turto ir fiksuotosios palūkanų normos išipareigojimo grynosios pozicijos) apsidraudimo atveju šias sukauptas grynąsias palūkanas būtina pateikti atskiroje pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutėje. Taip siekiama išvengti pavienės priemonės grynojo pelno arba nuostolių sumavimo į tarpusavyje užskaitomas bendrąsias sumas ir jų pripažinimo skirtingose straipsnių eilutėse (pvz., taip išvengiama pavienio palūkanų normų apskaitimo sandorio grynujų gautų palūkanų sumavimo į bendrąsias palūkanų pajamas ir bendrąsias palūkanų sąnaudas).

ISIGALIOJIMO DATA IR PEREINAMASIS LAIKOTARPIS (7 SKYRIUS)

Pereinamasis laikotarpis (7.2 skirsnis)

Prekybai laikomas finansinis turtas

B7.2.1 Šio standarto taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas turi nustatyti, ar bet kokiam jo finansiniam turtui valdyti skirto verslo modelio tikslas atitinka 4.1.2 straipsnio a punkte nustatytą sąlygą arba 4.1.2A straipsnio a punkte nustatytą sąlygą arba ar finansinį turtą tinkama pasirinkti pagal 5.7.5 straipsnį. Šiuo tikslu ūkio subjektas turi nustatyti, ar finansinis turtas atitinka prekybai laikomo finansinio turto apibrėžtį, lyg ūkio subjektas turtą būtų nusipirkęs taikymo pirmą kartą datą.

Vertės sumažėjimas

B7.2.2 Pereinamuoju laikotarpiu ūkio subjektas turėtų stengtis apytiksliai įvertinti kredito riziką pirminio pripažinimo metu, atsižvelgdamas į visą pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis. Nereikalaujama, kad ūkio subjektas, taikymo pradžios datą nustatydamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, atliktų išsamią informacijos paiešką. Jei ūkio subjektas negali to nustatyti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis, taikomas 7.2.20 straipsnis.

B7.2.3 Siekiant nustatyti pirmiau prieš taikymo pirmą kartą datą pripažintų finansinių priemonių (arba kreditavimo išipareigojimų arba finansinių garantijų sutarčių, kurių šalimi ūkio subjektas tapo) atidėjinį nuostoliams, pereinamuoju laikotarpiu ir tol, kol nutraukiamas tų objektų pripažinimas, ūkio subjektas turi atsižvelgti į informaciją, svarbią nustatant arba apytiksliai įvertinant kredito riziką pirminio pripažinimo metu. Siekdamas nustatyti arba apytiksliai įvertinti pradinę kredito riziką, ūkio subjektas gali atsižvelgti į vidaus ir išorės informaciją, įskaitant portfelio informaciją, kaip nustatyta B5.5.1–B5.5.6 straipsniuose.

B7.2.4 Nedaug istorinės informacijos turintis ūkio subjektas gali naudotis vidaus ataskaitų ir statistinių duomenų informacija (ji gali būti parengta sprendžiant, ar pradėti gaminti naują produktą), informacija apie panašius produktus arba panašių finansinių priemonių grupių duomenimis, jei taikoma.

APIBRĖŽTYS (A PRIEDAS)

Išvestinės finansinės priemonės

BA.1 Kaip tipinius išvestinių finansinių priemonių pavyzdžius būtų galima nurodyti ateities ir išankstinius, apskaitimo ir pasirinkimo sandorius. Išvestinė finansinė priemonė paprastai išreiškiama tariamąja suma, kuri yra valiutos vienetų suma, akcijų skaičius, svorio, kiekio arba kitų sutartyje nurodytų vienetų skaičius. Vis dėlto pagal išvestinę finansinę priemonę nereikalaujama, kad jos turėtojas arba ją pasirašęs ūkio subjektas investuotų arba gautų šią tariamąją sumą sutarties pradžioje. Kita vertus, pagal išvestinę finansinę priemonę gali būti reikalaujama fiksuoto mokėjimo arba kintamos (tačiau ne proporcingai, kintant pagrindinei sumai) mokėjimo sumos dėl tam tikro ateities įvykio, nesujusio su tariamąja suma. Pavyzdžiui, sutartyje gali būti nustatytas reikalavimas sumokėti fiksuotą 1 000 PV sumą, jei šešių mėnesių LIBOR palūkanų norma padidėja 100 bazinių punktų. Toks sandoris yra išvestinė finansinė priemonė, net jei tariamoji suma nenurodyta.

BA.2 Į šiame standarte pateiktos išvestinės finansinės priemonės apibrėžtį patenka sandoriai, už kuriuos atsiskaitoma bendrąja suma pristatant pagrindinę priemonę (pvz., išankstinis fiksuotosios palūkanų normos skolos priemonės pirkimo sandoris). Ūkio subjektas gali būti sudaręs nefinansinio turto pirkimo arba pardavimo sandorį, už kurį gali būti atsiskaitoma grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsikeičiant finansinėmis priemonėmis (pvz., sandorį dėl biržos prekės pirkimo arba

pardavimo už fiksuotą kainą būsimą datą). Toks sandoris patenka į šio standarto taikymo sritį, nebent jis sudarytas ir toliau laikomas siekiant pristatyti nefinansinį straipsnį atsižvelgiant į numatomus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius. Vis dėlto šis standartas tokiems sandoriams, kuriais atsižvelgiama į numatomus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius, taikomas, jei ūkio subjektas juos priskiria pagal 2.5 straipsnį (žr. 2.4–2.7 straipsnius).

- BA.3 Vienas iš išvestinės finansinės priemonės požymių yra tas, kad jos pirminė grynoji investicija yra mažesnė už investiciją, kurios reikėtų dėl kitų rūšių sandorių, kurie, kaip galima tikėtis, panašiai reaguotų į rinkos veiksnių pokyčius. Pasirinkimo sandoris šią apibrėžtį atitinka, nes priemoka yra mažesnė už investiciją, kurios reikėtų pagrindinei finansinei priemonei, su kuria susijęs pasirinkimo sandoris, įsigyti. Apsikeitimo valiuta sandoris, pagal kurį iš pradžių reikia apsikeisti skirtingomis vienodos tikrosios vertės valiutomis, atitinka apibrėžtį, nes jo pirminė grynoji investicija yra lygi nuliui.
- BA.4 Dėl įprasto pirkimo arba pardavimo nuo prekybos iki atsiskaitymo datos atsiranda fiksuotos kainos įsipareigojimas, atitinkantis išvestinės finansinės priemonės apibrėžtį. Vis dėlto šis įsipareigojimas, atsižvelgiant į trumpą jo galiojimo laikotarpį, nepripažįstamas išvestine finansine priemone. Vietoj to šiame standarte numatyta speciali tokioms įprastinėms sutartims taikytina apskaita (žr. 3.1.2 ir B3.1.3–B3.1.6 straipsnius).
- BA.5 Išvestinės finansinės priemonės apibrėžtis taikoma nefinansiniams kintamiesiems, kurie nėra būdingi sutarties šaliai. Prie jų priskiriami nuostolių dėl žemės drebbėjimo konkrečiame regione ir temperatūrų konkrečiame mieste indeksai. Prie sutarties šaliai būdingų nefinansinių kintamųjų priskiriamas įvyksiantis arba neįvyksiantis gaisras, sugadinsiantis arba sunaikinsiantis sutarties šalies turtą. Nefinansinio turto tikrosios vertės pasikeitimas būdingas savininkui, jei tikroji vertė atitinka ne tik šio turto rinkos kainų pasikeitimus (finansinis kintamasis), bet ir konkretaus laikomo nefinansinio turto būklę (nefinansinis kintamasis). Pavyzdžiui, jei dėl konkretaus automobilio likutinės vertės garantui kyta automobilio fizinės būklės pasikeitimo rizika, tos likutinės vertės pasikeitimas yra būdingas automobilio savininkui.

Prekybai laikomi finansiniai įsipareigojimai ir turtas

- BA.6 Prekybai paprastai būdingas aktyvus ir dažnas pirkimas ir pardavimas, o prekybai laikomos finansinės priemonės paprastai naudojamos siekiant sukurti pelną dėl trumpalaikių kainų arba prekybos tarpininkų antkainių svyravimų.
- BA.7 Prie prekybos laikomų finansinių įsipareigojimų priskiriama:
- a) išvestiniai įsipareigojimai, apskaitomi ne kaip apsidraudimo priemonės;
  - b) prievolės pristatyti skolintų vertybinių popierių pardavėjo (t. y. ūkio subjekto, parduodančio pasiskolintą finansinį turtą, kuris jam dar nepriklauso) pasiskolintą finansinį turtą;
  - c) finansiniai įsipareigojimai, prisiimti ketinant juos artimiausiu metu atpirkti (pvz., kotiruojama skolos priemonė, kurią emitentas gali greitai atpirkti, atsižvelgdamas į jos tikrosios vertės pasikeitimus); ir
  - d) finansiniai įsipareigojimai, kurie yra kartu valdomų nustatytų finansinių priemonių portfelio dalis ir dėl kurių esama įrodymų, kad jie neseniai buvo naudojami trumpalaikiam pelnui gauti.
- BA.8 Vien dėl to, kad įsipareigojimas naudojamas prekybos veiklai finansuoti, jis nepriskiriamas prie laikomo prekybos.

C priedas

Kitų standartų pataisos

Jei nenurodyta kitaip, taikydamas 2014 m. liepos mėn. paskelbtą 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas taiko šiame priede išdėstytas pataisas. Į šias pataisas įtrauktos 2009, 2010 ir 2013 m. 9-ojo TFAS C priede paskelbtos pataisos su papildymais. Į šiame priede išdėstytas pataisas taip pat įtrauktos pataisos, padarytos standartais, paskelbtais prieš 9-ąjį TFAS (2014), net jei šie kiti standartai 9-ojo TFAS (2014) paskelbimo metu nebuvo taikomi privalomai. Pirmiausia į šiame priede išdėstytas pataisas įtrauktos pataisos, padarytos 15-uoju TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“.

1-ASIS TFAS „Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymas pirmą kartą“

- C1 29 straipsnis tašomas taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 39B, 39G ir 39U straipsniai ir įterpiami 29A ir 39Y straipsniai:
29. Ūkio subjektui leidžiama anksčiau pripažintą finansinį turtą priskirti prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal D19A straipsnį. Ūkio subjektas priskyrimo datą turi atskleisti bet kurio taip priskirto finansinio turto tikrąją vertę, grupavimą ir ankstesnėse finansinėse ataskaitose nurodytą balansinę vertę.
- 29A Ūkio subjektui leidžiama anksčiau pripažintą finansinių įsipareigojimų priskirti prie finansinių įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal D19 straipsnį. Ūkio subjektas priskyrimo datą turi atskleisti bet kurio taip priskirto finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę, grupavimą ir ankstesnėse finansinėse ataskaitose nurodytą balansinę vertę.
- 39B [išbraukta]
- 39G [išbraukta]
- 39U [išbraukta]
- 39Y 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS „Finansinės priemonės“ pataisyti 29, B1–B6, D1, D14, D15, D19 ir D20 straipsniai, išbraukti 39B, 39G ir 39U straipsniai ir įterpti 29A, B8–B8G, B9, D19A–D19C, D33, E1 ir E2 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.
- C2 B priede B1–B6 straipsniai tašomi taip, kaip nurodyta toliau, įterpiama antraštė ir B8–B8G straipsniai, taip pat antraštė ir B9 straipsnis:
- B1 Ūkio subjektas turi taikyti šias išimtis:
- finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo nutraukimas (B2 ir B3 straipsniai);
  - apsidraudimo sandorių apskaita (B4–B6 straipsniai);
  - nekontroliuojamos dalys (B7 straipsnis);
  - finansinio turto grupavimas ir vertinimas (B8–B8C straipsniai);
  - finansinio turto vertės sumažėjimas (B8D–B8G straipsniai);
  - įterptosios išvestinės finansinės priemonės (B9 straipsnis); ir
  - valstybės paskolos (B10–B12 straipsniai).

Finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo nutraukimas

- B2 Išskyrus B3 straipsnyje leidžiamas išimtis, pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas turi perspektyviai taikyti 9-ajame TFAS nustatytus pripažinimo nutraukimo reikalavimus sandoriams, sudarytiems TFAS taikymo pradžios datą arba vėliau. Pavyzdžiui, jei pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas pagal anksčiau taikytus BAP nutraukė neišvestinio finansinio turto arba neišvestinių finansinių įsipareigojimų pripažinimą dėl sandorio, sudaryto iki TFAS taikymo pradžios datos, jis neturi šio turto ir įsipareigojimų vėl pripažinti pagal TFAS, jei jie dėl vėlesnio sandorio arba įvykio vėl netampa pripažintini.
- B3 Nepaisydamas B2 straipsnio, ūkio subjektas gali retrospektyviai taikyti 9-ojo TFAS pripažinimo nutraukimo reikalavimus nuo pasirinktos datos, jei informacija, reikalinga norint taikyti 9-ąjį TFAS finansiniams turtui ir finansiniams įsipareigojimams, kurių pripažinimas yra nutrauktas dėl praeities sandorių, buvo gauta tų sandorių pirminės apskaitos metu.

Apsidraudimo sandorių apskaita

B4 9-ajame TFAS reikalaujama, kad TFAS taikymo pradžios datą ūkio subjektas:

- a) įvertintų visas išvestines finansines priemones jų tikrąja verte; ir
- b) panaikintų visą atidėtą pelną ir nuostolius, susidariusius dėl išvestinių finansinių priemonių, kurios buvo apskaitoje registruojamos pagal anksčiau taikytus BAP, tarsi tai būtų turtas arba išipareigojimai.

B5 Į savo pradinę pagal TFAS parengtą finansinės būklės ataskaitą ūkio subjektas neįtraukia tokių apsidraudimo sandorių, kuriems netaikoma apsidraudimo apskaita pagal 9-ąjį TFAS (pvz., daugelis apsidraudimo sandorių, kurių apsidraudimo priemonė yra pavienis pasirašytas pasirinkimo sandoris arba grynasis pasirašytas pasirinkimo sandoris arba, kai apdraustasis objektas yra pinigų srautų apsidraudimo nuo rizikos, kuri nėra užsienio valiutos rizika, sandorio gryoji pozicija). Tačiau jei ūkio subjektas pagal anksčiau taikytus BAP grynąją poziciją laikė apdraustuoju objektu, jis gali laikyti apdraustuoju objektu pagal TFAS atskirą straipsnį iš šios grynosios pozicijos arba grynąją poziciją, jei tai atitinka 9-ojo TFAS 6.6.1 straipsnyje nustatytus reikalavimus, jei jis tai padaro ne vėliau kaip iki TFAS taikymo pradžios datos.

B6 Jei prieš pradėdamas taikyti TFAS ūkio subjektas sandorį laikė apsidraudimo sandoriu, bet šis apsidraudimo sandoris neatitinka 9-ajame TFAS nustatytų apsidraudimo apskaitos sąlygų, apsidraudimo sandorio apskaitai nutraukti jis turi taikyti 9-ojo TFAS 6.5.6 ir 6.5.7 straipsnius. Iki TFAS taikymo pradžios sudaryti sandoriai neturi būti retrospektyviai priskiriami prie apsidraudimo sandorių.

Finansinių priemonių grupavimas ir vertinimas

B8 Remdamasis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis, ūkio subjektas turi įvertinti, ar finansinis turtas atitinka 9-ojo TFAS 4.1.2 arba 4.1.2A straipsnyje nustatytas sąlygas.

B8A Jei įvertinti pakeistą pinigų laiko vertės elementą pagal 9-ojo TFAS B4.1.9B–B4.1.9D straipsnius remiantis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis neįmanoma, ūkio subjektas turi įvertinti to finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikas remdamasis TFAS taikymo pradžios datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į reikalavimus, susijusius su 9-ojo TFAS B4.1.9B–B4.1.9D straipsniuose nustatytu pinigų laiko vertės elemento pakeitimu. (Šiuo atveju ūkio subjektas taip pat turi taikyti 7-ojo TFAS 42R straipsnį, bet nuorodos į 9-ojo TFAS 7.2.4 straipsnį turi būti laikomos nuorodomis į šį straipsnį, o nuorodos į finansinio turto pirminį pripažinimą turi būti laikomos nuorodomis į TFAS taikymo pradžios datą.)

B8B Jei įvertinti, ar išankstinio mokėjimo savybės tikroji vertė pagal 9-ojo TFAS B4.1.12 straipsnio c punktą yra nereikšminga, remiantis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis neįmanoma, ūkio subjektas turi įvertinti to finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikas remdamasis TFAS taikymo pradžios datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į 9-ojo TFAS B4.1.12 straipsnyje nustatytą išankstinio mokėjimo savybėms taikomą išimtį. (Šiuo atveju ūkio subjektas taip pat taiko 7-ojo TFAS 42S straipsnį, bet nuorodos į 9-ojo TFAS 7.2.5 straipsnį turi būti laikomos nuorodomis į šį straipsnį, o nuorodos į finansinio turto pirminį pripažinimą turi būti laikomos nuorodomis į TFAS taikymo pradžios datą.)

B8C Jei retrospektyviai taikyti 9-ajame TFAS nustatytą faktinių palūkanų metodą ūkio subjektui neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS), finansinio turto arba finansinio išipareigojimo tikroji vertė TFAS taikymo pradžios datą yra to finansinio turto naujoji bendroji balansinė vertė arba to finansinio išipareigojimo naujoji amortizuota savikaina TFAS taikymo pradžios datą.

Finansinio turto vertės sumažėjimas

B8D Ūkio subjektas turi taikyti 9-ojo TFAS 5.5 skirsnyje nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus retrospektyviai, laikydamasis to TFAS 7.2.15 ir 7.2.18–7.2.20 straipsnių.

- B8E TFAS taikymo pradžios datą ūkio subjektas, remdamasis pagrįstai prieinama ir patvirtinama informacija, kurią galima gauti ne per didelėmis išlaidomis ar pastangomis, turi nustatyti finansinių priemonių kredito riziką pirminio pripažinimo datą (arba kreditavimo išpareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atveju – datą, kurią ūkio subjektas tampa neatšaukiamo išpareigojimo šalimi, pagal 9-ojo TFAS 5.5.6 straipsnį) ir turi palyginti ją su kredito rizika TFAS taikymo pradžios datą (taip pat žr. 9-ojo TFAS B7.2.2–B7.2.3 straipsnius).
- B8F Nustatydamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas gali taikyti:
- 9-ojo TFAS 5.5.10 ir B5.5.27–B5.5.29 straipsniuose nustatytus reikalavimus; ir
  - 9-ojo TFAS 5.5.11 straipsnyje nurodytą atmetamą prielaidą sutartyje numatytiems mokėjimams, kurių terminas pasibaigęs daugiau kaip prieš 30 dienų, jei, remdamasis informacija apie pradelstus mokėjimus, ūkio subjektas taikys vertės sumažėjimo reikalavimus nustatydamas reikšmingą tų finansinių priemonių kredito rizikos padidėjimą nuo pirminio pripažinimo.
- B8G Jei siekiant nustatyti, ar kredito rizika nuo finansinės priemonės pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, TFAS taikymo pradžios datą reikėtų per didelių išlaidų ar pastangų, ūkio subjektas turi pripažinti atidėjinį nuostoliams suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams kiekvieną finansinių ataskaitų datą, kol nutraukiamas tos finansinės priemonės pripažinimas (nebent tos finansinės priemonės kredito rizika finansinių ataskaitų datą yra maža – tokiu atveju taikomas B8E straipsnio a punktas).

Įterptosios išvestinės finansinės priemonės

- B9 Pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas turi įvertinti, ar įterptąją išvestinę finansinę priemonę reikia atskirti nuo pagrindinės sutarties ir apskaityti kaip išvestinę finansinę priemonę, remdamasis sąlygomis, buvusiomis vėlesnę iš šių datų: datą, kurią jis pirmą kartą tapo sutarties šalimi, arba datą, kurią reikia kartotinio įvertinimo pagal 9-ojo TFAS B4.3.11 straipsnį.
- C3 D priede D1, D14, D15, D19, D20 straipsniai ir antraštė prieš D19 straipsnį taisomi taip, kaip nurodyta toliau, ir įterpiami D19A–D19C straipsniai, o po D32 straipsnio – antraštė ir D33 straipsnis.
- D1 Ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti vieną ar daugiau iš šių išimčių:
- ...
  - anksčiau pripažintų finansinių priemonių priskyrimas (D19–D19C straipsniai);
  - ...
  - jungtinės veiklos susitarimai (D31 straipsnis);
  - atvirosios kasyklos gamybos etapo paviršiaus sluoksnio šalinimo sąnaudos (D32 straipsnis); ir
  - nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutarčių priskyrimas (D33 straipsnis).
- Ūkio subjektas netaiko šių išimčių pagal analogiją kitiems straipsniams.
- D14 Kai ūkio subjektas parengia atskiras finansines ataskaitas, 27-ajame TAS reikalaujama, kad jis apskaitytų savo investicijas į patrunuojamąsias įmones, bendrąsias įmones ir asocijuotąsias įmones:
- savikaina arba
  - pagal 9-ąjį TFAS.

D15 Jei pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas tokią investiciją įvertina savikaina pagal 27-ąją TAS, jis turi įvertinti tą investiciją savo atskiroje pradinėje pagal TFAS parengtoje finansinės būklės ataskaitoje viena iš šių sumų:

- a) savikaina, nustatyta pagal 27-ąją TAS, arba
- b) numanoma savikaina. Numanoma tokios investicijos savikaina turi būti jos:
  - i) tikroji vertė ūkio subjekto TFAS taikymo pradžios datą jo atskirose finansinėse ataskaitose arba
  - ii) pagal anksčiau taikytus BAP nustatyta balansinė vertė tą datą.

Pirmą kartą standartus taikantis ūkio subjektas gali pasirinkti i arba ii punktą, norėdamas įvertinti savo investicijas į kiekvieną patrunuojamąją įmonę, bendrąją įmonę arba asocijuotąją įmonę, kurias jis pasirenka vertinti taikydamas numanomą savikainą.

Anksčiau pripažintų finansinių priemonių priskyrimas

D19 Pagal 9-ąją TFAS finansinį išipareigojimą (jei jis atitinka tam tikrus kriterijus) leidžiama priskirti prie finansinių išipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Nepaisant šio reikalavimo, TFAS taikymo pradžios datą ūkio subjektui leidžiama bet kuri finansinį išipareigojimą priskirti prie išipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jei šią datą išipareigojimas atitinka 9-ojo TFAS 4.2.2 straipsnyje nustatytus kriterijus.

D19A Remdamasis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis, ūkio subjektas pagal 9-ojo TFAS 4.1.5 straipsnį gali priskirti finansinį turta prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

D19B Remdamasis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis, ūkio subjektas pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį gali priskirti investiciją į nuosavybės priemonę prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis.

D19C Dėl finansinio išipareigojimo, kuris priskirtas prie finansinių išipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, remdamasis TFAS taikymo pradžios datą esamais faktais ir aplinkybėmis, ūkio subjektas nustato, ar taikant 9-ojo TFAS 5.7.7 straipsnyje nustatytą metodą pelno (nuostolių) ataskaitoje atsirastų apskaitos neatitikimas.

Finansinio turto arba finansinių išipareigojimų tikrosios vertės nustatymas pirminio pripažinimo metu

D20 Nepaisydamas 7 ir 9 straipsniuose nustatytų reikalavimų, ūkio subjektas gali perspektyviai taikyti 9-ojo TFAS B5.1.2A straipsnio b punkte nustatytus reikalavimus sandoriams, sudarytiems TFAS taikymo pradžios datą arba vėliau.

Nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutarčių priskyrimas

D33 Pagal 9-ąją TFAS leidžiama kai kurias nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutartis sandorio pradžioje priskirti prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (žr. 9-ojo TFAS 2.5 straipsnį). Nepaisant šio reikalavimo, ūkio subjektui leidžiama TFAS taikymo pradžios datą priskirti tą datą jau esamas sutartis prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, bet tik jei jos tą datą atitinka 9-ojo TFAS 2.5 straipsnio reikalavimus ir ūkio subjektas priskiria visas panašias sutartis.

C4 E priede įterpiama antraštė ir E1 ir E2 straipsniai:

Išimtis, pagal kurią leidžiama netaikyti reikalavimo taisyti lyginamąją informaciją dėl 9-ojo TFAS

E1 Jei pirmasis ūkio subjekto TFAS ataskaitinis laikotarpis prasideda iki 2019 m. sausio 1 d. ir ūkio subjektas taiko baigtą rengti 9-ojo TFAS versiją (paskelbtą 2014 m.), nereikalaujama, kad lyginamoji informacija pirmosiose pagal TFAS parengtose ūkio subjekto finansinėse ataskaitose atitiktų 7-ąją TFAS „Finansinės priemonės. Atskleidimas“ arba baigtą rengti 9-ojo TFAS versiją (paskelbtą 2014 m.) tiek, kiek pagal 7-ąją TFAS reikalaujamas atskleidimas susijęs su straipsniais, patenkančiais į 9-ojo TFAS taikymo sritį. Tokiems ūkio subjektams nuorodos į TFAS taikymo pradžios datą (tik 7-ojo TFAS ir 9-ojo TFAS (2014) atveju) turi būti laikomos nuorodomis į pirmojo TFAS ataskaitinio laikotarpio pradžią.

E2 Pasirinkęs pateikti lyginamąją informaciją, neatitinkančią 7-ojo TFAS ir baigtos rengti 9-ojo TFAS versijos (paskelbtos 2014 m.), pirmaisiais TFAS taikymo metais ūkio subjektas turi:

- a) vietoj 9-ojo TFAS reikalavimų taikyti ankstesnių BAP reikalavimus lyginamajai informacijai apie straipsnius, patenkančius į 9-ojo TFAS taikymo sritį;
- b) atskleisti šį faktą ir kartu nurodyti pagrindą, kuriuo remtasi rengiant šią informaciją;
- c) vertinti bet koki finansinės būklės ataskaitos lyginamojo laikotarpio finansinių ataskaitų datą (t. y. finansinės būklės ataskaitos, į kurią įtraukta lyginamoji informacija pagal ankstesnius BAP) koregavimą, palyginti su finansinės būklės ataskaita pirmojo TFAS ataskaitinio laikotarpio pradžioje (t. y. pirmojo laikotarpio, kuriuo įtraukiama 7-ąjį TFAS ir baigtą rengti 9-ojo TFAS versiją (paskelbtą 2014 m.) atitinkanti informacija), kaip atsirandanti dėl apskaitos politikos pasikeitimo ir atskleidžia 8-ojo TAS 28 straipsnio a–e punktuose ir f punkto i papunktyje reikalaujamą informaciją. 28 straipsnio f punkto i papunktis taikomas tik sumoms, pateikiamoms finansinės būklės ataskaitoje lyginamojo laikotarpio finansinių ataskaitų datą;
- d) taikyti 1-ojo TAS 17 straipsnio c punktą, kad atskleistų papildomą informaciją tada, kai konkrečių TFAS reikalavimų atitikimo nepakanka, kad vartotojai galėtų suprasti sandorių, kitų įvykių ir sąlygų poveikį ūkio subjekto finansinei būklei ir finansiniam rezultatui.

2-ASIS TFAS „Mokėjimas akcijomis“

C5 6 straipsnis taisydas taip, kaip nurodyta toliau, ir įterpiamas 63C straipsnis.

6. Šis TFAS netaikomas mokėjimo akcijomis sandoriams, kai ūkio subjektas gauna ar įsigyja prekes arba paslaugas pagal sutartis, patenkančias į 32-ojo TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ (persvarstyto 2003 m.) [išnaša praleista] 8–10 straipsnių arba 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ 2.4–2.7 straipsnių taikymo sritį.

63C 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 6 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

3-IASIS TFAS „Verslo jungimai“

C6 16, 42, 53, 56 ir 58 straipsniai taisydi taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 64A, 64D ir 64H straipsniai ir įterpiamas 64L straipsnis.

16. Pagal TFAS kai kuriomis aplinkybėmis numatyta skirtinga apskaita atsižvelgiant į tai, kaip ūkio subjektas grupuoja arba priskiria tam tikrą turtą arba išpareigojimą. Grupavimo arba priskyrimo, kuri įsigyjantysis ūkio subjektas atlieka atsižvelgdamas į įsigijimo datą esančias susijusias sąlygas, pavyzdžiai (sąrašas nėra baigtinis):

- a) konkretaus finansinio turto ir išpareigojimų grupavimas kaip vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, arba kaip vertinamų amortizuota savikaina, arba finansinio turto grupavimas kaip vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“;
- b) išvestinės finansinės priemonės priskyrimas prie apsidraudimo priemonių pagal 9-ąjį TFAS; ir
- c) įvertinimas, ar įterptoji išvestinė finansinė priemonė turėtų būti atskirta nuo pagrindinės sutarties pagal 9-ąjį TFAS („grupavimo“ dalykas pagal tai, kaip tas terminas vartojamas šiame TFAS).

42. Per etapus atliekamą verslo jungimą įsigyjantysis ūkio subjektas pakartotinai įvertina įsigyjamajame ūkio subjekte anksčiau turėtą nuosavybės dalį jos tikrąja verte įsigijimo datą ir gautą pelną arba nuostolius, jei jų yra, atitinkamai pripažįsta pelnu arba nuostoliais arba kitomis bendrosiomis pajamomis. Ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais įsigyjantysis ūkio subjektas galėjo būti pripažinęs savo nuosavybės dalies įsigyjamajame ūkio subjekte vertės pasikeitimus kitomis bendrosiomis pajamomis. Šiuo atveju suma, kuri buvo pripažinta kitomis bendrosiomis pajamomis, turi būti pripažįstama remiantis tuo pačiu pagrindu, kaip būtų reikalaujama, jei įsigyjantysis ūkio subjektas būtų tiesiogiai perdavęs anksčiau turėtą nuosavybės dalį.

53. Su įsigijimu susijusios sąnaudos yra sąnaudos, kurias įsigyjantysis ūkio subjektas patiria vykdydamas verslo jungimą. Prie šių sąnaudų priskiriami tarpininkavimo mokesčiai, konsultavimo, advokato, apskaitos, vertinimo ir kiti mokesčiai specialistams, bendrosios administracinės sąnaudos, įskaitant vidaus įsigijimo skyriaus išlaikymo sąnaudas, taip pat skolos ir nuosavybės vertybinių popierių registravimo ir išleidimo sąnaudos. Įsigyjantysis ūkio subjektas turi apskaityti su įsigijimu susijusias sąnaudas kaip sąnaudas tais atskaitiniais laikotarpiais, kai patiriamos sąnaudos ir gaunamos paslaugos, išskyrus vieną išimtį. Skolos arba nuosavybės vertybinių popierių išleidimo sąnaudos pripažįstamos pagal 32-ąją TAS ir 9-ąją TFAS.
56. Po pirminio pripažinimo ir tol, kol įsipareigojimas įvykdomas, atšaukiamas arba baigiasi jo terminas, įsigyjantysis ūkio subjektas turi vertinti neapibrėžtąjį įsipareigojimą, pripažintą verslo jungimo metu, didesniąja iš šių sumų:
- suma, kuri būtų pripažinta pagal 37-ąją TAS; ir
  - iš pradžių pripažinta suma, iš kurios prireikus atimama sukaupta pajamų suma, pripažinta pagal 15-ojo TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“ principus.

Šis reikalavimas netaikomas sutartims, apskaitomoms pagal 9-ąją TFAS.

58. Kai kurie neapibrėžtojo atlygio, kurį įsigyjantysis ūkio subjektas pripažįsta po įsigijimo datos, tikrosios vertės pasikeitimai gali būti papildomos informacijos, kurią įsigyjantysis ūkio subjektas gavo po tos datos apie įsigijimo datą buvusius faktus ir aplinkybes, padarinius. Tokie pasikeitimai yra vertinimo laikotarpio koregavimai pagal 45–49 straipsnius. Vis dėlto pasikeitimai, atsiradę dėl įvykių po įsigijimo datos, pvz., pajamų tikslo įvykdymo, nustatytos akcijos kainos pasiekimo arba tyrimo ir plėtros projekto svarbaus etapo pasiekimo, nėra vertinimo laikotarpio koregavimai. Neapibrėžtojo atlygio tikrosios vertės pasikeitimus, kurie nėra vertinimo laikotarpio koregavimai, įsigyjantysis ūkio subjektas turi apskaityti taip:
- ...

kitas neapibrėžtasis atlygis, kuris:

    - patenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį, turi būti vertinamas tikrąja verte kiekvieną finansinių ataskaitų datą, o tikrosios vertės pasikeitimai pripažįstami pelnu arba nuostoliais pagal 9-ąją TFAS;
    - nepatenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį, turi būti vertinamas tikrąja verte kiekvieną finansinių ataskaitų datą, o tikrosios vertės pasikeitimai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

64A [Išbraukta]

64D [Išbraukta]

64H [Išbraukta]

64L 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 16, 42, 53, 56, 58 ir B41 straipsniai ir išbraukti 64A, 64D ir 64H straipsniai. Taikydamas 9-ąją TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

C7 B priede B41 straipsnis taisomas taip:

B41 Įsigyjantysis ūkio subjektas neturi pripažinti atskiros vertės pataisos įsigijimo datą verslo jungimo metu įsigytam turtui, kuris vertinamas pagal tikrąsias vertes įsigijimo datą, nes būsimų pinigų srautų neapibrėžtumo poveikis yra įtrauktas į tikrosios vertės nustatymą. Pavyzdžiui, kadangi šiame TFAS reikalaujama, kad įsigyjantysis ūkio subjektas, vykdydamas verslo jungimo apskaitą, įvertintų įgytas gautinas sumas, įskaitant paskolas, jų tikrosiomis vertėmis įsigijimo datą, įsigyjantysis ūkio subjektas nepripažįsta atskiros vertės pataisos sutartyje numatytiems pinigų srautams, dėl kurių manoma, kad tą datą nebus surinkti, arba tikėtinų kredito nuostolių atidėjinio nuostoliais.

4-ASIS TFAS „Draudimo sutartys“

C8 [Netaikoma reikalavimams]

C9 3, 4, 7, 8, 12, 34, 35 ir 45 straipsniai taisomi taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 41C, 41D ir 41F straipsniai ir įterpiamas 41H straipsnis:

3. Šiame TFAS nenagrinėjami kiti draudikų apskaitos aspektai, pvz., draudikų turimo finansinio turto ir išleidžiamų finansinių įsipareigojimų apskaita (žr. 32-ąjį TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“, 7-ąjį TFAS ir 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“), neįskaitant 45 straipsnyje išdėstytų pereinamojo laikotarpio nuostatų.

4. Ūkio subjektas šio standarto neturi taikyti:

a) ...

d) finansinių garantijų sutartims, nebent jas suteikiantis ūkio subjektas anksčiau buvo aiškiai nurodęs, kad tokias sutartis laiko draudimo sutartimis, ir taikė joms apskaitą, taikomą draudimo sutartims, – šiuo atveju jis tokioms finansinių garantijų sutartims gali pasirinkti taikyti 32-ąjį TAS, 7-ąjį TFAS ir 9-ąjį TFAS arba šį TFAS. Tą sprendimą emitentas gali priimti dėl kiekvienos konkrečios sutarties atskirai, bet kiekvienai sutarčiai pasirinktas taikyti sprendimas yra neatšaukiamas;

e) ...

7. 9-ajame TFAS reikalaujama, kad ūkio subjektas kai kurias įterptąsias išvestines finansines priemones atskirtų nuo jų pagrindinės sutarties, vertintų jas *tikrąja verte* ir įtrauktų jų tikrosios vertės pasikeitimus į pelną arba nuostolius. Į draudimo sutartį įterptomoms išvestinėms finansinėms priemonėms taikomas 9-asis TFAS, išskyrus atvejį, kai įterptoji išvestinė finansinė priemonė pati yra draudimo sutartis.

8. Pagal 9-ojo TFAS reikalavimų taikymo išimtį draudikui nereikia atskirti ir tikrąja verte vertinti draudėjo pasirinkimo teisės nutraukti draudimo sutartį už fiksuotą sumą (arba sumą, pagrįstą fiksuota suma ir palūkanų norma), net jei pasinaudojimo šia teise kaina skiriasi nuo pagrindinio *draudimo įsipareigojimo* balansinės vertės. Tačiau 9-ojo TFAS reikalavimai taikomi pasirinkimo parduoti sandoriui arba grynųjų pinigų grąžinimo pasirinkimo sandoriui, įterptam į draudimo sutartį, jei grąžinamoji suma kinta atsižvelgiant į finansinio kintamojo (pvz., nuosavybės ar biržos prekių kainos arba indekso) arba nefinansinio kintamojo, kuris nėra būdingas sutarties šaliai, pasikeitimo. Šie reikalavimai taip pat taikomi, jei turėtojo galimybę pasinaudoti pasirinkimo parduoti sandoriu arba pasirinkimo grąžinti grynuosius pinigus sandoriu lemia tokio kintamojo pasikeitimas (pvz., pasirinkimo parduoti sandoriu gali būti pasinaudota, jei akcijų biržos indeksas pasiekia nustatytą lygį).

12. Kad išskaidytų sutartį, draudikas turi:

a) taikyti šį TFAS draudimo komponentui;

b) taikyti 9-ąjį TFAS indėlio komponentui.

34. Į kai kurias draudimo sutartis įtrauktas savarankiškas dalyvavimo elementas ir *garantuotasis elementas*. Tokios sutarties draudikas:

a) ...

d) jeigu sutartis apima įterptąją išvestinę finansinę priemonę, patenkančią į 9-ojo TFAS taikymo sritį, turi taikyti tai įterptajai išvestinei finansinei priemonei 9-ąjį TFAS;

e) ...

Finansinių priemonių savarankiški dalyvavimo elementai

35. 34 straipsnyje nustatyti reikalavimai taip pat taikomi finansinei priemonei, apimančiai savarankišką dalyvavimo elementą. Be to:

a) jei emitentas visą savarankišką dalyvavimo elementą priskiria prie įsipareigojimo, jis visai sutarčiai (t. y. tiek garantuotajam elementui, tiek savarankiškam dalyvavimo elementui) turi taikyti 15–19 straipsniuose nurodytą įsipareigojimo pakankamumo testą. Emitentas neprivalo nustatyti sumos, kuri atsirastų garantuotajam elementui taikant 9-ąjį TFAS;

b) jei emitentas priskiria visą šį elementą arba jo dalį prie atskiro nuosavybės komponento, pripažintas visos sutarties išpareigojimas neturi būti mažesnis už sumą, kuri atsirastų garantuotajam elementui taikant 9-ąjį TFAS. Į šią sumą turi būti įtraukta pasirinkimo nutraukti sutartį sandorio vidinė vertė, bet į ją nereikia įtraukti jo laiko vertės, jei pagal 9 straipsnį šiam pasirinkimo sandoriui taikoma vertinimo tikraja verte išimtis. Emitentas neprivalo atskleisti sumos, kuri atsirastų garantuotajam elementui taikant 9-ąjį TFAS, arba pateikti jos atskirai. Be to, emitentas neprivalo nustatyti šios sumos, jei visas pripažintas išpareigojimas yra akivaizdžiai didesnis;

c) ...

41C [Išbraukta]

41D [Išbraukta]

41F [Išbraukta]

41H 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-ujuo TFAS pataisyti 3, 4, 7, 8, 12, 34, 35, 45 straipsniai, A priedas ir B18–B20 straipsniai ir išbraukti 41C, 41D ir 41F straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

45. Nepaisant 9-ojo TFAS 4.4.1 straipsnio, kai draudikas keičia savo draudimo išpareigojimų apskaitos politiką, jam leidžiama (bet iš jo nereikalaujama) dalį arba visą finansinį turtą pergrupuoti taip, kad jis būtų vertinamas tikraja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais. Taip pergrupuoti leidžiama, jei draudikas keičia apskaitos politiką pirmą kartą taikydamas šį TFAS ir jei jis atlieka vėlesnį politikos keitimą, leidžiamą pagal 22 straipsnį. Pergrupavimas yra apskaitos politikos keitimas, todėl jam taikomas 8-asis TAS.

C10 A priede termino „indėlio komponentas“ apibrėžtis taisoma taip:

Indėlio komponentas Sutarties komponentas, kuris nėra apskaitomas kaip išvestinė finansinė priemonė pagal 9-ąjį TFAS, bet kuris patektų į 9-ojo TFAS taikymo sritį, jei būtų atskira priemonė.

C11 B priede B18–B20 straipsniai taisomi taip:

B18 Toliau pateikiami draudimo sutarčių, kuriomis perduodama draudimo rizika yra reikšminga, pavyzdžiai:

a) ...

g) kredito draudimas, pagal kurį numatoma atlikti konkrečius mokėjimus siekiant kompensuoti turėtojiui nuostolius, kurių jis patiria dėl to, kad konkretus skolininkas neatlieka mokėjimo tada, kai jį reikia atlikti pagal pirmines arba pakeistas skolos priemonės sąlygas. Šios sutartys gali būti įvairių teisinių formų, pvz., garantijos, tam tikrų rūšių akreditivai, kredito išvestinės finansinės priemonės išpareigojimų nevykdymo atveju arba draudimo sutartis. Vis dėlto, nors šios sutartys atitinka draudimo sutarties apibrėžtį, jos atitinka ir 9-ojo TFAS finansinės garantijos sutarties apibrėžtį, todėl patenka į 32-ojo TAS [išnaša praleista] ir 9-ojo TFAS taikymo sritį, bet ne į šio TFAS taikymo sritį (žr. 4 straipsnio d punktą). Vis dėlto, jei finansinės garantijos sutarties emitentas anksčiau buvo aiškiai nurodęs, kad tokias sutartis laiko draudimo sutartimis, ir taikė joms apskaitą, taikomą draudimo sutartims, jis gali pasirinkti tokioms finansinės garantijos sutartims taikyti 32-ąjį TAS [išnaša praleista] ir 9-ąjį TFAS arba šį TFAS;

h) ...

B19 Toliau pateikiami straipsnių, kurie nėra draudimo sutartys, pavyzdžiai:

a) ...

e) išvestinės finansinės priemonės, dėl kurios vienai šaliai kyla finansinė rizika, bet ne draudimo rizika, nes pagal jas reikalaujama, kad ta šalis atliktų mokėjimą, grindžiamą tik vienos arba daugiau nustatytų palūkanų normų, finansinių priemonių kainų, biržos prekių kainų, užsienio valiutų keitimo kurso, kainų indekso arba normų, kredito reitingo, kredito indekso arba kitų kintamųjų pasikeitimais, jei nefinansinis kintamasis yra nebūdingas sutarties šaliai (žr. 9-ąjį TFAS);

f) su kreditu susijusi garantija (arba akreditivas, kredito išvestinė finansinė priemonė įsipareigojimų nevykdymo atveju arba kredito draudimo sutartis), pagal kurią reikia atlikti mokėjimus, net jei jos turėtojas nepatyrė nuostolių dėl to, kad skolininkas neatliko mokėjimų laiku (žr. 9-ąjį TFAS);

g) ...

B20 Jei B19 straipsnyje aprašytomis sutartimis sukuriamas finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai, jos patenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį. Be kita ko, tai reiškia, kad sutarties šalys taiko vadinamąją apskaitą depozitų metodu, kurią taikant:

a) ...

5-ASIS TFAS „Ilgalaikis turtas, skirtas parduoti, ir nutraukta veikla“

C12 5 straipsnis taisomas taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 44F ir 44J straipsniai ir įterpiamas 44K straipsnis:

5. Šio TFAS [išnaša praleista] vertinimo nuostatos netaikomos toliau nurodytam turtui, kuriam taikomi nurodyti TFAS ir kuris yra atskiras turtas arba perleidžiamos grupės dalis:

a) ...

c) finansinis turtas, patenkantis į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį;

d) ...

44F [Išbraukta]

44J [Išbraukta]

44K 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 5 straipsnis ir išbraukti 44F ir 44J straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

7-ASIS TFAS „Finansinės priemonės. Atskleidimas“

C13 2–5, 8–11, 14, 20, 28–30, 36 ir 42C–42E straipsniai taisomi taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 12, 12A, 16, 22–24, 37, 44E, 44F ir 44H–44J, 44N, 44S–44W, 44Y straipsniai, taip pat įterpiamos kelios antraštės ir 5A, 10A, 11A, 11B, 12B–12D, 16A, 20A, 21A–21D, 22A–22C, 23A–23F, 24A–24G, 35A–35N, 42I–42S, 44Z ir 44ZA straipsniai.

2. Šio TFAS principais papildomi 32-ajame TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ ir 9-ajame TFAS „Finansinės priemonės“ nustatyti finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo, vertinimo ir pateikimo principai.

TAIKYMAS

3. Šį standartą taiko taikyti visi ūkio subjektai visų rūšių finansinėms priemonėms, išskyrus:

a) dalis patronuojamosiose įmonėse, asocijuotosiose įmonėse ar bendrosiose įmonėse, kurių apskaita tvarkoma pagal 10-ąjį TFAS „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos“, 27-ąjį TAS „Atskiros finansinės ataskaitos“ arba 28-ąjį TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“. Tačiau kai kuriais atvejais 10-ajame TFAS, 27-ajame TAS ar 28-ajame TAS reikalaujama arba leidžiama, kad ūkio subjektas savo dalį patronuojamojoje, asocijuotojoje arba bendrojoje įmonėje įtrauktų į apskaitą pagal 9-ąjį TFAS; tais atvejais ūkio subjektai taiko šio TFAS reikalavimus. Jei išvestinė finansinė priemonė neatitinka 32-ajame TAS pateiktos nuosavybės priemonės apibrėžties, ūkio subjektai taip pat turi taikyti šį TFAS visoms išvestinėms finansinėms priemonėms, susijusioms su dalimis patronuojamosiose, asocijuotosiose ar bendrosiose įmonėse;

b) ...

- d) draudimo sutartis, apibrėžtas 4-ajame TFAS „Draudimo sutartys“. Tačiau šis TFAS taikomas išvestinėms finansinėms priemonėms, įterptoms į draudimo sutartis, jei pagal 9-ąjį TFAS reikalaujama, kad ūkio subjektas jas apskaitoje parodytų atskirai. Be to, emitentas turi taikyti šį TFAS *finansinių garantijų sutartims*, jei sutarčių pripažinimui ir vertinimui emitentas taiko 9-ąjį TFAS, tačiau joms pripažinti ir įvertinti emitentas gali pasirinkti taikyti 4-ąjį TFAS pagal 4-ojo TFAS 4 straipsnio d punktą;
- e) mokėjimo akcijomis sandorių finansines priemones, sutartis ir prievoles, kurioms taikomas 2-asis TFAS „Mokėjimas akcijomis“, išskyrus atvejus, kai šis TFAS taikomas į 9-ojo TFAS taikymo sritį patenkančioms sutartims;
- f) ...
4. Šis TFAS taikomas pripažintoms ir nepripažintoms finansinėms priemonėms. Pripažintos finansinės priemonės apima finansinį turtą ir finansinius įsipareigojimus, kurie patenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį. Nepripažintos finansinės priemonės apima kai kurias finansines priemones, kurios patenka į šio TFAS taikymo sritį, nors ir nepatenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį.
5. Šis TFAS taikomas į 9-ojo TFAS taikymo sritį patenkančioms nefinansinių straipsnių pirkimo ar pardavimo sutartims.
- 5A 35A–35N straipsniuose nustatyti kredito rizikos atskleidimo reikalavimai taikomi toms teisėms, kurių apskaita, kaip nurodyta 15-ajame TFAS „Pajamos pagal sutartis su klientais“, pripažįstant vertės sumažėjimo pelną arba nuostolius tvarkoma pagal 9-ąjį TFAS. Jei nenurodyta kitaip, visos nuorodos į finansinį turtą arba finansines priemones šiuose straipsniuose apima tas teises.
8. Visų toliau nurodytų grupių, apibrėžtų 9-ajame TFAS, balansinė vertė turi būti atskleidžiama finansinės būklės ataskaitoje arba aiškinamajame rašte:
- a) finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, atskirai nurodant: i) finansinį turtą, kuris taip priskiriamas pirminio pripažinimo metu arba vėliau pagal 9-ojo TFAS 6.7.1 straipsnį, ir ii) finansinį turtą, kuris privalomai vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais pagal 9-ąjį TFAS;
- B-d [Išbraukta]
- e) finansinių įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, atskirai nurodant: i) finansinius įsipareigojimus, kurie taip priskiriami pirminio pripažinimo metu arba vėliau pagal 9-ojo TFAS 6.7.1 straipsnį, ir ii) finansinius įsipareigojimus, kurie atitinka 9-ajame TFAS pateiktą laikomų prekybai apibrėžtį;
- f) finansinio turto, vertinamo amortizuota savikaina;
- g) finansinių įsipareigojimų, vertinamų amortizuota savikaina;
- h) finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, atskirai nurodant: i) finansinį turtą, vertinamą tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį; ii) investicijas į nuosavybės priemones, kurios taip priskiriamos pirminio pripažinimo metu pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį.

Finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai, vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

9. Jeigu ūkio subjektas finansinį turtą (arba finansinio turto grupę), kuris kitu atveju būtų vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, arba amortizuota savikaina, priskyrė prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, jis turi atskleisti:
- a) didžiausią finansinio turto (arba finansinio turto grupės) kredito rizikos poziciją (žr. 36 straipsnio a punktą) atskaitinio laikotarpio pabaigoje;

- b) sumą, kuria visos susijusios kredito išvestinės finansinės priemonės arba panašios priemonės sumažina tą didžiausią kredito rizikos poziciją (žr. 36 straipsnio b punktą);
  - c) finansinio turto (arba finansinio turto grupės) tikrosios vertės pasikeitimo per ataskaitinį laikotarpį ir sukaupto pasikeitimo, priskiriamo finansinio turto kredito rizikos pasikeitimams, sumą, kuri apskaičiuojama:
    - i) ...
  - d) visų susijusių kredito išvestinių finansinių priemonių arba panašių priemonių tikrosios vertės pasikeitimo per ataskaitinį laikotarpį ir pasikeitimo, sukaupto nuo tada, kai buvo nuspręsta priskirti finansinį turtą, sumą.
10. Jei ūkio subjektas priskyrė finansinį išsipareigojimą prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais pagal 9-ojo TFAS 4.2.2 straipsnį, ir turi nurodyti to išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje (žr. 9-ojo TFAS 5.7.7 straipsnį), jis turi atskleisti:
- a) finansinio išsipareigojimo sukaupto tikrosios vertės pasikeitimo, priskiriamo prie to išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų, sumą (žr. 9-ojo TFAS B5.7.13–B5.7.20 straipsnius, kuriuose pateiktos išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikio nustatymo nuorodos);
  - b) skirtumą tarp finansinio išsipareigojimo balansinės vertės ir sumos, kurią ūkio subjektas suėjus terminui pagal sutartį turėtų sumokėti prievolės turėtojui;
  - c) bet kokį sukaupto pelno arba nuostolių perkėlimą iš vienos nuosavybės dalies į kitą šiuo laikotarpiu, įskaitant tokio perkėlimo priežastis;
  - d) jei šiuo laikotarpiu nutrauktas išsipareigojimo pripažinimas, – kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pateiktą sumą (jei ji pateikta), realizuotą nutraukiant pripažinimą.
- 10A. Jei ūkio subjektas priskyrė finansinį išsipareigojimą prie išsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 9-ojo TFAS 4.2.2 straipsnį, ir turi pateikti visus to išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimus (įskaitant išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį) pelno (nuostolių) ataskaitoje (žr. 9-ojo TFAS 5.7.7 ir 5.7.8 straipsnius), jis turi atskleisti:
- a) finansinio išsipareigojimo tikrosios vertės pasikeitimo per ataskaitinį laikotarpį ir sukaupto pasikeitimo, sietino su to išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimais, sumą (žr. 9-ojo TFAS B5.7.13–B5.7.20 straipsnius, kuriuose pateiktos išsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikio nustatymo nuorodos); ir
  - b) skirtumą tarp finansinio išsipareigojimo balansinės vertės ir sumos, kurią ūkio subjektas suėjus terminui pagal sutartį turėtų sumokėti prievolės turėtojui.
11. Ūkio subjektas taip pat turi atskleisti:
- a) išsamų metodų, taikytų siekiant įvykdyti 9 straipsnio c punkte, 10 straipsnio a punkte ir 10A straipsnio a punkte, taip pat 9-ojo TFAS 5.7.7 straipsnio a punkte nustatytus reikalavimus, aprašą, įskaitant paaiškinimą, kodėl šis metodas tinkamas;
  - b) jo manymu, svarbius veiksnius ir priežastis, dėl kurių padarė išvadą, kad informacija, pagal 9 straipsnio c punkto, 10 straipsnio a punkto, 10A straipsnio a punkto arba 9-ojo TFAS 5.7.7 straipsnio a punkto reikalavimus atskleista finansinės būklės ataskaitoje arba aiškinamajame rašte, ne visiškai tiksliai perteikiamas su finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo kredito rizika sietinas jo tikrosios vertės pasikeitimas;

- c) išsamų metodikos arba metodikų, taikytos (-ų) nustatant, ar, nurodžius išipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, atsirastų arba padidėtų apskaitos neatitikimas pelno (nuostolių) ataskaitoje (žr. 9-ojo TFAS 5.7.7 ir 5.7.8 straipsnius), aprašą. Jei reikalaujama, kad ūkio subjektas pateiktų išipareigojimo kredito rizikos pasikeitimų poveikį pelno (nuostolių) ataskaitoje (žr. 9-ojo TFAS 5.7.8 straipsnį), į atskleidžiamą informaciją būtina įtraukti išsamų 9-ojo TFAS B5.7.6 straipsnyje aprašyto ekonominio ryšio aprašą.

Investicijos į nuosavybės priemones, priskirtas prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis

- 11A Jei ūkio subjektas priskiria investicijas į nuosavybės priemones prie vertintinų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, kaip leidžiama pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį, jis turi atskleisti:
- a) kurios investicijos į nuosavybės priemones priskirtos prie vertintinų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis;
  - b) šio alternatyvaus pateikimo priežastis;
  - c) kiekvienos iš tokių investicijų tikrąją vertę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje;
  - d) šiuo laikotarpiu pripažintus dividendus, atskirai nurodydamas tuos dividendus, kurie susiję su investicijomis, kurių pripažinimas nutrauktas ataskaitiniu laikotarpiu, ir tuos dividendus, kurie susiję su investicijomis, turimomis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje;
  - e) bet kokį sukaupto pelno arba nuostolių perkėlimą iš vienos nuosavybės dalies į kitą šiuo laikotarpiu, įskaitant tokio perkėlimo priežastis.
- 11B Jei ūkio subjektas ataskaitiniu laikotarpiu nutraukė investicijų į nuosavybės priemones, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pripažinimą, jis turi atskleisti:
- a) investicijų perleidimo priežastis;
  - b) investicijų tikrąją vertę pripažinimo nutraukimo datą;
  - c) sukauptą perleidimo pelną arba nuostolius.
- 12–12A [Išbraukta]
- 12B Ūkio subjektas turi atskleisti, ar dabartiniu arba ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais jis pergrupavo finansinį turtą pagal 9-ojo TFAS 4.4.1 straipsnį. Dėl kiekvieno tokio įvykio ūkio subjektas turi atskleisti:
- a) pergrupavimo datą;
  - b) išsamų verslo modelio pasikeitimo paaiškinimą ir kokybinį jo poveikio ūkio subjekto finansinėms ataskaitoms aprašą;
  - c) į kiekvieną grupę ir iš kiekvienos grupės perkeltą sumą.
- 12C Kiekvienu ataskaitiniu laikotarpiu po pergrupavimo iki pripažinimo nutraukimo ūkio subjektas turi atskleisti turto, perkeltą iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės, kad jis būtų vertinamas amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 4.4.1 straipsnį:
- a) faktinių palūkanų normą, nustatytą pergrupavimo datą; ir
  - b) pripažintas palūkanų pajamas.

- 12D Jei nuo paskutinės metinių finansinių ataskaitų datos ūkio subjektas perkėlė finansinį turtą iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės į vertinimo amortizuota savikaina grupę arba iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės į vertinimo amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę, jis turi atskleisti:
- a) finansinio turto tikrąją vertę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje; ir
  - b) pelno arba nuostolio, kurie ataskaitiniu laikotarpiu būtų buvę pripažinti pelnu arba nuostoliais arba kitomis bendrosiomis pajamomis, jei finansinis turtas nebūtų buvęs pergrupuotas, tikrąją vertę.
14. Ūkio subjektas turi atskleisti:
- a) finansinio turto, kurį jis pateikė kaip išpareigojimų arba neapibrėžtųjų išpareigojimų užstatą, balansinę vertę, įskaitant sumas, kurios buvo pergrupuotos pagal 9-ojo TFAS 3.2.23 straipsnio a punktą; ir
  - b) su įkeitimu susijusias sąlygas.
16. [Išbraukta]
- 16A Finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį, balansinė vertė nemažinama atidėjinio nuostoliams suma ir ūkio subjektas atidėjinio nuostoliams sumos finansinės būklės ataskaitoje nepateikia atskirai kaip finansinio turto balansinės vertės sumažinimo. Vis dėlto atidėjinį nuostoliams ūkio subjektas turi atskleisti finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose.
20. Ūkio subjektas bendrųjų pajamų ataskaitoje arba aiškinamajame rašte turi atskleisti informaciją apie šiuos pajamų, sąnaudų, pelno arba nuostolių straipsnius:
- a) grynąjį pelną arba grynuosius nuostolius iš:
    - i) finansinio turto arba finansinių išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, atskirai nurodydamas grynąjį pelną arba grynuosius nuostolius iš finansinio turto arba finansinių išpareigojimų, kurie taip priskirti pirminio pripažinimo metu arba vėliau pagal 9-ojo TFAS 6.7.1 straipsnį, ir iš finansinio turto arba finansinių išpareigojimų, kurie privalomai vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 9-ąjį TFAS (pvz., finansinių išpareigojimų, atitinkančių 9-ajame TFAS pateiktą laikomų prekybai apibrėžtį). Ūkio subjektas turi atskirai nurodyti finansinių išpareigojimų, kurie priskirti prie išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno arba nuostolių sumą, pripažintą kitomis bendrosiomis pajamomis, ir sumą, pripažintą pelnu arba nuostoliais;
    - ii-iv [Išbraukta]
    - v) finansinių išpareigojimų, vertinamų amortizuota savikaina;
    - vi) finansinio turto, vertinamo amortizuota savikaina;
    - vii) investicijų į nuosavybės priemones, kurios priskirtos prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį;
    - viii) finansinio turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį, atskirai nurodydamas pelno arba nuostolių sumą, šiuo laikotarpiu pripažintą kitomis bendrosiomis pajamomis, ir sumą, pripažinimo nutraukimo metu pergrupuotą iš sukauptų bendrųjų pajamų į laikotarpio pelną arba nuostolius;

- b) visas (taikant faktinių palūkanų metodą apskaičiuotas) palūkanų pajamas ir visas palūkanų sąnaudas iš finansinio turto, vertinamo amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį (nurodydamas šias sumas atskirai), arba finansinių įsipareigojimų, kurie nėra vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais;
  - c) rinkliavų pajamas ir sąnaudas (kitas nei sumas, įtrauktas nustatant faktinių palūkanų normą), susidarancias iš:
    - i) finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, kurie nėra vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais; ir
    - ii) patikos ir kitos patikėjimo veiklos, sąlygojančios turto laikymą ar investavimą pavienių asmenų, patikos fondų, pensijų išmokų planų ir kitų institucijų vardu.
  - d) [Išbraukta]
  - e) [Išbraukta]
- 20A Ūkio subjektas turi atskleisti nutraukus finansinio turto, vertinamo amortizuota savikaina, pripažinimą atsirandančio pelno arba nuostolių, pripažintų bendrųjų pajamų ataskaitoje, analizę; nutraukus šio finansinio turto pripažinimą atsirandantį pelną ir nuostolius jis nurodo atskirai. Į šią analizę turi būti įtrauktos finansinio turto pripažinimo nutraukimo priežastys.

Apsidraudimo sandorių apskaita

- 21A Ūkio subjektas turi taikyti 21B–24F straipsniuose nustatytus atskleidimo reikalavimus toms rizikos pozicijoms, kurias apdraudžia ir kurioms pasirenka taikyti apsidraudimo apskaitą. Į atskleidžiamą apsidraudimo apskaitos informaciją turi būti įtraukta informacija apie:
- a) ūkio subjekto rizikos valdymo strategiją ir tai, kaip ji taikoma rizikai valdyti;
  - b) tai, kokią įtaką ūkio subjekto apsidraudimo veikla galėtų turėti būsimų pinigų srautų sumai, laikui ir neapibrėžtumui; ir
  - c) poveikį, kurį apsidraudimo apskaita darė ūkio subjekto finansinės būklės ataskaitai, bendrųjų pajamų ataskaitai ir nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitai.
- 21B Reikalaujamą atskleidžiamą informaciją ūkio subjektas pateikia viename aiškinamajame dokumente arba atskirame savo finansinių ataskaitų skirsnyje. Vis dėlto nereikalaujama, kad ūkio subjektas dubliuotų kituose dokumentuose jau pateiktą informaciją, jei ji kryžminės nuorodos būdu iš finansinių ataskaitų įtraukiama į kurią nors kitą ataskaitą, pvz., į vadovybės pastabas ar rizikos ataskaitą, kuri pateikiama finansinių ataskaitų vartotojams tokiomis pat sąlygomis ir tuo pat metu, kaip ir finansinės ataskaitos. Jei informacija kryžminės nuorodos būdu neįtraukta, finansinės ataskaitos yra neišsamios.
- 21C Jei 22A–24F straipsniuose reikalaujama, kad ūkio subjektas atskirtų atskleidžiamą informaciją pagal rizikos kategorijas, ūkio subjektas turi nustatyti kiekvieną rizikos kategoriją remdamasis rizikos pozicijomis, kurias ūkio subjektas nusprendžia apdrausti ir kurioms taikoma apsidraudimo apskaita. Atskleisdamas visą apsidraudimo apskaitos informaciją, ūkio subjektas rizikos grupes turi nustatyti nuosekliai.
- 21D Siekdamas įgyvendinti 21A straipsnyje nustatytus tikslus, ūkio subjektas (nebent toliau nurodyta kitaip) turi nustatyti atskleidžiamos informacijos išsamumą, kiek dėmesio skirti įvairiems atskleidimo reikalavimų aspektams, tinkamą apibendrinimo arba išskaidymo lygį ir ar finansinių ataskaitų vartotojams reikia papildomų paaiškinimų, kad įvertintų atskleistą kiekybinę informaciją. Vis dėlto ūkio subjektas turi taikyti tokį pat apibendrinimo arba išskaidymo lygį, kokį taiko įgyvendindamas susijusios šiam TFAS ir 13-ajame TFAS „Tikrosios vertės nustatymas“ nurodytos informacijos atskleidimo reikalavimus.

Rizikos valdymo strategija

22. [Išbraukta]

22A Ūkio subjektas turi paaiškinti savo rizikos valdymo strategiją, taikomą kiekvienai rizikos pozicijai, kurias jis nusprendžia apdrausti ir kurioms taikoma apsidraudimo apskaita, rizikos kategorijai. Remdamiesi šiuo paaiškinimu, finansinių ataskaitų vartotojai turėtų galėti įvertinti (pavyzdžiui):

- a) kaip susidaro kiekviena rizika;
- b) kaip ūkio subjektas valdo kiekvieną riziką; šiuo atžvilgiu nurodoma, ar ūkio subjektas apdraudžia visą objektą dėl visų rūšių rizikos, ar objekto rizikos komponentą (-us), ir kodėl;
- c) rizikos pozicijų, kurias ūkio subjektas valdo, mastą.

22B Kad būtų įvykdyti 22A straipsnyje nustatyti reikalavimai, pateikiant informaciją reikėtų aprašyti (toliau pateiktas sąrašas nėra baigtinis):

- a) rizikos pozicijoms apdrausti taikomas apsidraudimo priemonės (ir kaip jos taikomos);
- b) kaip, siekdamas įvertinti apsidraudimo veiksmingumą, ūkio subjektas nustato apdraustojo objekto ir apsidraudimo priemonės ekonominį ryšį; ir
- c) kaip ūkio subjektas nustato apsidraudimo santykį ir kokios yra apsidraudimo neveiksmingumo priežastys.

22C Kai ūkio subjektas laiko konkretų rizikos komponentą apdraustuoju objektu (žr. 9-ojo TFAS 6.3.7 straipsnį), be informacijos, kurią reikalaujama atskleisti pagal 22A ir 22B straipsnius, jis turi pateikti kokybinę arba kiekybinę informaciją apie tai:

- a) kaip jis nustatė rizikos komponentą, kuris laikomas apdraustuoju objektu (įskaitant rizikos komponento ir viso objekto ryšio pobūdžio aprašą); ir
- b) kaip rizikos komponentas susijęs su visu objektu (pvz., priskirtas rizikos komponentas anksčiau sudarydavo vidutiniškai 80 % viso objekto tikrosios vertės pasikeitimų).

Būsimų pinigų srautų suma, laikas ir neapibrėžtumas

23. [Išbraukta]

23A Jei netaikoma 23C straipsnyje nurodyta išimtis, ūkio subjektas pagal rizikos kategorijas turi atskleisti kiekybinę informaciją, kuria remdamiesi jo finansinių ataskaitų vartotojai galėtų įvertinti apsidraudimo priemonių sąlygas ir tai, kaip jos veikia ūkio subjekto būsimų pinigų srautų sumą, laiką ir neapibrėžtumą.

23B Siekdamas įgyvendinti 23A straipsnyje nustatytą reikalavimą, ūkio subjektas turi pateikti išskaidytą informaciją, kuria atskleidžiama:

- a) apsidraudimo priemonės nominaliosios sumos laiko profilis; ir
- b) jei taikoma, apsidraudimo priemonės vidutinė kaina arba norma (pvz., vykdymo arba išankstinės kainos ir pan.).

- 23C Tais atvejais, kai ūkio subjektas dažnai tikslina apsidraudimo sandorius (t. y. juos nutraukia ir vėl sudaro) dėl dažnų apsidraudimo priemonės ir apsidraudimo objekto pasikeitimų (t. y. ūkio subjektas taiko dinamišką procesą, kurio metu pozicija ir šiai pozicijai valdyti taikomos apsidraudimo priemonės neišlieka tokios pat ilgai, pvz., kaip 9-ojo TFAS B6.5.24 straipsnio b punkte nurodytame pavyzdyje):
- a) ūkio subjektui taikoma išimtis, pagal kurią nereikia atskleisti 23A ir 23B straipsniuose reikalaujamos informacijos;
  - b) ūkio subjektas turi:
    - i) atskleisti informaciją apie tai, kokia yra pagrindinė rizikos valdymo strategija, susijusi su tais apsidraudimo sandoriais;
    - ii) aprašyti, kaip laikosi savo rizikos valdymo strategijos taikydamas apsidraudimo apskaitą ir apibrėždamas tuos konkrečius apsidraudimo sandorius; ir
    - iii) nurodyti, kaip dažnai apsidraudimo sandoriai nutraukiami ir iš naujo sudaromi vykdant su šiais apsidraudimo sandoriais susijusį ūkio subjekto procesą.
- 23D Ūkio subjektas turi atskleisti pagal rizikos kategorijas aprašytas apsidraudimo neveiksmingumo priežastis, kurios turėtų turėti įtakos apsidraudimo sandoriui jo galiojimo laikotarpiu.
- 23E Jei pagal apsidraudimo sandorį atsiranda kitų apsidraudimo neveiksmingumo priežasčių, ūkio subjektas turi atskleisti tas priežastis pagal rizikos kategorijas ir paaiškinti dėl jų atsirandantį apsidraudimo neveiksmingumą.
- 23F Dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorių ūkio subjektas turi atskleisti kiekvieno prognozuojamo sandorio, kuriam ankstesniu laikotarpiu taikyta apsidraudimo apskaita, bet kuris nebėra tikėtinas, aprašą.

Apsidraudimo apskaitos poveikis finansinei būklei ir rezultatams

24. [Išbraukta]

- 24A Ūkio subjektas lentelėje dėl kiekvieno tipo apsidraudimo sandorio (tikrosios vertės apsidraudimo sandorio, pinigų srautų apsidraudimo sandorio arba grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjekto apsidraudimo sandorio) atskirai pagal rizikos kategorijas turi atskleisti šias sumas, susijusias su objektais, kurie laikomi apsidraudimo priemonėmis:
- a) apsidraudimo priemonių balansinę vertę (finansinis turtas nurodomas atskirai nuo finansinių įsipareigojimų);
  - b) finansinės būklės ataskaitos straipsnio eilutę, į kurią įtraukta apsidraudimo priemonė;
  - c) apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pasikeitimą, kuriuo remiantis pripažintas laikotarpio apsidraudimo neveiksmingumas; ir
  - d) apsidraudimo priemonių nominaliąsias sumas (įskaitant kiekį, pvz., tonas arba kubinius metrus).
- 24B Ūkio subjektas dėl toliau nurodytų apsidraudimo sandorių tipų lentelėje atskirai pagal rizikos kategorijas turi atskleisti šias su apdraustaisiais objektais susijusias sumas:
- a) dėl tikrosios vertės apsidraudimo sandorių:
    - i) finansinės būklės ataskaitoje pripažinto apdraustojo objekto balansinę sumą (turtas nurodomas atskirai nuo įsipareigojimų);
    - ii) sukauptą apdraustojo objekto tikrosios vertės apsidraudimo koregavimo sumą, įtrauktą į finansinės būklės ataskaitoje pripažinto apdraustojo objekto balansinę vertę (turtas pateikiamas atskirai nuo įsipareigojimų);

- iii) finansinės būklės ataskaitos straipsnio eilutę, į kurią įtrauktas apdraustasis objektas;
  - iv) apdraustojo objekto vertės pasikeitimą, kuriuo remiantis pripažintas laikotarpio apsidraudimo neveiksmingumas; ir
  - v) finansinės būklės ataskaitoje liekančią visų apdraustųjų objektų, kurie nustojo būti koreguojami dėl apsidraudimo pelno ir nuostolių pagal 9-ojo TFAS 6.5.10 straipsnį, sukauptą tikrosios vertės apsidraudimo koregavimo sumą;
- b) dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorių ir grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimo sandorių:
- i) apdraustojo objekto vertės pasikeitimą, kuriuo remiantis pripažintas laikotarpio apsidraudimo neveiksmingumas (t. y. dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorių – vertės pasikeitimą, kuriuo remiantis nustatytas pripažintas apsidraudimo neveiksmingumas pagal 9-ojo TFAS 6.5.11 straipsnio c punktą);
  - ii) tęsiamų apsidraudimo sandorių, apskaitomų pagal 9-ojo TFAS 6.5.11 straipsnį ir 6.5.13 straipsnio a punktą, likučius pinigų srautų apsidraudimo rezerve ir užsienio valiutos perskaičiavimo rezerve; ir
  - iii) visų apsidraudimo sandorių, kuriems nebetaikoma apsidraudimo apskaita, likučius pinigų srautų apsidraudimo rezerve ir užsienio valiutos perskaičiavimo rezerve.
- 24C Ūkio subjektas dėl toliau nurodytų apsidraudimo sandorių tipų lentelėje atskirai pagal rizikos kategorijas turi atskleisti šias sumas:
- a) dėl tikrosios vertės apsidraudimo sandorių:
- i) apsidraudimo neveiksmingumą, t. y. apsidraudimo priemonės ir apdraustojo objekto apsidraudimo pelno arba nuostolių skirtumą, pripažintą pelnu arba nuostoliais (arba kitomis bendrosiomis pajamomis, jei tai nuosavybės priemonių, kurių tikrosios vertės pasikeitimus ūkio subjektas pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį pasirinko pateikti kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje, apsidraudimas); ir
  - ii) bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutę, į kurią įtrauktas pripažintas apsidraudimo neveiksmingumas;
- b) dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorių ir grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimo sandorių:
- i) ataskaitinio laikotarpio apsidraudimo pelną arba nuostolius, pripažintus kitomis bendrosiomis pajamomis;
  - ii) apsidraudimo neveiksmingumą, pripažintą pelnu arba nuostoliais;
  - iii) bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutę, į kurią įtrauktas pripažintas apsidraudimo neveiksmingumas;
  - iv) sumą, kuri kaip pergrupuota suma perkelta iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo arba užsienio valiutos perskaičiavimo rezervo į pelną arba nuostolius (žr. 1-ąją TAS) (skiriant sumas, kurioms anksčiau taikyta apsidraudimo apskaita, bet kurių apdraustųjų būsimų pinigų srautų nebesitikima, ir sumas, kurios perkeltos dėl to, kad apdraustasis objektas turėjo įtakos pelnui arba nuostoliams);
  - v) bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutę, į kurią įtraukta pergrupuota suma (žr. 1-ąją TAS); ir
  - vi) grynųjų pozicijų apsidraudimo sandorių apsidraudimo pelną arba nuostolius, pripažintus atskiroje bendrųjų pajamų ataskaitos straipsnio eilutėje (žr. 9-ojo TFAS 6.6.4 straipsnį).

- 24D Jei apsidraudimo sandorių, kuriems taikoma 23C straipsnyje nurodyta išimtis, apimtis nėra tipinė įprastinė apimtis per laikotarpį (t. y. apimtis finansinių ataskaitų datą neatitinka apimties per laikotarpį), ūkio subjektas turi atskleisti tą faktą ir nurodyti priežastį, dėl kurios, jo manymu, apimtis yra netipinė.
- 24E Ūkio subjektas turi pateikti kiekvieno nuosavybės komponento sutikrinimą ir kitų bendrųjų pajamų analizę pagal 1-ąją TAS, kuriuose, vertinant kartu:
- bent atskiriamos sumos, susijusios su 24C straipsnio b punkto i ir iv papunkčiuose nurodyta atskleidžiama informacija, ir sumos, apskaitomos pagal 9-ojo TFAS 6.5.11 straipsnio d punkto i ir iii papunkčius;
  - atskiriamos sumos, susijusios su pasirinkimo sandorių, kuriais apdraudžiami su sandoriais susiję apdraustieji objektai, laiko verte, ir sumos, susijusios su pasirinkimo sandorių, kuriais apdraudžiami su laikotarpiu susiję apdraustieji objektai, laiko verte, jei ūkio subjektas apskaito pasirinkimo sandorio laiko vertę pagal 9-ojo TFAS 6.5.15 straipsnį; ir
  - atskiriamos sumos, susijusios su išankstinių sandorių, kuriais apdraudžiami su sandoriais susiję apdraustieji objektai, išankstiniais elementais ir finansinių priemonių, kuriomis apdraudžiami su sandoriais susiję apdraustieji objektai, užsienio valiutos bazės skirtumais, ir sumos, susijusios su išankstinių sandorių, kuriais apdraudžiami su laikotarpiu susiję apdraustieji objektai, išankstiniais elementais ir finansinių priemonių, kuriomis apdraudžiami su laikotarpiu susiję apdraustieji objektai, užsienio valiutos bazės skirtumais, jei ūkio subjektas apskaito šias sumas pagal 9-ojo TFAS 6.5.16 straipsnį.
- 24F Ūkio subjektas 24E straipsnyje reikalaujamą informaciją turi atskleisti atskirai pagal rizikos kategorijas. Šis išskaidymas pagal riziką gali būti pateikiamas finansinių ataskaitų aiškinamuosiuose raštuose.

Galimybė priskirti kredito poziciją prie pozicijų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais

- 24G Jei ūkio subjektas priskyre finansinę priemonę arba jos dalį prie priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, nes šios finansinės priemonės kredito rizikai valdyti taiko kredito išvestinę finansinę priemonę, jis turi atskleisti:
- dėl kredito išvestinių finansinių priemonių, kurios naudotos finansinių priemonių, priskirtų prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 9-ojo TFAS 6.7.1 straipsnį, kredito rizikai valdyti, – kiekvienos iš nominaliųjų sumų ir tikrosios vertės laikotarpio pradžioje ir pabaigoje sutikrinimą;
  - pelną arba nuostolius, pripažintus pelnu arba nuostoliais priskiriant finansinę priemonę arba jos dalį prie priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 9-ojo TFAS 6.7.1 straipsnį; ir
  - jei nutraukiamas finansinės priemonės arba jos dalies vertinimas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, – tos finansinės priemonės tikrąją vertę, kuri tapo naująja balansine verte pagal 9-ojo TFAS 6.7.4 straipsnio b punktą, ir susijusią nominaliąją arba pagrindinę sumą (išskyrus atvejus, kai teikiama lyginamoji informacija pagal 1-ąją TAS, nereikalaujama, kad ūkio subjektas toliau atskleistų šią informaciją tolesniais laikotarpiais).
28. Kai kuriais atvejais ūkio subjektas nepripažįsta pelno arba nuostolių finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo pirminio pripažinimo metu, nes tikrosios vertės nerodo tokio paties turto arba įsipareigojimo kotiruojama kaina aktyviojoje rinkoje (t. y. 1 lygio duomenys) ir jos negalima nustatyti taikant vertinimo metodiką, pagal kurią naudojami tik stebimų rinkų duomenys (žr. 9-ojo TFAS B5.1.2A straipsnį). Tokiais atvejais ūkio subjektas turi atskleisti kiekvienos finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų grupės:
- apskaitos politiką, kurią taiko pripažindamas tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu ir sandorio kainos skirtumą pelnu arba nuostoliais, siekdamas atsižvelgti į veiksnių (įskaitant laiką) pasikeitimą, į kurį rinkos dalyviai atsižvelgtų įkainodami turtą arba įsipareigojimą (žr. 9-ojo TFAS B5.1.2A straipsnio b punktą);

- b) bendrą skirtumą, kurį dar reikia pripažinti pelnu arba nuostoliais laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, taip pat šio skirtumo likučių pasikeitimų sutikrinimą;
  - c) priežastis, dėl kurių ūkio subjektas padarė išvadą, kad sandorio kaina nebuvo patikimiausias tikrosios vertės įrodymas, įskaitant įrodymų, kuriais patvirtinama tikroji vertė, aprašą.
29. Tikrosios vertės atskleisti nereikia:
- a) ...
  - b) [Išbraukta]
  - c) ...
30. 29 straipsnio c punkte aprašytu atveju ūkio subjektas turi atskleisti informaciją, kad finansinių ataskaitų vartotojams būtų lengviau patiems susidaryti nuomonę apie šių sutarčių galimų balansinės ir tikrosios vertės skirtumų mastą, įskaitant:
- a) ...

Kredito rizika

Taikymo sritis ir tikslai

- 35A Ūkio subjektas turi taikyti 35F–35N straipsniuose nustatytus atskleidimo reikalavimus finansinėms priemonėms, kurioms taikomi 9-ajame TFAS nustatyti vertės sumažėjimo reikalavimai. Tačiau:
- a) gautinų prekybos sumų, sutartyje numatyto turto ir už nuomą gautinų sumų atveju 35J straipsnis taikomas toms gautinoms prekybos sumoms, sutartyje numatytam turtui arba už nuomą gautinoms sumoms, kurių tikėtini galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai pripažįstami pagal 9-ojo TFAS 5.5.15 straipsnį, jei šis finansinis turtas pakeičiamas terminui pasibaigus prieš daugiau kaip 30 dienų; ir
  - b) už nuomą gautinoms sumoms 35K straipsnio b punktas netaikomas.
- 35B Remdamiesi pagal 35F–35N straipsnius atskleidžiama kredito rizikos informacija, finansinių ataskaitų vartotojai turi galėti suprasti kredito rizikos poveikį būsimų pinigų srautų sumai, laikui ir neapibrėžtumui. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, į atskleidžiamą kredito rizikos informaciją turi būti įtraukiama:
- a) informacija apie ūkio subjekto kredito rizikos valdymo praktiką ir tai, kaip ji susijusi su tikėtinų kredito nuostolių pripažinimu ir vertinimu, įskaitant tikėtiniems kredito nuostoliams įvertinti taikomus metodus, prielaidas ir informaciją;
  - b) kiekybinė ir kokybinė informacija, kuria remdamiesi finansinių ataskaitų vartotojai gali įvertinti finansinėse ataskaitose pateiktas sumas, susidarancias dėl tikėtinų kredito nuostolių, įskaitant tikėtinų kredito nuostolių sumos pasikeitimus ir šių pasikeitimų priežastis; ir
  - c) informacija apie ūkio subjekto kredito rizikos poziciją (t. y. ūkio subjekto finansiniam turtui ir įsipareigojimams suteikti kreditą būdingą kredito riziką), įskaitant reikšmingą kredito rizikos koncentraciją.
- 35C Nereikalaujama, kad ūkio subjektas dubliuotų jau kituose dokumentuose pateiktą informaciją, jei ji kryžminės nuorodos būdu iš finansinių ataskaitų įtraukiama į kitas ataskaitas, pvz., į vadovybės pastabas arba rizikos ataskaitą, kuri pateikiama finansinių ataskaitų vartotojams tokiomis pat sąlygomis ir tuo pat metu, kaip finansinės ataskaitos. Jei informacija kryžminės nuorodos būdu neįtraukta, finansinės ataskaitos yra neišsamios.

- 35D Siekdamas įgyvendinti 35B straipsnyje nustatytus tikslus, ūkio subjektas (nebent nurodyta kitaip) turi apsvarstyti, kokio išsamumo informaciją atskleisti, kiek dėmesio skirti įvairiems atskleidimo reikalavimų aspektams, tinkamą apibendrinimo arba išskaidymo lygį ir ar finansinių ataskaitų vartotojams reikia papildomų paaiškinimų, kad įvertintų atskleistą kiekybinę informaciją.
- 35E Jei pagal 35F–35N straipsnius atskleistos informacijos nepakanka 35B straipsnyje nustatytiems tikslams pasiekti, ūkio subjektas turi atskleisti papildomą informaciją, kurios reikia šiems tikslams pasiekti.

Kredito rizikos valdymo praktika

- 35F Ūkio subjektas turi paaiškinti savo kredito rizikos valdymo praktiką ir, kaip ji susijusi su tikėtinų kredito nuostolių pripažinimu ir vertinimu. Siekdamas įgyvendinti šį tikslą, ūkio subjektas turi atskleisti informaciją, kuria remdamiesi finansinių ataskaitų vartotojai gali suprasti ir įvertinti:
- a) kaip ūkio subjektas nustatė, ar finansinių priemonių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, įskaitant, ar (ir kodėl):
    - i) laikoma, kad finansinių priemonių kredito rizika pagal 9-ojo TFAS 5.5.10 straipsnį yra nedidelė, įskaitant finansinių priemonių, kurioms tai taikoma, grupes; ir
    - ii) atmesta 9-ojo TFAS 5.5.11 straipsnyje nurodyta prielaida, kad kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, jei finansinio turto terminas pasibaigė daugiau kaip prieš 30 dienų;
  - b) ūkio subjekto išpareigojimų neįvykdymo apibrėžtis, įskaitant šių apibrėžčių pasirinkimo priežastis;
  - c) kaip priemonės grupuotos, jei tikėtini kredito nuostoliai buvo vertinti bendrai;
  - d) kaip ūkio subjektas nustatė, kad finansinis turtas yra dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;
  - e) ūkio subjekto nurašymo politiką, įskaitant rodiklius, kad negalima pagrįstai tikėtis susigrąžinimo, ir informaciją apie politiką, taikomą finansiniam turtui, kuris yra nurašytas, bet kuriam dar taikoma vykdymo užtikrinimo veikla; ir
  - f) kaip taikyti 9-ojo TFAS 5.5.12 straipsnyje nustatyti finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų pakeitimo reikalavimai, įskaitant, kaip ūkio subjektas:
    - i) nustato, ar finansinio turto, kuris buvo pakeistas, kol atidėjiny nuostoliams buvo vertinamas suma, lygia tikėtiniams galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams, kredito rizika pagerėjo tiek, kad atidėjiny nuostoliams pagal 9-ojo TFAS 5.5.5 straipsnį ir vėl vertinamas suma, lygia tikėtiniams 12 mėnesių kredito nuostoliams; ir
    - ii) stebi, kiek i papunkčio kriterijus atitinkančio finansinio turto atidėjiny nuostoliams vėliau pagal 9-ojo TFAS 5.5.3 straipsnį vėl vertinamas suma, lygia tikėtiniams galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams.
- 35G Ūkio subjektas turi paaiškinti duomenis, prielaidas ir įvertinimo metodus, taikytus siekiant įgyvendinti 9-ojo TFAS 5.5 skirsnyje nustatytus reikalavimus. Šiuo tikslu ūkio subjektas turi atskleisti:
- a) duomenų ir prielaidų pagrindą ir įvertinimo metodus, taikytus:
    - i) tikėtiniams 12 mėnesių ir galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams įvertinti;
    - ii) siekiant nustatyti, ar finansinių priemonių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo; ir
    - iii) siekiant nustatyti, ar finansinis turtas yra dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;

- b) kaip į ateitį orientuota informacija įtraukta nustatant tikėtinus kredito nuostolius, įskaitant rėmimąsi makroekonominė informacija; ir
- c) įvertinimo metodų arba reikšmingų prielaidų pasikeitimus ataskaitiniu laikotarpiu ir tų pasikeitimų priežastis.

Kiekybinė ir kokybinė informacija apie sumas, susidarancias dėl tikėtinų kredito nuostolių

35H Siekdamas paaiškinti atidėjinio nuostoliams pasikeitimus ir tų pasikeitimų priežastis, ūkio subjektas lentelėje pagal finansinės priemonės grupę turi pateikti atidėjinio nuostoliams pradinio likučio sutikrinimą su pabaigos likučiu, atskirai nurodydamas tuo laikotarpiu įvykusius pasikeitimus, susijusius su:

- a) atidėjiniu nuostoliams, vertinamu suma, lygia tikėtiniems 12 mėnesių kredito nuostoliams;
- b) atidėjiniu nuostoliams, vertinamu suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams, susijusiems su:
  - i) finansinėmis priemonėmis, kurių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, bet kurios nėra dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;
  - ii) finansiniu turtu, kurio vertė finansinių ataskaitų datą yra sumažėjusi dėl kredito rizikos (bet kuris nebuvo nusipirkta arba suteikta dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės); ir
  - iii) gautinomis prekybos sumomis, sutartyje numatytu turtu arba už nuomą gautinomis sumomis, kurių atidėjiniai nuostoliams vertinami pagal 9-ojo TFAS 5.5.15 straipsnį;
- c) finansiniu turtu, kuris nusipirkta arba suteikta dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės. Be sutikrinimo, ūkio subjektas turi atskleisti ataskaitiniu laikotarpiu pirmą kartą pripažinto finansinio turto bendrą nediskontuotų tikėtinų kredito nuostolių sumą pirminio pripažinimo metu.

35I Kad finansinių ataskaitų vartotojai galėtų suprasti pagal 35H straipsnį atskleisto atidėjinio nuostoliams pasikeitimus, ūkio subjektas turi pateikti paaiškinimą, kokią įtaką reikšmingi finansinių priemonių bendrosios balansinės sumos pasikeitimai per laikotarpį turėjo atidėjinio nuostoliams pasikeitimams. Informacija dėl finansinių priemonių, atitinkančių 35H straipsnio a–c punktuose nurodytą atidėjinį nuostoliams, pateikiama atskirai; ji turi apimti susijusią kokybinę ir kiekybinę informaciją. Finansinių priemonių balansinės vertės pasikeitimai, turėję įtakos atidėjinio nuostoliams pasikeitimams, galėtų būti, pavyzdžiui:

- a) pasikeitimai dėl ataskaitiniu laikotarpiu suteiktų arba įsigytų finansinių priemonių;
- b) sutartyje numatytų finansinio turto pinigų srautų pakeitimas, dėl kurio to finansinio turto pripažinimas pagal 9-ąjį TFAS nenutraukiamas;
- c) pasikeitimai dėl finansinių priemonių, kurių pripažinimas ataskaitiniu laikotarpiu buvo nutrauktas (įskaitant nurašytas finansines priemones); ir
- d) pasikeitimai, atsirandantys dėl to, kokia – 12 mėnesių ar galiojimo laikotarpio tikėtinų kredito nuostolių – suma vertinamas atidėjinys nuostoliams.

35J Kad finansinių ataskaitų vartotojai galėtų suprasti sutartyje numatytų finansinio turto pinigų srautų pakeitimų, dėl kurių nenutrauktas pripažinimas, pobūdį ir poveikį, taip pat tokių pakeitimų poveikį tikėtinų kreditų nuostolių vertinimui, ūkio subjektas turi atskleisti:

- a) amortizuotą savikainą prieš pakeitimą ir grynąjį pakeitimo pelną arba nuostolius, pripažintus dėl finansinio turto, kurio sutartyje numatyti pinigų srautai ataskaitiniu laikotarpiu pakeisti tuo metu, kai jo atidėjinys nuostoliams vertintas suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams; ir

- b) finansinio turto, kuris nuo pirminio pripažinimo buvo pakeistas tuo metu, kai atidėjinys nuostoliams buvo vertinamas suma, lygia tikėtiniems galiojimo laikotarpio kredito nuostoliams, ir kurio atidėjinys nuostoliams per ataskaitinį laikotarpį pasikeitė į sumą, lygią 12 mėnesių tikėtiniems kredito nuostoliams, bendrąją balansinę vertę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

35K Kad finansinių ataskaitų vartotojai galėtų suprasti užstato ir kitokio kredito vertės padidinimo poveikį sumoms, susidarantioms dėl tikėtinų kredito nuostolių, ūkio subjektas pagal finansinės priemonės grupę turi atskleisti:

- a) sumą, kuri geriausiai atitinka maksimalią kredito rizikos poziciją ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, neatsižvelgiant į jokių turimus užstatus arba kitoki kredito vertės padidinimą (pvz., užskaitos susitarimus, kurių negalima tarpusavyje užskaityti pagal 32-ąjį TAS);
- b) užstato, kuris laikomas kaip užtikrinimo priemonė, ir kitokio kredito vertės padidinimo paaiškinimą, įskaitant:
- i) laikomo užstato pobūdžio ir kokybės aprašą;
- ii) visų reikšmingų to užstato arba kredito vertės didinimo kokybės pasikeitimų, atsiradusių dėl ūkio subjekto užstato politikos suprastėjimo arba pasikeitimų ataskaitiniu laikotarpiu, paaiškinimą; ir
- iii) informaciją apie finansines priemones, kurių atidėjinio nuostoliams ūkio subjektas nepripažino dėl užstato;
- c) kiekybinę informaciją apie užstatą, kuris laikomas kaip užtikrinimo priemonė, ir kitoki kredito vertės padidinimą (pvz., kiekybinį įvertinimą, kiek užstatu arba kitokiu kredito vertės padidinimu mažinama kredito rizika), taikomą finansiniam turtui, kurio vertė finansinių ataskaitų datą yra sumažėjusi dėl kredito rizikos.

35L Ūkio subjektas turi atskleisti finansinio turto, kuris buvo nurašytas ataskaitiniu laikotarpiu, bet kuriam vis dar taikoma vykdymo užtikrinimo veikla, nepadengtą sutartyje numatytą sumą.

Kredito rizikos pozicija

35M Kad finansinių ataskaitų vartotojai galėtų įvertinti ūkio subjekto kredito rizikos poziciją ir suprasti reikšmingą kredito rizikos koncentraciją, ūkio subjektas pagal *kredito rizikos reitingo rangus* turi atskleisti finansinio turto bendrąją balansinę vertę, taip pat kreditavimo įsipareigojimų ir finansinės garantijos sutarčių kredito rizikos poziciją. Ši informacija turi būti pateikta atskirai nurodant finansines priemones:

- a) kurių atidėjinys nuostoliams vertinamas suma, lygia 12 mėnesių tikėtiniems kredito nuostoliams;
- b) kurių atidėjinys nuostoliams vertinamas suma, lygia galiojimo laikotarpio tikėtiniems kredito nuostoliams, ir kurios yra:
- i) finansinės priemonės, kurių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, bet kurios nėra dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;
- ii) finansinis turtas, kurio vertė finansinių ataskaitų datą yra sumažėjusi dėl kredito rizikos (bet kuris nebuvo nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės); ir
- iii) gautinos prekybos sumos, sutartyje numatytas turtas arba už nuomą gautinos sumos, kurių atidėjiniai nuostoliams vertinami pagal 9-ojo TFAS 5.5.15 straipsnį;
- c) kurios yra nusipirkta arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas.

35N Pagal 35M straipsnį teikiama informacija apie gautinas prekybos sumas, sutartyje numatytą turtą ir už nuomą gautinas sumas, kurioms ūkio subjektas taiko 9-ojo TFAS 5.5.15 straipsnį, gali būti grindžiama atidėjinių matrica (žr. 9-ojo TFAS B5.5.35 straipsnį).

36. Dėl visų finansinių priemonių, kurios patenka į šio TFAS taikymo sritį, bet kurioms netaikomi 9-ojo TFAS vertės sumažėjimo reikalavimai, ūkio subjektas pagal finansinės priemonės grupę turi atskleisti:
- a) sumą, kuri geriausiai atitinka maksimalią kredito rizikos poziciją ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, neatsižvelgiant į jokių turimus užstatus arba kitokį kredito vertės didinimą (pvz., užskaitos susitarimus, kurių negalima tarpusavyje užskaityti pagal 32-ąją TAS); šios informacijos nereikalaujama atskleisti apie finansines priemones, kurių balansinė vertė geriausiai atitinka maksimalią kredito rizikos poziciją;
  - b) užstato, kuris laikomas kaip užtikrinimo priemonė, ir kitokio kredito vertės didinimo, taip pat jų finansinio poveikio (pvz., masto, kuriuo užstatus ir kitos kredito vertės didinimo priemonės sumažina kredito riziką, kiekybinis įvertinimas) aprašymą atsižvelgiant į sumą, kuri geriausiai atitinka maksimalią kredito riziką (atskleistą pagal a punktą arba kurią rodo finansinės priemonės balansinė vertė).
  - c) [Išbraukta]
  - d) ...
37. [Išbraukta]
- 42C Taikant 42E–42H straipsniuose nustatytus informacijos atskleidimo reikalavimus, laikoma, kad ūkio subjektas toliau kontroliuoja perduotą finansinį turtą, jei pagal perdavimo sąlygas ūkio subjektas išlaiko bet kokias su perduotu finansiniu turtu susijusias sutartyje numatytas teises ar prievoles arba įgyja naujų su perduotu finansiniu turtu susijusių sutartyje numatytų teisių arba prievolių. Taikant 42E–42H straipsniuose nustatytus informacijos atskleidimo reikalavimus, tolesne kontrole nelaikoma:
- a) ...
  - b) susitarimas, pagal kurį ūkio subjektas išlaiko sutartyje numatytas teises gauti finansinio turto pinigų srautus, tačiau prisiima sutartyje numatytą prievolę šiuos pinigų srautus mokėti vienam ar keliems ūkio subjektams ir laikomasi 9-ojo TFAS 3.2.5 straipsnio a–c punktuose nustatytų sąlygų.

Perduotas finansinis turtas, kurio viso pripažinimas nėra nutrauktas

- 42D Ūkio subjektas gali būti perdavęs finansinį turtą taip, kad visas finansinis turtas arba jo dalis neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų. Kad įvykdytų 42B straipsnio a punkte nustatytus tikslus, ūkio subjektas kiekvieną finansinių ataskaitų datą apie kiekvieną perduoto finansinio turto, kurio viso pripažinimas nėra nutrauktas, grupę turi atskleisti šią informaciją:
- a) ...
  - f) visą pradinio turto balansinę vertę prieš perdavimą, turto, kurį ūkio subjektas ir toliau pripažįsta, balansinę vertę ir susijusių įsipareigojimų balansinę vertę, kai ūkio subjektas ir toliau pripažįsta turtą, atsižvelgdamas į savo tolesnės turto kontrolės mastą (žr. 9-ojo TFAS 3.2.6 straipsnio c punkto ii papunktį ir 3.2.16 straipsnį).

Perduotas finansinis turtas, kurio viso pripažinimas nutrauktas

- 42E Kai ūkio subjektas nutraukia viso perduoto finansinio turto pripažinimą (žr. 9-ojo TFAS 3.2.6 straipsnio a punktą ir c punkto i papunktį), bet toliau jį kontroliuoja, kad įvykdytų 42B straipsnio b punkte nustatytus tikslus, ūkio subjektas kiekvieną finansinių ataskaitų datą apie kiekvienos rūšies tolesnę kontrolę turi atskleisti bent šią informaciją:
- a) ...

9-OJO TFAS TAIKYMAS PIRMĄ KARTĄ

42I Ataskaitiniu laikotarpiu, į kurį patenka 9-ojo TFAS taikymo pirmą kartą data, ūkio subjektas taikymo pirmą kartą datą turi atskleisti šią informaciją apie kiekvieną finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų grupę:

- a) pradinę vertinimo grupę ir bendrąją balansinę vertę, nustatytą pagal 39-ąjį TAS arba pagal ankstesnę 9-ojo TFAS versiją (jei taikant ūkio subjekto pasirinktą 9-ojo TFAS taikymo metodą dėl įvairių reikalavimų taikoma daugiau nei viena taikymo pirmą kartą data);
- b) naująją vertinimo grupę ir balansinę sumą, nustatytą pagal 9-ąjį TFAS;
- c) bet kurio finansinės būklės ataskaitoje nurodyto finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, kurie iš pradžių buvo priskirti prie turto ir įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, bet kurie taip nebepriskiriami, suma, atskiriant turtą ir įsipareigojimus, kuriuos, kaip reikalaujama 9-ajame TFAS, ūkio subjektas turi pergrupuoti ir kuriuos ūkio subjektas pasirenka pergrupuoti taikymo pirmą kartą datą.

Kaip nurodyta 9-ojo TFAS 7.2.2 straipsnyje, atsižvelgiant į ūkio subjekto pasirinktą 9-ojo TFAS taikymo metodą, pereinamuoju laikotarpiu taikymo pirmą kartą datų gali būti daugiau nei viena. Todėl pagal šį straipsnį informacija gali būti atskleidžiama daugiau nei vieną taikymo pirmą kartą datą. Jei nėra tinkamesnės formos, ūkio subjektas šią kiekybinę informaciją turi atskleisti lentelėje.

42J Ataskaitiniu laikotarpiu, į kurį patenka 9-ojo TFAS taikymo pirmą kartą data, ūkio subjektas turi atskleisti kokybinę informaciją, kuria remdamiesi finansinių ataskaitų vartotojai galėtų suprasti:

- a) kaip jis taikė 9-ajame TFAS nustatytus grupavimo reikalavimus tam finansiniam turtui, kurio grupavimas pasikeitė taikant 9-ąjį TFAS;
- b) priežastis, dėl kurių finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai taikymo pirmą kartą datą priskirti prie turto arba įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, arba toks priskyrimas nutrauktas.

Kaip nurodyta 9-ojo TFAS 7.2.2 straipsnyje, atsižvelgiant į ūkio subjekto pasirinktą 9-ojo TFAS taikymo metodą, pereinamuoju laikotarpiu taikymo pirmą kartą datų gali būti daugiau nei viena. Todėl pagal šį straipsnį informacija gali būti atskleidžiama daugiau nei vieną taikymo pirmą kartą datą.

42K Ataskaitiniu laikotarpiu, kuriuo ūkio subjektas pirmą kartą taiko finansiniam turtui 9-ajame TFAS nustatytus grupavimo ir vertinimo reikalavimus (t. y. kai ūkio subjektas finansiniam turtui vietoj 39-ojo TAS pradeda taikyti 9-ąjį TFAS), ūkio subjektas, kaip reikalaujama 9-ojo TFAS 7.2.15 straipsnyje, turi atskleisti šio TFAS 42L–42O straipsniuose nurodytą informaciją.

42L Jei reikalaujama 42K straipsnyje, ūkio subjektas turi atskleisti finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų grupavimo pasikeitimus 9-ojo TFAS taikymo pirmą kartą datą, atskirai nuroydamas:

- a) balansinių verčių pasikeitimus, remdamasis jų vertinimo grupėmis pagal 39-ąjį TAS (t. y. ne dėl vertinimo kriterijaus pasikeitimo pradėjus taikyti 9-ąjį TFAS); ir
- b) balansinių verčių pasikeitimus, kurie atsirado pradėjus taikyti 9-ąjį TFAS pasikeitus vertinimo kriterijui.

Šiame straipsnyje nurodytos informacijos atskleisti nereikia pasibaigus metiniam ataskaitiniam laikotarpiui, kuriuo ūkio subjektas pirmą kartą taiko 9-ajame TFAS nustatytus finansinio turto grupavimo ir vertinimo reikalavimus.

42M Jei reikalaujama 42K straipsnyje, ūkio subjektas dėl finansinio turto ir finansinių išpareigojimų, kurie pradėjus taikyti 9-ąjį TFAS buvo perkelti į vertinimo amortizuota savikaina grupę, ir finansinio turto, kuris perkeltas iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės į vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupę, turi atskleisti:

- a) finansinio turto arba finansinių išpareigojimų tikrąją vertę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje; ir
- b) pelno arba nuostolių, kurie ataskaitiniu laikotarpiu būtų buvę pripažinti pelnu arba nuostoliais arba kitomis bendrosiomis pajamomis, jei finansinis turtas arba finansiniai išpareigojimai nebūtų buvę pergrupuoti, tikrąją vertę.

Šiame straipsnyje nurodytos informacijos atskleisti nereikia pasibaigus metiniam ataskaitiniam laikotarpiui, kuriuo ūkio subjektas pirmą kartą taiko 9-ajame TFAS nustatytus finansinio turto grupavimo ir vertinimo reikalavimus.

42N Jei reikalaujama 42K straipsnyje, ūkio subjektas dėl finansinio turto ir finansinių išpareigojimų, kurie pradėjus taikyti 9-ąjį TFAS buvo perkelti iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupės, turi atskleisti:

- a) faktinių palūkanų normą, nustatytą taikymo pirmą kartą datą; ir
- b) pripažintas palūkanų pajamas arba sąnaudas.

Jei finansinio turto arba finansinio išpareigojimo tikrąją vertę ūkio subjektas laiko naująja bendrąja balansine verte taikymo pirmą kartą datą (žr. 9-ojo TFAS 7.2.11 straipsnį), šiame straipsnyje nurodyta informacija turi būti atskleista dėl kiekvieno ataskaitinio laikotarpio, kol nutraukiamas pripažinimas. Kitu atveju šiame straipsnyje nurodytos informacijos atskleisti nereikia pasibaigus metiniam ataskaitiniam laikotarpiui, kuriuo ūkio subjektas pirmą kartą taiko 9-ajame TFAS nustatytus finansinio turto grupavimo ir vertinimo reikalavimus.

42O Jei ūkio subjektas atskleidžia 42K–42N straipsniuose nurodytą informaciją, remiantis šia informacija ir šio TFAS 25 straipsnyje nurodyta atskleista informacija turi būti galima sutikrinti:

- a) pagal 39-ąjį TAS ir 9-ąjį TFAS pateiktas vertinimo grupes ir
- b) finansinės priemonės grupę

taikymo pirmą kartą datą.

42P 9-ojo TFAS 5.5 skirsnio taikymo pirmą kartą datą ūkio subjektas turi atskleisti informaciją, kuria remiantis būtų galima sutikrinti pabaigos vertės sumažėjimo atidėjinius pagal 39-ąjį TAS ir atidėjinius pagal 37-ąjį TAS su pradžios atidėjinais nuostoliams, nustatytais pagal 9-ąjį TFAS. Dėl finansinio turto ši informacija atskleidžiama pagal susijusio finansinio turto vertinimo grupes pagal 39-ąjį TAS ir 9-ąjį TFAS; iš jos turi būti atskirai matyti vertinimo grupės pasikeitimų poveikis atidėjiniui nuostoliams tą datą.

42Q Nereikalaujama, kad ataskaitiniu laikotarpiu, į kurį patenka 9-ojo TFAS taikymo pirmą kartą data, ūkio subjektas atskleistų straipsnio eilutės sumas, kurios būtų buvusios praneštos pagal grupavimo ir vertinimo reikalavimus (įskaitant 9-ojo TFAS 5.4 ir 5.5 skirsniuose nustatytus reikalavimus, susijusius su finansinio turto amortizuotos savikainos vertinimu ir vertės sumažėjimu), nustatytus:

- a) 9-ajame TFAS, susijusias su ankstesniais laikotarpiais; ir
- b) 39-ajame TAS, susijusias su dabartiniu laikotarpiu.

- 42R Kaip nurodyta 9-ojo TFAS 7.2.4 straipsnyje, jei įvertinti pakeistą pinigų laiko vertės elementą pagal 9-ojo TFAS B4.1.9B–B4.1.9D straipsnius remiantis finansinio turto pirminio pripažinimo datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis ūkio subjektui 9-ojo TFAS taikymo pirmą kartą datą neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS), ūkio subjektas turi įvertinti to finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikas remdamasis finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į reikalavimus, susijusius su 9-ojo TFAS B4.1.9B–B4.1.9D straipsniuose nustatyto pinigų laiko vertės elemento pakeitimu. Ūkio subjektas turi atskleisti finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis neatsižvelgiant į 9-ojo TFAS B4.1.9B–B4.1.9D straipsniuose nustatytus reikalavimus, susijusius su pinigų laiko vertės elemento pakeitimu, balansinę vertę finansinių ataskaitų datą, kol nutraukiamas to finansinio turto pripažinimas.
- 42S Kaip nurodyta 9-ojo TFAS 7.2.5 straipsnyje, jei ūkio subjektui, remiantis finansinio turto pirminio pripažinimo datą buvusiais faktais ir aplinkybėmis pagal B4.1.12 straipsnio d punktą įvertinti, ar išankstinio mokėjimo savybės tikroji vertė buvo nereikšminga, taikymo pirmą kartą datą neįmanoma (kaip apibrėžta 8-ajame TAS), ūkio subjektas turi įvertinti to finansinio turto sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikas remdamasis finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis, neatsižvelgdamas į 9-ojo TFAS B4.1.12 straipsnyje nustatytą išankstinio mokėjimo savybėms taikomą išimtį. Ūkio subjektas turi atskleisti finansinio turto, kurio sutartyje numatytų pinigų srautų charakteristikos įvertintos remiantis finansinio turto pirminio pripažinimo metu buvusiais faktais ir aplinkybėmis neatsižvelgiant į 9-ojo TFAS B4.1.12 straipsnyje nustatytą išankstinio mokėjimo savybėms taikomą išimtį, balansinę vertę finansinių ataskaitų datą, kol nutraukiamas to finansinio turto pripažinimas.

[SIGALIOJIMO DATA IR PEREINAMOSIOS NUOSTATOS

44E [išbraukta]

44F [išbraukta]

44H–44J [išbraukta]

44N [išbraukta]

44S–44W [išbraukta]

44Y [išbraukta]

44Z 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 2–5, 8–11, 14, 20, 28–30, 36, 42C–42E straipsniai, A priedas, B1, B5, B9, B10, B22 ir B27 straipsniai, išbraukti 12, 12A, 16, 22–24, 37, 44E, 44F, 44H–44J, 44N, 44S–44W, 44Y, B4 straipsniai ir D priedas ir įterpti 5A, 10A, 11A, 11B, 12B–12D, 16A, 20A, 21A–21D, 22A–22C, 23A–23F, 24A–24G, 35A–35N, 42I–42S, 44ZA ir B8A–B8J straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas. Tų pataisų nereikia taikyti lyginamajai informacijai, teikiamai dėl laikotarpių iki 9-TFAS taikymo pirmą kartą datos.

44ZA Kaip nustatyta 9-ojo TFAS 7.1.2 straipsnyje, iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedančiais metiniais ataskaitiniais laikotarpiais ūkio subjektas gali pasirinkti anksčiau taikyti tik 5.7.1 straipsnio c punkte, 9-ojo TFAS 5.7.1 straipsnio c punkte, 5.7.7–5.7.9, 7.2.14 ir B5.7.5–B5.7.20 straipsniuose nustatytus reikalavimus dėl finansinių įsipareigojimų, priskirtų prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno ir nuostolių pateikimo, bet netaikyti kitų 9-ojo TFAS reikalavimų. Pasirinkęs taikyti tik tuos 9-ojo TFAS straipsnius, ūkio subjektas turi atskleisti tą faktą ir reguliariai teikti susijusią informaciją, nurodytą šio TFAS (pataisyto 9-uoju TFAS (2010)) 10–11 straipsniuose.

C14 A priede įterpiama termino „kredito rizikos reitingo rangai“ apibrėžtis, išbraukiama termino „laiku neapmokėtas“ apibrėžtis, o paskutinė pastraipa taisoma taip:

kredito rizikos reitingo rangai Finansinės priemonės įsipareigojimų neįvykdymo rizika grindžiamas kredito rizikos reitingas.

Toliau pateikiami terminai apibrėžti 32-ojo TAS 11 straipsnyje, 39-ojo TAS 9 straipsnyje, 9-ojo TFAS A priede arba 13-ojo TFAS A priede ir šiame TFAS vartojami 32-ajame TAS, 39-ajame TAS, 9-ajame TFAS ir 13-ajame TFAS apibrėžtomis reikšmėmis:

- finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina;
- sutartyje numatytas turtas;
- dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;
- pripažinimo nutraukimas;
- išvestinė finansinė priemonė;
- dividendai;
- faktinių palūkanų metodas;
- nuosavybės priemonė;
- tikėtini kredito nuostoliai;
- tikroji vertė;
- finansinis turtas;
- finansinės garantijos sutartis;
- finansinė priemonė;
- finansinis įsipareigojimas;
- finansinis įsipareigojimas, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais;
- prognozuojamas sandoris;
- bendroji balansinė vertė;
- apsidraudimo priemonė;
- laikomas prekybai;
- vertės sumažėjimo pelnas arba nuostoliai;
- atidėjiny nuostoliais;
- nusipirktas arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinis turtas;
- pergrupavimo data;
- įprastas pirkimas arba pardavimas.

C15 B priede B1, B5, B9, B10, B22 ir B27 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, antraštė prieš B4 straipsnį ir B4 straipsnis išbraukiami ir įterpiama antraštė prieš B8A straipsnį ir B8A–B8J straipsniai:

B1 6 straipsnyje reikalaujama, kad ūkio subjektas suskirstytų finansines priemones į klases, kurios atitiktų atskleidžiamos informacijos pobūdį ir būtų nustatomos atsižvelgiant į tų finansinių priemonių požymius. Kadangi 6 straipsnyje apibūdintas klases nustato ūkio subjektas, jos skiriasi nuo finansinių priemonių grupių, nurodytų 9-ajame TFAS (kur nustatoma, kaip turi būti vertinamos finansinės priemonės ir kur pripažįstami jų tikrosios vertės pasikeitimai).

B4 [Išbraukta]

B5 21 straipsnyje reikalaujama atskleisti vertinimo pagrindą, kuriuo remiantis rengiamos finansinės ataskaitos, ir kitą taikomą apskaitos politiką, kuri yra svarbi, kad būtų galima suprasti finansines ataskaitas. Apie finansines priemones gali būti atskleidžiama tokia informacija:

- a) dėl finansinių įsipareigojimų, priskirtų prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais:
  - i) finansinių įsipareigojimų, kuriuos ūkio subjektas priskyrė prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pobūdis;
  - ii) tokių finansinių įsipareigojimų priskyrimo pirminio pripažinimo metu kriterijai; ir
  - iii) kaip ūkio subjektas įvykdė 9-ojo TFAS 4.2.2 straipsnyje nustatytas tokio priskyrimo sąlygas;
- (aa) dėl finansinio turto, priskirto prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais:
  - i) finansinio turto, kurį ūkio subjektas priskyrė prie turto, vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pobūdis; ir
  - ii) kaip ūkio subjektas įvykdė 9-ojo TFAS 4.1.5 straipsnyje nustatytus tokio priskyrimo kriterijus;
- b) [Išbraukta]
- c) ar įprastas finansinio turto pirkimas ir pardavimas registruojamas prekybos arba atsiskaitymo datą (žr. 9-ojo TFAS 3.1.2 straipsnį).
- d) [Išbraukta]
- e) ...
- f) [Išbraukta]
- g) [Išbraukta]

Kredito rizikos valdymo praktika (35F–35G straipsniai)

B8A 35F straipsnio b punkte reikalaujama atskleisti informaciją apie tai, kaip ūkio subjektas apibrėžė įvairių finansinių priemonių įsipareigojimų neįvykdymą, ir tų apibrėžčių pasirinkimo priežastis. Kaip nurodyta 9-ojo TFAS 5.5.9 straipsnyje, tai, ar turėtų būti pripažįstami galiojimo laikotarpio tikėtini kredito nuostoliai, nustatoma remiantis nuo pirminio pripažinimo padidėjusia įsipareigojimų neįvykdymo rizika. Informacijoje apie ūkio subjekto taikomas įsipareigojimų neįvykdymo apibrėžtis, kuria remiantis finansinių ataskaitų vartotojams bus lengviau suprasti, kaip ūkio subjektas taikė 9-ajame TFAS nustatytus tikėtinų kredito nuostolių reikalavimus, gali būti nurodoma:

- a) kokybiniai ir kiekybiniai veiksniai, į kuriuos atsižvelgiama apibrėžiant įsipareigojimų neįvykdymą;
- b) ar įvairių rūšių finansinėms priemonėms taikytos skirtingos apibrėžtys; ir
- c) įsipareigojimų įvykdymo normos prielaidos (t. y. kiek finansinio turto vėl tampa veiksniumi) neįvykdžius finansinio turto įsipareigojimų.

B8B Siekiant padėti finansinių ataskaitų vartotojams įvertinti ūkio subjekto restruktūrizavimo ir pakeitimo politiką, 35F straipsnio f punkto i papunktyje reikalaujama atskleisti informaciją apie tai, kaip ūkio subjektas stebi, kiek finansinio turto atidėjinys nuostoliams, kuris pirmiau buvo atskleistas pagal 35F straipsnio f punkto i papunktį, vėliau vertinamas suma, lygia galiojimo laikotarpio tikėtiniems kredito nuostoliams, pagal 9-ojo TFAS 5.5.3 straipsnį. Į kiekybinę informaciją, kuria remiantis finansinių ataskaitų vartotojams bus lengviau suprasti vėlesnį pakeisto finansinio turto kredito rizikos padidėjimą, gali būti įtraukiama informacija apie pakeistą finansinį turtą, atitinkantį 35F straipsnio f punkto i papunktyje išdėstytus kriterijus, kurio atidėjinys nuostoliams vėl vertinamas suma, lygia galiojimo laikotarpio tikėtiniems kredito nuostoliams (t. y. suprastėjimo norma).

B8C 35G straipsnio a punkte reikalaujama atskleisti informaciją apie duomenų ir prielaidų pagrindą ir įvertinimo metodus, taikomus siekiant taikyti 9-ajame TFAS nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus. Į ūkio subjekto prielaidas ir duomenis, taikomus tikėtiniems kredito nuostoliams įvertinti arba kredito rizikos padidėjimui nuo pirminio pripažinimo nustatyti, gali būti įtraukiama informacija, gauta iš vidaus istorinės informacijos arba reitingų ataskaitų, ir prielaidos apie tikėtiną finansinių priemonių galiojimo trukmę ir užstato pardavimo laiką.

Atidėjinio nuostoliams pasikeitimai (35H straipsnis)

B8D 35H straipsnyje reikalaujama, kad ūkio subjektas paaiškintų atidėjinio nuostoliams pasikeitimų per laikotarpį priežastis. Be atidėjinio nuostoliams pradžios likučio ir pabaigos likučio sutikrinimo, gali reikėti paaiškinti pasikeitimus. Į šį paaiškinimą gali būti įtraukiama atidėjinio nuostoliams pasikeitimų per laikotarpį priežasčių analizė, įskaitant:

- a) portfelio sudėtį;
- b) nusipirktų arba suteiktų finansinių priemonių apimtį; ir
- c) tikėtinų kredito nuostolių dydį.

B8E Kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atidėjinys nuostoliams pripažįstamas kaip atidėjinys. Informaciją apie finansinio turto atidėjinio nuostoliams pasikeitimus ūkio subjektas turi atskleisti atskirai nuo kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių atidėjinio nuostoliams pasikeitimų informacijos. Vis dėlto, jei į finansinę priemonę įtrauktas ir paskolos (t. y. finansinio turto), ir nepanaudoto įsipareigojimo (t. y. kreditavimo įsipareigojimo) komponentas, ir kreditavimo įsipareigojimo komponento tikėtinų kredito nuostolių ūkio subjektas negali nustatyti atskirai nuo finansinio turto komponento tikėtinų kredito nuostolių, kreditavimo įsipareigojimo tikėtini kredito nuostoliai turėtų būti pripažįstami kartu su finansinio turto atidėjinio nuostoliams. Tiek, kiek bendri tikėtini kredito nuostoliai viršija finansinio turto bendrąją balansinę vertę, tikėtini kredito nuostoliai turėtų būti pripažįstami kaip atidėjinys.

Užstatas (35K straipsnis)

B8F 35K straipsnyje reikalaujama atskleisti informaciją, kuria remdamiesi finansinių ataskaitų vartotojai galės suprasti užstato ir kitokio kredito vertės didinimo poveikį tikėtinų kredito nuostolių sumai. Nereikalaujama, kad ūkio subjektas atskleistų informaciją apie užstato ar kitokio kredito vertės didinimo tikrąją vertę arba kiekybiškai įvertintų tikslią užstato vertę, kuri buvo įtraukta apskaičiuojant tikėtinus kredito nuostolius (t. y. nuostolius dėl įsipareigojimų neįvykdymo).

B8G Į užstato ir jo poveikio tikėtinų kredito nuostolių sumoms paaiškinimą gali būti įtraukiama informacija apie:

- a) pagrindinius užstato, kuris laikomas kaip užtikrinimo priemonė, ir kitokio kredito vertės didinimo rūšis (pastarasis galėtų būti, pvz., garantijos, kredito išvestinės finansinės priemonės ir užskaitos susitarimai, kuriems negalima taikyti užskaitos pagal 32-ąjį TAS);
- b) laikomo užstato ir kitokio kredito vertės didinimo mastą ir jo svarbą atidėjinio nuostoliams atžvilgiu;
- c) užstato ir kitokio kredito vertės didinimo vertinimo ir valdymo politiką ir procesus;
- d) pagrindinius užstato ir kitokio kredito vertės didinimo sandorio šalių tipus ir tų šalių kreditingumą; ir
- e) užstato ir kitokio kredito vertės didinimo rizikos koncentraciją.

Kredito rizikos pozicija (35M–35N straipsniai)

- B8H 35M straipsnyje reikalaujama atskleisti informaciją apie ūkio subjekto kredito rizikos poziciją ir reikšmingą kredito rizikos koncentraciją finansinių ataskaitų datą. Kredito rizikos koncentracija egzistuoja tada, kai kelios sandorio šalys yra įsisteigusios geografiniame regione arba vykdo panašią veiklą ir pasižymi panašiomis ekonominėmis charakteristikomis, dėl kurių ekonominių arba kitų sąlygų pokyčiai gali turėti panašų poveikį jų gebėjimui įvykdyti sutartyje numatytus įsipareigojimus. Ūkio subjektas turėtų pateikti informaciją, kuria remdamiesi finansinių ataskaitų vartotojai galėtų suprasti, ar esama finansinių priemonių grupių arba portfelių, pasižyminčių tam tikromis savybėmis, kurios galėtų turėti įtakos didelei tos finansinių priemonių grupės daliai, pvz., konkrečios rizikos koncentracija. Jos galėtų būti, pvz., paskolos ir vertės grupavimas, geografinė, sektoriaus arba emitento tipo koncentracija.
- B8I Kredito rizikos reitingo rangų skaičius, taikomas atskleidžiant informaciją pagal 35M straipsnį, turi derėti su skaičiumi, kurį subjektas pateikia pagrindiniams vadovaujantiems darbuotojams kredito rizikos valdymo tikslais. Jei informacija apie pradelstus mokėjimus yra vienintelė su skolininku susijusi turima informacija ir ūkio subjektas informaciją apie pradelstus mokėjimus naudoja pagal 9-ojo TFAS 5.5.10 straipsnį vertindamas, ar kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo, ūkio subjektas turi pateikti analizę pagal šio finansinio turto neapmokėjimo laiku statusą.
- B8J Jei ūkio subjektas įvertino tikėtinus kredito nuostolius bendrai, jam gali būti neįmanoma priskirti atskirų finansinių priemonių arba finansinio turto bendrosios balansinės vertės arba kreditavimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų sutarčių, dėl kurių pripažinti galiojimo laikotarpio tikėtini kredito nuostoliai, kredito rizikos pozicijos kredito rizikos reitingo rangams. Šiuo atveju ūkio subjektas turėtų taikyti 35M straipsnyje nustatytą reikalavimą toms finansinėms priemonėms, kurias galima tiesiogiai priskirti kredito rizikos reitingo rangui, ir atskirai atskleisti finansinių priemonių, kurių galiojimo laikotarpio tikėtini kredito nuostoliai įvertinti bendrai, bendrąją balansinę vertę.
- B9 35K straipsnio a punkte ir 36 straipsnio a punkte reikalaujama atskleisti sumą, geriausiai atitinkančią ūkio subjekto maksimalią kredito rizikos poziciją. Kalbant apie finansinį turtą, paprastai tai yra bendroji balansinė vertė, atėmus:
- a) ...
  - b) visus atidėjinius nuostoliams, pripažintus pagal 9-ąjį TFAS.
- B10 Veiklos rūšys, dėl kurių atsiranda kredito rizika ir susijusi maksimali kredito rizikos pozicija, gali būti, pavyzdžiui:
- a) paskolų teikimas klientams ir indėlių deponavimas kitose įstaigose. Šiais atvejais maksimali kredito rizikos pozicija yra lygi susijusio finansinio turto balansinei vertei;
  - b) ...
- B22 *Palūkanų normos rizika* atsiranda dėl finansinės būklės ataskaitoje pripažįstamų palūkanas duodančių finansinių priemonių (pvz., įsigytų arba išleistų skolos priemonių) ir dėl kai kurių finansinių priemonių, kurios finansinės būklės ataskaitoje nepripažįstamos (pvz., kai kurių kreditavimo įsipareigojimų).
- B27 Pagal 40 straipsnio a punktą pelno arba nuostolių jautrumas (atsirandantis, pvz., dėl priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais) atskleidžiamas atskirai nuo kitų bendrųjų pajamų jautrumo (atsirandančio, pvz., dėl investicijų į nuosavybės priemones, kurių tikrosios vertės pasikeitimai pateikiami kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje).

C16 D priedas išbraukiamas.

9-ASIS TFAS „Finansinės priemonės“ (paskelbtas 2009 m. lapkričio mėn.)

C17 8.1.1 straipsnis taisomas taip:

8.1.1. Šis standartas pakeistas 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uuju TFAS. 2014 m. liepos mėn. paskelbtą 9-ąją TFAS ūkio subjektas turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti šį TFAS, bet tik jei ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti šį standartą, jis turi atskleisti tą faktą ir kartu taikyti C priede išdėstytas pataisas.

9-ASIS TFAS „Finansinės priemonės“ (paskelbtas 2010 m. spalio mėn.)

C18 7.1.1 ir 7.3.2 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, ir įterpiamas 7.1.1A straipsnis:

7.1.1. Šis standartas pakeistas 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uuju TFAS. 2014 m. liepos mėn. paskelbtą 9-ąją TFAS ūkio subjektas turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti šį TFAS, bet tik jei ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti šį standartą ir dar netaikė 2009 m. paskelbto 9-ojo TFAS, jis turi taikyti visus šio standarto reikalavimus vienu metu (tačiau taip pat žr. 7.1.1A ir 7.3.2 straipsnius). Jei ūkio subjektas taiko šį standartą, jis turi atskleisti tą faktą ir kartu taikyti C priede išdėstytas pataisas.

7.1.1A Nepaisydamas 7.1.1 straipsnyje nustatytų reikalavimų, iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedančiais metiniais ataskaitiniais laikotarpiais ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti 5.7.1 straipsnio c punkte, 5.7.7–5.7.9, 7.2.13 ir B5.7.5–B5.7.20 straipsniuose nustatytus reikalavimus dėl finansinių išpareigojimų, priskirtų prie išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno ir nuostolių pateikimo, bet netaikyti kitų šio standarto reikalavimų. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti tik tuos straipsnius, jis turi atskleisti tą faktą ir reguliariai teikti informaciją, nurodytą 7-ojo TFAS (pataisyto šiuo standartu) 10–11 straipsniuose.

7.3.2. Šiuo standartu pakeičiamas 2009 m. paskelbtas 9-asis TFAS. Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti 2009 m. paskelbtą 9-ąją TFAS, bet tik jei ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d.

9-ASIS TFAS „Finansinės priemonės“ (Apsidraudimo apskaita ir 9-ojo TFAS, 7-ojo TFAS ir 39-ojo TAS pataisos)

C19 7.1.1, 7.1.2 ir 7.3.2 straipsniai taisomi taip:

7.1.1. Šis standartas pakeistas 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uuju TFAS. 2014 m. liepos mėn. paskelbtą 9-ąją TFAS ūkio subjektas turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2018 m. sausio 1 d. arba vėliau. Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti šį TFAS, bet tik jei ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti šį standartą, jis turi taikyti visus šio standarto reikalavimus vienu metu (tačiau taip pat žr. 7.1.1A ir 7.2.16 straipsnius). Jei ūkio subjektas taiko šį standartą, jis turi atskleisti tą faktą ir kartu taikyti C priede išdėstytas pataisas.

7.1.2. Nepaisydamas 7.1.1 straipsnyje nustatytų reikalavimų, iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedančiais metiniais ataskaitiniais laikotarpiais ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti 5.7.1 straipsnio c punkte, 5.7.7–5.7.9, 7.2.13 ir B5.7.5–B5.7.20 straipsniuose nustatytus reikalavimus dėl finansinių išpareigojimų, priskirtų prie išpareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pelno ir nuostolių pateikimo, bet netaikyti kitų šio standarto reikalavimų. Jei ūkio subjektas pasirenka taikyti tik tuos straipsnius, jis turi atskleisti tą faktą ir reguliariai teikti 7-ojo TFAS (pataisyto 2010 m. spalio mėn. paskelbtu 9-uuju TFAS) 10–11 straipsniuose nurodytą informaciją.

- 7.3.2. Šiuo standartu pakeičiamas 2009 m. paskelbtas 9-asis TFAS ir 2010 m. paskelbtas TFAS. Vis dėlto iki 2018 m. sausio 1 d. prasidedantiems metiniams ataskaitiniams laikotarpiams ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti 2009 m. paskelbtą 9-ąjį TFAS arba 2010 m. paskelbtą 9-ąjį TFAS, bet tik jei ūkio subjekto taikymo pirmą kartą data yra iki 2015 m. vasario 1 d.

13-ASIS TFAS „Tikrosios vertės nustatymas“

C20 52 straipsnis taisomas taip:

52. 48 straipsnyje nurodyta išimtis taikoma tik finansiniam turtui, finansiniams įsipareigojimams ir kitiems sandoriams, patenkantiems į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ (arba į 39-ojo TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“, jei 9-asis TFAS dar nėra priimtas) taikymo sritį. Nuorodos į finansinį turtą ir finansinius įsipareigojimus 48–51 ir 53–56 straipsniuose turėtų būti suprantamos kaip taikomos visiems sandoriams, kurie patenka į 9-ojo TFAS (arba į 39-ojo TAS, jei 9-asis TFAS dar nepriimtas) taikymo sritį ir kurie pagal juos apskaitomi, neatsižvelgiant į tai, ar jie atitinka 32-ajame TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ pateiktas finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų apibrėžtis.

C21 C priede įterpiamas C5 straipsnis:

- C5 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisytas 52 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

1-ASIS TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“

C22 7 straipsnyje termino „kitos bendrosios pajamos“ apibrėžtis ir 68, 71, 82, 93, 95, 96, 106 ir 123 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 139E, 139G ir 139M straipsniai ir įterpiamas 139O straipsnis:

7. Šiame standarte vartojami terminai ir jų apibrėžtys:

...

Kitas bendrąsias pajamas sudaro pajamų ir sąnaudų straipsniai (įskaitant pergrupuotas sumas), kurie nėra pripažįstami pelnu arba nuostoliais, kaip reikalaujama arba leidžiama kituose TFAS.

Kitų bendrųjų pajamų komponentai:

- a) ...
- d) investicijų į nuosavybės priemones, priskirtas prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ 5.7.5 straipsnį, pelnas ir nuostoliai;
- da) finansinio turto, pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį vertinamo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pelnas ir nuostoliai;
- e) pinigų srautų apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemonių pelno ir nuostolių, taip pat apsidraudimo priemonių, kuriomis apdraudžiamos investicijos į nuosavybės priemones, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 5.7.5 straipsnį, pelno ir nuostolių veiksmingoji dalis (žr. 9-ojo TFAS 6 skyrių);
- f) tam tikrų įsipareigojimų, priskirtų prie įsipareigojimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, tikrosios vertės pasikeitimo suma, sietina su įsipareigojimo kredito rizikos pasikeitimais (žr. 9-ojo TFAS 5.7.7 straipsnį);
- g) pasirinkimo sandorių laiko vertės pasikeitimai, jei atskiriama pasirinkimo sandorio vidinė vertė ir laiko vertė, o apsidraudimo priemone laikomi tik vidinės vertės pasikeitimai (žr. 9-ojo TFAS 6 skyrių);

- h) išankstinių sandorių išankstinių elementų vertės pasikeitimai, jei atskiriami išankstinio sandorio išankstinis elementas ir momentinis elementas, o apsidraudimo priemone laikomi tik momentinio elemento pasikeitimai, ir finansinės priemonės užsienio valiutos bazės skirtumo vertės pasikeitimai, jei šis skirtumas neįtraukiamas, kai ta finansinė priemonė priskiriama prie apsidraudimo priemonių (žr. 9-ojo TFAS 6 skyrių);
- ...
68. Ūkio subjekto veiklos ciklas – laikotarpis nuo medžiagų, skirtų perdirbimui, įsigijimo iki jų perleidimo už pinigus arba pinigų ekvivalentus. Kai ūkio subjekto įprastinis veiklos ciklas nėra aiškiai nustatytas, laikoma, kad jo trukmė yra dvylika mėnesių. Prie trumpalaikio turto priskiriamas turtas (pvz., atsargos ir gautinos prekybos sumos), kuris yra parduodamas, suvartojamas arba realizuojamas kaip įprastinio veiklos ciklo dalis netgi tada, jei nesitikima jo realizuoti per dvylika mėnesių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos. Prie trumpalaikio turto taip pat priskiriamas visų pirma prekybai laikomas turtas (pvz., tam tikras finansinis turtas, atitinkantis 9-ajame TFAS pateiktą laikomo prekybai apibrėžtį) ir einamoji ilgalaikio finansinio turto dalis.
71. Kiti trumpalaikiai įsipareigojimai nėra įvykdomi kaip įprastinio veiklos ciklo dalis, tačiau turi būti įvykdyti per dvylika mėnesių nuo ataskaitinio laikotarpio arba yra visų pirma laikomi prekybai. Kaip pavyzdžius būtų galima nurodyti tam tikrus finansinius įsipareigojimus, atitinkančius 9-ajame TFAS pateiktą laikomų prekybai apibrėžtį, banko sąskaitos kreditus, taip pat einamąsias ilgalaikių finansinių įsipareigojimų dalis, mokėtinus dividendus, pelno mokesčius ir kitas mokėtinas ne prekybos sumas. Finansiniai įsipareigojimai, pagal kuriuos teikiamas ilgalaikis finansavimas (t. y. kurie nėra apyvartinio kapitalo, naudojamo per įprastinį ūkio subjekto veiklos ciklą, dalis) ir už kuriuos neprivaloma atsiskaityti per dvylika mėnesių nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos, yra ilgalaikiai įsipareigojimai, kuriems taikomi 74 ir 75 straipsniai.
- 82. Be straipsnių, kurių reikalaujama pagal kitus TFAS, į pelno (nuostolių) skyrių arba pelno (nuostolių) ataskaitą įtraukiamos atskiros straipsnių eilutės, kuriose nurodomos šios ataskaitinio laikotarpio sumos:**
- a) pajamos, atskirai nurodant palūkanų pajamas, apskaičiuotas taikant faktinių palūkanų metodą;
  - aa) pelnas ir nuostoliai, susidarantys nutraukus amortizuota savikaina vertinamo finansinio turto pripažinimą;
  - b) finansinės sąnaudos;
  - ba) vertės sumažėjimo nuostoliai (įskaitant vertės sumažėjimo nuostolių arba vertės sumažėjimo pelno panaikinimą), nustatyti pagal 9-ojo TFAS 5.5 skirsnį;
  - c) asocijuotųjų įmonių ir bendrųjų įmonių, apskaitomų taikant nuosavybės metodą, pelno arba nuostolių dalis;
  - ca) jei finansinis turtas perkeliamas iš vertinimo amortizuota savikaina grupės į vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupę, – visas pelnas arba nuostoliai, susidarantys dėl finansinio turto ankstesnės amortizuotos savikainos ir jo tikrosios vertės pergrupavimo datą skirtumo (kaip apibrėžta 9-ajame TFAS);
  - cb) jei finansinis turtas perkeliamas iš vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, grupės į vertinimo tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, grupę, – visas pirmiau kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pripažintas sukauptas pelnas arba nuostoliai, kurie pergrupuojami į pelną arba nuostolius;
  - d) ...

93. Kituose TFAS nurodyta, ar pirmiau kitomis bendrosiomis pajamomis pripažintos sumos pergrupuojamos į pelną arba nuostolius ir kada jos taip pergrupuojamos. Taip pergrupuojamos sumos šiame standarte vadinamos pergrupuotomis sumomis. Pergrupuota suma yra įtraukiama į susijusį ataskaitinio laikotarpio, kuriuo suma pergrupuota į pelną arba nuostolius, kitų bendrųjų pajamų komponentą. Šios sumos einamuju arba ankstesniais laikotarpiais galėjo būti pripažintos kitų bendrųjų pajamų dalyje kaip nerealizuotas pelnas. Nerealizuotas pelnas, kad nebūtų du kartus įtrauktas į visas bendrąsias pajamas, turi būti atimtas iš kitų bendrųjų pajamų tuo laikotarpiu, kuriuo realizuotas pelnas pergrupuojamas į pelną arba nuostolius.
95. Pergrupuotos sumos susidaro, pvz., dėl užsienyje veikiančio ūkio subjekto perleidimo (žr. 21-ąją TAS) ir jei kai kurie apdraustieji prognozuojami pinigų srautai turi įtakos pelnui arba nuostoliams (žr. 9-ojo TFAS 6.5.11 straipsnio d punktą dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorių).
96. Pergrupuotų sumų nesusidaro dėl pelno, susijusio su perkainojimu, pasikeitimų, pripažįstamų pagal 16-ąją TAS arba 38-ąją TAS, arba dėl apibrėžtųjų išmokų planų pakartotinių vertinimų, pripažįstamų pagal 19-ąją TAS. Šie komponentai pripažįstami kitose bendrosiose pajamose ir nėra pergrupuojami į vėlesnių laikotarpių pelną arba nuostolius. Pelno dėl perkainojimo pasikeitimai vėlesniais laikotarpiais gali būti perkelti į nepaskirstytąjį pelną naudojant turtą arba kai jo pripažinimas nutraukiamas (žr. 16-ąją TAS ir 38-ąją TAS). Pagal 9-ąją TFAS pergrupavimo sumų nesusidaro, jei dėl pinigų srautų apsidraudimo sandorio arba pasirinkimo sandorio laiko vertės (arba išankstinio sandorio išankstinio elemento arba finansinės priemonės užsienio valiutos bazės skirtumo) apskaitos susidaro sumos, perkeliama atitinkamai iš pinigų srautų apsidraudimo rezervo arba atskiro nuosavybės komponento ir įtraukiamos tiesiogiai į turto arba išipareigojimo išigijimo savikainą arba kitą balansinę vertę. Šios sumos tiesiogiai perkeliama į turtą arba išipareigojimus.
- 106. Ūkio subjektas turi pateikti nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitą, reikalaujamą pagal 10 straipsnį. Nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitoje turi būti pateikta ši informacija:**
- a) ...
- c) [išbraukta]
- d) **kiekvieno nuosavybės komponento balansinės vertės sutikrinimas laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, atskirai nurodant (bent) pasikeitimus, atsiradusius dėl:**
- i) **pelno arba nuostolių;**
- ii) **kitų bendrųjų pajamų; ir**
- iii) **sandorių su savininkais kaip nuosavybės valdytojais, atskirai nurodant savininkų įmokas ir paskirstymus jiems bei nuosavybės dalių patronuojamosiose įmonėse pokyčius, dėl kurių kontrolė nėra prarandama.**
123. Taikydama ūkio subjekto apskaitos politiką, vadovybė priima įvairius sprendimus (išskyrus tuos, kuriems reikalingi įvertinimai), kurie gali turėti reikšmingą įtaką sumoms, pripažįstamoms finansinėse ataskaitose. Pavyzdžiui, vadovybė priima sprendimus nustatydamas:
- a) [išbraukta]
- b) kada iš esmės visa svarbi su nuosavybe susijusi rizika ir atlygis finansinio turto ir nuomojamo turto atžvilgiu perduodama kitiems ūkio subjektams;

- c) ar konkretūs prekių pardavimai iš esmės yra finansavimo susitarimai ir dėl to nedidina pajamų; ir
- d) ar dėl finansinio turto sutarties sąlygose nustatytais datomis gali atsirasti pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai.

139E [Išbraukta]

139G [Išbraukta]

139M [Išbraukta]

139O 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti 7, 68, 71, 82, 93, 95, 96, 106 ir 123 straipsniai ir išbraukti 139E, 139G ir 139M straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

2-ASIS TAS „*Atsargos*“

C23 2 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 40A, 40B ir 40D straipsniai ir įterpiamas 40F straipsnis:

2. Šis standartas taikomas visoms atsargoms, išskyrus:

- a) [Išbraukta]
- b) finansines priemones (žr. 32-ąjį TAS „*Finansinės priemonės. Pateikimas*“ ir 9-ąjį TFAS „*Finansinės priemonės*“); ir
- c) ...

40A [Išbraukta]

40B [Išbraukta]

40D [Išbraukta]

40F 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 2 straipsnis ir išbraukti 40A, 40B ir 40D straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

8-ASIS TAS „*Apskaitos politika, apskaitinių įvertinimų keitimas ir klaidos*“

C24 53 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 54A, 54B ir 54D straipsniai ir įterpiamas 54E straipsnis:

53. Kai ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui taikoma nauja apskaitos politika arba taisomos ankstesnio ataskaitinio laikotarpio sumos, praeities įvykių nereikėtų vertinti pagal ateities rezultatus – nei darant prielaidas dėl to, kokie būtų buvę vadovybės ketinimai ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu, nei įvertinant sumas, pripažintas, apskaičiuotas arba pateiktas ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu. Pavyzdžiui, taisydamas ankstesnio ataskaitinio laikotarpio išpareigojimo dėl darbuotojų sukauptų laikinojo nedarbingumo išmokų (žr. 19-ąjį TAS „*Išmokos darbuotojams*“) apskaičiavimo klaidą ūkio subjektas neatsižvelgia į informaciją apie neįprastai išplitusius gripo susirgimus vėlesniu ataskaitiniu laikotarpiu, kuri tapo prieinama po to, kai buvo leista paskelbti ankstesnio ataskaitinio laikotarpio finansines ataskaitas. Tai, kad koreguojant ankstesnių ataskaitinių laikotarpių lyginamąją informaciją dažnai prireikia svarbių įvertinimų, nereiškia, kad patikimas lyginamosios informacijos koregavimas ar ištaisymas yra neįmanomas.

54A [Išbraukta]

54B [Išbraukta]

54D [Išbraukta]

54E 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS „*Finansinės priemonės*“ pataisytas 53 straipsnis ir išbraukti 54A, 54B ir 54D straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

10-ASIS TAS „Įvykiai po ataskaitinio laikotarpio“

C25 9 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, ir įterpiamas 23B straipsnis.

9. Toliau pateikiami koreguojančių įvykių po ataskaitinio laikotarpio, dėl kurių reikia koreguoti ūkio subjekto finansinėse ataskaitose pripažintas sumas arba pripažinti anksčiau nepripažintus straipsnius, pavyzdžiai:

a) ...

b) Po ataskaitinio laikotarpio gaunama informacija, iš kurios matyti, kad finansinės būklės ataskaitos dieną turto vertė buvo sumažėjusi arba kad anksčiau pripažinta šio turto vertės sumažėjimo suma turi būti koreguojama. Pavyzdžiui:

i) kliento bankrotas, įvykęs po ataskaitinio laikotarpio, paprastai patvirtina, kad ataskaitinio laikotarpio pabaigoje kliento turto vertė buvo sumažėjusi dėl kredito rizikos;

23B 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS „Finansinės priemonės“ pataisytas 9 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

12-ASIS TAS „Pelno mokesčiai“

C26 20 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 96, 97 ir 98D straipsniai ir įterpiamas 98F straipsnis:

20. Pagal TFAS leidžiama arba reikalaujama tam tikrą turtą apskaityti tikrąja verte arba perkainoti (žr., pavyzdžiui, 16-ąjį TAS „Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai“, 38-ąjį TAS *Nematerialusis turtas*, 40-ąjį TAS *Investicinis turtas* ir 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“). Kai kuriose jurisdikcijose turto perkainojimas ar kitoks jo įvertinimas tikrąja verte turi įtakos ataskaitinio laikotarpio apmokestinamajam pelnui (mokesčių nuostoliui). Dėl to koreguojama turto mokesčių bazė ir neatsiranda laikinojo skirtumo. Pagal kitų jurisdikcijų reikalavimus turto perkainojimas ar perrašymas įtakos apmokestinamajam pelnui perkainojimo ar perrašymo laikotarpiu neturi ir todėl to turto mokesčių bazė nekoreguojama. Vis dėlto dėl vėlesnio balansinės vertės atkūrimo didės ūkio subjekto apmokestinamasis ekonominės naudos sumos ir suma, išskaitoma skaičiuojant mokesčius, skirsis nuo tos ekonominės naudos sumos. Perkainoto turto balansinės vertės ir jo mokesčių bazės skirtumas yra laikinasis skirtumas, dėl kurio atsiranda atidėtojo mokesčio įsipareigojimas ar turtas. Taip yra netgi tada, kai:

a) ...

96. [išbraukta]

97. [išbraukta]

98D [išbraukta]

98F 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisytas 20 straipsnis ir išbraukti 96, 97 ir 98D straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

20-ASIS TAS „Valstybės dotacijų apskaita ir informacijos apie valstybės paramą atskleidimas“

C27 10A straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 44 ir 47 straipsniai ir įterpiamas 48 straipsnis:

10A Valstybės paskolos išmoka mažesnėmis nei rinkos palūkanomis laikoma valstybės dotacija. Paskola turi būti pripažįstama ir vertinama pagal 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. Išmoka mažesnėmis nei rinkos palūkanomis vertinama kaip paskolos pradinės balansinės vertės, nustatytos pagal 9-ąjį TFAS, ir gautų įplaukų skirtumas. Išmoka apskaitoje registruojama pagal šį standartą. Ūkio subjektas, identifikodamas sąnaudas, kuriomis ketinama kompensuoti paskolos išmoką, turi atsižvelgti į sąlygas ir įsipareigojimus, kurie yra įvykdyti arba turi būti įvykdyti.

44. [Išbraukta]
47. [Išbraukta]
48. 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 10A straipsnis ir išbraukti 44 ir 47 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

21-ASIS TAS „Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka“

C28 [Netaikoma reikalavimams]

C29 3, 4, 5, 27 ir 52 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 60C, 60E ir 60I straipsniai ir įterpiamas 60J straipsnis.

3. Šis standartas turi būti taikomas: [Išnaša praleista]

a) apskaitant sandorius ir likučius užsienio valiutomis, išskyrus tuos išvestinius sandorius ir likučius, kurie patenka į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį;

b) ...

4. Daugeliui išvestinių finansinių priemonių užsienio valiuta taikomas 9-asis TFAS, todėl jos į šio standarto taikymo sritį nepatenka. Vis dėlto tos išvestinės finansinės priemonės užsienio valiuta, kurios į 9-ojo TFAS taikymo sritį nepatenka (pvz., kai kurios išvestinės finansinės priemonės užsienio valiuta, įterptos į kitas sutartis), patenka į šio standarto taikymo sritį. Be to, šis standartas taikomas ūkio subjektui perskaičiuojant su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis susijusias sumas iš savo funkcinės valiutos į pateikimo valiutą.

5. Šis standartas netaikomas apsidraudimo sandorių užsienio valiuta apskaitai, įskaitant grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apdraudimą. Apsidraudimo apskaitai taikomas 9-asis TFAS.

27. Kaip pažymėta 3 straipsnio a punkte ir 5 straipsnyje, 9-asis TFAS taikomas straipsnių užsienio valiuta apsidraudimo apskaitai. Registruodamas apskaitoje apsidraudimo sandorius, ūkio subjektas tam tikrus valiutų keitimo skirtumus turi apskaityti kitaip, nei nurodyta šiame standarte. Pavyzdžiui, pagal 9-ąjį TFAS reikalaujama, kad piniginių straipsnių, kuriuos galima apibrėžti kaip pinigų srautų apsidraudimo priemonės, valiutų keitimo skirtumai iš pradžių būtų pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis tiek, kiek toks apsidraudimas yra veiksmingas.

52. Ūkio subjektas turi atskleisti:

a) valiutų keitimo skirtumų sumą, pripažįstamą pelnu arba nuostoliais, išskyrus finansinių priemonių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais, pagal 9-ąjį TFAS; ir

b) ...

60C [Išbraukta]

60E [Išbraukta]

60I [Išbraukta]

60J 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti 3, 4, 5, 27 ir 52 straipsniai ir išbraukti 60C, 60E ir 60I straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

23-IASIS TAS „Skolinimosi išlaidos“

C30 6 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, ir įterpiamas 29B straipsnis.

6. Skolinimosi išlaidas gali sudaryti:

a) palūkanų sąnaudos, apskaičiuotos pagal faktinių palūkanų metodą, kaip nurodyta 9-ajame TFAS;

b) ...

29B 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 6 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

28-ASIS TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“

C31 40–42 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, ir įterpiami 41A–41C ir 45A straipsniai.

40. Pritaikęs nuosavybės metodą, įskaitant asocijuotosios įmonės arba bendrosios įmonės nuostolių pripažinimą pagal 38 straipsnį, ūkio subjektas taiko 41A–41C straipsnius siekdamas nustatyti, ar esama objektyvių įrodymų, kad sumažėjo jo grynosios investicijos į asocijuotąją arba bendrąją įmonę vertė.

41. Ūkio subjektas taiko 9-ajame TFAS nustatytus vertės sumažėjimo reikalavimus savo kitoms dalims asocijuotojoje arba bendrojoje įmonėje, kurios patenka į 9-ojo TFAS taikymo sritį ir kurios nėra grynosios investicijos dalis.

41A Grynosios investicijos į asocijuotąją arba bendrąją įmonę vertė yra sumažėjusi ir vertės sumažėjimo nuostoliai patiriami tik tada, jei esama objektyvių įrodymų, kad vertė sumažėjo dėl vieno arba kelių įvykių po grynosios investicijos pirminio pripažinimo (nuostolio įvykių), ir toks nuostolio įvykis (arba įvykiai) turi įtakos apskaičiuotiems būsimiems grynosios investicijos pinigų srautams, kuriuos galima patikimai įvertinti. Gali būti neįmanoma nustatyti vieno atskiro įvykio, dėl kurio sumažėjo vertė. Vertė galėjo sumažėti dėl bendro kelių įvykių poveikio. Nuostoliai, kurių tikimasi dėl būsimų įvykių, nėra pripažįstami, net jeigu tokie įvykiai labai tikėtini. Prie objektyvių įrodymų, kad grynosios investicijos vertė yra sumažėjusi, priskiriami ūkio subjekto gaunami stebėjimais pagrįsti duomenys apie šiuos nuostolio įvykius:

- a) didelius finansinius asocijuotosios arba bendrosios įmonės sunkumus;
- b) sutarties pažeidimą, pvz., asocijuotosios arba bendrosios įmonės mokėjimų neatlikimą arba vėlavimą juos atlikti;
- c) asocijuotajai arba bendrajai įmonei suteiktą nuolaidą, kurios ūkio subjektas kitu atveju nebūtų suteikęs dėl ekonominių arba teisinių priežasčių, siejamų su jo asocijuotosios arba bendrosios įmonės finansiniais sunkumais;
- d) didelę tikimybę, kad asocijuotoji arba bendroji įmonė bankrutuos arba kad bus atliktas kitoks finansinis reorganizavimas, arba
- e) grynosios investicijos aktyviosios rinkos išnykimą dėl asocijuotosios arba bendrosios įmonės finansinių sunkumų.

41B Aktyviosios rinkos išnykimas dėl to, kad asocijuotosios arba bendrosios įmonės nuosavybės arba finansinėmis priemonėmis viešai nebeprekiaujama, nėra vertės sumažėjimo įrodymas. Vien asocijuotosios arba bendrosios įmonės kredito reitingo arba tikrosios vertės sumažėjimas pats savaime nėra vertės sumažėjimo įrodymas, bet jis gali būti vertės sumažėjimo įrodymu kartu vertinant kitą esamą informaciją.

41C Be 41A straipsnyje nurodytų įvykių tipų, objektyvūs grynosios investicijos į asocijuotosios arba bendrosios įmonės nuosavybės priemonės vertės sumažėjimo įrodymai apima informaciją apie reikšmingus asocijuotosios arba bendrosios įmonės technologinės, rinkos, ekonominės arba teisinės aplinkos pokyčius, kurių poveikis neigiamas, ir rodo, kad investicija į nuosavybės priemonę gali neatsipirkti. Reikšmingas arba užsitęsęs investicijos į nuosavybės priemonę tikrosios vertės sumažėjimas iki mažesnės už jos savikainą taip pat yra objektyvus vertės sumažėjimo įrodymas.

42. Kadangi prestižas, kuris yra grynosios investicijos į asocijuotąją ar bendrąją įmonę balansinės vertės dalis, atskirai nepripažįstamas, jis nėra atskirai tikrinamas dėl galimo vertės sumažėjimo pagal 36-ajame TAS „Turto vertės sumažėjimas“ nustatytus prestižo vertės sumažėjimo tikrinimo reikalavimus. Užtuot tai darius, visa investicijos, kaip atskiro turto, balansinė vertė tikrinama dėl galimo sumažėjimo pagal 36-ąjį TAS, investicijos atsiperkamąją vertę (naudojimo vertę ar tikrąją vertę atėmus pardavimo išlaidas – didesnę iš jų) lyginant su investicijos balansine verte, jeigu taikant 41A–41C straipsnius matyti, kad grynosios investicijos vertė gali būti sumažėjusi. Tomis aplinkybėmis pripažįstamas vertės

sumažėjimo nuostolis nepaskirstomas jokiam turtui, įskaitant prestižą, kuris yra grynosios investicijos į asocijuotąją ar bendrąją įmonę balansinės vertės dalis. Atitinkamai bet koks tokio vertės sumažėjimo nuostolio panaikinimas pripažįstamas pagal 36-ąjį TAS tiek, kiek grynosios investicijos atsiperkamoji vertė vėliau padidėja. Nustatydamas grynosios investicijos naudojimo vertę, ūkio subjektas nustato:

- a) jam priklausančią dalį įvertintų būsimųjų pinigų srautų dabartinės vertės, kurią, kaip tikimasi, sukaups asocijuotoji ar bendroji įmonė, įskaitant pinigų srautus iš asocijuotosios ar bendrosios įmonės veiklos ir pajamas iš galutinio investicijos perleidimo, arba
- b) įvertintų būsimųjų pinigų srautų, kurie turėtų susidaryti dėl dividendų, gautinų iš investicijos ir galutinio investicijos perleidimo, dabartinę vertę.

Taikant tinkamas prielaidas, abiem metodais gaunamas toks pat rezultatas.

45A 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti 40–42 straipsniai ir įterpti 41A–41C straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

32-ASIS TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“

C32 [Netaikoma reikalavimams]

C33 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42 ir 96C straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 97F, 97H ir 97P straipsniai ir įterpiamas 97R straipsnis:

3. Šio standarto principais papildomi finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo ir vertinimo principai, nustatyti 9-ajame TFAS „Finansinės priemonės“, ir informacijos apie juos atskleidimo principai, nustatyti 7-ajame TFAS „Finansinės priemonės. Atskleidimas“.

TAIKYMAS

4. Šį standartą turi taikyti visi ūkio subjektai visų rūšių finansinėms priemonėms, išskyrus:

- a) dalis patronuojamosiose įmonėse, asocijuotosiose įmonėse ar bendrosiose įmonėse, kurių apskaita tvarkoma pagal 10-ąjį TFAS „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos“, 27-ąjį TAS „Atskiros finansinės ataskaitos“ arba 28-ąjį TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“. Tačiau kai kuriais atvejais 10-ajame TFAS, 27-ajame TAS ar 28-ajame TAS reikalaujama arba leidžiama, kad ūkio subjektas savo dalį patronuojamojoje, asocijuotojoje arba bendrojoje įmonėje įtrauktų į apskaitą pagal 9-ąjį TFAS; tais atvejais ūkio subjektai taiko šio standarto reikalavimus. Šį standartą ūkio subjektai taip pat turi taikyti visoms išvestinėms finansinėms priemonėms, susijusioms su dalimis patronuojamosiose, asocijuotosiose ar bendrosiose įmonėse;
- b) ...
- d) draudimo sutartis, apibrėžtas 4-ajame TFAS „Draudimo sutartys“. Tačiau šis standartas taikomas išvestinėms finansinėms priemonėms, įterptoms į draudimo sutartis, jei pagal 9-ąjį TFAS reikalaujama, kad ūkio subjektas jas apskaitoje parodytų atskirai. Be to, emitentas turi taikyti šį standartą finansinių garantijų sutartims, jei sutarčių pripažinimui ir vertinimui emitentas taiko 9-ąjį TFAS, tačiau joms pripažinti ir įvertinti emitentas gali pasirinkti taikyti 4-ąjį TFAS pagal 4-ojo TFAS 4 straipsnio d punktą;
- e) finansines priemones, kurioms taikomas 4-asis TFAS, nes jos turi savarankiško dalyvavimo elementą. Šių priemonių emitentas tokiems elementams neprivalo taikyti šio standarto 15–32 ir 25TN–35TN straipsnių, susijusių su finansinių įsipareigojimų ir nuosavybės priemonių atskyrimu. Tačiau šios priemonės turi atitikti visus kitus šio standarto reikalavimus. Be to, šis standartas taikomas į tokias priemones įterptoms išvestinėms finansinėms priemonėms (žr. 9-ąjį TFAS);
- f) ...

8. Šis standartas turi būti taikomas nefinansinio turto pirkimo arba pardavimo sutartims, už kurias galima atsiskaityti grynąją vertę padengiant pinigais ar kita finansine priemone arba apsieičiant finansinėmis priemonėmis, lyg sutartys būtų finansinės priemonės, išskyrus sutartis, sudarytas ir laikomas siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį turtą atsižvelgiant į tikėtinus ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius. Tačiau šis standartas turi būti taikomas sutartims, kurias ūkio subjektas pagal 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ 2.5 straipsnį priskiria prie sutarčių, vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
12. Toliau pateikiami terminai apibrėžti 9-ojo TFAS A priede arba 39-ojo TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“ 9 straipsnyje ir šiame standarte vartojami 39-ajame TAS ir 9-ajame TFAS apibrėžtomis reikšmėmis:
- finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina;
  - pripažinimo nutraukimas;
  - išvestinė finansinė priemonė;
  - faktinių palūkanų metodas;
  - finansinės garantijos sutartis;
  - finansinis įsipareigojimas, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais;
  - tvirtas pasižadėjimas;
  - prognozuojamas sandoris;
  - apsidraudimo veiksmingumas;
  - apdraustasis objektas;
  - apsidraudimo priemonė;
  - laikomas prekybai;
  - įprastas pirkimas arba pardavimas;
  - sandorio sąnaudos.
23. Išskyrus 16A ir 16B arba 16C ir 16D straipsniuose aprašytas aplinkybes, sutartis, kuria ūkio subjektas įsipareigoja nusipirkti savo paties nuosavybės priemonių už pinigus ar kitą finansinį turtą, sukuria finansinį įsipareigojimą, lygų išperkamosios sumos dabartinei vertei (pvz., išankstinės atpirkimo kainos, pasirinkimo sandorio įvykdymo kainos ar kitos išperkamosios sumos dabartinei vertei). Taip yra net ir tuo atveju, kai pati sutartis yra nuosavybės priemonė. Kaip vieną iš pavyzdžių būtų galima nurodyti ūkio subjekto įsipareigojimą pagal išankstinę sutartį nusipirkti savo paties nuosavybės priemonių už pinigus. Finansinis įsipareigojimas iš pradžių pripažįstamas dabartine išperkamosios sumos verte ir perkeliamas iš nuosavybės. Vėliau finansinis įsipareigojimas vertinamas pagal 9-ąjį TFAS. Jei sutarties galiojimo laikas baigiasi perdavimo neįvykdžius, finansinio įsipareigojimo balansinė vertė perkeliama į nuosavybę. Sutartyje numatyta ūkio subjekto prievole pirkti savo paties nuosavybės priemones sukuriamas finansinis įsipareigojimas, lygus išperkamosios sumos dabartinei vertei net ir tuo atveju, jei pirkimo prievolė vykdoma iškelus sąlygą, kad kita šalis pasinaudos teise išpirkti (pvz., pasirašytas pardavimo pasirinkimo sandoris, pagal kurį kitai šaliai suteikiama teisė parduoti šio ūkio subjekto nuosavybės priemones jam pačiam už fiksuotą kainą).

31. 9-ajame TFAS aprašomas finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų vertinimas. Nuosavybės priemonės yra priemonės, kuriomis įrodoma likutinė ūkio subjekto turto dalis, atėmus visus jo įsipareigojimus. Todėl, jei sudėtinės finansinės priemonės pradinė balansinė vertė yra paskirstoma jos nuosavybės ir įsipareigojimų komponentams, nuosavybės komponentui priskiriama suma, likusi iš visos priemonės tikrosios vertės atėmus atskirai nustatytą įsipareigojimo komponento sumą. Bet kokių išvestinių elementų (pvz., pasirinkimo pirkti sandorio), įterptų į sudėtinę finansinę priemonę, kitokių nei nuosavybės komponentas (pvz., nuosavybės konvertavimo pasirinkimo sandoris), vertė įtraukiama į įsipareigojimo komponentą. Balansinių verčių, priskirtų įsipareigojimo ir nuosavybės komponentams, suma pirminio pripažinimo metu visada yra lygi tikrajai vertei, kuri būtų priskirta tai priemonei kaip visumai. Atskirai pripažįstant priemonės komponentus pirmą kartą, pelno arba nuostolių nesusidaro.

42. Finansinis turtas ir finansinis įsipareigojimas tarpusavyje užskaitomi ir grynoji suma finansinės būklės ataskaitoje nurodoma tik jei ūkio subjektas:

a) ...

Apskaičiuojamas finansinio turto, kuris neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, perdavimą, ūkio subjektas tarpusavyje neužskaito perduoto turto ir susijusio įsipareigojimo (žr. 9-ojo TFAS 3.2.22 straipsnį).

96C Priemonių grupavimas pagal šią išimtį turi būti taikomas tik tokių priemonių apskaitai pagal 1-ąją TAS, 32-ąją TAS, 39-ąją TAS, 7-ąją TFAS ir 9-ąją TFAS. Priemonė nelaikoma nuosavybės priemone pagal kitas rekomendacijas, pvz., 2-ąją TFAS.

97F [Išbraukta]

97H [Išbraukta]

97P [Išbraukta]

97R 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 3, 4, 8, 12, 23, 31, 42, 96C, 2TN ir 30TN straipsniai ir išbraukti 97E, 97H ir 97P straipsniai. Taikydamas 9-ąją TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

C34 Priede 2TN ir 30TN straipsniai taisomi taip:

2TN Šiame standarte neaptariamas finansinių priemonių pripažinimas arba vertinimas. Finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pripažinimo ir vertinimo reikalavimai nustatyti 9-ajame TFAS.

30TN 28 straipsnis taikomas tik neišvestinių sudėtinių finansinių priemonių emitentams. 28 straipsnyje neaprašomos sudėtinės finansinės priemonės, žvelgiant iš jų turėtojų perspektyvos. 9-ajame TFAS aprašomas finansinio turto, kuris turėtojo požiūriu yra sudėtinės finansinės priemonės, grupavimas ir vertinimas.

33-IASIS TAS „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“

C35 34 straipsnis taisomas taip, kaip nurodyta toliau, ir įterpiamas 74E straipsnis.

34. Potencialias paprastas akcijas konvertavus į paprastas akcijas, 33 straipsnio a–c punktuose nurodytų straipsnių nebeatsiranda. Vietoj to patronuojančiosios įmonės naujųjų paprastųjų akcijų savininkai įgyja teisę į paprastosios akcijos tenkantį pelną arba nuostolius. Dėl to pelnas arba nuostoliai, priskirtini patronuojančiosios įmonės paprastosios nuosavybės savininkams ir skaičiuojami pagal 12 straipsnį, koreguojami pagal 33 straipsnio a–c punktus ir atimant bet kokius susijusius mokesčius. Su potencialiomis paprastosiomis akcijomis siejamos sąnaudos apima sandorio sąnaudas ir nuolaidas, apskaitomas taikant faktinių palūkanų metodą (žr. 9-ąją TFAS).

74E 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS „Finansinės priemonės“ pataisytas 34 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.

36-ASIS TAS „Turto vertės sumažėjimas“

C36 2, 4 ir 5 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 140F, 140G ir 140K straipsniai ir įterpiamas 140M straipsnis.

2. Šis standartas turi būti taikomas apskaitant viso turto vertės sumažėjimą, išskyrus:

a) ...

e) finansinio turto, patenkančio į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį;

f) ...

4. Šis standartas taikomas finansiniam turtui, kuris priskiriamas:

a) patronuojamosioms įmonėms, kaip apibrėžta 10-ajame TFAS „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos“;

b) asocijuotosioms įmonėms, kaip apibrėžta 28-ajame TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendras įmones“; ir

c) bendrosioms įmonėms, kaip apibrėžta 11-ajame TFAS „Jungtinė veikla“.

Dėl kito finansinio turto vertės sumažėjimo žr. 9-ąjį TFAS.

5. Šis standartas netaikomas finansiniam turtui, patenkančiam į 9-ojo TFAS taikymo sritį, investiciniam turtui, vertinamam tikrąja verte pagal 40-ąjį TAS, ar biologiniam turtui, susijusiam su žemės ūkio veikla ir vertinamam tikrąja verte atėmus pardavimo išlaidas pagal 41-ąjį TAS. Vis dėlto šis standartas taikomas turtui, apskaitomam perkainota verte (t. y. tikrąja verte perkainojimo dieną atėmus bet koki vėlesnį sukauptą nusidėvėjimą ir vėlesnius sukauptus vertės sumažėjimo nuostolius) remiantis kitais TFAS, pvz., perkainojimo metodu pagal 16-ąjį TAS „Nekilnojamasis turtas, įranga ir įrengimai“ ir 38-ąjį TAS „Nematerialusis turtas“. Vienintelis skirtumas tarp turto tikrosios vertės ir jo tikrosios vertės atėmus perleidimo išlaidas yra tiesioginės papildomos turto perleidimo išlaidos:

a) ...

140F [Išbraukta]

140G [Išbraukta]

140K [Išbraukta]

140M 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti 2, 4 ir 5 straipsniai ir išbraukti 140F, 140G ir 140K straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

37-ASIS TAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“

C37 2 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 97 ir 98 straipsniai ir įterpiamas 101 straipsnis:

2. Šis standartas netaikomas finansinėms priemonėms (įskaitant garantijas), patenkančioms į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį.

97. [Išbraukta]

98. [Išbraukta]

101. 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 2 straipsnis ir išbraukti 97 ir 98 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

39-ASIS TAS „Finansinės priemonės. Pripažinimas ir vertinimas“

C38 [Netaikoma reikalavimams]

C39 Antraštė prieš 1 straipsnį ir 1 straipsnis išbraukiami.

C40 2 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, ir išbraukiami 4–7 straipsniai.

2. Šį standartą turi taikyti visi ūkio subjektai visoms į 9-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ taikymo sritį patenkančioms finansinėms priemonėms, jeigu ir tiek, kiek:

- a) pagal 9-ąjį TFAS leidžiama taikyti šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimus; ir
- b) finansinė priemonė yra apsidraudimo sandorio, kuriam pagal šį standartą galima taikyti apsidraudimo apskaitą, dalis.

4–7 [išbraukta]

C41 8 ir 9 straipsniai taisomi taip:

8. 13-ajame TFAS, 9-ajame TFAS ir 23-ajame TAS apibrėžti terminai šiame standarte vartojami 13-ojo TFAS A priede, 9-ojo TFAS A priede ir 32-ojo TAS 11 straipsnyje apibrėžtomis reikšmėmis. 13-ajame TFAS, 9-ajame TFAS ir 32-ajame TAS apibrėžti šie terminai:

- finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina;
- pripažinimo nutraukimas;
- išvestinė finansinė priemonė;
- faktinių palūkanų metodas;
- faktinių palūkanų norma;
- nuosavybės priemonė;
- tikroji vertė;
- finansinis turtas;
- finansinė priemonė;
- finansinis įsipareigojimas

ir pateikiamos šių apibrėžčių taikymo nuorodos.

9 straipsnyje „Išvestinės finansinės priemonės apibrėžimas“, „Keturių finansinių priemonių grupių apibrėžimai“, „Finansinės garantijos sutarties apibrėžimas“ ir „Apibrėžimai, susiję su pripažinimu ir vertinimu“ išbraukiami.

C42 10–70 straipsniai ir antraštės, taip pat 79 straipsnis išbraukiami.

C43 71, 88–90 ir 96 straipsniai taisomi taip:

71. Jei ūkio subjektas taiko 9-ąjį TFAS ir nėra pasirinkęs kaip savo apskaitos politikos toliau taikyti šio standarto apsidraudimo apskaitos reikalavimų (žr. 9-ojo TFAS 7.2.19 straipsnį), jis turi taikyti 9-ojo TFAS 6 skyriuje nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus. Vis dėlto apdrausdamas finansinio turto ar finansinių įsipareigojimų portfelio dalies tikrąją vertę nuo palūkanų normos rizikos ūkio subjektas pagal 9-ojo TFAS 6.1.3 straipsnį vietoj 9-ajame TFAS nustatytų reikalavimų gali taikyti šiame standarte nustatytus apsidraudimo apskaitos reikalavimus. Šiuo atveju ūkio subjektas taip pat privalo taikyti tikrosios vertės apsidraudimo apskaitos reikalavimus portfelio apdraudimui nuo palūkanų normos rizikos (žr. 81A, 89A ir AG114–AG132 straipsnius).

88. Apsidraudimo sandoris atitinka apsidraudimo apskaitos kriterijus, nurodytus 89–102 straipsniuose, tik jei įvykdomos visos šios sąlygos:

- a) ...
- d) galima patikimai įvertinti apsidraudimo sandorio veiksmingumą, t. y. galima patikimai įvertinti apdraustojo objekto tikrąją vertę arba pinigų srautus, kuriuos galima susieti su apdraustąja rizika, ir apsidraudimo priemonės tikrąją vertę;
- e) ...

Tikrosios vertės apsidraudimo sandoriai

89. Jeigu tikrosios vertės apsidraudimo sandoris per visą ataskaitinį laikotarpį atitinka 88 straipsnyje nurodytas sąlygas, jis turi būti apskaitomas taip:

- a) ...
- b) apdraustojo objekto pelnu arba nuostoliais, kuriuos galima susieti su apdraustąja rizika, turi būti koreguojama apdraustojo objekto balansinė vertė; ši vertė pripažįstama pelnu arba nuostoliais. Tai taikoma, jei kitu atveju apdraustasis objektas vertinamas savikaina. Su apdraustąja rizika susijusių pelno arba nuostolių pripažinimas pelnu arba nuostoliais taikomas, jei apdraustasis objektas yra finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, pagal 9-ojo TFAS 4.1.2A straipsnį.

90. Jeigu apdrausta tik nuo tam tikrų su apdraustuoju objektu sietinų rizikos rūšių, su apdraustąja rizika nesusiję pripažinti apdraustojo objekto tikrosios vertės pasikeitimai pripažįstami taip, kaip nurodyta 9-ojo TFAS 5.7.1 straipsnyje.

96. Konkrečiau, pinigų srautų apsidraudimas apskaitomas taip:

- a) ...
- c) jei pagal dokumentais patvirtintą ūkio subjekto rizikos valdymo strategiją į konkretaus apsidraudimo sandorio apsidraudimo neveiksmingumo vertinimą neįtraukiamas tam tikras pelno arba nuostolių arba susijusių apsidraudimo priemonės pinigų srautų komponentas (žr. 74, 75 straipsnius ir 88 straipsnio a punktą), tas neįtrauktas pelno arba nuostolių komponentas pripažįstamas pagal 9-ojo TFAS 5.7.1 straipsnį.

C44 103C, 103D, 103F, 103K, 104 ir 108C straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 103B, 103H–103J, 103L–103P, 103S, 105–107A ir 108E–108F straipsniai ir įterpiamas 103U straipsnis.

103B [išbraukta]

103C 1-ajame TAS (persvarstytame 2007 m.) pataisyti TFAS vartojami terminai. Taip pat pataisytas 95 straipsnio a punktas, 97, 98, 100, 102, 108 ir 99BTN straipsniai. Ūkio subjektas tas pataisas turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Jei ūkio subjektas taiko 1-ąjį TAS (persvarstytą 2007 m.) ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui, pataisos turi būti taikomos ir tam ankstesniam laikotarpiui.

103D [išbraukta]

103F [išbraukta]

103H–103J [išbraukta]

- 103K 2009 m. balandžio mėn. paskelbtu dokumentu „TFAS patobulinimas“ pataisytas 2 straipsnio g punktas, 97 ir 100 straipsniai. Ūkio subjektas turi perspektyviai taikyti tų straipsnių pataisus visoms galiojančioms sutartims metiniais ataskaitiniais laikotarpiais, kurie prasideda 2010 m. sausio 1 d. arba vėliau. Leidžiama taikyti anksčiau. Jei ūkio subjektas pataisus taiko ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui, jis turi atskleisti tą faktą.
- 103L–103P [išbraukta]
- 103S [išbraukta]
- 103U 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti 2, 8, 9, 71, 88–90, 96, 95TN, 114TN, 118TN straipsniai ir antraštės prieš 133TN straipsnį ir išbraukti 1, 4–7, 10–70, 103B, 103D, 103F, 103H–103J, 103L–103P, 103S, 105–107A, 108E–108F, 1TN–93TN ir 96TN straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisus.
- 104 Šis standartas turi būti taikomas retrospektyviai, išskyrus 108 straipsnyje nurodytus atvejus. Anksčiausio pateikto ataskaitinio laikotarpio pradinis nepaskirstytojo pelno likutis, taip pat visos kitos lyginamosios sumos turi būti ištaisytos taip, tarsi šis standartas būtų buvęs taikomas visada, išskyrus atvejus, kai informacijos pataisyti neįmanoma. Jei pataisymas neįmanomas, ūkio subjektas turi atskleisti tą faktą ir nurodyti, kiek informacija buvo pataisyta.
- 105–107A [išbraukta]
- 108C 2008 m. gegužės mėn. paskelbtu dokumentu „TFAS patobulinimas“ pataisyti 73 ir 8TN straipsniai. 2009 m. balandžio mėn. paskelbtu dokumentu „TFAS patobulinimas“ pataisytas 80 straipsnis. Ūkio subjektas tas pataisus turi taikyti metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2009 m. sausio 1 d. arba vėliau. Visas pataisus leidžiama taikyti anksčiau. Jei ūkio subjektas pataisus taiko ankstesniam ataskaitiniam laikotarpiui, jis turi atskleisti tą faktą.
- 108E–108F [išbraukta]
- C45 A priede išbraukiamos antraštės ir 1TN–93TN ir 96TN straipsniai.
- C46 A priede 95TN, 114TN ir 118TN straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, ir išbraukiama pirma 118TN straipsnio b punkto išnaša:
- 95TN Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas gali būti laikomas užsienio valiutos rizikos apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone.
- 114TN Finansinio turto ar finansinių įsipareigojimų portfelio tikrosios vertės apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju ūkio subjektas atitiktų šio standarto reikalavimus, jei laikytųsi toliau išdėstytuose a–i punktuose ir 115TN–132TN straipsniuose nustatytos tvarkos.
- a) Kaip rizikos valdymo proceso dalį ūkio subjektas nurodo turto ir įsipareigojimų portfelį, kurį norėtų apdrausti nuo palūkanų normos rizikos. Portfelį gali sudaryti tik turtas, tik įsipareigojimai arba ir turtas, ir įsipareigojimai. Ūkio subjektas gali nustatyti du arba daugiau portfelių; pastaruoju atveju toliau pateiktas nuorodas jis taiko kiekvienam portfeliui atskirai.
- b) ...
- 118TN 114TN straipsnio c punkte nurodyto priskyrimo pavyzdys: jei konkrečiu kainų pakeitimo laikotarpiu ūkio subjektas įvertina, kad jis turi 100 PV vertės fiksuotosios palūkanų normos turtą ir 80 PV vertės fiksuotosios palūkanų normos įsipareigojimų, ir nusprendžia apdrausti visą 20 PV grynąją poziciją, jis apdraustuoju objektu laiko turtą, kurio suma lygi 20 PV (turto dalį). Šis priskyrimas išreiškiamas ne atskirais turto vienetais, bet valiutos (pvz., dolerių, eurų, svarų sterlingų arba rendų) suma. Todėl visas turtas (arba visi įsipareigojimai), iš kurio gaunama apdraustoji suma, – t. y. visas pirmiau pateiktame pavyzdyje nurodytas 100 PV vertės turtas, – turi būti ...

C47 A priede antraštė prieš 133TN straipsnį taisoma taip:

PEREINAMASIS LAIKOTARPIS (103–108C STRAIPSNIAI)

TFAAK 2-ASIS AIŠKINIMAS „Dalininkų turimos kooperatinių ūkio subjektų akcijos ir panašios priemonės“

C48 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 15 ir 18 straipsniai išbraukiami ir įterpiamas 19 straipsnis:

15. [Išbraukta]

18. [Išbraukta]

19. 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisyti A8 ir A10 straipsniai ir išbraukti 15 ir 18 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

C49 Priede A8 ir A10 straipsniai taisomi taip:

A8 Dalininkų akcijos, viršijančios draudimą išpirkti, yra finansiniai įsipareigojimai. Kooperatinis ūkio subjektas šį finansinį įsipareigojimą pirminio pripažinimo metu vertina tikrąja verte. Kadangi šios akcijos išperkamos pareikalavus, kooperatinis ūkio subjektas nustato tokių finansinių įsipareigojimų tikrąją vertę pagal 13-ojo TFAS 47 straipsnį: „Finansinio įsipareigojimo su paklausos kriterijumi (pavyzdžiui, indėlio iki pareikalavimo) tikroji vertė yra ne mažesnė už sumą, mokėtiną pareikalavus <...>.“ Taigi kooperatinis ūkio subjektas priskiria prie finansinių įsipareigojimų maksimalią pagal išpirkimo nuostatas pareikalautą mokėtiną sumą.

A10 Pakeitus įstatus gali būti reikalaujama, kad kooperatinis ūkio subjektas išpirtų 25 % savo išleistų akcijų arba maksimalų 50 000 akcijų skaičių po 20 PV už vieną. Taigi, 20X3 m. sausio 1 d. kooperatinis ūkio subjektas prie finansinių įsipareigojimų priskiria 1 000 000 PV – maksimalią pagal išpirkimo nuostatas pareikalautą mokėtiną sumą, kaip nustatyta pagal 13-ojo TFAS 47 straipsnį. Todėl 20X3 m. sausio 1 d. 200 000 PV perkėlus iš nuosavybės į finansinius įsipareigojimus nuosavybėje lieka 2 000 000 PV. Šiame pavyzdyje ūkio subjektas nepripažįsta tokio perkėlimo pelno arba nuostolių.

TFAAK 5-ASIS AIŠKINIMAS „Teisė į fondo, sudaryto veiklos nutraukimui, atnaujinimui ir aplinkos sutvarkymui, dalį“

C50 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 5 straipsnis taisomas, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 14A ir 14C straipsniai ir įterpiamas 14D straipsnis:

5. Likusi fondo dalis, kuri negali būti kompensuojama, pvz., sutartyje numatyta teisė į paskirstomas sumas, kai veiklos nutraukimas baigtas ar fondas likviduojamas, gali būti nuosavybės priemonė, kuriai taikomas 9-asis TFAS, tačiau netaikomas šis aiškinimas.

14A [Išbraukta]

14C [Išbraukta]

14D 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uju TFAS pataisytas 5 straipsnis ir išbraukti 14A ir 14C straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

TFAAK 10-ASIS AIŠKINIMAS „Tarpinė finansinė atskaitomybė ir vertės sumažėjimas“

C51 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 1, 2, 7 ir 8 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 5, 6, 11–13 straipsniai ir įterpiamas 14 straipsnis.

1. Ūkio subjektas kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turi įvertinti, ar nesumažėjo prestižo vertė, ir prirėkus pripažinti vertės sumažėjimo nuostolius tą datą pagal 36-ąjį TAS. Vis dėlto vėlesnio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sąlygos gali būti taip pasikeitusios, kad vertės sumažėjimo nuostoliai būtų buvę mažesni ar jų būtų išvengta, jei vertės sumažėjimo vertinimas būtų buvęs atliktas tik tą datą. Šiame aiškinyje pateiktos gairės, ar reikėtų panaikinti tokius vertės sumažėjimo nuostolius.

2. Šiame aiškinyje nagrinėjami 34-ojo TAS reikalavimų ir prestižo vertės sumažėjimo nuostolių pripažinimo pagal 36-ąjį TAS sąveika ir tos sąveikos poveikis tolesnėms tarpinėms ir metinėms finansinėms ataskaitoms.
5. [Išbraukta]
6. [Išbraukta]
7. Šiame aiškinyje nagrinėjamas šis klausimas:

Ar ūkio subjektas turėtų panaikinti prestižo vertės sumažėjimo nuostolius, pripažintus tarpinių ataskaitinių laikotarpių datomis, jei nuostoliai nebūtų pripažinti ar būtų pripažinti mažesni, kai vertės sumažėjimo įvertinimas būtų atliekamas tik vėlesnio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje?

BENDRA NUOMONĖ

8. Ūkio subjektas neturi panaikinti ankstesniu tarpiniu laikotarpiu pripažintų prestižo vertės sumažėjimo nuostolių.
- 11–13 [Išbraukta]
14. 2011 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 1, 2, 7 ir 8 straipsniai ir išbraukti 5, 6, 11–13 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

TFAAK 12-ASIS AIŠKINIMAS „Paslaugų koncesijų susitarimai“

- C52 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 23–25 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 28A–28C straipsniai ir įterpiamas 28E straipsnis:
- 23 32-asis TAS, 7-asis TFAS ir 9-asis TFAS taikomi finansiniam turtui, pripažįstamam pagal 16 ir 18 straipsnius.
  - 24 Teikėjo mokėtina suma arba jo nurodymu mokėtina suma apskaitoma pagal 9-ąjį TFAS kaip vertinama:
    - a) amortizuota savikaina;
    - b) tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, arba
    - c) tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.
  - 25 Jei teikėjo mokėtina suma vertinama amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas kitomis bendrosiomis pajamomis, 9-ajame TFAS reikalaujama, kad palūkanos, apskaičiuotos taikant faktinių palūkanų metodą, būtų pripažįstamos pelnu arba nuostoliais.
- 28A–28C [Išbraukta]
- 28E 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 23–25 straipsniai ir išbraukti 28A–28C straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

TFAAK 16-ASIS AIŠKINIMAS „Grynosios investicijos į užsienyje veikiančią ūkio subjektą apsidraudimo sandoriai“

- C53 Po antraštės „Nuorodos“ įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“.
- C54 3, 5–7, 14 ir 16 straipsniai taisomi, kaip nurodyta toliau, išbraukiamas 18A straipsnis ir įterpiamas 18B straipsnis.
3. 9-ajame TFAS reikalaujama priskirti tinkamą apsidraudimo apskaitos sandorių apdraustąjį objektą ir tinkamas apsidraudimo priemones. Jei yra priskirtas apsidraudimo sandoris, grynosios investicijos apsidraudimo atveju apsidraudimo priemonės, kuri nustatyta kaip veiksminga grynosios investicijos apsidraudimo priemonė, pelnas arba nuostoliai pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis ir įtraukiami į užsienio valiutos keitimo kursų skirtumus, atsirandančius perskaičiuojant užsienyje veikiančio ūkio subjekto rezultatus ir finansinę būklę.

5. Pagal 9-ąją TFAS ūkio subjektui leidžiama užsienio valiutos rizikos apsidraudimo priemonėmis laikyti išvestinę arba neišvestinę finansinę priemonę (arba išvestinių ir neišvestinių finansinių priemonių derinį). Šiame aiškinyje pateikiama nuoroda, kur (grupėje) apsidraudimo priemonėms, kuriomis apdraudžiama grynoji investicija į užsienyje veikiančią ūkio subjektą, galima taikyti apsidraudimo apskaitą.
6. 21-ajame TAS ir 9-ajame TFAS reikalaujama, kad sukauptos sumos, pripažintos kitomis bendrosiomis pajamomis, susijusios su užsienio valiutos skirtumais, atsirandančiais perskaičiuojant užsienyje veikiančio ūkio subjekto rezultatus ir finansinę būklę, bei pelnas arba nuostoliai apsidraudimo priemonės, kuri nustatyta kaip veiksminga gryniosios investicijos apsidraudimo priemonė, būtų pergrupuojamos iš nuosavybės į pelną arba nuostolius kaip pergrupuota suma, kai patronuojančioji įmonė perleidžia užsienyje veikiančią ūkio subjektą. Šiame aiškinyje pateikiamos nuorodos, kaip ūkio subjektas turėtų nustatyti sumas, pergrupuotinas iš nuosavybės į pelną arba nuostolius tiek apsidraudimo priemonės, tiek apdraustojo objekto atžvilgiu.
7. Šis aiškinimas taikomas ūkio subjektui, kuris apdraudžia užsienio valiutos riziką, atsirandančią dėl grynųjų investicijų į užsienyje veikiančius ūkio subjektus, ir nori taikyti apsidraudimo apskaitą pagal 9-ąją TFAS. Kad būtų patogiausiu, šiame aiškinyje toks ūkio subjektas vadinamas patronuojančiąja įmone, o finansinės ataskaitos, į kurias įtraukiamas grynasis užsienyje veikiančių ūkio subjektų turtas, – konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis. Visos nuorodos į patronuojančiąją įmonę vienodai taikomos ūkio subjektui, investavusiam į užsienyje veikiančią ūkio subjektą, kuris yra bendroji įmonė, asocijuotoji įmonė arba padalinys.
14. Išvestinė arba neišvestinė finansinė priemonė (arba išvestinių ir neišvestinių finansinių priemonių derinys) gali būti laikoma apsidraudimo priemone apdraudžiant grynąją investiciją į užsienyje veikiančią ūkio subjektą. Apsidraudimo priemonę (-es) gali turėti bet kuris ūkio subjektas arba grupės ūkio subjektai tol, kol įvykdomi su gryniosios investicijos apsidraudimu susiję 9-ojo TFAS 6.4.1 straipsnyje nustatyti priskyrimo, patvirtinimo dokumentais ir veiksmingumo reikalavimai. Pirmiausia grupės apsidraudimo strategija turėtų būti aiškiai patvirtinta dokumentais, nes skirtingais grupės lygmenimis galimi skirtingi priskyrimai.
16. Kai perleidžiamas užsienyje veikiančias ūkio subjektas, kuris buvo apdraustas, patronuojančiosios įmonės konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose iš užsienio valiutos perskaičiavimo rezervo į pelną arba nuostolius pergrupuota suma, atsižvelgiant į apsidraudimo priemonę, yra suma, kurią nustatyti reikalaujama 9-ojo TFAS 6.5.14 straipsnyje. Ši suma yra sukauptas apsidraudimo priemonės, kuri buvo nustatyta kaip veiksminga apsidraudimo priemonė, pelnas arba nuostoliai.

18A [Išbraukta]

18B 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 3, 5–7, 14, 16, 1TN ir 8TN straipsniai ir išbrauktas 18A straipsnis. Taikydamas 9-ąją TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

C55

Priede 1TN ir 8TN straipsniai taisomi taip:

1TN Šiame priede iliustruojamas aiškinimo taikymas naudojant toliau pateiktą įmonių struktūrą. Visais atvejais aprašytų apsidraudimo sandorių veiksmingumas turėtų būti patikrintas pagal 9-ąją TFAS, nors šis patikrinimas nėra aptariamasis šiame priede. Patronuojančioji įmonė, būdama pagrindine patronuojančiąja įmone, pateikia savo konsoliduotąsias finansines ataskaitas savo funkcinė valiuta (eurais, EUR). Kiekviena iš patronuojamųjų įmonių yra visiškai kontroliuojama. Patronuojančiosios įmonės 500 mln. GBP sumos grynoji investicija į patronuojamąją įmonę B (funkcinė valiuta – svarai sterlingų, GBP) apima 159 mln. GBP atitikmenį patronuojamosios įmonės B 300 mln. USD sumos gryniosios investicijos į dukterinę įmonę C (funkcinė valiuta – JAV doleriai, USD). Kitaip tariant, patronuojamosios įmonės B grynasis turtas, neįskaitant jos investicijų į patronuojamąją įmonę C, yra 341 mln. GBP.

8TN Kai patronuojamoji įmonė C perleidžiama, sumos, pergrupuotos į patronuojančiosios įmonės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pelną arba nuostolius iš jos užsienio valiutos perskaičiavimo rezervo (UVP), yra:

- a) atsižvelgiant į patronuojamosios įmonės A 300 mln. USD išorinę skolą, suma, kurią 9-ajame TFAS reikalaujama nustatyti, t. y. bendras vertės pasikeitimas atsižvelgiant į užsienio valiutos keitimo riziką, kitose bendrosiose pajamose pripažintą kaip veiksmingą apsidraudimo dalį; ir
- b) ...

TFAAK 19-ASIS AIŠKINIMAS „Finansinių įsipareigojimų panaikinimas nuosavybės priemonėmis“

C56 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 4, 5, 7, 9 ir 10 straipsniai taisomi taip, kaip nurodyta toliau, išbraukiami 14 ir 16 straipsniai ir įterpiamas 17 straipsnis.

4. Šiame aiškinyje analizuojami tokie klausimai:

- a) Ar ūkio subjekto nuosavybės priemonės, išleistos siekiant visiškai arba iš dalies panaikinti finansinį įsipareigojimą, yra „sumokėtas atlygis“ pagal 9-ojo TFAS 3.3.3 straipsnį?
- b) ...

BENDRA NUOMONĖ

5. Ūkio subjekto nuosavybės priemonių emisija, skirta tam, kad būtų visiškai arba iš dalies panaikintas finansinis įsipareigojimas kreditoriui, yra „sumokėtas atlygis“ pagal 9-ojo TFAS 3.3.3 straipsnį. Ūkio subjektas pašalina finansinį įsipareigojimą (arba finansinio įsipareigojimo dalį) iš finansinės būklės ataskaitos tik jei jis yra panaikintas pagal 9-ojo TFAS 3.3.1 straipsnį.
7. Jei išleistų nuosavybės priemonių tikrosios vertės neįmanoma patikimai nustatyti, nuosavybės priemonės įvertinamos taip, kad atitiktų panaikinto finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę. Nustatant panaikinto finansinio įsipareigojimo su pareikalavimo elementu (pvz., indėliu iki pareikalavimo) tikrąją vertę, 13-ojo TFAS 47 straipsnis netaikomas.
9. Panaikinto finansinio įsipareigojimo (arba finansinio įsipareigojimo dalies) balansinės vertės ir sumokėto atlygio skirtumas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais pagal 9-ojo TFAS 3.3.3 straipsnį. Išleistos nuosavybės priemonės pirmą kartą pripažįstamos ir įvertinamos tą dieną, kai panaikinamas finansinis įsipareigojimas (arba to finansinio įsipareigojimo dalis).
10. Kai panaikinama tik dalis finansinio įsipareigojimo, atlygis paskirstomas pagal 8 straipsnį. Vertinant, ar likusio nepanaikinto įsipareigojimo sąlygos buvo iš esmės pakeistos, atsižvelgiama į prie likusio įsipareigojimo priskirtą atlygį. Jei likęs nepanaikintas įsipareigojimas buvo iš esmės pakeistas, ūkio subjektas šį pakeitimą apskaito kaip pirminio įsipareigojimo panaikinimą ir naujo įsipareigojimo pripažinimą, kaip reikalaujama pagal 9-ojo TFAS 3.3.2 straipsnį.
14. [Išbraukta]
16. [Išbraukta]
17. 2014 m. liepos mėn. paskelbtu 9-uoju TFAS pataisyti 4, 5, 7, 9 ir 10 straipsniai ir išbraukti 14 ir 16 straipsniai. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tas pataisas.

NAK 27-ASIS AIŠKINIMAS „Sandorių, susijusių su nuoma, esmės įvertinimas“

C57 Po antrašte „Nuorodos“ išbraukiama nuoroda į 39-ąjį TAS ir įterpiama nuoroda į 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“. 7 straipsnis ir po antrašte „Įsigaliojimo data“ esantis skirsnis taisomi, kaip nurodyta toliau:

7. Kitos sutartinės prievolės, įskaitant bet kokias pirmalaikio sutarties nutraukimo atveju suteikiamas garantijas ir prisiimamas prievolės, turi būti apskaitomos pagal 37-ąjį TAS, 4-ąjį TFAS arba 9-ąjį TFAS, atsižvelgiant į sutarties sąlygas.

ĮSIGALIOJIMO DATA

Šis aiškinimas įsigalioja 2001 m. gruodžio 31 d. Apskaitos politikos pakeitimai registruojami remiantis 8-uju TAS.

9-uju TFAS pataisytas 7 straipsnis. Taikydamas 9-ąjį TFAS, ūkio subjektas turi taikyti tą pataisą.
